

SLUŽBENI GLASNIK

OPĆINE ZAVIDOVIĆI

Broj: **3** • Datum: 07.04.2017. godine

IZDAVAČ: Stručna služba Općinskog vijeća
REDAKCIJSKI KOLEGIJ: Samira Pinjić – odgovorni urednik
Fatima Merdanović – član
Almina Mušić – član

I – AKTI OPĆINSKOG VIJEĆA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-3793/16-AP-15
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 15. stav 1. alineja 4. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj: 49/06), člana 25. stav 1. tačka 2. Statuta Općine Zavidovići (“Službeni glasnik Općine Zavidovići”, broj: 5/2008 i 5a/2008) i člana 1. Odluke o pristupanju izradi Strategije integriranog razvoja Općine Zavidovići za period 2017-2026. godine (“Službeni glasnik Općine Zavidovići”, broj: 11/2015), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici, održanoj 31.03.2017. godine, donijelo je

**ODLUKU
O USVAJANJU STRATEGIJE INTEGRIRANOG
RAZVOJA OPĆINE ZAVIDOVIĆI ZA PERIOD 2017-2026. GODINE**

Član 1.

Usvaja se Strategija integriranog razvoja Općine Zavidovići za period 2017-2026. godine.

Član 2.

Strategija integriranog razvoja Općine Zavidovići za period 2017-2026. godine čini sastavni dio ove Odluke.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu prvog narednog dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku općine Zavidovići”, a Strategija integriranog razvoja Općine Zavidovići za period 2017-2026. godine primjenjuje se od 01.01.2017. godine do 31.12.2026. godine.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-3793/16-AP-16

Datum: 31.03.2017. godine

STRATEGIJA INTEGRIRANOG RAZVOJA OPĆINE ZAVIDOVIĆI ZA PERIOD 2017-2026. GODINE

1. UVOD

Privrednom razvoju teži svaka država, regija, kanton, grad ili općina, želja za razvojem i kvalitetnijim životom potiče od svakog pojedinca, od svake porodice, i kao takva, prožeta je kroz sve sfere ljudskog djelovanja. Da bi ta nastojanja uspjeli realizirati neophodno je uložiti određene napore i sredstva, ali prvenstveno, treba imati jasnu razvojnu viziju. Bez jasnog planiranja razvoj se prepušta stihiji i ne odvija se u željenom smjeru. Neplanirani razvoj, diktiran igrom slučajeva i događanja ne smije se dozvoliti, budući da njegova tolerancija prijeti haosom i zaostajanjem u svakom pogledu. Kao takav, on ne prepoznaje sve potrebe društva za razvojem u svim njegovim pojavnostima, i zapravo donosi brojne probleme sredini u kojoj se odvija. Takav razvoj najčešće se manifestuje ekonomskom nerazvijenošću, lošom ekonomskom koordinacijom, nekompatibilnošću privrednih subjekata, lošom socijalnom politikom, te uništavanjem okoliša i onečišćenjem prostora kao najvrjednijeg resursa jednog područja. Dobro osmišljen i koordinirano upravljani razvoj ima jasnu strukturu, piramidu strategija, odnosno razvojnih planova.

Strategija razvoja je izuzetno značajan dokument kojeg, u skladu sa smjernicama strateških dokumenata viših nivoa, izrađuje Općina ili Grad, te na taj način, preuzima odgovornost za privredni razvoj svoje jedinice lokalne samouprave. Strategija integriranog razvoja općine Zavidovići omogućit će razvoj općine, dati odgovor na pitanje u kojem smjeru taj razvoj treba nastaviti i na koji ga način ostvariti. Ona je dokument prema kojem se trebaju planirati aktivnosti u općini Zavidovići, najznačajniji i najučinkovitiji projekti za općinu, a ujedno bi trebala i morala biti podloga za izradu općinskog budžeta i raspodjelu finansijskih sredstava. Isto tako, specifična namjena ovog dokumenta je odrediti gdje Općina želi i može biti, u budućem ekonomskom, privrednom i kulturnom pogledu u odnosu na regiju i državu u cjelini, te odrediti optimalan put za postizanje toga cilja. Strategijom se utvrđuju strateški prioriteti razvoja i usmjeravaju resursi kako bi se oni što učinkovitije upotrijebili.

Izrada Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017–2026. podrazumijeva korištenje stečenih znanja i iskustava u realizaciji prethodnih strategija razvoja, smjernica regionalnog razvoja koje su date u revidiranoj strategiji razvoja Zeničko-dobojski kantona za period 2016 – 2020. godina, te usklađivanje ove strategije s aktuelnim društveno-ekonomskim kretanjima na području općine Zavidovići, i ZE-DO kantona, imajući u vidu razdoblje koje je prošlo od trenutka donošenja prethodne Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići, dokumenta koji je obuhvatio period 2012-2016.godine.

Prilikom izrade Strategije uzete su u obzir socio-ekonomske prilike općine Zavidovići, ali i razvojna opredjeljenja, strateški ciljevi i mjere koji su već definirane u prethodnoj strategiji, kao i smjernice regionalnog razvoja. Svrha je bila sveobuhvatno razmotriti i analizirati sadašnje prilike i mogućnosti, te predvidjeti mehanizme za provođenje zacrtanih ciljeva. Primijenjeno je načelo partnerstva i participacije prilikom izrade strateškog dokumenta, jer je jedino tako moguće ostvariti konsenzus, i postići učinkovitost kod implementacije projekata i ostvarenja napretka.

U procesu izrade Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017-2026. učestvovali su članovi radne grupe, predstavnici ustanova, organizacija i udruženja, te svi ostali koji su pokazali zanimanje za ovaj proces.

Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva Općine Zavidovići je bila koordinator, obrađivač i tehnički implementator aktivnosti na izradi Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017 – 2026. godine.

Strategija se, zasnovano na ulaznim pokazateljima sadašnjeg stanja razvoja Općine, bavila ključnim pitanjima koja utiču na zapošljavanje stanovnika, prihode, privlačenje investicija, pristup kapitalu i poticajnim sredstvima za razvoj javnog i privatnog sektora, komunalnim uslugama, putnom infrastrukturom, te drugim faktorima, direktno povezanim s održivim ekonomskim rastom i društvenim razvojem. Važno je istaknuti kako je fokus stavljen na one projekte i zadatke koji će imati pozitivne učinke na cijelo područje jedinice lokalne samouprave, i koje je, realno, moguće ostvariti u implementacijskom periodu.

Izrada Strategije nije obavezujuća Zakonom, no ipak, Općina Zavidovići je smatrala neophodnim izraditi novi strateški dokument razvoja kako bi on bio odraz aktualnog stanja i potreba općine, te odrednica budućeg razvoja općine s konkretnim mjerama za postizanje održivog razvoja. U okviru Strategije precizno se analizirala postojeća situacija u općini Zavidovići obzirom na geostrateški položaj, prirodnu resursnu osnovu, kulturno-historijsku baštinu i tradiciju, ekonomsku situaciju, stanje u poljoprivredi i šumarstvu, te kvalitet života stanovnika. Uzimajući u obzir navedeno izrađena je SWOT analiza u kojoj su se navele sve prednosti, slabosti, prilike i prijetnje. Nakon što su se definirali prioritetni problemi u svakom od sektora, pristupilo se izradi nacrtu Vizije Općine, te odredili strateški ciljevi razvoja. Za sve ciljeve definirana su prioritetna područja, te mjere, odnosno, aktivnosti / programi / projekti koje treba poduzeti kako bi se Strategija realizirala.

Kako bi se osigurao pravilan ekonomski, ali i socijalni i društveni, odnosno razvoj općine Zavidovići, u punom smislu te riječi, važno je da se sva ulaganja, bilo od strane viših nivoa vlasti, međunarodnih donatora ili privatnih investitora, odnose samo na one projekte koji jasno dostižu ciljeve i odgovarajuće prioritete. Cilj ove Strategije jeste da se ona prepozna kao učinkovit okvir za finansiranje jasnih razvojnih prioriteta.

2. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA

U izradi strateškog plana razvoja općine Zavidovići korištena je standardizirana Metodologija za integrirano planiranje lokalnog razvoja (MiPRO), prihvaćena i preporučena od strane entitetskih vlada, te saveza općina i gradova oba entiteta. MiPRO je u potpunosti usklađena sa postojećim zakonskim okvirom kojim je definisano planiranje razvoja na lokalnom nivou, gdje je općinska uprava nosilac procesa izrade i implementacije strategije, uz maksimalno uključivanje i svih drugih aktera života u lokalnoj zajednici. Nadalje, MiPRO je u potpunosti usaglašena sa vodećim principima i pristupima strateškom planiranju koje promovira Evropska unija. Vodeći principi na kojima se zasniva Strategija integriranog razvoja u općini Zavidovići za period 2017 – 2026. su održivost i socijalna uključenost. Održivost kao princip integrira ekonomski i okolišni aspekt, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost, u smislu identificiranja potreba i interesa marginaliziranih i socijalno isključenih grupa stanovništva. Nadalje, Strategiju integriranog razvoja karakteriziraju integracija (što znači da su ekonomski,

društveni i okolišni aspekt posmatrani kao neodvojivi dijelovi jedne cjeline) i participacija (svi zainteresirani akteri su angažirani i doprinijeli su izradi Strategije).

Općina se angažirala u procesu izrade Strategije vođena uvjerenjem da strateško planiranje predstavlja ključni instrument za proaktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem. Proces izrade Strategije razvoja općine Zavidovići, iniciran od strane Općinskog načelnika i podržan od strane Općinskog vijeća Zavidovići, započeo je donošenjem Odluke o pristupanju izradi Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017 – 2026., broj: 01-05-5152/15 usvojene na 36. sjednici, održanoj 29.12.2015. godine, te imenovanjem Koordinatora, Radne grupe i spoljnih saradnika Radne grupe. Proces je operativno vodio Koordinator procesa izrade Strategije, a u samom procesu stvoreni su mehanizmi za snažno građansko učešće, dominantno kroz rad spoljnih saradnika Radne grupe – konsultativnog tijela kojeg su činili predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora. Poseban naglasak je stavljen na uključivanje i adekvatno prepoznavanje potreba potencijalno ranjivih kategorija stanovništva. U proces je, direktno ili indirektno, sveukupno bilo uključeno više od 1.000 građana.

Polazna tačka za izradu Strategije razvoja općine Zavidovići je bila analiza postojećih strateških dokumenata, prije svega postojeće Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići, kao i Revizije Strategije razvoja ZE-DO kantona, nivoi njihove realizacije, te stepen razvijenosti ljudskih resursa neophodnih za izradu i implementaciju strategije. Ova analiza je bila nadograđena na osnovu analize relevantnih kvantitativnih i kvalitativnih podataka iz primarnih i sekundarnih izvora. Noseći i najvažniji dio Strategije predstavlja njen strateški dio, tj. strateška platforma, a koja obuhvata socio-ekonomsku analizu, strateške fokuse, viziju razvoja i strateške ciljeve razvoja. Strateška platforma Strategije je dominantno djelo Radne grupe, koordinatora i spoljnih saradnika. Sektorske planove ekonomskog i društvenog razvoja, te plana zaštite i unapređenja okoliša izradili su Radna grupa i Koordinator.

U završnom dijelu procesa, Koordinator i Radna grupa su, na bazi principa integracije, objedinili i uskladili sektorske dokumente, te izradili okvirne planove implementacije, uključujući i plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala neophodnih za proces implementacije Strategije. Kako bi se omogućila učinkovita implementacija Strategije, neophodna je usklađenost finansijskog okvira Strategije i općinskog budžeta.

3. STRATEŠKA PLATFORMA

3.1. SOCIO-EKONOMSKA ANALIZA

I GEOGRAFIJA I TOPOGRAFIJA

Opština/Općina	km ²
ZAVIDOVIĆI	521

Teritorij općine Zavidovići nalazi se u središnjem dijelu Bosne. Sastavljena je od četiri manje prirodne cjeline (mikroregije) koje zajedno predstavljaju jednu geografsku i ekonomsku cjelinu sa 21 mjesnom zajednicom.

Administrativno, Općina pripada Zeničko-dobojskom kantonu i zahvata značajan dio istočnog dijela ovog kantona na granici prema TPK i Sarajevskom kantonu.

Kroz nju protiču rijeke Bosna i njene pritoke Krivaja i Gostović.

PLANINA	VISINA
KLEK	777
VELEŽ	915
RAPTE	960
TAJAN	1297
UDRIM	789
DJEDOVO BRDO	1280

RIJEKA	KM (ukupno)	KM (u Zavidovićima)
BOSNA	cca 300	16
KRIVAJA	73,5	38
GOSTOVIĆ	16,5	16,5

JEZERA:

Na području općine Zavidovići nema niti jedno prirodno jezero. Kao značajna vodena površina može se pomenuti vještačko jezero na Mašici nastalo 1985. godine usljed odrona zemlje. Jezero je sanirano u sklopu projekta T.A.J.A.N. u 2012. godini, veličine je oko 300x25 m i dubine oko 8 metara.

I 1. Posebne razvojne mogućnosti koje proističu iz geografskog položaja

Razvojne mogućnosti koje proističu iz geografskog položaja i prirodnih osobina općine su: uzgoj i eksploatacija šume, korištenje hidroenergije, eksploatacija riječnog šljunka, proizvodnja zdrave hrane, skupljanje ljekovitog bilja i šumskih plodova, proizvodnja građevinskog materijala.

Općina takođe obiluje i idealnim terenima (Kamenica, Mitrovići i Maoča) za razvoj eko i avanturističkog turizma (planinarstvo, alpinizam, speleologija, mountain bike, izletništvo, kampiranje pored rijeke, rafting...), a obilje šumama i vodama pruža mogućnost ravoja lovnog i ribolvnog turizma.

Na osnovu navedenog, može se zaključiti da geostrateški i geografski položaj predstavlja odgovarajuću razvojnu šansu općine.

I.2. Povezanost i umrežavanje sa drugim općinama

ODREDIŠTE (od-do)	Dužina unutar općine (km)	kvalitet
ZAVIDOVIĆI - MAGLAJ	10	Asfalt - regionalna cesta
ZAVIDOVIĆI - MAOČA	38	Asfalt - regionalna cesta
ZAVIDOVIĆI - ŽEPČE	3	Asfalt - regionalna cesta
ZAVIDOVIĆI - KAKANJ	32	Asfalt - makadam
ZAVIDOVIĆI - PONIJERI	32	Asfalt - regionalna cesta i makadam
ZAVIDOVIĆI - KAMENICA	18	Asfalt - regionalna cesta
ZAVIDOVIĆI - OLOVO	39	Asfalt - regionalna cesta
ZAVIDOVIĆI - BANOVIĆI	32	Asfalt - regionalna cesta

Slika 4.30: Cestovna mreža na području općine Zavidovići

Iz ovoga možemo zaključiti da je općina prilično dobro uvezana sa okolnim većim centrima (Tuzla, Zenica, Doboj) uz nedostatak kvalitetne ceste Zavidovići – Kamenica – Kakanj - i Kamenica – Mitrovići - Pepelari koje su bitne za razvoj turizma i poljoprivrede.

Postoji mogućnost i budućeg kvalitetnijeg (kraćeg) uvezivanja teritorije općine sa budućim autoputem V-C i većim centrima izgradnjom autoputa Žepče - Tuzla.

Glavne željezničke veze sa drugim općinama

Međunarodna pruga Šamac – Sarajevo, na dionici kroz Zavidoviće (Doboj - Zenica je dupli kolosijek).

ODREDIŠTE (od-do)	km unutar općine
Zenica - Doboj (Šamac - Ploče)	16

Elektro sistemi: općina je povezana dalekovodima sa gradovima Tuzla, Zenica, Maglaj, Kakanj i Doboj.

Telekomunikacije: optički kabal prema Zenici, Maglaju i prema Vožućoj (Olovu i Varešu) uvezano u prsten; pokrivenost 90% signalom GSM-a

I.3. Razdaljina od glavnih centara razvoja i mjesta sa najvećom naseljenošću.

U odnosu na centre sa najvećom naseljenošću položaj Zavidovića je povoljan.

Grad/grad	Zenica	Travnik	Sarajevo	Tuzla	Banja Luka	Bihać	Mostar
ZAVIDOVIĆI	50	105	120	80	190	250	226

I.4. Glavne veze sa regionalnim, trans-regionalnim, međunarodnim saobraćajnicama (putevi, željeznice, aerodromi).

Odredište od/do	Pruga Šamac-Sarajevo	Magistralni put M-17	Aerodrom Sarajevo	Aerodrom Tuzla	Aerodrom Banja Luka	Aerodrom Mostar	Aerodrom Zagreb
ZAVIDOVIĆI		11 km	120 km	80 km	160 km	230 km	320 km

U ovom kontekstu možemo općinu okarakterisati kao općinu koja ima adekvatnu željezničku infrastrukturu, što za samu općinu, pa i regiju predstavlja značajnu razvojnu mogućnost.

II STANOVNIŠTVO I DEMOGRAFIJA

II1. Opšti demografski trendovi i karakteristike

Posljedica zadnjeg rata su neprirodne demografske promjene i posmatrano na području regije homogenizacija nacionalnih grupa u određenim općinama uz istovremeno značajnije smanjenje broja stanovnika u usporedbi sa brojem stanovnika u 1991. godini. Prateći osjetno opadajući trend prirodnog priraštaja logično je zaključiti da je starosna struktura stanovništva ozbiljno narušena. Na neizbalansiran razmak između starosnih grupa utiču tri vrlo bitna faktora:

- niska stopa nataliteta (nizak prirodni priraštaj),
- mlada populacija napušta zemlju,
- povratak starije populacije.

GODINA	STANOVNIŠTVO
1991.	57.164
2009.	38.027
2010.	37.983
2011.	37.967
2012.	37.890
2013.	37.770
2014.	37.614

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Zeničko-dobojski kanton u brojkama
Zvanični rezultati popisa stanovništva u Zavidovićima za 2013. Godinu

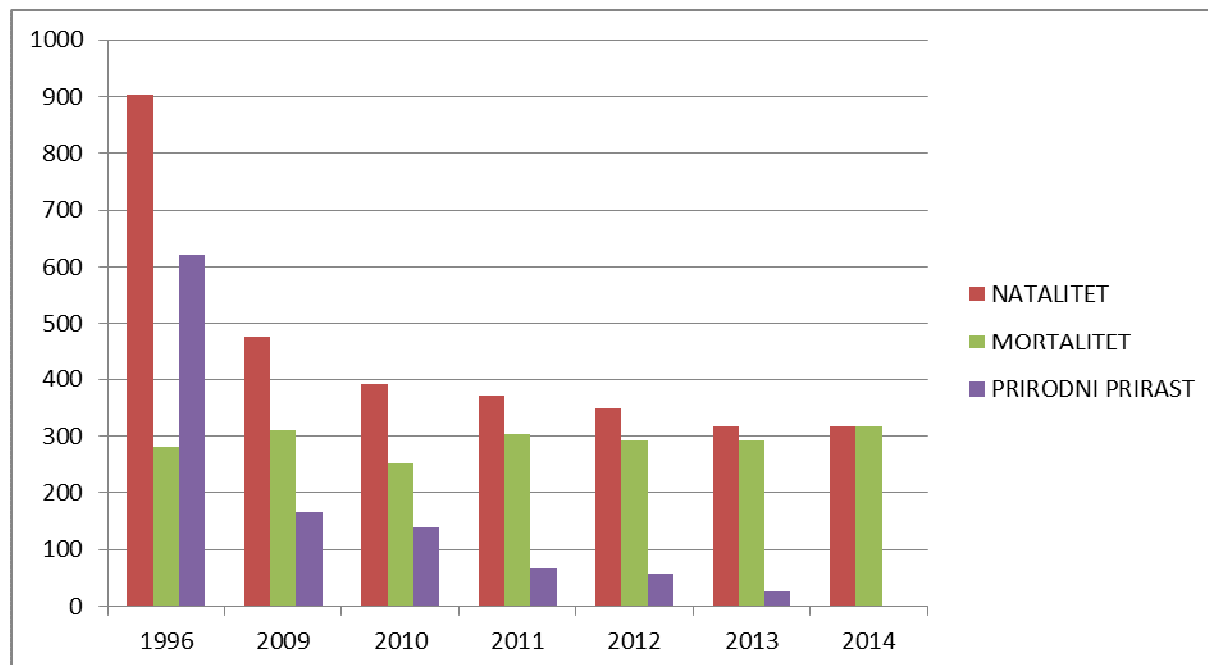
ZAVIDOVIĆI	35.988
ZDK	364.433

Natalitet / Mortalitet – osjetno opadajući trend prirodnog priraštaja ozbiljno narušava starosnu strukturu stanovništva u periodu od 2009. do 2014. godine, a današnji prirodni prirast približave se nuli, odnosno ukoliko se nastavi ovakav trend za par godina prirodni prirast će biti negativan.

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA			
GODINA	NATALITET	MORTALITET	PRIRODNI PRIRAST
1996	904	282	622
2009	476	310	166
2010	391	252	139

- 158 -

2011	370	304	66
2012	349	292	57
2013	318	293	25
2014	318	316	2

Gustina naseljenosti

Na općini Zavidovići 1991. god. je bilo 97 stanovnika po km² dok je 2009. godini bilo 73 stanovnika po km², a danas imamo 69 stanovnika po km², prema zvaničnim rezultatima popisa stanovništva. Na ovo smanjenje je uticala migracija i emigracija stanovništva, te smanjenje teritorije općine Odlukom Visokog predstavnika.

Prognoza trendova

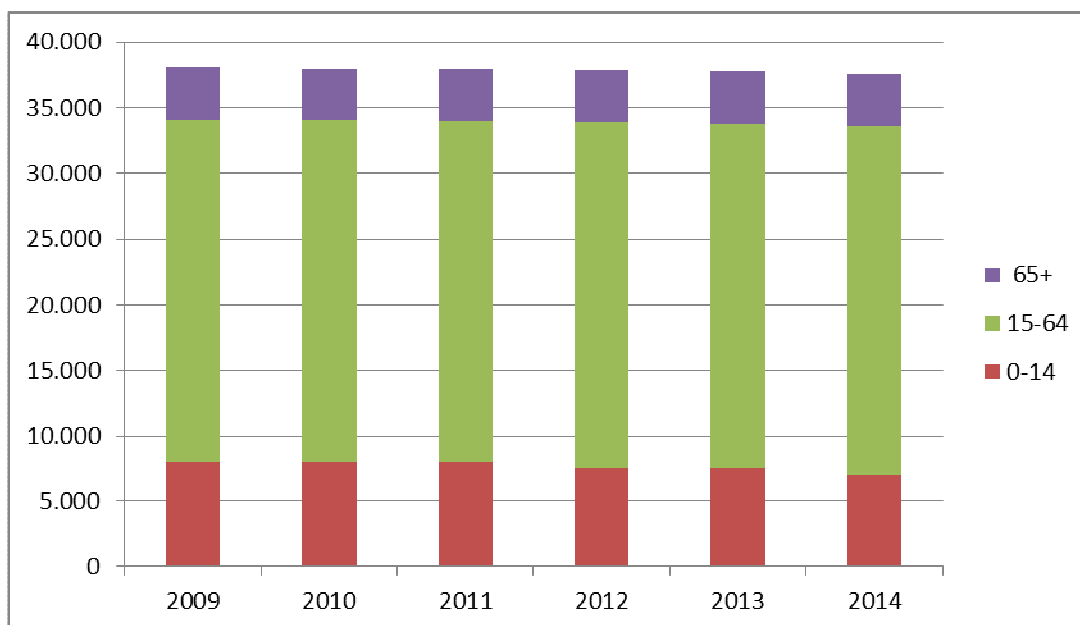
Generalno, broj domaćinstava se smanjuje kao i broj članova domaćinstava, a što je posljedica napuštanja općine mlađe populacije i povratak i ostanak starije populacije koje obično čine dvočlanu porodicu.

II 2. Starosna struktura stanovništva i ravnoteža polova

Broj stanovnika po starosnoj strukturi

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA				
GODINA	0-14	15-64	65+	UKUPNO STANOVNIKA
2009	8.059	26.015	3.953	38.027
2010	8.050	25.985	3.948	37.983
2011	8.047	25.974	3.946	37.967
2012	7.558	26.332	4.000	37.890

2013	7.534	26.249	3.987	37.770
2014	7.103	26.440	4.071	37.614

II 3. Migracijski trendovi

Ekonomska migracija , napuštanje općine zbog loših ekonomskih uslova, posebno od strane mladih i dalje predstavlja ozbiljnu prepreku za stvaranje šansi za strateški razvoj općine.

II 4 .Razvojni problemi i potrebe u vezi sa stanovništvom

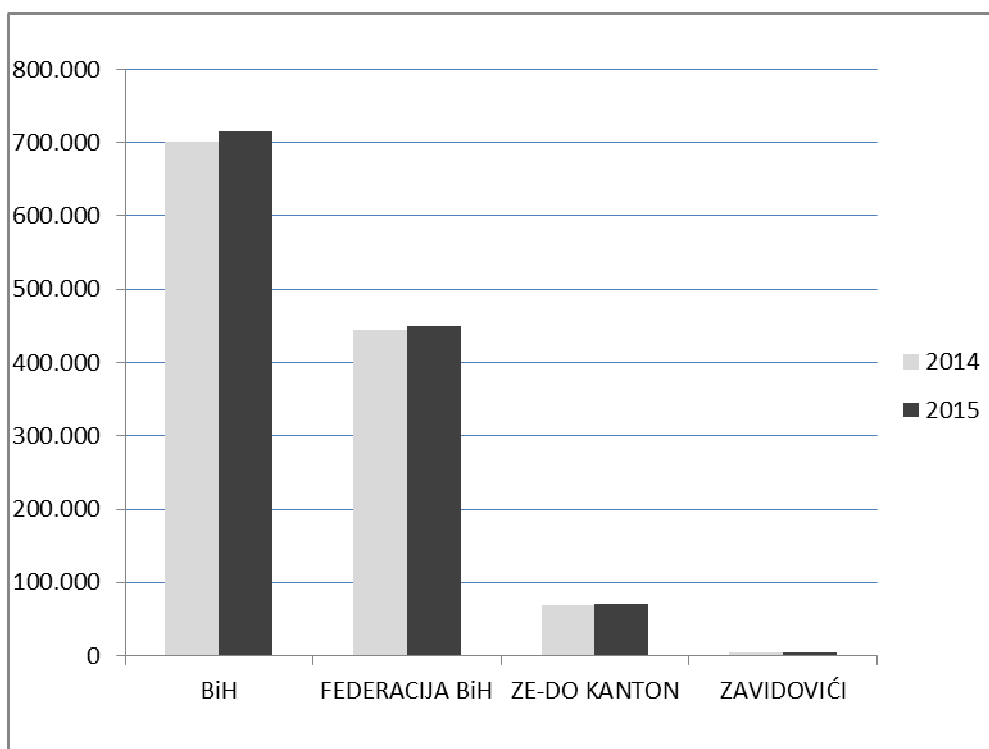
Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Negativan migracijski saldo	Osmisliti i provoditi mjere za poticanje zadržavanja stanovništva na području općine Zavidovići kroz osiguranje novih radnih mjesta, davanja subvencija privrednicima, poljoprivrednicima, te svima onim koji rade na kreiranju novih radnih mjesta i poboljšanju kvalitete života na području općine.
Pad nataliteta	Razviti mjere prenatalne politike kroz rješavanje radnih mjesta, stambenih pitanja, pitanja obrazovanja, i sl.

III LJUDSKI RESURSI I TRŽIŠTE RADA

III 1. Aktivno stanovništvo i struktura

Zaposlenost na području općine Zavidovići u odnosu na ZE-DO kanton, FBiH i BiH: Broj zaposlenih osoba na području općine Zavidovići prema statističkim pokazateljima, na dan 31.12.2015. godine, iznosi 3.768, te je u odnosu na 2014. godinu zabilježen porast od 3%, dok je u istom periodu zabilježen porast zaposlenosti od 2% na nivou Zeničko-dobojskog kantona i nivou Bosne i Hercegovine, te 1% na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

	GODINA		INDEKS
	2014	2015	2015/2014
BiH	701.254	715.425	1,02
FEDERACIJA BiH	443.587	450.121	1,01
ZE-DO KANTON	69.668	71.079	1,02
ZAVIDOVIĆI	3.642	3.768	1,03

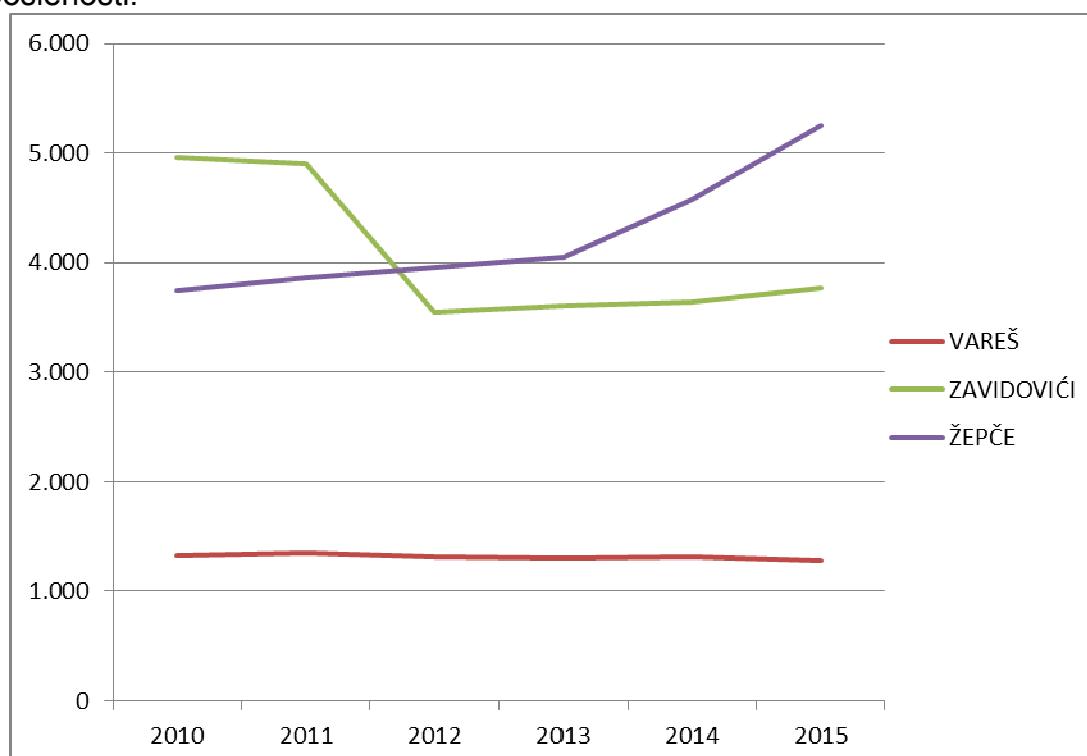

OPĆINA	PROSJEČNA ZAPOSLENOST U GODINI						INDEKS
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2014
BREZA	2.883	2.895	2.932	2.878	2.934	2.918	0,99
DOBOJ-JUG	906	985	998	940	959	1.000	1,04
KAKANJ	8.704	8.394	6.856	6.799	6.768	6.729	0,99

MAGLAJ	3.105	3.083	3.120	3.434	3.621	4.026	1,11
OLOVO	1.621	1.709	1.650	166	1.771	1.916	1,08
TEŠANJ	8.111	8.559	9.001	9.468	10.078	10.654	1,06
USORA	1.009	896	830	708	723	759	1,05
VAREŠ	1.328	1.349	1.312	1.307	1.320	1.275	0,97
VISOKO	8.428	9.019	9.231	8.874	8.581	8.438	0,98
ZAVIDOVIĆI	4.958	4.899	3.545	3.609	3.642	3.768	1,03
ZENICA	24.630	25.274	25.221	24.823	24.694	24.338	0,99
ŽEPČE	3.741	3.864	3.953	4.048	4.577	5.258	1,15
UKUPNO ZDK:	69.424	70.926	68.649	68.554	69.668	71.079	1,02

Poredeći stopu povećanja zaposlenosti u periodu 2015. godine u odnosu na 2014. godinu koja je iznosila 3 % općina Zavidovići je iznad nivoa prosjeka Zeničko-dobojskog kantona gdje je stopa povećanja zaposlenosti iznosila 2 %, a ukupan trend povećanja zaposlenosti u našoj općini je u blagom porastu od 2013. godine.

Grafički prikaz zaposlenosti u općini Zavidovići za period 2014-2015. godine u poređenju sa općinom Žepče, kao općinom sa najpovoljnijom stopom rasta zaposlenosti u ZDK i općinom Vareš kao općinom sa najnepovoljnijom stopom zaposlenosti.

Zaposlenost na području općine je u periodu od 2010. do 2012. godine bila u konstantnom padu, što je odraz svjetske recesije, kao i direktna posljedica vezana za stečajni i privatizacijski postupak u IP „Krivaja“ d.o.o. kao najvećeg pojedinačnog

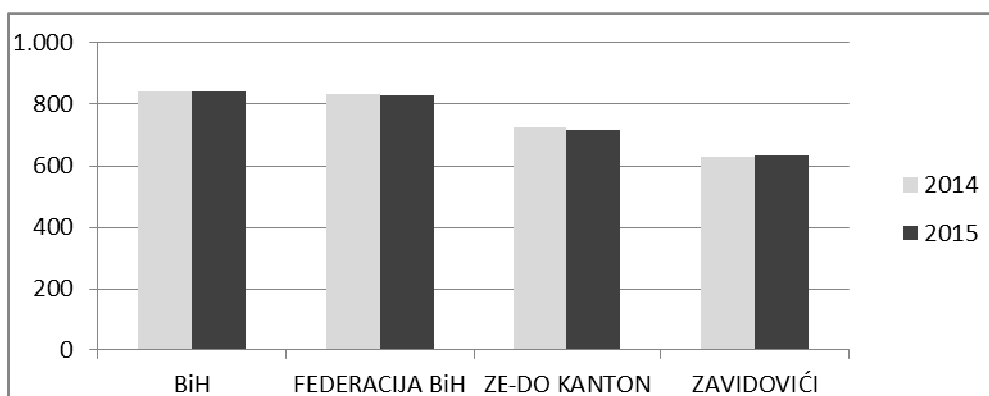
poslodavca na području naše općine, dok je u periodu od 2013. do 2015. godine u blagom porastu. Ukupan pad zaposlenosti u periodu 2010 – 2015. godina je 24 % , odnosno u ovom periodu izgubljeno je 1190 radna mjesta.

Pad zaposlenosti nije praćen recipročnim povećanjem nezaposlenosti, te možemo zaključiti da je najveći broj radnih mjesta izgubljen odlaskom radnika u penziju ili inostranstvo i nepopunjavanjem tih radnih mjesta novim mladim kadrovima.

Trenuta zaposlenost iskazuje tendenciju rasta kako na području općine Zavidovići, tako i na području cijele Bosne i Hercegovine, što je rezultat postupnog oporavka privrede i izlaska zemlje iz recesije.

Neto plaća na području općine Zavidovići u odnosu na ZE-DO kanton, FBiH i BiH:
 Neto plaća na području općine Zavidovići prema statističkim pokazateljima, na dan 31.12.2015. godine iznosi 633,00 KM te je u odnosu na 2014. godinu zabilježena stagnacija, kao i na nivou Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, dok je u istom je periodu zabilježen pad neto plaće od 1 % na nivou Zeničko-dobojskog kantona.

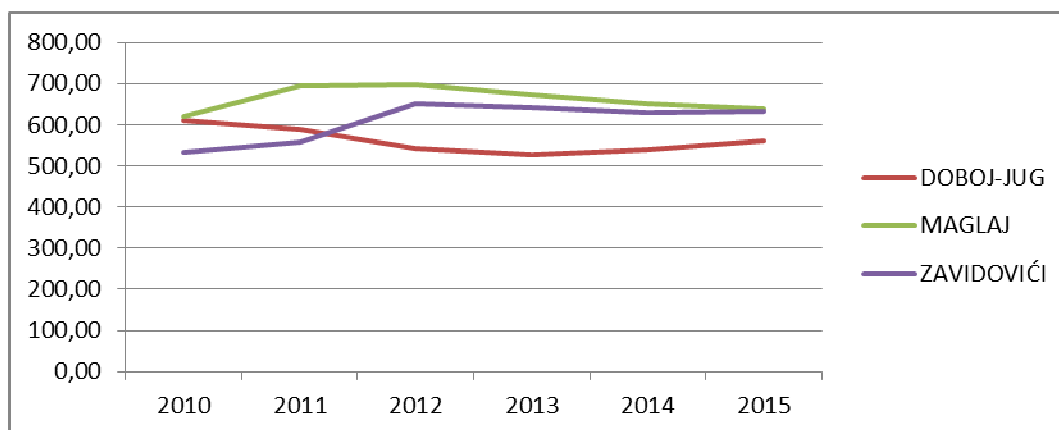
	GODINA		INDEKS
	2014	2015	2015/2014
BiH	843	842	1,00
FEDERACIJA BiH	833	830	1,00
ZE-DO KANTON	725	718	0,99
ZAVIDOVIĆI	630	633	1,00

OPĆINA	PROSJEČNA NETO PLAĆA ZA GODINU						Index
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2014
BREZA	721,14	815,68	846,00	862,00	845,00	836,00	0,99
DOBOJ-JUG	611,56	587,80	542,00	528,00	539,00	561,00	1,04
KAKANJ	865,23	918,17	975,00	982,00	980,00	977,00	1,00
MAGLAJ	619,22	695,51	698,00	673,00	651,00	639,00	0,98
OLOVO	583,33	582,69	606,00	588,00	602,00	592,00	0,98
TEŠANJ	576,79	583,32	577,00	574,00	571,00	559,00	0,98
USORA	584,37	622,70	656,00	726,00	730,00	732,00	1,00
VAREŠ	641,15	658,83	668,00	680,00	687,00	690,00	1,00

VISOKO	548,64	557,87	541,00	534,00	532,00	547,00	1,03
ZAVIDOVIĆI	531,93	556,43	652,00	643,00	630,00	633,00	1,00
ZENICA	733,51	780,35	795,00	828,00	834,00	837,00	1,00
ŽEPČE	554,60	553,02	566,00	574,00	559,00	534,00	0,96
UKUPNO ZDK:	669,68	702,83	720,00	731,00	725,00	718,00	0,99

Općina Zavidovići je u skupini općina sa najnižim prosjekom neto plaće u ZDK i ona je u 2015. godine iznosila 633,00 KM, što je ispod federalnog i kantonalnog prosjeka. Odnos plaća u 2015. godini naspram 2010. godine pokazuje rast od 16 %, što je nešto povoljnije u odnosu na nivo kantona gdje rast plaća za navedeni period iznosi 7 %.

Stopa zaposlenosti¹ u općini Zavidovići u 2015. godini

	Stanovništvo (prisutno)	Prosječan broj zaposlenih	Radno sposobno stanovništvo	Aktivno stanovništvo	Stopa zaposlenosti u %		
					Stanovništv.	Radno sp.stan	Aktivno stan.
ZAVIDOVIĆI	37.495	3.768	26.356	11.111	10,0	14,3	33,9
ZDK	396.732	71.079	277.851	140.369	17,9	25,6	50,6
FBIH	2.334.348	450.121	1.611.611	839.986	19,3	27,9	53,6

Detaljnija analiza stope zaposlenosti u općini Zavidovići u 2015. godini je pokazala da je stopa zaposlenosti u odnosu na ukupan broj radno sposobnog stanovništva 14,3%, dok u odnosu na aktivno stanovništvo ona dostiže 33,9%.

U odnosu na prosječnu stopu zaposlenosti u odnosu na stanovništvo, koja je u kantonu u 2015. godini iznosila 17,9%, ova stopa zaposlenosti u Zavidovićima je iznosila 10%.

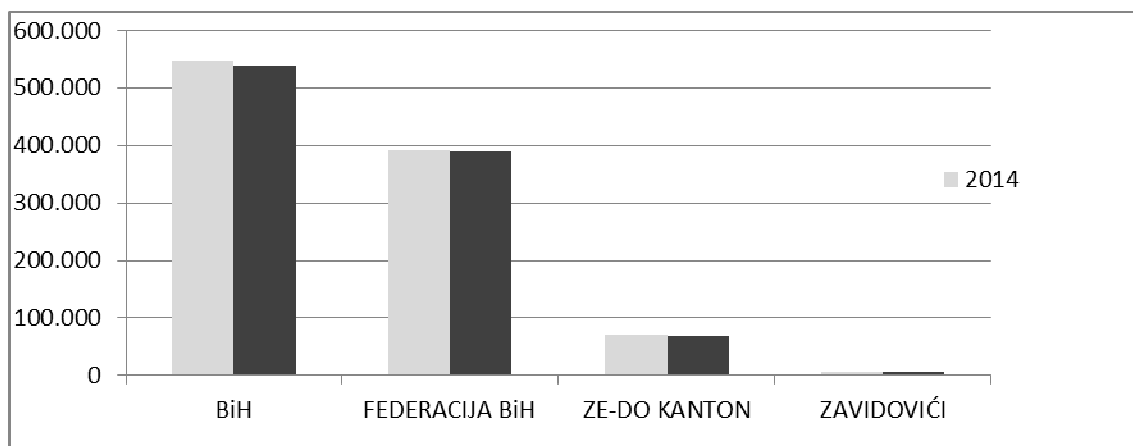
Od ukupnog broja zaposlenih u ZDK-u, udio općine Zavidovići iznosi 5,3%.

¹Stopa zaposlenosti se izračunava tako da se broj zaposlenih podijeli sa prisutnim stanovništvom i pomnoži sa 100. Prema metodologiji EU statistike, stopa zaposlenosti se izračunava tako da se broj zaposlenih podijeli sa radno sposobnim stanovništvom (starosti između 15 i 65 godina) i pomnoži sa 100. Prema metodologiji Centralne banke, stopa zaposlenosti se izračunava tako da se broj zaposlenih podijeli sa aktivnim stanovništvom (radna snaga, tj. zaposleni + nezaposleni) i pomnoži sa 100.

Nezaposlenost na području općine Zavidovići u odnosu na ZE-DO kanton, FBiH i BiH:

Broj nezaposlenih osoba na području općine Zavidovići prema statističkim pokazateljima, na dan 31.12.2015. godine iznosi 7.343, te je u odnosu na 2014. godinu zabilježen pad od 1%, dok je u istom periodu zabilježen pad nezaposlenosti od 2% na nivou Zeničko-dobojskog kantona i nivou Bosne i Hercegovine, te stagnacija na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

	GODINA		INDEKS
	2014	2015	2015/2014
BiH	547.587	537.568	0,98
FEDERACIJA BiH	391.427	389.865	1,00
ZE-DO KANTON	70.462	69.290	0,98
ZAVIDOVIĆI	7.404	7.343	0,99

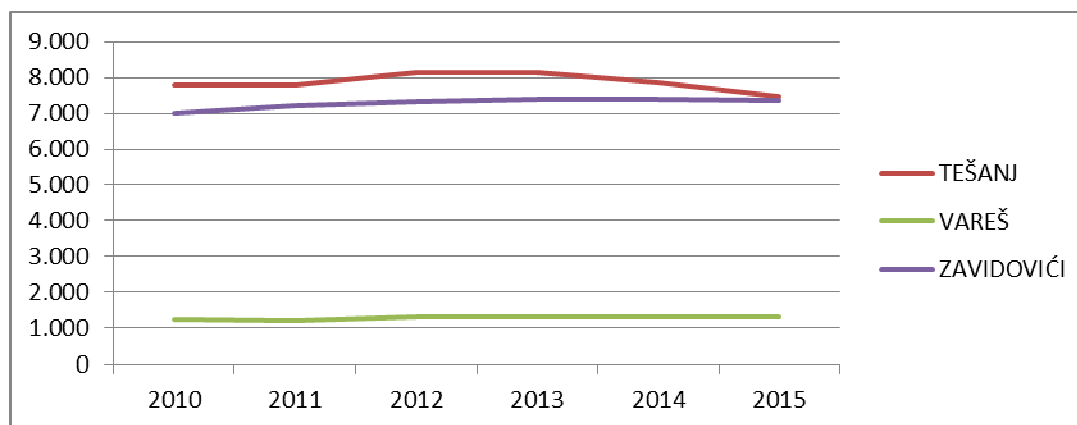

U decembru 2015. godine u FBiH je ukupno 9.127 osoba brisano sa evidencija službi zapošljavanja, od čega je 1472 osobe sa područja ZE-DO kantona, odnosno 149 osoba sa područja općine Zavidovići, a od tog broja u FBiH 5.246 osoba je zaposleno sa evidencija službi zapošljavanja, od čega su 954 osobe sa područja ZE-DO kantona, odnosno 93 osobe sa područja općine Zavidovići.

Poredeći stopu smanjenja i povećanja nezaposlenosti u periodu 2015. godina u odnosu na 2014. godinu, općina Zavidovići je na nivou većine općina Zeničko-dobojskog kantona gdje se stopa smanjenja i povećanja nezaposlenosti kretala od 0 do 2 %.

OPĆINA	BROJ NEZAPOSLENIH PO GODINAMA						INDEKS
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2014
BREZA	1.864	1.808	1.893	1.930	1.982	1.950	0,98
DOBOJ-JUG	1.026	999	1.044	1.027	1.012	968	0,96
KAKANJ	6.142	6.177	6.495	6.710	7.018	7.015	1,00
MAGLAJ	5.482	5.474	5.540	5.454	5.141	5.009	0,97

OLOVO	1.813	1.976	1.993	1.932	1.964	1.933	0,98
TEŠANJ	7.775	7.788	8.149	8.160	7.852	7.478	0,95
USORA	966	954	992	1.040	992	935	0,94
VAREŠ	1.230	1.196	1.320	1.298	1.313	1.320	1,01
VISOKO	7.074	6.856	7.262	7.729	7.823	7.617	0,97
ZAVIDOVIĆI	6.994	7.199	7.331	7.378	7.404	7.343	0,99
ZENICA	22.213	21.731	22.040	22.885	22.970	22.708	0,99
ŽEPČE	4.702	4.783	5.153	5.235	4.991	5.014	1,00
UKUPNO ZDK:	67.281	66.941	69.212	70.778	70.462	69.290	0,98

Kada govorimo o nezaposlenosti moramo uzeti u obzir i činjenicu da jedan broj zaposlenih u privatnim preduzećima nije prijavljen zvaničnim službama, zbog izbjegavanja plaćanja doprinosa i poreza. Izvjestan broj nezaposlenih bavi se «neformalnim biznisom», odnosno sivom ekonomijom.

Upoređujući zaposlenost i nezaposlenost evidentno je da područje općine karakterizira izrazito visok stepen nezaposlenosti - veći od prosjeka kantona i FBiH. Stopa nezaposlenosti u odnosu na aktivno stanovništvo iznosi 66,1% što predstavlja ogroman socijalni problem i ozbiljnu prepreku ekonomskom razvoju općine.

Stopa nezaposlenosti u općini Zavidovići u 2015. godini:

	Nezaposleni	Zaposleni	Ukupno aktivno stanovništvo	Radno sposobno stanovništvo	<u>Stopa[1] nezaposlenosti</u>	<u>Stopa[2] nezaposlenosti</u>
ZAVIDOVIĆI	7.343	3.768	11.111	26.356	27,90%	66,10%
ZDK	69.290	71.079	140.369	277.851	24,90%	49,40%
FBIH	390.204	450.121	839.986	1.611.611	24,20%	46,40%

[1] Stopa nezaposlenosti se izračunava tako što se broj nezaposlenih podijeli sa radno aktivnim stanovništvom (radnom snagom tj. Zaposleni + nezaposleni) i pomnoži sa 100

[2] Stopa nezaposlenosti se računa tako što se broj nezaposlenih podijeli sa radno sposobnim stanovništvom i pomnoži sa 100 (EU metodologija).

NEZAPOSLENI	687	528	362	287	286	944	690	1843	1716	7343
ŽENE	325	246	170	145	150	468	359	894	676	3433

Gledano po vremenu odnosno po dužini čekanja na posao najzastupljenija je grupa nezaposlenih u vremenskom intervalu od 5 do 15 godina.

Nezaposlenost po godinama starosti

GODINE STAROSTI	Od 15 do 18	Od 19 do 20	Od 21 do 24	Od 24 do 27	Od 28 do 30	Od 31 do 35	Od 36 do 40	Od 41 do 45	Od 46 do 50	Od 51 do 55	Od 56 do 60	Od 61 do 65	UKUPNO
	NEZAPOSLENI	191	669	754	656	652	920	818	717	683	676	481	
ŽENE	80	295	349	349	363	517	396	342	310	241	154	37	3433

Iz prikazanih podataka vidljivo je da je najizraženija nezaposlenost u dobi od 21 do 45 godine starosti, dok je nešto manje izražena u dobi od 46 do 65 godine starosti.

III 3. Penzioneri

U općini Zavidovići broj penzionera u decembru 2015. godine iznosio je 5.503 što je 9,1 % od ukupnog broja penzionera u ZDK, odnosno 1,61 % od ukupnog broja penzionera u FBiH.

Ukupan udio penzionera u 2015. godini u odnosu na stanovništvo na području općine iznosio je 14,68%.

Prosječne penzije u općini Zavidovići u 2015. godini

	Godina	Udio penzionera u stanovništvu %	Broj zaposlenih na 1 penzionera	Ukupna prosječna penzija u KM	Prosječna starosna penzija u KM	Prosječna invalidska penzija u KM	Prosječna porodična penzija u KM
FBiH	2014	14,41	1,1	389,53	445,7	341,05	333,63
	2015	14,60	1,3	393,20	450,12	341,36	333,66
	IND.15/14	1,01	1,2	1,01	1,01	1,00	1,00
ZDK	2014	15,01	1,2	376,25	418,51	334,88	329,31
	2015	15,28	1,2	378,74	421,49	334,84	329,06
	IND.15/14	1,02	1,0	1,01	1,01	1,00	1,00
ZAVIDOVIĆI	2014	14,45	0,7	343,56	367,73	327,06	318,66
	2015	14,68	0,7	344,11	369,21	327,27	317,33
	IND.15/14	1,02	1,0	1,00	1,00	1,00	1,00

Ukupna prosječna penzija u općini Zavidovići u 2015. godini iznosila je 344,11 KM što je za 9,1% manje u odnosu na prosječnu penziju u ZDK odnosno za 12,5 % manje u odnosu na prosječnu penziju u FBiH.

Broj penzionera i iznos penzija u općini Zavidovići u 2015. godini

	Godina	Vrsta penzije						UKUPNO	
		Starosne		Invalidske		Porodične			
		Ukupno		Ukupno		Ukupno			
		Broj	Mjesečni prosječni iznos	Broj	Mjesečni prosječni iznos	Broj	Mjesečni prosječni iznos	Broj	Mjesečni prosječni iznos
FBiH	2014	163.538	72.888.819	67.989	23.187.623	105.371	35.155.347	336.898	131.231.789
	2015	169.894	76.471.862	66.008	22.532.564	104.946	35.016.089	340.848	134.020.516
	IND.15/14	1,04	1,05	0,97	0,97	1,00	1,00	1,01	1,02
ZDK	2014	30.770	12.877.665	10.471	3.506.514	18.473	6.083.258	59.714	22.467.437
	2015	31.950	13.466.574	10.147	3.397.653	18.526	6.096.189	60.623	22.960.416
	IND.15/14	1,04	1,05	0,97	0,97	1,00	1,00	1,02	1,02
ZAVIDOVIĆI	2014	2.556	939.915	1.188	388.542	1.694	539.818	5.438	1.868.276
	2015	2.615	965.490	1.176	384.874	1.712	543.272	5.503	1.893.636
	IND.15/14	1,02	1,03	0,99	0,99	1,01	1,01	1,01	1,01

U općini Zavidovići u toku 2015. godine prosječno mjesečno se isplaćivalo 1.893.636 KM penzija za 5.503 penzionera prema svim vrstama penzija.

IV OBRAZOVNA I SOCIJALNA INFRASTRUKTURA

IV 1. Predškolsko obrazovanje

Predškolska ustanova JU «GRADSKI DJEČIJI VRTIĆ» radi u više odgojno-obrazovnih grupa.

Predškolska ustanova Dječiji vrtić «Mića Marković» otvoren je 28.04.1959. god. u namjenskom objektu površine 400 m², koji je i u to vrijeme bio nedovoljan da zadovolji potrebe građana Zavidovića. Tako je 1989. god. izgrađen i stavljen u funkciju novi objekat vrtića površine 1350 m² sa kapacitetom oko 120 djece. Takođe, zbog velikog broja djece predškolske dobi i potreba došlo je do izgradnje dječijeg vrtića u Vozuđoj površine 110 m² sa kapacitetom 25 djece. Dječiji vrtić finansiran je sredstvima nekadašnjeg SIZ-a, dok je danas korisnik općinskog budžeta, a dijelom u finansiranju participiraju i roditelji.

JU »Gradski dječiji vrtić» danas svoju djelatnost izvršava sa 16 radnika i prihvata 78 djece na cjelodnevni i 22 djece na poludnevni smještaj.

Tokom 2015/16 školske godine 420 djece je prošlo kroz obavezno predškolsko obrazovanje.

Broj i struktura zaposlenih u 2015. godini:

- Direktor – VŠS – 1 izvršilac,
- Odgajatelj – VŠS – 6 izvršilaca,
- Njegovateljica – SSS - 2 izvršioca,
- Administrativni radnik – SSS – 1 izvršilac,
- Kuharica – SSS – 1 izvršilac,
- Servirka - SSS – 1 izvršilac,
- Ložač - skladištar – SSS – 1 izvršilac,
- Domar - čuvar – NK- 1 izvršilac,
- Spremačica – NK – 2 izvršioca.

Problemi sa kojima se ustanova suočava:

Potrebno je sanirati dio poslovnog prostora objekta „Starog vrtića“, krov, kotlovnicu i stolariju u objektu „Novog vrtića“, osposobiti igralište u dvorištu „Novog vrtića“ i vrtića u Vozučoj, obezbijediti prilaze za djecu sa poteškoćama u razvoju, čiji se broj, iz godine u godinu povećava, obezbijediti pedagoško-didaktička pomagala u skladu sa Pedagoškim standardima.

U cilju popunjavanja kapaciteta u sva tri objekta Gradskog dječijeg vrtića neophodno je obezbijediti i finansijska sredstva za angažovanje većeg broja zaposlenika u radu sa djecom (odgajatelji i njegovatelji).

IV 2.Osnovno obrazovanje

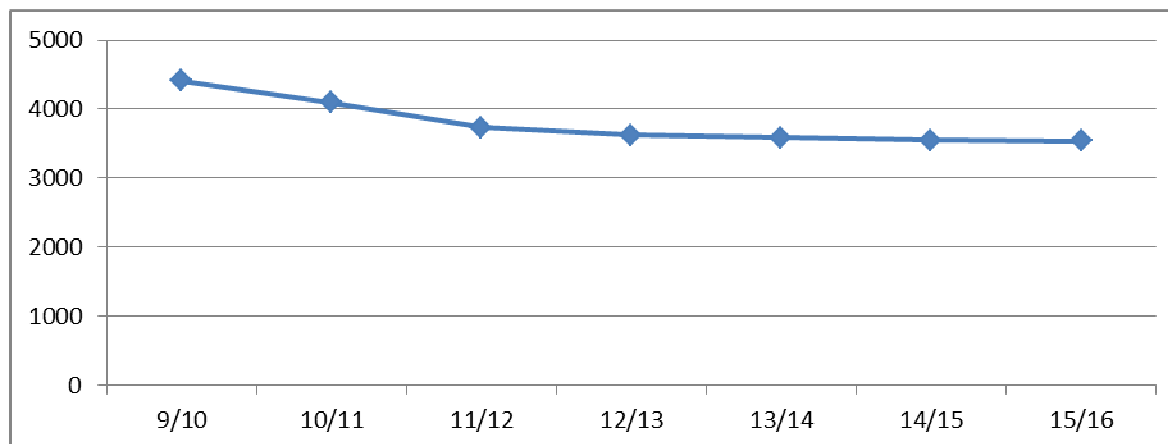
Začeci školstva na području općine Zavidovići bili su krajem 19. -tog vijeka. Danas je osnovnim obrazovanjem obuhvaćeno oko 3500 učenika. Materijalno prostorni uslovi za rad škola su obezbijeđeni, sve osnovne škole, izuzev nekih područnih, su rekonstruisane i obnovljene poslije rata, ali je opremljenost nastavnim sredstvima i učilima u svim školama ispod pedagoških standarda. Stručni nastavni kadar zadovoljava potrebe u izvođenju nastave. Najveći nedostatak kod većine škola je nepostojanje adekvatne sale za tjelesni odgoj, dotrajali sanitarni i mokri čvorovi kao i sistem grijanja. Većina završenih učenika nastavlja dalje školovanje u raspoloživim srednjim školama na području općine.

OSNOVNE ŠKOLE – tabelarni pregled broja učenika u posljednjih 7 godina

NAZIV ŠKOLE	ŠKOLSKA GODINA						
	9/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
PRVA OSNOVNA ŠKOLA	1324	1249	1223	1120	1109	1097	1136
DRUGA OSNOVNA ŠKOLA	772	697	637	625	631	625	627
OŠ KOVAČI	770	698	577	606	600	628	571
OŠ GOSTOVIĆ	548	533	472	506	490	463	459

- 170 -

OŠ HAJDEROVIĆI	534	477	441	400	389	374	382
OŠ VOZUĆA	464	439	384	371	363	367	365
UKUPNO	4412	4093	3734	3628	3582	3554	3540

Od školske 09/10 godine primjećujemo znatan pad broja učenika što je posljedica opadajućeg trenda nataliteta.

IV 3. Srednje obrazovanje

Za razvoj srednjeg obrazovanja u Zavidovićima i ako su obezbijeđeni približno materijalno prostorni uslovi u svim školama prisutan je nedostatak nastavnih učila, stručne literature koja je neophodna za viši kvalitet nastave. Izgradnjom sportske dvorane za učenike Gimnazije i Mješovite srednje škole povećan je kvalitet nastave tjelesnog odgoja, te su stvoreni uslovi za rad sportskih sekcija kao i razne vannastavne aktivnosti.

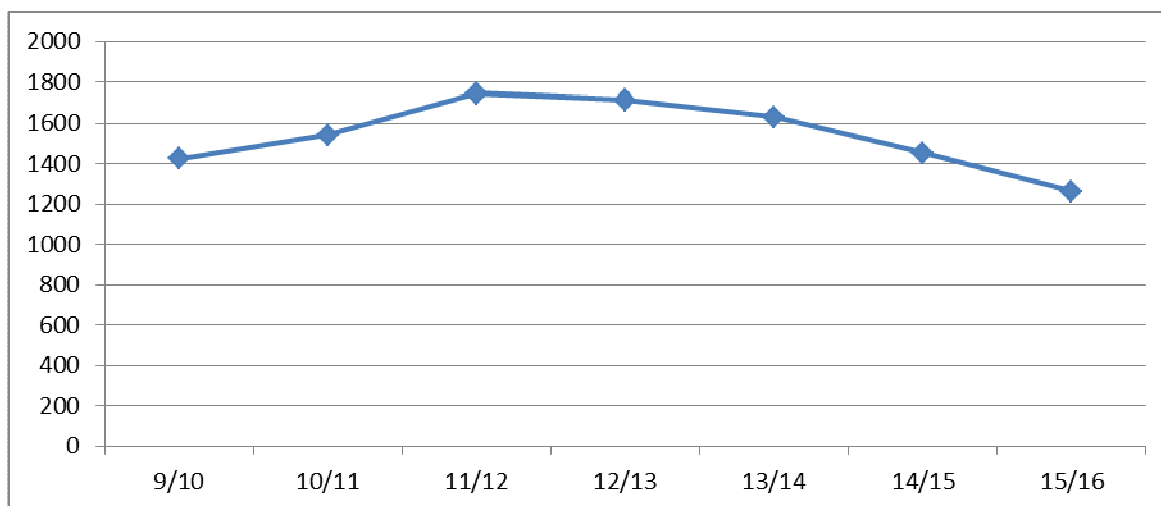
Srednja škola	Tip srednje škole
JU GIMNAZIJA «RIZAH ODŽEČKIĆ»	4-godišnje školovanje, opći smjer i izborna područja nakon završene druge godine (jezičko, društveno, matematičko-informatičko i prirodno društveno područje).
JU «SREDNJA TEHNIČKA ŠKOLA»	4-godišnja tehnička škola sa zanimanjima:tehničar finalne prerade drveta, ekonomski tehničar, elektrotehničar računarske tehnike i automatike, građevinski tehničar, mašinski tehničar, šumarski tehničar, tehničar hortikulture i poljoprivredni tehničar.

JU «MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA»	Tehničar drumskog saobraćaja, tehničar za mehatroniku, frizer-vlasuljar, konfektionar tekstila-krojač, elektroinstalater, automehaničar-zavarivač, vozač motornih vozila, prodavač, metalostrugar-zavarivač, stolar.
------------------------------	--

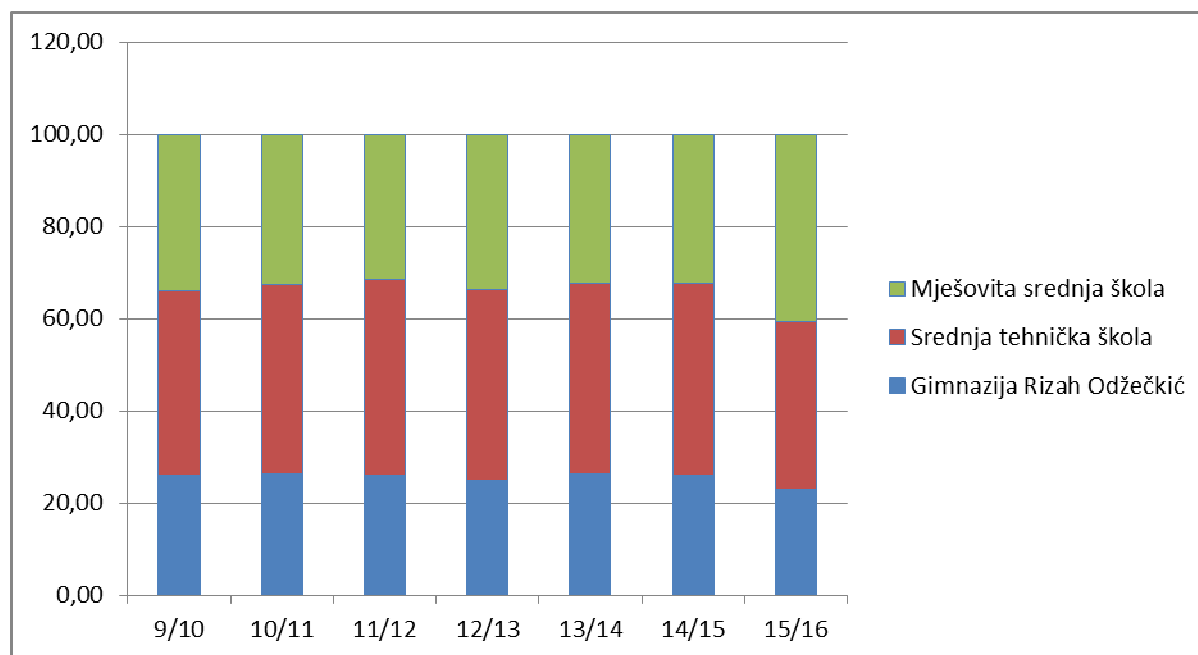
SREDNJE ŠKOLE - tabelarni pregled broja učenika u posljednjih 7 godina

NAZIV ŠKOLE	ŠKOLSKA GODINA						
	9/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
JU Gimnazija „Rizah Odžečkić	369	404	456	429	427	378	292
% od ukupnog broja učenika	25,89	26,20	26,12	25,01	26,20	26,00	23,10
JU Srednja tehnička škola	571	634	739	706	677	605	457
% od ukupnog broja učenika	40,07	41,12	42,33	41,17	41,53	41,61	36,16
JU Mješovita srednja škola	485	504	551	580	526	471	515
% od ukupnog broja učenika	34,04	32,68	31,56	33,82	32,27	32,39	40,74
UKUPNO:	1425	1542	1746	1715	1630	1454	1264

Od školske 09./10.godine do 11./12 broj učenika u srednjim školama je u blagom porastu, a od školske 12./13. broj učenika blago opada, a što je rezultat manjeg broja završenih osnovaca, odnosno smanjene stope nataliteta, kao i odlaska učenika u druge općine radi daljeg srednjoškolskog obrazovanja.

Grafički prikaz procentualnog učešće srednjoškolaca po školama:

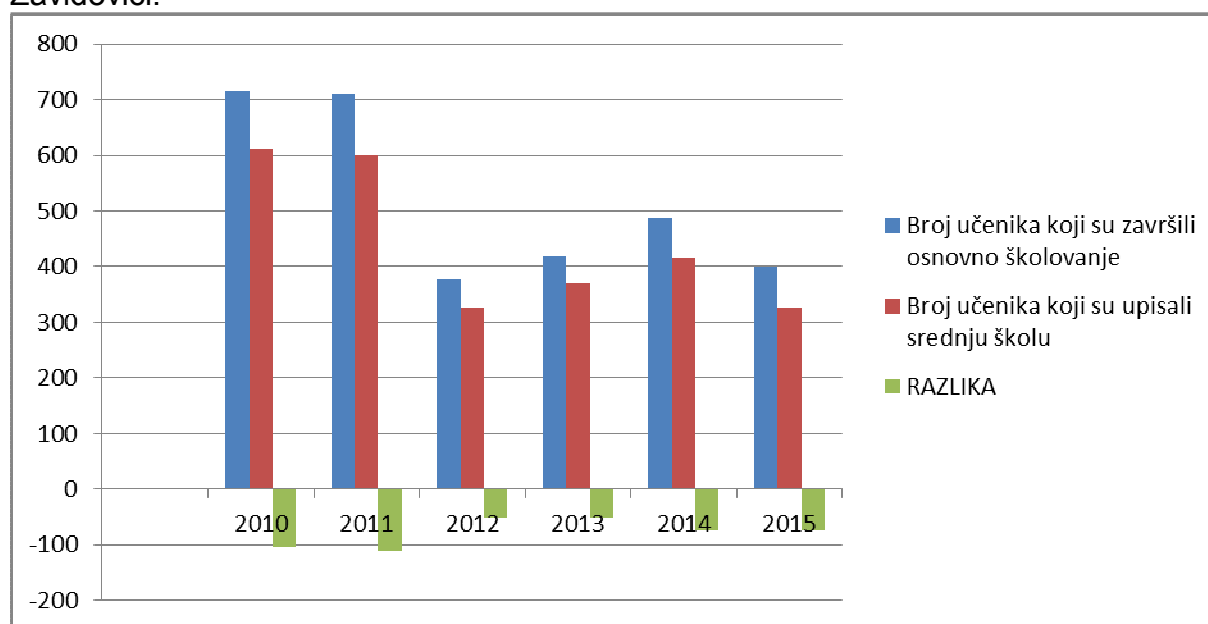
Broj učenika upisanih u prvi i završni razred srednje škole:

		ŠKOLSKA GODINA						
NAZIV ŠKOLE		9/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
JU Gimnazija „Rizah Odžečkić	Broj učenika u prvom razredu	96	145	149	58	90	93	66
	Broj učenika u završnom razredu	106	92	75	87	141	141	59
JU Srednja tehnička škola	Broj učenika u prvom razredu	162	242	239	90	117	159	97
	Broj učenika u završnom razredu	171	122	117	149	221	236	90
JU Mješovita srednja škola	Broj učenika u prvom razredu	140	225	212	179	162	163	164
	Broj učenika u završnom razredu	174	140	133	197	192	104	143
UKUPNO PRVI RAZRED:		398	612	600	327	369	415	327
UKUPNO ZAVRŠNI RAZRED:		451	354	325	433	554	481	292

Broj učenika koji su završili osnovno školovanje i broj učenika koji su upisali srednju školu.

GODINA						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Broj učenika koji su završili osnovno školovanje	715	710	377	419	488	400
Broj učenika koji su upisali srednju školu	612	600	327	369	415	327
RAZLIKA	-103	-110	-50	-50	-73	-73

Razlika broja učenika predstavlja učenike koji su upisali srednju školu izvan općine Zavidovići.

IV 4. JU „Centar za kulturu“

Javna ustanova „Centar za kulturu“ Zavidovići osnovana je davne 1956. godine kao Dom kulture „Vladimir Nazor“. Danas, zgrada Doma kulture se nalazi u boljem stanju nego prije 10 godina. Na samoj zgradi vršena su značajnija ulaganja u periodu od 2012. do 2015. godine te je urađeno sljedeće: sanacija hola na ulazu u kino salu, sanacija jedne garderobe i podrumski prostor, sanacija krova, i prednje fasade, sanacija dijela elektroinstalacija i praketa u holu, rekonstrukcija vodovodne instalacije itd.

Ustanova se finansira iz Budžeta općine Zavidovići sa Transfera „Centar za kulturu“ - za redovnu djelatnost i vanredne troškove koji u 2015. godini iznose 83.500,00 KM, te od ostvarenih prihoda osnovne djelatnosti kao i redovnih i povremenih izdavanja viška poslovnog prostora za zakup čiju proceduru provodi Osnivač na osnovu Odluka donesenih od strane Općinskog vijeća.

Osnovne kulturne djelatnosti JU „Centar za kulturu“ su: prikazivanje filmova, umjetničko i književno stvaralaštvo, scensko izvođenje, djelatnost za kulturne priredbe, djelatnost sajmova i zabavnih parkova i ostale zabavne djelatnosti, zatim izdavanje knjiga, novina, časopisa i sličnih periodičnih izdanja, zvučnih zapisa i

ostale izdavačke djelatnosti, iznajmljivanje mašina i opreme, obrazovanje odraslih i ostalo obrazovanje.

U toku 2015. godine u JU „Centar za kulturu“ Zavidovići su bila zaposlena 3 radnika neodređeno vrijeme, tri radnika na određeno vrijeme i jedan radnik na određeno vrijeme u trajanju od šest mjeseci.

Kvalifikaciona struktura zaposlenih je sljedeća: 2 radnika VSS, 2 radnika SSS i 3 radnika NSS.

U toku 2015. godine JU „Centar za kulturu“ Zavidovići imao je sljedeće sadržaje:

-Pozorišne predstave: Organizovano 11 pozorišnih predstava, od čega su tri školske predstave i 8 predstava za odrasle.

-Manifestacije:

- Tri tradicionalne manifestacije u organizaciji „Centra za kulturu“–„Ljeto u gradu“, „Raspjevana jesen“ i „Mini play back show“ ,
- Pet manifestacija u organizaciji drugih udruženja i škola: „Plesom do snova“, „Najtalent“, „Bajramsko sijelo“, „Harfafest“ i „Božićni koncert“ ,

-U toku godine prikazano je ukupno i trinaest filmova u 3D produkciji.

-Obilježavanje značajnih datuma: 1.mart, 15.septembar i 25.novembar.

-Od ostalih dešavanja organizovane su: dvije promocije knjiga Sanele Hamzić i Sejfidina Tokić, Smotra dramskih sekcija u organizaciji UG „CeKER“ Zavidovići, promocija „Vispak“ Visoko.

Problemi sa kojima se ustanova suočava:

Jedan od najvećih problema koji ustanovu prati dugi niz godina je uplata doprinosa za penziono-invalidsko osiguranje, odnosno uvezivanje staža za radnike za period 2000. do 2009. godine. Taj dug trenutno sa 31.12.2015. godine iznosi oko 44.000,00 KM. U toku 2013., 2014. i 2015. godine dio duga za PIO se izmirivao što zbog odlaska radnika u penziju, što zbog sudskih presuda. Ovom problemu bi se u narednom periodu trebao dati prioritet u rješavanju.

Drugi problem je dug prema JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići za vodu i komunalne usluge koji sa 31.12.2015. godine iznosi oko 30.000,00 KM. Međutim, za ovaj problem se našlo rješenje i potpisan je sporazum za izmirivanje duga u ratama, te će on u budućnosti biti riješen. Ono što je pozitivno urađeno po tom pitanju je djelimična rekonstrukcija vodovodne instalacije, tako da je potrošnja vode smanjena za 50%, pa su samim tim i računi umanjeni.

Što se tiče rada ustanove, u budućnosti je planiran završetak i otvaranje muzeja našeg grada, postavljanje lifta za osobe sa invaliditetom, nastavak organizovanja tradicionalnih i ostalih manifestacija, povećanje broja pozorišnih predstava i filmova kao i pronalaženje rješenja za uvezivanje staža radnicima za period od 2000. do 2009. godine.

IV 5. JU „Javna biblioteka“ Zavidovići

Općina Zavidovići je osnivač Javne ustanove i ima obavezu obezbjeđivanja prostora za rad biblioteke i obezbjeđivanja sredstava za zadovoljavanje potreba i interesa građana u ovoj djelatnosti pa tako je Općina Zavidovići iz Budžeta za 2015. godinu izdvojila 4.000,00 KM za kupovinu knjiga za potrebe ove Ustanove. Finasiranje redovnog rada Ustanove obezbjeđuje se sa nivoa ZE-DO kantona.

„Javna biblioteka“ u 2015. godini imala je 771 stalnih korisnika (450 odraslih i 321 djece) na bibliotečki fond od oko 44.717 bibliotečkih jedinica. Također, u toku 2015. godine pružane su usluge i za oko 350-400 povremenih korisnika biblioteke.

U 2015.godini zabilježena je 50.220 posjeta redovnih članova.

Pristup bibliotečkoj građi je otvoren i za internet posjetioce. Broj korisnika u 2015. godini je 4556.

Posebno mjesto u radu ove Ustanove ima razvoj Zavičajne zbirke, koja je od velike važnosti za čuvanje kulturnog nasljeđa na području općine. Koncipirana kao Zbirka građe koja se svojim sadržajem odnosi na područje grada Zavidovića i njegove okoline, Zavičajna zbirka JU „Javna biblioteka“ Zavidovići na osnovu svog autentičnog materijala odražava razne aspekte života navedenog lokaliteta uključujući prirodne uslove i bogastva, historijski i društveno-ekonomski razvoj, kulturu, historiju i tradiciju, običaje i umjetničko stvaralaštvo. Tako, povezujući prošlost i sadašnjost, Zavičajna zbirka predstavlja dragocjen izvor za istraživanje materijalne i duhovne kulture ovog kraja. Prema vrsti građe fond Zavičajne zbirke biblioteke je veoma raznolik i u njegov sastav pored monografskih publikacija ulaze i serijske publikacije, kao i razne vrste neknjižnog materijala u obliku razglednica, fotografija, plakata i pozivnica. S obzirom na značaj ove građe, ona je izdvojena od ostalog knjižnog fonda i čuva se i dalje na korištenje pod posebnim uvjetima.

Javna biblioteka raspolaže sa multimedijalnim centrom, čiji su korisnici uglavnom srednjoškolci, a na raspolaganju im stoji svremena kompjuterska oprema sa besplatnim pristupom internetu na 11 radnih jedinica.

Kao jedan od važnih subjekata u kulturnim djelatnostima općine, „Javna biblioteka“ je nosilac i učesnik različitih kulturnih manifestacija, prije svega književnih večeri, promocija knjiga, susreta književnika i drugih kulturnih stvaralaca sa područja općine i šire.

IV 6. Socijalna infrastruktura

IV 6.1. Zdravstvena zaštita

Jedina državna zdravstvena ustanova jeste JU «Doma zdravlja» Zavidovići koja pruža usluge primarne i dijelom specijalističke zdravstvene zaštite za 37.614 stanovnika na 11 lokacija međusobno udaljenih i do 30 km, te ista ne pruža bolničke usluge.

Osim centralnog objekta koji se nalazi u centru grada JU «Doma zdravlja» Zavidovići posjeduje i 10 terenskih ambulanti porodične medicine koje se nalaze na sljedećim lokacijama: Naselje Gaj, Kovači, Vozuća, Hajderovići, Gostović, Mećevići, Maoča, Dolina, Rujnica i Krivaja, dok je šest timova (ambulantni) porodične medicine organizovano u JU „Dom zdravlja“ Zavidovići.

Na gore navedenim lokacijama zdravstvenu zaštitu pruža ukupno 117 zdravstvenih radnik što je za oko 50% manje u odnosu na period prije 1992. god., a spektar zdravstvenih usluga i nivo zdravstvene zaštite je neuporedivo širi.

Kadrovska struktura zdravstvenih radnika : VSS specijalisti 21, VSS doktori medicine 10, VSS dr stomatologije 2, VSS dipl.ing. med. radiologije 2, VSS dipl.ing.med. laboratorijske dijagnostike 1, VSS dipl. medicinski tehničar / sestre 2, VSS dipl.sanitarni inženjer 1, VSS dipl.psiholog 1, VŠS medicinski tehničari 6 i SSS medicinski tehničari 71.

Pored opreme koju u svom redovnom radu koriste doktori medicine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (EKG aparati, inhalatori, aparati za kisik, aparati za laboratorijski dijagnostiku i dr.) JU «Dom zdravlja» Zavidovići opremljen je i sa savremenijim

dijagnostičkim aparatima kao što su: CT aparat, RTG aparat, stomatološki RTG aparat, mamograf (analogni), color dopler aparat (2 kom.), ultrazvučni aparati (3 kom.), video bronhoskop, spirometar, gastroskop, EEG-aparat – 32 kanalni, transkranijalni ultrazvučni dopler, kardiokograf, aparat za magnetnu terapiju, mediolaser, optički kolposkop, hematološki brojač (3 kom.), bihemijski analizator (2 kom.), koagulometar, defibrilator (3 kom.), respirator, EKG aparati, 12-kanalni EKG aparati (3 kom.), holter EKG, holter krvnog pritiska (2 kom.), vakuum aparat, aparat za elektromioneurografiju (EMNG) i sl.

JU „Dom zdravlja“ Zavidovići za potrebe Službe za radiološku dijagnostiku planira nabavku RTG – panoramski snimak vilice, RTG denzitometra za potrebe Službe za biohemijsko-hematološku dijagnostiku cardio reader i mikroskop sa monitorom, za potrebe Centra za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju trakcijski aparat, IR lampa i aparat za limfnu drenažu.

Stanovništvo naše općine bolničku zdravstvenu zaštitu ostvaruje u Kantonalnoj bolnici Zenica i u Općoj bolnici Tešanj.

Osim JU «Doma zdravlja» na našoj općini postoje još pet privatnih zdravstvenih specijalističkih ordinacija i to iz oblasti: pedijatrije, interne i opšte medicine, manualne medicine i kiropraktike i ginekologije.

Kao i šest privatnih stomatoloških ordinacija, koje su opremljene savremenim aparatima za pružanje specijalističke zdravstvene zaštite.

U gradu postoji šest apoteka i pet je smješteno na desnoj obali rijeke Bosne, dok se na lijevoj obali ne nalazi jedna apoteka, te jedna apoteka u Vožućoj.

IV 6.2. Kapaciteti socijalnih usluga

JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići osnovana je 12.09.1963. godine kao odgovor na povećane potrebe da se problematika iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite i zaštite CŽR na području općine Zavidovići rješava stručno i organizovano, te da se iz organa Općinske uprave prenese u stručnu instituciju.

Centar je organizovan tako da neposredno provodi socijalnu zaštitu primjenjujući stručni socijalni rad. Primjena stručnog socijalnog rada podrazumijeva primjenu različitih stručnih metoda i tehnika koje su na naučnim osnovama verificirane i koje doprinose osposobljavanju pojedinca da sam poduzima mjere za prevazilaženje svog nepovoljnog socijalnog stanja.

Djelatnost Centra je socijalna zaštita, zaštita porodice sa djecom i zaštita civilnih žrtava rata, a njeno obavljanje je regulisano:

- ◆ Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine FBiH“, broj: 36/99, 54/04 i 39/06),
- ◆ Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Ze-do kantona“, broj: 13/07, 13/11 i 03/15),
- ◆ Porodičnim zakonom Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 35/05 i 41/05), te nizom drugih zakonskih propisa.

Pregled sadašnjih korisnika socijalne zaštite u općini Zavidovići

Djeca bez roditeljskog staranja	28 korisnika
Vaspitno zapuštena djeca	21 korisnika

Vaspitno zanemarena djeca	35 korisnika
Djeca čiji je razvoj ometan porodičnim prilikama	23 korisnika
Lica sa invaliditetom i lica ometana u fizičkom i psihičkom razvoju	903 korisnika
Mentalno neobezbjeđene i za rad nesposobne osobe	96 korisnika
Stara lica bez porodičnog staranja	93 korisnika
Lica i porodice u stanju socijalne potrebe	289 korisnika
Osobe sa društveno negativnim ponašanjem	29 korisnika
Ukupno:	1517 korisnika

Pregled korisnika ostvarenih prava iz socijalne zaštite

Stalna novčana pomoć	140 korisnika
Jednokratna i privremena novčana pomoć	440 korisnika
Novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu	129 korisnika
Dječiji dodatak	2.136 korisnika
Civilne žrtve rata (Lična invalidnina)	66 korisnika
Civilne žrtve rata (Pravo na porodičnu naknadu)	58 korisnika
Novčana naknada za tjelesno oštećenje-neratni invalidi	840 korisnika
Osposobljavanje za život i rad	8 korisnika
Zdravstvena zaštita	372 korisnika
Briga o djeci bez roditeljskog staranja	14 korisnika
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite (djeca)	15 korisnika
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite (odrasli)	24 korisnika
Smještaj u drugu porodicu (odrasli)	4 korisnika
Smještaj u drugu porodicu (djeca)	22 korisnika
Usluge socijalnog i drugog rada	cca 4500 korisnika

JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići ima 10 uposlenih: 4 socijalna radnika, 1 pravnik, 3 administrativno osoblje, 1 spremačica / kurir i direktor.

U zadnjih nekoliko godina počela je primjena velikog broja zakona koji se odnose na djelatnost „Centara za socijalni rad“ i poslove koje obavljaju Centri, te se svi novi poslovi raspoređuju na već postojeće uposlenike, bez primanja novih uposlenika.

Pravilnikom o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 15/13), donesenom na osnovu člana 3. stav 2. Zakona o preuzimanju prava i obaveza osnivača nad ustanovama socijalne zaštite u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 31/08 i 27/12), propisani su zajednički minimalni standardi koje ustanova treba ispuniti, a odnose se na lokaciju, građevinski objekat, prostorije, opremu, kapacitet, dnevnu i noćnu smjenu, kućni red, održavanje higijene, ishranu, angažiranje stručnih i drugih djelatnika, kao i usluge koje ustanova pruža neovisno od korisničke grupe kojoj je usluga namijenjena.

S obzirom da postojeći broj uposlenih i prostorni kapaciteti JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići ne ispunjavaju uslove propisane navedenim Pravilnikom, potrebno je bilo do početka primjene navedenog Pravilnika, odnosno do marta 2016. godine, poduzeti potrebne mjere za obezbjeđenje propisanih minimalnih uslova, te je ovaj Centar upoznao Općinu Zavidovići, kao osnivača, sa potrebama i obavezama prema navedenom Pravilniku.

Prema pomenutom pravilniku, JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići trebala bi uposliti još:

6 socijalnih radnika,
1 pravnik,
2 psihologa,
2 pedagoga i
1 sociologa.

Trenutno ovom Centru su najpotrebniji socijalni radnici jer većina poslova u Centru se odnosi na njihovu struku.

Ukupna površina koju koristi JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići je cca 100 m² korisne površine ili parcela ukupne površine 412 m².

U toku 2013. godine unutrašnjost zgrade je renovirana od strane Federalnog ministarstva za rad i socijalnu politiku i PIUSSR. U sklopu tih radova, urađena je i instalacija za grijanje i postavljena peć na električnu energiju, ali zbog nepostojanja odgovarajućeg priključka električne energije na Centru, nije bilo moguće da se grijanje stavi u funkciju. Mnogo povoljnije rješenje za grijanje Centra bila je zamjena postojeće peći sa peći na čvrsto gorivo.

U toku 2014. godine sa Unicefom BiH projekat "Podrška u rekonstrukciji Centra za socijalni rad". U sklopu tog projekta izvršena je zamjena postojećeg krova, krovne konstrukcije i oluka, zidanje dimnjaka za centralno grijanje i postavljanje peći za grijanje, čime je grijanje stavljeno u funkciju, bojenje vanjskih zidova zgrade i krećenje dijela unutrašnjih zidova, nabavka kopir aparata i fax aparata, te nekoliko ormara za spise.

Renoviranjem i rekonstrukcijom zgrade u kojoj je smješten Centar, značajno su poboljšani uslovi za rad.

V EKONOMIJA I POSLOVANJE

V1. Pravna i fizička lica

Na teritoriji općine registrovano je 1068 privrednih subjekata (pravnih lica i poslovnih jedinica u sastavu pravnih lica i fizičkih lica) među kojima dominiraju manji ugostiteljski objekti i trgovine na malo, a koji zapošljavaju 3768 radnika.

U vremenskom periodu od 2009. do 2015. godine uočen je porast broja pravnih lica za 17 %, kao i porast broja poslovnih jedinica u sastavu pravnih lica takođe 19%, dok je zabilježen pad broja registriranih obrta za 36 %.

Iz navedenog se može zaključiti da nedostaje elementarnih znanja kako voditi biznis na uspješan i zakonit način, te da se ne ispoljavaju dovoljno poduzetničke inicijative. Zavidovići, kao industrijski grad, nema tradiciju privatnog poduzetništva, a uz to neodgovarajući fondovi, nedostatak poslovnog treninga i edukacije su jako izraženi. Osnovne prepreke za pokretanja vlastitog biznisa, samim tim i za zapošljavanje su: nedostatak vlastitog početnog kapitala, nepovoljni uslovi zaduživanja - visoke kamate, pravna regulativa i birokratija, neuređeno tržište i nelojalna konkurencija, destimulativna poreska politika.

Pregled registriranih poslovnih subjekata prema područjima djelatnosti, stanje na dan 31.12.2015. godine:

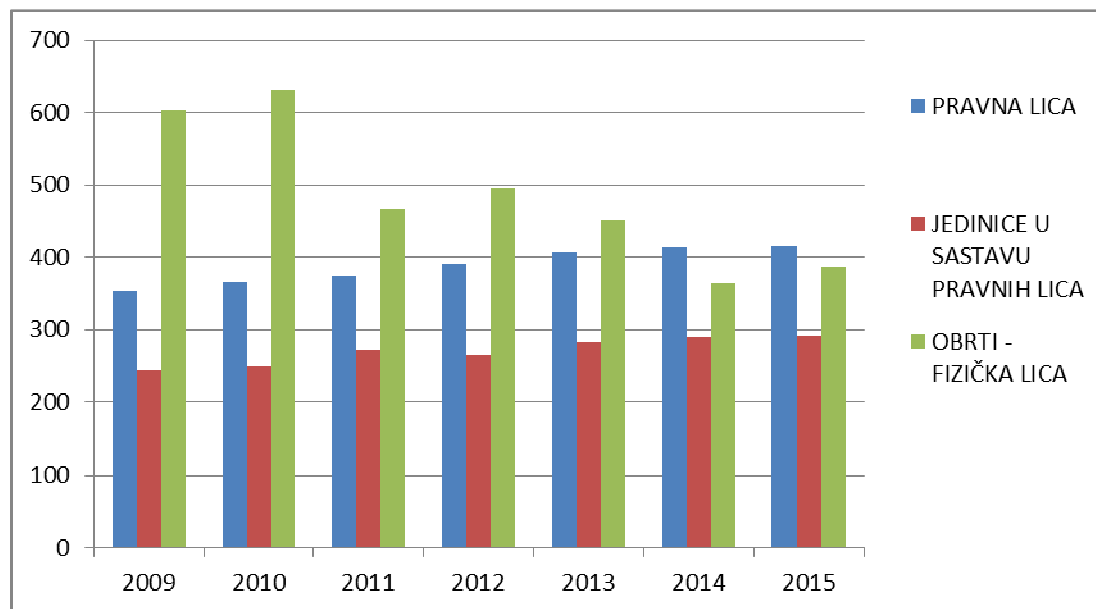

DJELATNOST	PRAVNA LICA	JEDINICE U SASTAVU PRAVNIH LICA	OBRTI - FIZIČKA LICA
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	13	1	30
VAĐENJE RUDA I KAMENA	2	0	0
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	36	14	45
PROIZVODNJA I SNADBJEVANJE EL.ENERGIJOM, PLINOM, PAROM i KLIMATIZACIJA	0	2	0
SNADBJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	3	0	1
GRAĐEVINARSTVO	48	2	15
TRGOVINA NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA	79	113	131
PRIJEVOZ SKLADIŠTENJE	7	13	20
DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREMA I USLUŽIVANJA HRANE	6	16	62
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	5	0	0
FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1	19	0
POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	0
STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	20	7	10
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	3	3
JAVNA UPRAVA I ODBRANA, OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	26	9	0
OBRAZOVANJE	17	14	1
DJELATNOST ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	10	9	10
UMJETNOST ZABAVA I REKREACIJA	36	34	0
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	103	34	36
DJELATNOSTI DOMAĆINSTAVA KAO POSLODAVCA	0	0	0
DJELATNOSTI VANTERITORIJSKIH ORGANIZACIJA I ORGANA	0	0	0
UKUPNO	414	290	364

Uporedni prikaz registriranih poslovnih subjekta po godinama.

SVE DJELATNOSTI UKUPNO			
GODINA	PRAVNA LICA	JEDINICE U SASTAVU PRAVNIH LICA	OBRTI - FIZIČKA LICA
2009	354	244	602

2010	366	249	631
2011	375	271	467
2012	390	265	495
2013	406	282	451
2014	414	290	364
2015	415	291	386

Na području općine egzistiraju dvije firme sa stranim kapitalom. Riječ je holandskom preduzeću „TERMO TECHNOLOGY INTERNATIONAL“ d.o.o. koje se bavi proizvodnjom plinskih peći, kamina i gorionika i italijanskom preduzeću “OFIĆINA METALMEKANIKA ERMEN“ d.o.o. koje se bavi obradom čeličnih odljevaka, a koje zapošljavaju domaću radnu snagu.

Općina Zavidovići je izvozno orjentisana općina, a izvoze se proizvodi drvne industrije, montažne kuće, metalne konstrukcije, zaštitna odjeća, plinske peći, kamine, gorionike, obrađene čelične odljevke i sl.

V 2. Institucije za podršku razvoju poduzetništva

Na području općine Zavidovići postoje razvijene institucije za podršku razvoju poduzetništva.

Osnovne usluge koje Općina pruža biznisima, u skladu sa svojim nadležnostima odnose se na slijedeće usluge:

- registracije samostalnih djelatnosti,
- izdavanje upotrebni i građevinskih dozvola,
- procjena uslova minimalne tehničke opremljenosti poslovnih prostora,
- pružanje pomoći oko registracije i započinjanja poslovnih aktivnosti,
- pružanje pomoći oko iznalaženja izvora finansijskih sredstava,
- pružanje komunalnih usluga i infrastrukturnih usluga,
- privlačenje investitora, te
- ostale usluge informisanja, konsultacija, obuke itd.

U cilju izgradnje kvalitetnije poslovne infrastrukture, osnovana je razvojna agencija koja pruža usluge za razvoj poduzetništva „RAZ“ d.o.o. Zavidovići sa poslovnim inkubatorom kao dijelom poduzetničke infrastrukture koji pruža podršku biznisima kroz obezbjeđenje prostora sa infrastrukturom, pod povoljnim uslovima u odnosu na tržišne uslove, te poslovno-savjetodavnih usluga i usluga menadžmenta u početnoj fazi poslovanja.

Poduzetnicima sa područja naše općine na raspolaganju je Regionalna razvojna agencija za regiju Centralna BiH „REZ“ sa sjedištem u Zenici koja svojim djelovanjem pokriva i općinu Zavidovići, a ima uspostavljen i podured u općini Maglaj. Općina Zavidovići je jedan od osnivača „REZ“ d.o.o.

Aktivnosti „REZ-a“ mogu se svrstati u dvije glavne skupine:

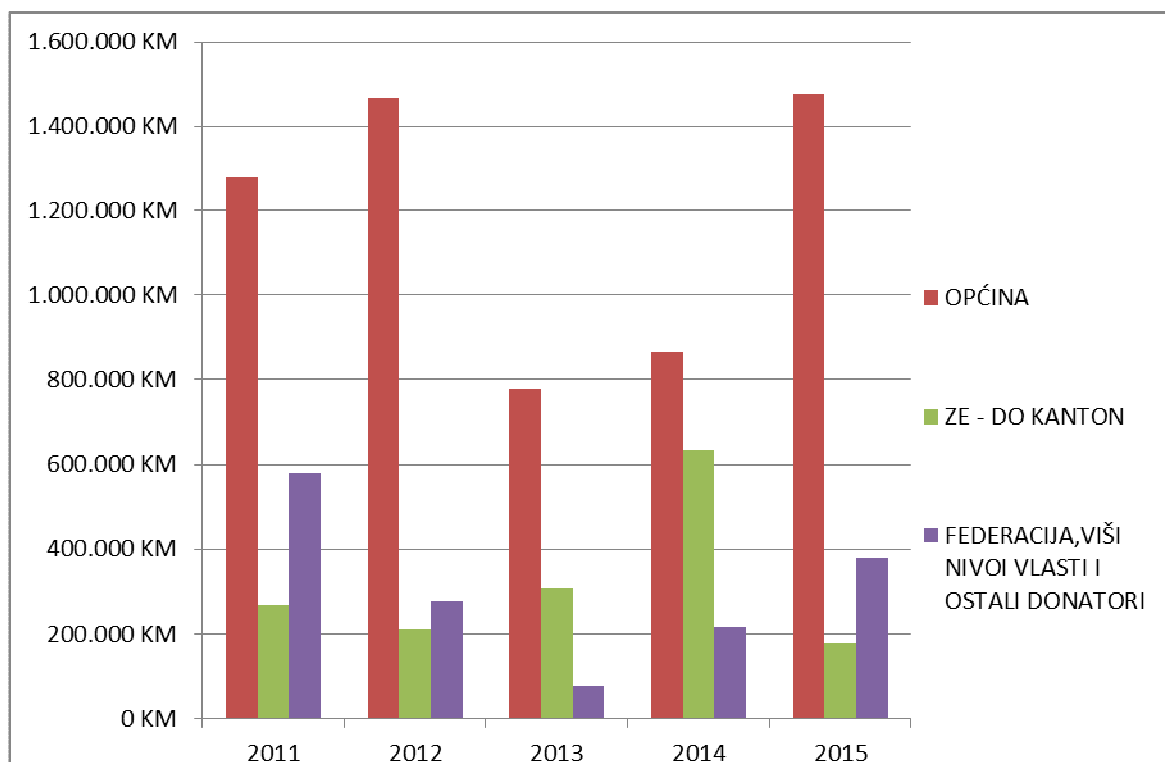
- aktivnosti koje se odnose na identificirane potrebe općina, gdje prevladava potreba za daljnjom izgradnjom kapaciteta za razvoj projekata, apsorpciju fondova, promociju i razvoj poslovne infrastrukture, te
- podršku razvoju malih i srednjih preduzeća kroz pružanje konsultantskih usluga, uspostavljanje poslovnih veza, podršku izvozu i ulaganjima, kao i promociju.

Podrška usmjerena na mikro, mala i srednja preduzeća obuhvata usluge vezane za razvoj poslovanja i rast, obuke i izvoz.

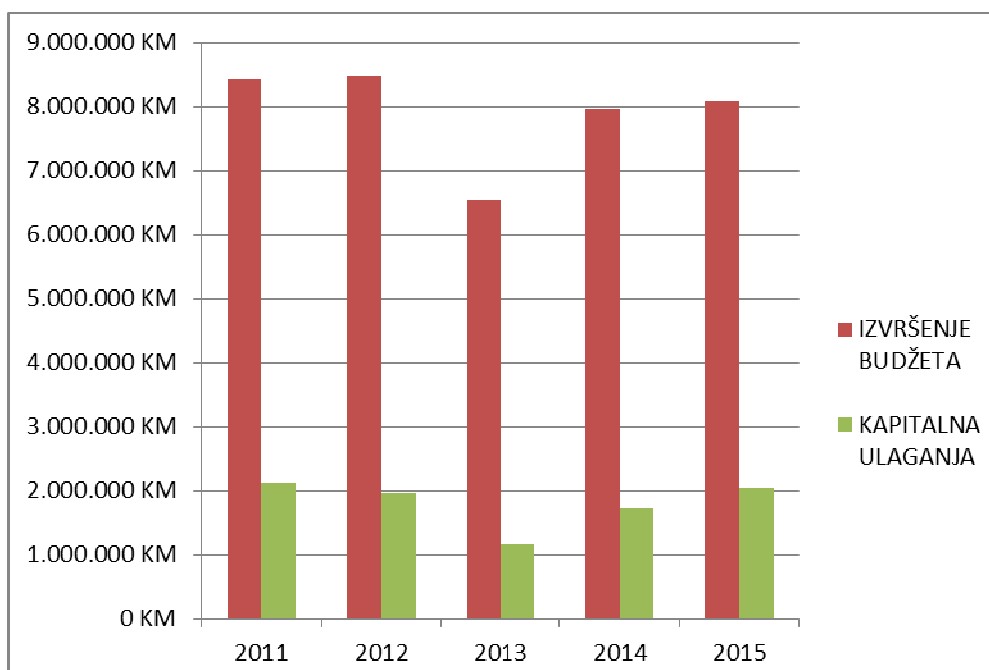
V 3. Kapitalna ulaganja

PREGLED UKUPNIH KAPITALNIH ULAGANJA ZA PERIOD 2011 - 2015 GODINI NA PODRUČJU OPĆINE ZAVIDOVIĆI				
GODINA	OPĆINA	ZE - DO KANTON	FEDERACIJA, VIŠI NIVOI VLASTI I OSTALI DONATORI	UKUPNO
2011	1.275.861 KM	269.208 KM	579.798 KM	2.124.867 KM
2012	1.467.892 KM	211.465 KM	278.024 KM	1.957.381 KM
2013	779.087 KM	308.022 KM	77.750 KM	1.164.859 KM
2014	865.222 KM	635.073 KM	215.685 KM	1.715.980 KM
2015	1.477.179 KM	176.555 KM	380.265 KM	2.033.999 KM

U toku 2011., 2012. i 2013. godine kapitalna ulaganja iz vodnih naknada vršila su se direktno putem kantonalnog budžeta te ista nisu evidentirana u Budžetu Općine, a ulaganja iz 2015. godine realizovana su početkom 2016. godine.

GODINA	IZVRŠENJE BUDŽETA	KAPITALNA ULAGANJA
2011	8.419.091 KM	2.124.867 KM
2012	8.484.482 KM	1.957.381 KM
2013	6.550.786 KM	1.164.859 KM
2014	7.965.152 KM	1.715.980 KM
2015	8.091.272 KM	2.033.999 KM

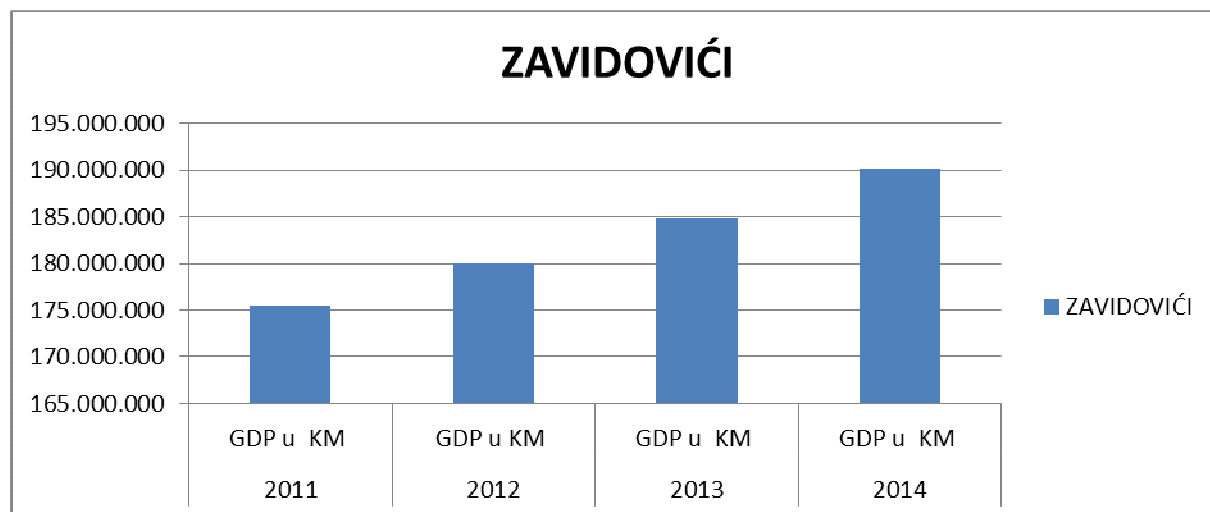

U periodu 2011. – 2012. primjetna je stagnacija općinskog Budžeta, da bi se 2013. godine desio nagli pad prihoda te ponovni rast u 2014. i 2015. godini, a trend općinskog Budžeta prati trend ukupnih kapitalnih ulaganja na području općine Zavidovići.

V 4. Bruto domaći proizvod i bruto domaći proizvod po stanovniku

Bruto domaći proizvod i bruto domaći proizvod po stanovniku u općini Zavidovići u periodu 2011. - 2014. godina

	2011		2012		2013		2014	
	GDP u hilj. KM	GDP/PC u KM (po glavi stan.)	GDP u hilj. KM	GDP/PC u KM (po glavi stan.)	GDP u hilj. KM	GDP/PC u KM (po glavi stan.)	GDP u hilj. KM	GDP/PC u KM (po glavi stan.)
ZAVIDOVIĆI	175.428	4.621	180.065	4.752	184.805	4.893	190.166	5.035
ZDK	2.264.615	5.664	2.324.472	5.819	2.385.655	5.984	2.454.121	6.151
FBIH	15.947.980	6.820	16.369.510	7.001	16.800.380	7.188	17.247.691	7.379

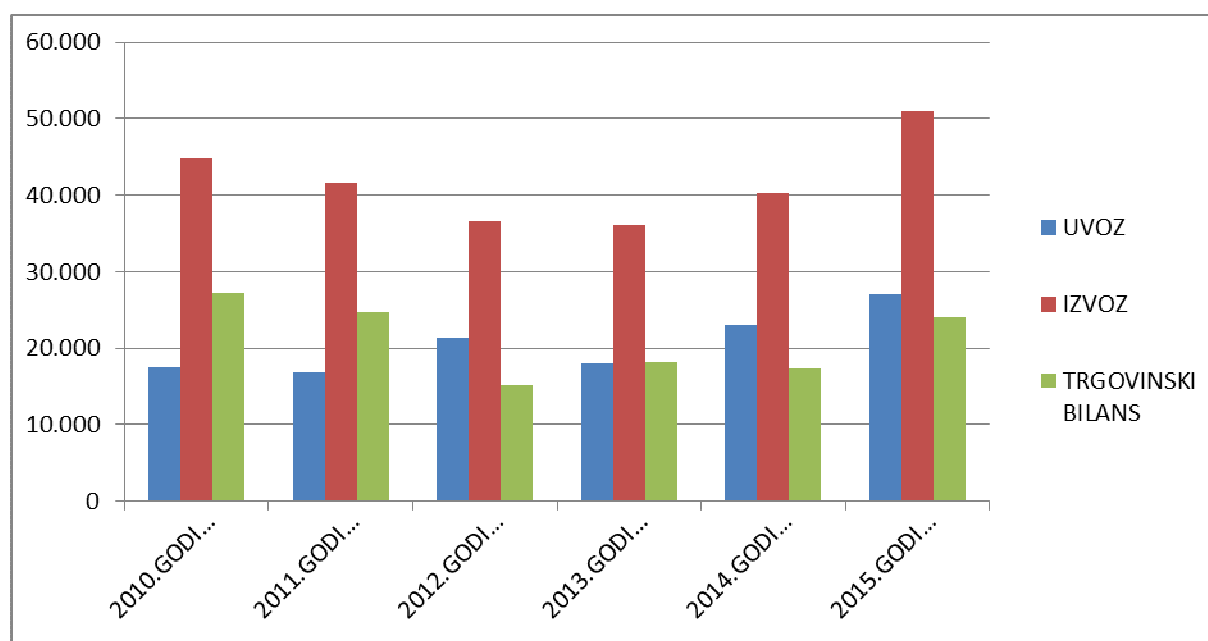
Izvor: Makroekonomski pokazatelji po kantonima za 2014., 2013., za 2012., za 2011., Federalni zavod za programiranje razvoja, 2015.

U analizi BDP-a, analizirano je kretanje BDP-a po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika). U 2014. godini procjena BDP-a po glavni stanovnika u FBIH iznosila je 7.379 KM, dok je u ZDK iznosila 6.151 KM ili 83,3% od prosjeka FBIH, a u općini Zavidovići iznosila je 5.035 KM ili 81,85% od prosjeka ZKD, odnosno 68,23% od prosjeka FBIH.

Procjenjuje se da u privredi Zavidovića, kao i u ZDK, FBIH i BiH, postoji veliki udio sive ekonomije. Ne postoje relevantne i pouzdane procjene o udjelu i značaju sive ekonomije u ukupnim ekonomskim aktivnostima na području općine Zavidovići. Prema ocjeni ekonomista, siva ekonomija u BiH nominalno premašuje više od 8,6 milijardi KM i čini trećinu bruto domaćeg proizvoda /BDP/, što je najviše u Evropi. Pregled uvoza i izvoza za područje općine Zavidovići.

Razlika izvoza i uvoza za područje općine Zavidovići je konstantno pozitivna i predstavlja pozitivan trgovinski bilans, što znači da je općina Zavidovići predstavlja neto izvoznu općinu.

PREGLED UVOZA I IZVOZA PO GODINAMA (U 000 KM)						
	2010.GOD	2011.GOD	2012.GOD	2013.GOD	2014.GOD	2015.GOD
UVOZ	17.525	16.851	21.397	17.993	23.053	27.000
IZVOZ	44.829	41.594	36.645	36.103	40.347	51.000
TRGOVINSKI BILANS	27.304	24.743	15.248	18.110	17.294	24.000
POKRIVENOST UVOZA IZVOZOM %	255,80	246,83	171,26	200,65	175,02	188,89

VI VODOOPSKRBA, UPRAVLJANJE OTPADNIM VODAMA I OTPADOM I TOPLIFIKACIJA

VI 1. Vodoopskrba i upravljanje otpadnim vodama

Na području općine egzistira oko 380 vodovoda, komunalni vodovod Zavidovići (20.000 stanovnika), 5 mjesnih vodovoda (500-1500 stanovnika) i oko 374 vodovoda (od 1 do 500 stanovnika) nedostaje vode u naseljima oko Hajderovića, dio Mahoja i još neki mikrolokaliteti.

Nedostaju izgrađene kanalizacije, odnosno problemi sa otpadnim vodama su prisutni najviše u gradskim, prigradskim naseljima (Dubravica, Biljačić, Ridžali, Džebe, Majdan, itd.) kao i u selima (Hajderovići, Mečevići, Krčevine, Brijeg itd.).

Gradski vodovod snabdijeva 7733 korisnika od toga su 7219 fizička lica, a 514 korisnik pravna lica. Snabdijevanje vodom je zadovoljavajuće, a posljednjim godinama nije bilo značajnih redukcija u sušnim periodima. Od ukupnog broja

korisnika gradskog vodovoda na sistem odvodnje otpadnih voda je priključeno 3473 korisnika. Problemi sa otpadnim vodama izraženi su na dijelovima općine gdje nije izgrađen kanalizacioni sistem, a to su: dio Potklečja, ul. Gazije, Uljici, Mećevići, Dubravica, Biljačić, Ridžali, Dolina, Alići, korisnici gradskog vodovoda u slivu Gostovića i korisnici koji su priključeni na kanalizacioni sistem nemaju nikakvo prečišćavanje otpadnih voda nego se otpadne vode ispuštaju direktno u recipijent. Problemi sa vodom za piće ogledaju se u gotovo konstantnoj hemijskoj neispravnosti koja se ogleda u povećanoj potrošnji kiseonika iz $KMnO_4$ kao i distribuciji vode prema krajnjim korisnicima kroz AC cijevi.

Godina	Broj korisnika gradskog vodovoda				Broj korisnika sistema odvonje			
	2006	2010	2014	2015	2006	2010	2014	2015
Fizčka lica	6127	6349	6889	7219		2921	2984	3063
Pravna lica	321	493	541	514		369	441	410
UKUPNO	6448	6842	7430	7733	3054	3290	3425	3473

VI 2. Upravljanje otpadom

Organizovanim prikupljanjem otpada obuhvaćeno je 7553 korisnika u svojstvu fizičkih lica (stanovi, kuće) i 423 pravna lica. Organizovano prikupljanje otpada vrši se na urbanom dijelu općine, te dijelom i na vanurbanom području. Veći dio vanurbanog područja općine nije obuhvaćen istim, međutim u 2015. godini načinjen je značajan iskorak u organizovanju prikupljanja otpada gdje je broj korisnika povećan za 3.103 korisnika u odnosu na 2014. godinu odnosno za cca. 70 %.

Najveći i najizraženiji problem je neuređenost gradskog smetlišta «Ekonomija». Cijene komunalnih usluga formiraju se Odlukom Općinskog vijeća, a na prijedlog Skupštine javnog preduzeća.

Godina	Broj korisnika odvožnje otpada (domaćinstava/ privrednih subjekata)			
	2006	2010	2014	2015
Fizčka lica	3497	4089	4075	7130
Pravna lica	316	341	375	423
UKUPNO	3813	4430	4450	7553

VI 3. Isporuka toplotne energije i toplifikacija

Godina	Broj korisnika grijanja		
	2010	2014	2015
Fizčka lica	329	312	296
Pravna lica	55	35	28
UKUPNO	384	347	324

Toplifikacija grada je potreba koja se može realizovati i iziskuje velika finansijska sredstva. Rješavanjem statusa i privatizacijom IP „Krivaja“ DC „Energetika“ mogu se očekivat aktivnosti i prijedlozi za realizaciju ovog veoma bitnog projekta za ovaj grad.

VII POLJOPRIVREDA

VII 1. Poljoprivredno zemljište

Prema strukturi ukupnih poljoprivrednih površina na području općine Zavidovići, a koje iznose 15.384 ha, obradivo zemljište zauzima 12.205 ha ili 79,34%, a neobradivo 3.179 ha ili 20,66%.

Poljoprivredno zemljište i odnos u hektarima po stanovniku

	Broj stanovnika	Obradivo (ha)	Poljoprivredno (ha)	Po stanovniku (ha)	
				Obradivo (ha)	Poljoprivredno (ha)
ZAVIDOVIĆI	37.614	12.205	15.384	0,32	0,4
ZDK	397.813	95.656	110.946	0,24	0,28

U kategoriji poljoprivrednog zemljišta u odnosu na ukupno poljoprivredno zemljište općine Zavidovići, najviše su zastupljene oranice i bašte, a najmanje voćnjaci dok vinogradi, trstici, bare i ribnjaci nisu zastupljeni odnosno nisu evidentirani.

U gornjoj tabeli je vidljivo da prema procjeni broja stanovnika općine Zavidovići, poljoprivrednog zemljišta po stanovniku ima 0,4 ha, a obradivog (oranice - vrtovi, voćnjaci i livade) 0,32 ha po stanovniku. Uzimajući u obzir svjetske standarde za količinu poljoprivrednog i obradivog zemljišta (0,17 i 0,40), općina Zavidovići je po pitanju obradivog zemljišta iznad ovog praga za 0,15 ha po stanovniku, dok je po pitanju poljoprivrednog zemljišta na pragu standarda.

Poljoprivredni resursi nisu iskorišteni na odgovarajući način. Poljoprivredna dobra su podijeljena na manje parcele, a sama poljoprivreda nije tretirana na odgovarajući način. Ima dovoljno zemlje koja leži neobrađena, koja je nedovoljno iskorištena ili nije iskorištena do svojih maksimalnih potencijala koji bi mogli da se pripisu poljoprivredi. Općina ima zemlju koja predstavlja solidan potencijal za razvoj poljoprivrede i sa dobrim sastavom zemlje za rast. Dosta zemlje ostavlja prostora za razvoj rezervata divljih životinja.

Različiti oblici raspoložive zemlje stvaraju okvir za mnoge različite modele i koncepte preduzetničkog djelovanja.

VII 2. Struktura upotrebe zemljišta (u ha)

Kategorija zemljišta			TOTAL
	obrađeno	neobrađeno	
Oranice i bašte	648	6208	6856
Voćnjaci	4700		4700

Livade	3900		2633
Pašnjaci	2974		2974
Visoko kultivirano (staklenici)	5		5
Navodnjavano zemljište	50		50
Šume	39961		39961
TOTAL			
Neplodno zemljište		1885	1885

VII 3. Ratarstvo

Prema procjenama nadležne službe u Općini Zavidovići je aktivno oko 3500 individualnih poljoprivrednih proizvođača od čega je deset poljoprivrednika prijavilo obrt iz oblasti ratarstva. U okviru ratarstva najintenzivnija je proizvodnja krmnog bilja, kukuruza i strnih žita.

Na površini od 320 ha proizvede se godišnje 1500 t kukuruza, na 60 ha proizvede se 210 tona pšenice, i na oko 7 ha proizvede se 12 t ostalih strnih žita, (raž, ječam i zob). Krmno bilje se proizvodi na oko 3 900 ha, a najviše se proizvede sijeno i zelena krmna masa u količini ekvivalenta za sijeno od 3 970 t.

VII 4. Voćarstvo i vinogradarstvo

U ovoj oblasti poljoprivrede aktivno je oko 3000 individualnih poljoprivrednih proizvođača, od čega je 400 proizvođača malina koji su članovi ili kooperanati PZ „Malinar“ Zavidovići, UP „Poljar“ Žepče, „Natural food“ d.d. Sarajevo, PZ „Pro natura“ Žepče i PZ „Fruti fungi“ Visoko. Na oko 4700 ha voćnjaka prosječno se proizvede oko 280 t jabuka, 60 t krušaka, 70 t šljiva, 50 t trešanja, 250 t malina i 200 t ostalog voća. U malinjacima i u manjem broju voćnjaka koristi se redovita hemijska zaštita od biljnih bolesti i štetočina, kao i mineralna đubriva. Nema kontrole upotrebe pesticida, mjera zaštite pčela, riba i drugih organizama.

VII 5. Povrtlarstvo

Oko 7.000 individualnih poljoprivrednih proizvođača na području naše općine bavi se uzgojem povrća, od čega dvadeset poljoprivrednika povrtlara je prijavilo obrt ili je u postupku prijave obrta. Na 282 ha zemljišta, (na otvorenom) i na 5 ha u plastenicima proizvede se prosječno 1.400 t krompira, 35 t graha, po 20 tona paradajza, paprika, krastavaca i luka, kao i oko 50 t ostalog povrća.

VII 6. Mljekarstvo

Procjenjuje se da 2.400 individualnih poljoprivrednih proizvođača drži jednu do najviše dvadeset muznih krava, (većinom po jednu kravu). Pet proizvođača mlijeka

ima prijavljen obrt za ovu djelatnost. Poljoprivrednici koji se bave mljekarstvom drže ukupno 2.500 muznih krava i junica. Njihova proizvodnja procjenjuje se na 5,5 miliona litara mlijeka godišnje, od čega se na farmama dio mlijeka (oko 25 %), preradi u sir i pavlaku.

VII 7. Stočarstvo

Oko 3.047 individualnih poljoprivrednih proizvođača se bavi nekim vidom stočarstva osim što se bave i mljekarstvom (u ovu brojku ulaze i mješovita poljoprivredna stočarska gazdinstva gdje spada i mljekarstvo). Na poljoprivrednim gazdinstvima se uzgaja godišnje oko 2.500 teladi i junadi, 2.000 ovaca, 200 svinja, 1.000 koza i 90 konja. Godišnji prirast u govedarstvu je oko 500 t, u ovčarstvu oko 25 t i u kozarstvu 20 t.

VII 8. Peradarstvo

Prema procjenama, oko 2.100 individualnih poljoprivrednih proizvođača bavi se uzgojem živine stalno ili povremeno, dok su tri peradara prijavila obrt iz ove oblasti. Na poljoprivrednim gazdinstvima su uzgaja oko 100.000 komada tovne živine, (od toga 14.000 koka nosilica). Većinom se radi o malim poljoprivrednim proizvođačima sa mješovitim proizvodnjama u poljoprivredi. Samo je 18 peradara koji drže više od 200 jedinki peradi u jatima. Godišnje se proizvede cca. 2.100.000 komada jaja i utovi 150 tona pilića.

VII 9. Pčelarstvo

Preko 300 individualnih poljoprivrednih proizvođača bavi se pčelarstvom.

Sedamdeset pčelara su članovi UP „Pčelar“ Zavidovići.

Prosječno se drži 3.000 društava pčela i ostvaruje se prosječni godišnji prinos meda od 30 tona i 2 tone voska. Ostali pčelinji proizvodi se proizvode u veoma malim količinama.

VII 10. Uzgoj ljekovitog bilja

500 poljoprivrednih proizvođača se bavi uzgojem malih količina ljekovitog bilja. Samo su četiri proizvođača koji imaju više od 0,2 ha matičnjaka u proizvodnji. Proizvodnja se odnosi uglavnom za vlastite potrebe, dok se matičnjaka za tržište proizvede oko 3 tone suhe mase.

VII 11. Ribogojstvo

Na području općine uzgoj ribe se vrši kod sedam lica na površini 0,3 ha, od kojih je jedno pravno lice. Najpozantija ribogojilišta su u Mitrovićima i Buretini kao i ribogojilište u Kamenici koje trenutno nije u funkciji, a kapacitetom je veće od pomenuta dva. U ovim ribnjacima uzgaja se isključivo pastrmka, godišnja proizvodnja se procjenjuje na 17 tona kalifornijske pastrmke.

Uzimajući u obzir veliki riječni potencijal općine jasno je da je uzgoj ribe ekonomski sektor koji nije dovoljno razvijen.

VIII EKOLOGIJA

VIII 1. Trenutno stanje ekološke zaštite na teritoriji općine Zavidovići

Ukoliko sa ekološkog aspekta pogledamo trenutno stanje stvari na teritoriji općine Zavidovići, ne možemo biti zadovoljni ocjenom niti u jednom smislu.

Sretna je okolnost što privredni kapaciteti, koji egzistiraju sa svojom djelatnošću na općini Zavidovići, nisu iz domena teške industrije, odnosno hemijske ili neke druge koja sama po sebi uništava i razara okolinu.

Međutim, ima dosta faktora koji ne koreliraju sa prethodno iznesenim stavom.

Ljudi su glavni pokretač aktivnosti koji utiče pozitivno ili negativno u smislu zaštite okoliša.

VIII 2. Stanje voda

Raspoloživi podaci o kvalitetu vode rijeke Krivaje, zasnovani na mikrobiološkim podacima, ukazuju na prisustvo indikatora fekalne kontaminacije na toku između Olova i Zavidovića. Fekalno zagađenje potiče od komunalnih voda iz naselja duž rijeke Krivaje. Prisustvo aerobnih mezofilnih bakterija registrovano je na ušću Krivaje i Bosne, a najmanje na ušću Bioštice i Stupčanice. Na čitavom toku Krivaje je utvrđeno prisustvo *Escherichia coli* ali i drugih indikatora fekalnog zagađenja što ukazuje na kontinuirano fekalno zagađenje. Prema Uredbi o kategorizaciji vodotoka voda rijeke Krivaje pripada II klasi boniteta.

Tokom godina predstavnici Doma zdravlja Zavidovići obavljali su kampanje za monitoring kvaliteta vode glavnih rijeka koje prolaze kroz teritoriju općine Zavidovići, kako bi se upozorilo stanovništvo na rizike osobito ljeti, kada je rasprostranjen običaj kupanja u njima.

Stanovništvo i privreda općine Zavidovići utiču na zagađenje rijeka Krivaja, Gostović i Bosna zbog sljedećih razloga:

- Procjedne vode gradske deponije Ekonomija su procjenjene na 15.000 m³/god. (količina koja se dobije na bazi količine prosječnih padavina po m² godišnje). Procjedne vode imaju negativan uticaj na rijeku Bosnu sa zagađujućim materijama kao što su biorazgradljive organske materije, nutrijenti, teški metali i opasne supstance. Problem koji je vezan za procjedne vode gradske deponije Ekonomija je nepostojanje tehničko-tehnoloških mjera na deponiji kojim bi se onemogućilo difuzno zagađenja kroz procjeđivanje otpadnih voda sa deponije.
- Privatni, javni poslovni subjekti koji su spojeni na sistem javne kanalizacije općine Zavidovići sa 579.051 m³/god. otpadnih voda koje sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije i nutrijente zagađuju rijeku Bosnu. Problem koji doprinosi neadekvatnom kvalitetu voda rijeke Bosne je nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda iz sistema javne kanalizacije.
- Otpadne vode iz svih naselja općine Zavidovići koja nemaju sistem javne kanalizacije i koja otpadne vode ispuštaju u septičke jame, prelive, kanale koji vode do najbližih vodnih tijela, su procjenjene na količinu od 1.196.023 m³/god. U tim otpadnim vodama se nalaze zagađujuće materije kao što su

kabasti materijal, biorazgradljive organske materije i nutrijenti. Vrijednost od 1.196.023 m³/god. otpadnih voda je raspoređena na rijeke Krivaja i Gostović. Problem koji je uzrok ovom stanju je nepostojanje sistema prikupljanja i prečišćavanja sanitarno-feklnih voda (nepostojanje sistema javne kanalizacije) sa ruralnih područja općine Zavidovići. Otpadne vode sa farmi i poljoprivrednih dobara, su takođe obuhvaćene unutar otpadnih voda iz naselja općine Zavidovići koja nemaju sistem javne kanalizacije.

- Neuređene i divlje deponije otpada omogućavaju stvaranje 27900 m³ procjednih otpadnih voda koje sa biorazgradljivim organskim materijama, nutrijentima, teškim metalima i opasnim supstancama vrše zagađenje rijeka. Najveće opterećenje se dešava na rijekama Krivaja i Gostović. Problem koji je uzrok ovom stanju je postojanje neuređenih i divljih deponija i svakog oblika neadekvatnog odlaganja otpada.
- Industrijske otpadne vode zagađuju rijeke Krivaju, Gostović i Bosnu. Te vode su procjenjene na vrijednost od 95.400 m³/godišnje i one sadrže kabasti materijal, biorazgradljive organske materije, nutrijente, teške metale i opasne supstance. Problem koji je uzrok ovom stanju je nepostojanje sistema za tretman industrijskih otpadnih voda.

Rezime problema u oblasti voda na području općine Zavidovići

- Problem koji je vezan za procjedne vode gradske deponije Ekonomija je nepostojanje tehničko-tehnoloških mjera na deponiji kojim bi se onemogućilo difuzno zagađenje kroz procjeđivanje otpadnih voda sa deponije.
- Problem koji doprinosi neadekvatnom kvalitetu voda rijeke Bosne je nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda iz sistema javne kanalizacije općine Zavidovići.
- Problem ruralnih područja općine Zavidovići je nepostojanje sistema prikupljanja i prečišćavanja sanitarno-feklnih voda (nepostojanje sistema javne kanalizacije)
- Postojanje divljih deponija i svih drugih oblika neadekvatnog odlaganja otpada stvara problem zagađenja putem procjednih voda.
- Zagađenja voda od strane privrede i poljoprivrede postoji zbog nepostojanja sistema za tretman industrijskih ili poljoprivrednih otpadnih voda.

VIII 3. Stanje atmosfere

Podaci o kvalitetu vazduha na području općine Zavidovići nisu dostupni u zvaničnoj formi ali se može zaključiti da najznačajniji pritisak na atmosferu, na području općine Zavidovići, postoji zbog grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora, a potom zbog emisija od privrednih subjekata, zbog emisija iz saobraćaja, emisija sa deponija otpada i emisija iz poljoprivrednih djelatnosti.

Na području općine Zavidovići, na gradskom području postoji sistem daljinskog grijanja za kolektivno stanovanje, javne objekte i privredu. Gradski sistem grijanja riješen daljinskim grijanjem sa kotlovnica „Samačka“ i „Parnjača“. Sistem daljinskog grijanja opskrbljuje toplinskom energijom 376 korisnika odnosno 24.854,9 m². Procjenjuje se da ostala domaćinstava na području općine, 13.528 stambenih jedinica-kuća prosječne površine 100m² stambenog prostora, i da se sve griju kombinacijom drva i uglja.

Na bazi ovih procjena na godišnjem nivou, procjenjuje se da se za potrebe grijanja i ostale potrošnje električne energije iskoristi 332.887.437 kWh energije.

Sagorijevanjem uglja, drveta i ostalih energnata kao i potrošnje električne energije oslobađa se niz štetnih supstanci (ugljen dioksid, metan, sumpor dioksid, azotni oksidi, amonijak, nemetanski isparljivi organski spojevi, teški metali, ugljen monoksid, sitne čvrste čestice) i vrši se pritisak na atmosferu. Pri tome se u atmosferu emituje: 975 tona sumpor dioksida, 185 tona azotnih oksida, 532 tona nemetanskih isparljivih organskih spojeva, 4.579 tona ugljen monoksida, 1.326 tona sitnih čvrstih čestica (prvenstveno čađi), i 0,39 tona teških metala. Osim toga, ove funkcije naselja imaju i najveću ulogu u emisiji stakleničkih gasova koji dovode do pojave efekta staklenika i klimatskih promjena. Za općinu Zavidovići ove emisije godišnje iznose: 131.581 tona ugljen dioksida (CO₂) i 19.565 tona metana (CH₄).

Osnovni problem ovog sektora je postojanje zastarjelih, energetske neefikasnih i ekološki neprihvatljivih sistema grijanja stambenog, poslovnog i javnog prostora kao i korištenje električne energije na energetske neefikasan način. Velika većina objekata (stambenih, poslovnih, javnih) spada u grupu izrazito energetske neefikasnih sa potrošnjama i 3 puta većim od standarda za energetske efikasne objekte.

Deponijski gas se stvara u tijelu deponije komunalnog otpada tokom vremena, pri čemu količina gasa zavisi od sastava i starosti otpada. Pored deponijskog gasa u grejnom periodu zbog prisustva žara i vrelog pepela prisutni su požari na gradskoj deponiji Ekonomija. Sastav deponijskih gasova zavisi od strukture deponovanog materijala i uglavnom se sastoji od metana, ugljendioksida, ugljenmonoksida, vodika i drugih komponenti koje su zastupljene u manjim koncentracijama, odnosno u tragovima. Stvaranje deponijskog gasa je neizbježna posljedica odlaganja i raspadanja otpadnog materijala koji sadrži organske materije. Deponijski gas nastao u procesu anaerobnog raspadanja organskih materijala prisutnih u komunalnom otpadu sadrži velike količine metana i ugljendioksida koji čine 90% deponijskog gasa koji su u količinskom odnosu 55% naprema 45%. Na gradskoj deponiji Ekonomija se na godišnjem nivou prosječno odloži oko 14.000 tona otpada što predstavlja osnov za emisiju oko 84.000 m³ deponijskog gasa. Osnovni problem gradske deponije Ekonomija je nepostojanje tehničko, tehnoloških i organizacionih mjera na kojim bi se onemogućila emisija deponijskog gasa.

Vozila sa područja općine Zavidovići godišnje pređu 71.243.725 km i pri tome potroše 8.191.988 litara goriva. Potrošnja i sagorijevanje te količine motornih goriva izaziva emisije štetnih supstanci (ugljen dioksid, metan, sumpor dioksid, azotni oksidi, amonijak, nemetanski isparljivi organski spojevi, teški metali, ugljen monoksid, sitne čvrste čestice) te se na taj način stvara pritisak na atmosferu. Osnovni problem vezan za sektor saobraćaja je da su vozila starosti u prosjeku 15 godina i više, da se adekvatno ne održavaju, i da nisu prema sadašnjim standardima ekološki prihvatljiva. Direktna upotreba raznih hemikalija (pesticida, herbicida, insekticida) u poljoprivredi na godišnjem nivou, na području općine Zavidovići, je procijenjena na 24 tone. Na istim površinama se upotrijebi oko 1.872 tone različitih gnojiva i stvori 39.660 tona stajnjaka. Zagađujuće materije koje se emituju iz poljoprivrede u okoliš su amonijak (NH₃), metan (CH₄) i azot-suboksid (N₂O). Najviše metana nastaje pri fermentaciji u probavi domaćih životinja i pri skladištenju stočnog đubriva. Azotni suboksid nastaje pri odlaganju stajskog đubreta i pri torenju stajskim i mineralnim đubrivima. Najviše gasova se emituje u govedarskoj stočnoj proizvodnji (preživljanje i slaba iskorištenost azota). Od uzgoja stoke nastaje đubrivo, a od njega nastaju znatne količine azota (N)

i fosfornog pentoksida (P₂O₅). Vazduh u stočarskim objektima sadrži iznad sto gasnih jedinjenja izduvanih u neposredno okruženje.

Rezime problema u oblasti atmosfere na području općine Zavidovići

- Osnovni problem zagađenja atmosfere je postojanje zastarjelih, energetski neefikasnih i ekološki neprihvatljivih sistema grijanja (dotrajalo postrojenje i uređaja), stambenog, poslovnog i javnog prostora kao i korištenje električne energije na energetski neefikasan način. Ova konstatacija vrijedi kako za sektor stanovanja tako i za privredu i javnu administraciju.
- Problem gradske deponije Ekonomija je postojanje zagađenja od deponijskog gasa zbog nepostojanja tehničko, tehnoloških i organizacionih mjera kojim bi se onemogućila emisija deponijskog gasa.
- Osnovni problem vezan za sektor saobraćaja je da su vozila starosti u prosjeku 15 godina i više, da se adekvatno ne održavaju, i da nisu prema sadašnjim standardima ekološki prihvatljiva.
- U oblasti poljoprivrede najveći problem su: prekomjerna i nekontrolisana upotreba hemijskih sredstava, nepostojanje standarda dobrih poljoprivrednih praksi koje onemogućavaju emisije štetnih supstanci i sl.

VIII 4. Stanje tla

Najveći uzročnici zagađenja tla su neadekvatno odloženi otpad, otpadne vode septičkih jama, preliva i direktnih izlivanja u tlo, postojanje minskih polja, privredne djelatnosti i neadekvatno i nekontrolisano korištenje hemijskih sredstava u poljoprivredi.

Gledano ukupno, na području općine Zavidovići otpad se organizovano prikuplja od cca 22.000 stanovnika te se na taj način prikupi i odloži na gradsku deponiju oko 14.000 tona otpada godišnje. Površina općine koja je obuhvaćena prikupljanjem otpada je 9,28%. Ostalo stanovništvo stvori približno istu količinu otpada na godišnjem nivou i isti odlaže u prirodu na divlja odlagališta otpada, zatrpavanjem, paljenjem ili direktnim bacanjem na zemljište ili direktnim bacanjem u rijeke i potoke. Na ovaj način se vrši ogroman pritisak i zagađanje tla. Zagađenje i pritisak na tlo postoje i zbog postojanja ruralnih otpadnih voda tj. zagađenja tla otpadnim vodama domaćinstava koja nisu priključena na sistem javne kanalizacije i to u ukupnoj količini otpadnih voda od 1.196.023 m³/god.

Na općini Zavidovići se nalaze 32 lokacije koje se vode kao zagađene površine (minska polja), nepoznate ukupne površine. Najveći broj lokacija se nalazi u mjesnoj zajednici Vozuća koja važi za mjesto gdje je najviše mina postavljeno tokom rata u BiH.

U oblastima ratarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo prema normativima primjene proizvoda za zaštitu biljaka (4,5 kg/ha- pesticidi, herbicidi i dr.) godišnje se iskoristi 24 tone na području općine Zavidovići. Na istim površinama se upotrijebi 1.872 tona različitih gnojiva i stvori 39.660 tona stajnjaka. Osnovni problem u oblasti poljoprivrede je da sve ove količine zagađuju tlo, zbog nepostojanja sistema za monitoring korištenja količina i vrsta pesticida, gnojiva i stajnjaka.

Što se tiče problematike eksploatacije prostora, tu su prisutni problemi bespravne i neplanske gradnje, i divlje deponije komunalnog otpada.

Rezime problema u oblasti atmosfere na području općine Zavidovići

- Problem zagađenja zemljišta zbog postojanja 14.000 tona otpada godišnje i njegovog neadekvatnog odlaganja na gradskoj deponiji Ekonomija (koja uopšte nezadovoljava uslove kojim se onemogućuje zagađenje zemljišta i podzemnih voda) i
- Problem zagađenja zemljišta zbog postojanja divljih odlagališta otpada, zatrpavanja, paljenja ili direktnog bacanja na/u zemljište ili direktnog bacanja u rijeke i potoke gdje divlja odlagališta ili direktno bacenje prirodu zagađuje sa oko 14.000 tona otpada godišnje
- Problem postojanja 32 identifikovana lokaliteta minskih polja i sumnjivih područja za koja nije sigurno da li su bezbijedna.
- Osnovni problem u oblasti poljoprivrede je da se zbog neprimjenjivanja standarda zaštite okoliša na farmama i gazdinstvima i nepostojanja sistema za monitoring korištenja količina vrsta pesticida, gnojiva i stajnjaka zagađuje tlo

VIII 5. Stanje biljnog i životinjskog svijeta

Najznačajniju površinu općine Zavidovići zauzima brdski pojas, čija su staništa na dinamičnom, često naglašenom reljefu, sve do 900 m n.v. Dinamičnosti doprinose heterogene geološke prilike (krečnjaci, silikati, ultrabazične stijene), širok spektar tipova zemljišta i različite varijante umjereno kontinentalne klime. U kompleksu sa ostalim ekološkim faktorima ovi uslovi su determinisali specifičnost živog svijeta koji obrazuje tipične bosanske pejzaže. Na ovom prostoru se posebno ističe diverzitet lišćarsko listopadnih šuma i livada. Na staništima sa izraženijim nagibom terena, plitkim humusno-akumulativnim zemljištima na vodopropusnoj geološkoj podlozi pojavljuju se i azonalni tipovi šumske vegetacije. Kako su pejzaži brdskog pojasa ispresijecani brojnim vodotocima, ovdje su razvijeni i ekosistemi vodoljubivih šumskih zajednica johe, vrba, oraha i šibljadi rakite. Značajne površine u zoni planinskih pejzaža na ultrabazičnim stijenama zauzimaju ekosistemi toploljubivih šuma crnog bora i crnjuše, te ekosistemi kamenjara i siparišta, što čini poseban pejzaž reliktnih borovih šuma. Prirodna slika pejzaža je značajno izmijenjena intenzivnim krčenjem šuma, širenjem obradivih površina, podizanjem naselja i izgradnjom bogate komunikacione mreže. Mali broj ekosistema (posebno hrastovo-grabovih šuma) ima očuvanu primarnu strukturu. Osim njihovih pejzažnih vrijednosti, ovi ekosistemi predstavljaju vrijednost kao staništa bogatog svijeta divljine: lovne divljači (zečevi, srne, jeleni), ptica gnjezdarica, gmizavaca (gušteri i zmije kao što su smuk, ričovka, poskok, sljepić itd.).

Šumski ekosistemi i danas predstavljaju izvore drvne mase. Posebnu vrijednost imaju bukva i hrast kitnjak, koji su osnova za dalji razvoj tradicionalne drvoprerađivačke djelatnosti. Šumski ekosistemi su najčešća staništa raznolikog svijeta gljiva.

U ekoklimatskom i geomorfološkom pogledu naročito dinamičan dio općine Zavidovići čini prostor na potezu Ribnica - Maoča i šire područje Tajana. Na ovom području geomorfološke strukture prelaze visinu od 900 (1.000) m pa se, u većoj ili manjoj mjeri, uticaj tople kontinentalne klime sa sjevera i još toplije mediteranske klime gubi. Ovdje počinje jedan drugi svijet, kojem osnovna fizionomska i biološko-ekološka svojstva daju mješovite lišćarsko-listopadne i četinarske šume.

U narodu se prostor viših dijelova bosanskohercegovačkih planina odvajkada naziva „gora“, te je i čitav ekološki kompleks ovog dijela vertikalnog profila, sve do 1.500 (1.600) m, nazvan gorskim pojasom.

Gorski pejzaži sadrže i najproduktivnije te ekonomski najvrednije šumske ekosisteme („zeleno zlato Bosne i Hercegovine“) u kojima se, još od neolitskog doba, tražila korisna drvena biomasa, lovila raznovrsna krupna divljač, te sakupljali šumski plodovi (razno ljekovito i jestivo bilje i gljive).

U gorskim pejzažima sadržani su i najočuvaniji ekosistemi šuma bukve i jele, šuma bukve i jele sa smrčom, šuma smrče i jele, šuma gorskog javora i gorskog jasena, a mnogi od njih imaju sve attribute prašumskih rezervata .

Osnovnu životnu zajednicu čine bukovo-jelove šume sa značajnim učešćem smrče. Osim ovih vrsta, ovdje su zastupljene i očuvane populacije gorskog javora, jarebice i brojnih drugih vrsta u višim spratovima. U spratu šiblja se najčešće javljaju kozokrvine, likovac, divlja ruža, ribizla i borovnica. Fauna ova dva šumska rezervata je takođe bogata, a čine je, između ostalog: medvjed, vuk, lisica, divlja svinja, zec, srna, te globalno ugrožene vrste: ris, hermelin i vjeverica. Među faunom ptica ovdje su, između ostalih konstatovane i tetrijeb, mali tetrijeb, jastreb kokošar i sivi soko.

Planina Tajan i istoimeni spomenik prirode okruženi su gradovima: Zenica, Zavidovići, Kakanj, Žepče i Vareš. Njena nadmorska visina iznosi 1297 m i izuzetno je bogata prirodnim vrijednostima počev od kanjona, speleoloških objekata, jezera, prirodnih kamenih mostova sa pećinama, florom i faunom i palentološkim nalazima.

Bitno je spomenuti da cijelo područje Tajana je bogato ljekovitim biljem, gljivama i šumskim plodovima. Pomenut ćemo samo neke vrste: majčina dušica, kantarion, vrganji, rujnice, lisičarke, sunčanice, borovnice, jagode, kupine, maline i dr.

Ono što prijeti biološkoj raznolikosti Spomeniku prirode Tajan je postojanje požara, gdje barem jednom godišnje dolazi do zapaljenja. Zadnji zabilježeni požar se desio u septembru 2011. godine gdje je izgorilo tridesetak hektara šume visoke borove šume, kao i prisustvo krivolova.

VIII 6. Uticaj okoliša

Što se tiče negativnog uticaja novostvorenog stanja okoliša na čovjeka, tu posmatramo:

- Zdravlje ljudi (odnosno da li ovakvo stanje okoliša može pružiti odgovarajuće uslove za zdravlje ljudi)
- Obezbjedenje prirodnih resursa potrebnih za održivi društveno-ekonomski razvoj naše općine
- Generalni kvalitet života u općini Zavidovići

To su negativni uticaji novostvorenog stanja okoliša (prouzrokovani pritiscima na okoliš) na društveno-ekonomske funkcije okoliša koje se prije svega ogledaju u obezbjeđenju odgovarajućih uslova za zdravlje ljudi; obezbjeđivanju prirodnih resursa potrebnih za socio-ekonomski razvoj; dobrobit ljudi uopšte.

Obezbjedenje odgovarajućih uslova za zdravlje ljudi :

Prema podacima JU „Dom zdravlja “ Zavidovići ističemo sljedeće činjenice:

-Vodeći uzorci smrti na području naše općine su kardiovaskularne bolesti (IVC, moždani udar),

-Vodeća oboljenja registrirana za ukupno stanovništvo naše općine su: hipertenzivna oboljenja, cistitis, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, anemije uzrokovane nedostatkom željeza, dijareje i gastroenteritisi vjerovatno infektivnog porijekla, bolesti jednjaka, želudca i duodenuma....,

-Vodeće zarazne bolesti na području općine su: varicele, gripe, scabies, a u posljednjem periodu i parotitis kao rezultat nevakcinacije u toku ratnih dešavanja,

-Vodeće bolesti koje mogu biti u vezi sa kvalitetom vode za piće na području općine su: enterokolitis i gastroenterokolitis,

-Vodeće bolesti koje mogu biti u vezi sa kvalitetom vazduha na području općine su: TBC, pneumonija, bronhitis i astma.

Prethodno u ovom izvještaju su navedene štetne materije iz otpada, otpadnih voda, emisija u atmosferu iz poljoprivrede, privrede i dr., koje se nalaze u vodi, atmosferi i tlu a koje bolesti izazivaju prikazano je u nastavku:

1. ALERGIJA - pesticidi, lijekovi, čestice prašine - mijenjaju se tijekom godine
2. ANEMIJA (slabokrvnost) - najosjetljivija tkiva sa stanicama koje imaju najkraći životni vijek (uz sirovine za stanicu uvlače se i otrovi) - Cu (modra galica - vinogradarstvo, peronospora), Cd, Pb, hlorirani ugljikovodici, teški metali iz posuđa (otapa se uz kiseline iz hrane; aluminijsko posuđe, a organske kiseline reagiraju s olovom; najopasnija voda iz slavine ujutro - ulaze bakterije)
3. DEPRESIJA (potištenost) - arsen, nitrati, nitriti, Pb, Zn, urea, atrazini, hlorirani ugljikovodici, aflatoxin
4. DISPNEJA (otežano disanje) - amonijeve soli, rodenticidi, cijanidi, nitrati, nitriti
5. EKSCITACIJA (podraženost) - cijanidi, Pb, strihnin, fluoracetat
6. HEMOLIZA (raspad eritrocita) - Cu, Pb, dinitrobutilfenol, uljne otopine za špricanje voća u jesen
7. IMUNOSUPRESIJA - najintenzivnija posljedica za tkiva koja se brzo stvaraju; pad imuniteta domaćina - ulaz virusa, bakterija; DDT, paration, atrazin, lindan, piretrin, malation, antibiotici, kortikosteroidi, salicilati, Al, Be, Cr, Co, Zn, dioksin, olovni acetat, alifatski ugljikovodici, aromatski ugljikovodici, kokain, metadon, etanol, karnatidi, duhanski dim;
8. KOLIKA (grčevi probavila) - povraćanje, dijareja - arsen, Cu, cink-fosfid, Pb, nitrati, nitriti, dioksin, kiseline, lužine, fenol
9. DIJAREJE/POVRAĆANJE - rodenticidi, karbamati, Cd, arsen, Hg, cink-fosfid, organofosfatni insekticidi
10. PREMOR MIŠIĆA (dahtanje) - cijanidi, karbamati, Pb, organoklorirani i organofosfatni pesticidi, trijazini, Hg

Svaka od nabrojanih štetnih supstanci u ovom izvještaju ima specifične neželjene efekte na ljudsko zdravlje. O tome se sve više rade mnogobrojne studije i istraživanja širom svijeta. Ono što je ovdje važno istaći je to da osim negativnog uticaja na organe za disanje, zagađivači prouzrokuju širok spektar najgorih mogućih zdravstvenih problema o kojima se do juče nije ništa znalo.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO – World Health Organisation) navodi da svake godine 2.4 miliona ljudi širom svijeta (od toga 310.000 u Evropi) umire zbog razloga direktno povezanih sa zagađenjem zraka. Tu se prije svega radi o slijedećim bolestima:

- Ozbiljna oštećenja pluća i ostalih disajnih organa; teškoće u disanju, upale pluća, astma, bronhitis, alergijska oboljenja organa za disanje;
- Kardiovaskularni problemi i razne bolesti srca, srčani udari;
- Razna kancerogena oboljenja;
- Anemija, leukemija

- Iritacija i oštećenja organa vida;
- Razni poremećaji nervnog sistema, gubitak memorije, poremećaji motorike
- Razvojne retardacije
- Razni poremećaji imunološkog sistema;
- Poremećaji u radu endokrinih žlijezda,
- Razna oštećenja reproduktivnih organa;
- Dijabetes;
- Oštećenja bubrega;
- Smrt usljed izloženosti velikim koncentracijama;
- Prerano umiranje zbog pojačanja simptoma raznih hroničnih bolesti; itd

Osiguranje kvaliteta života stanovništva

Ovo pitanje dobiva sve veći značaj u svijetu i kod nas. Postoje mnogobrojne studije o tome šta čini kvalitet života. Npr. Studija koju je izradila Evropska agencija za okoliš (EEA – European Environment Agency: „Ensuring quality of life in Europe's cities and towns) navodi da se kao osnovni elementi koji sačinjavaju kvalitet života, mogu posmatrati slijedeći elementi:

1. Ekonomska situacija,
2. Uslovi stanovanja i lokalno okruženje (prostor koji nas neposredno okružuje),
3. Zapošljavanje i edukacija,
4. Odnosi unutar porodice,
5. Balans između posla i društvenog života pojedinca,
6. Zdravlje i uslovi koji omogućuju brigu za zdravlje,
7. Subjektivan osjećaj dobrobiti i sreće,
8. Subjektivna percepcija kvaliteta društva.

Ovdje ćemo postaviti samo još jedno pitanje: Da li je moguće da se osigura kvalitet života stanovništva Zavidovići, ako postoji:

- Napušteno zemljište uništeno divljim deponijama i privrednim aktivnostima;
- Posječenu šumu i uništenu svu ostalu vegetaciju;
- Uništenu rijeku, čija je voda prljava, riblji fond uništen, a obalna vegetacija „ukrašena“ najlon kesama;
- Smog i blatnjave ulice na koje je pala čađ nastala loženjem, naročito u šestomjesečnom periodu grejne sezone?

VIII 7. Ciljevi koje treba postići u pravcu zaštite životne sredine

Da bi se zaustavio trend u nagomilavanju evidentiranih problema potrebno je postaviti određene ciljeve i angažovati sve raspoložive resurse u ostvarenju tih ciljeva. A ciljevi se mogu definisati kroz praktičan i nadasve učinkovit rad na terenu što upućuje da se svaki od gore navedenih segmenata može posmatrati kao eventualni globalni cilj (šuma, voda, zrak, zemljište, flora, fauna i sl.), a poseban cilj koji bi u sebi sublimirao sve ostale ciljeve jeste odnos prema divljim deponijama smeća.

Ukoliko se pristupi sistematskom rješavanju problema divljih deponija, što svakako podrazumijeva fizičko uklanjanje i sanaciju terena, onemogućavanje stvaranja novih i reaktiviranje starih deponija i sl., to bi stvorilo dobre osnove za lakše rješavanje drugih isto tako bitnih ciljeva, kao što su zaštita većih i manjih vodotoka,

izvorišta pitke vode, poljoprivrednog zemljišta ali i šumskog područja jer se obično ovakve deponije po nekoj čudnoj logici i formiraju uz gore nabrojane lokalitete. S obzirom da se radi o više hiljada kubnih metara nagomilanog smeća (otpada) upućuje nas na potrebu ozbiljnog angažovanja oko rješavanja ovog problema. Svi dalji potezi bi bili koordinirani i potkrijepljeni kvalitetnim projektima čijom bi se vremenskom implementacijom uspostavio sistem vrijednosti koji bi se u narednim fazama dograđivao i oplemenjivao.

Krajnji cilj (živjeti u zdravoj sredini) možemo ostvariti svi zajedno ako podignemo nivo svijesti svakog pojedinca, grupe ili kolektiva, što se može postići uspostavljanjem novog pristupa ovoj problematici. Kultura življenja postaje nasušna potreba, a ne hir kako je to donedavno izgledalo.

RB	EKOLOŠKE MJERE I AKTIVNOSTI
1	Zatvaranje postojeće deponije otpada „Ekonomija“
2	Uklanjanje divljih deponija -identifikacija i dokumentovanje -fizičko uklanjanje DD
3	Postavljanje kontejnera za smeće i sirovine na mjestima sadašnjih DD
4	Zaštita i uređenje vodotoka
5	Izgradnja novog vodovoda: Kamenica (Suha) -grad i uključivanje u širu mrežu vodovoda na međuopštinskom nivou
6	Izgradnja novog kanalizacionog sistema sa kolektorima i prečistačima
7	Aktivnosti na zaštiti od poplava
8	Kvalitetan tretman sekundarnih sirovina
9	Pošumljavanje ogoljelih šumskih površina
10	Šumski red (uklanjanje ostataka drveća nakon sječe šume u smislu protivpožarne zaštite, daljeg pošumljavanja i komunikacija i iskorištenja biomase)
11	Uređenje slobodnih zelenih površina
12	Edukacija stanovništva, posebno mladih
13	Saradnja sa svim udruženjima i organizacijama čiji je rad usmjeren ka prirodi i prirodnim resursima

IX TURIZAM

Bogatstvo prirodnim resursima i ljepota brdsko-planinskih i gorskih pejzaža stvara ogromne potencijale za razvoj turizma na području naše općine.

Najpoznatija izletišta i lokacije na kojima je moguće intenzivnije bavljenje turizmom (ekoturizam, seoski turizam, kao i turizam za ciljane skupine kao što su planinari, spelolozi, rafteri, lovci, ribolovci i sl.) su Kamenica i područje Spomenika prirode Tajan, Maoča i izletišta Ridžali.

Prirodne pogodnosti koje posjeduje općina nisu praćene odgovarajućom infrastrukturom, opremljenošću. Međutim, Općina Zavidovići je u posljednjim godinama intenzivirala svoje napore u obezbjeđenju sredstava za razvoj turizma, što je rezultiralo ulaganjem u prateću infrastrukturu izletišta „Luke“ u Kamenici i izletišta Ridžali.

Turistički potencijal općine Zavidovići prepoznala je Evropska komisija u BiH, koja je finasirala projekat Tourism, Adventure, Joy, Attraction, Nature (T.A.J.A.N.), a čijom provedbom je obezbijedena turistička infrastruktura i stvoreni dodatni uslovi za dalji razvoj turizma.

Kao poseban potencijal za razvoj turizma ne možemo, a da ne spomenemo i bogatstvo tekućom vodom kao prirodni resurs koji treba čuvati i ulagati mnogo truda na razvijanju svijesti o očuvanju voda kako bi se takvi resursi mogli ponuditi tržištu. Tako se više od decenije zahvaljujući potencijalima rijeke Krivaje organizuje već tradicionalni rafting, a lokalno stanovništvo Maoče i Ribnice ostvaruje sporadični dohodak prodajom lokalnih proizvoda kupačima i kamperima u gornjem toku Krivaje. Na području općine postoji jedan hotel «B» kategorije sa 35 soba i 50 ležaja. Hotel se uglavnom koristi za poslovne partnere preduzeća Krivaja i rijetko za turističke aranžmane.

Dakle u odnosu na prirodne resurse, Zavidovići imaju značajne potencijale za razvoj turizma, a isti mogu biti vrlo atraktivni za potencijalne strateške partnere, javno-privatno partnerstvo, koncesije itd.

Turistička infrastruktura (hoteli, moteli, pansioni, restorani, promotivni centri) je na dosta niskom nivou, te bi turističku djelatnost trebalo učiniti atraktivnom za domaće i strane ulagače i strateške partnere. Stoga je potrebno intenzivirati promotivne i marketinške aktivnosti u sektoru turizma, unaprijediti ljudske resurse u ovom sektoru kako bi se stvorile mogućnosti za investiranje u njegov razvoj. Posebno je značajno unaprijediti saradnju sa susjednim i drugim regijama, kako bi se razvijao zaokruženi turistički tematski proizvod i ponuda.

X KULTURA

X 1. Kulturne manifestacije

Kulturne manifestacije na nivou općine finansiraju se sa Transfera za kulturne djelatnosti i manifestacije u Budžetu Općine, na kojem je za 2015. godinu obezbijeđen iznos od 20.000,00KM. Sredstva planirana na ovom Transferu koriste se za finansiranje i sufinansiranje projekata kulturnih djelatnosti i manifestacija: izložbe, književno, likovno i muzičko stvaralaštvo, izdavačka djelatnost, unaprjeđivanje muzičke kulture, muzički koncerti, zaštita kulturne baštine, razvoj zavičajne zbirke i muzejska djelatnost, te druge sadržaje od značaja za razvoj kulture na području općine.

Za raspodjelu sredstava Općinski načelnik utvrđuje Kriterije i raspisuje Javni poziv za dostavljanje projekata iz oblasti kulture. Korisnici ovih sredstava su udruženja, kulturno-umjetnička društva, javne ustanove i različite institucije iz oblasti kulture.

U 2015. godini, na nivou općine organizovale su se kulturne manifestacije, koje se finansiraju iz općinskih budžetskih sredstava, po gore navedenom načinu raspodjele sredstava ("Međunarodna likovna kolonija "Proljeće u Zavidovićima", Festival "Raspjevana jesen", „Mini playback show”, Promocija književnog stvaralašta, Bajramsko sijelo, Božićni koncert, Smotra dramskih sekcija osnovnih škola, Revijalna izložba...)

X 2 . Muzejske zbirke i eksponati

- Zavičajna zbirka, JU „Javna biblioteka Zavidovići“;
- Zbirka fotografija o razvoju grada – općine i zdravstva na ovom području, „JU Dom zdravlja sa poliklinikom Zavidovići“;
- Muzejska zbirka (fotografije, postrojenja, parna uskotračna lokomotiva) o razvoju drvne industrije na ovom području, IP "Krivaja" Zavidovići;
- Zbirka starih fotografija i predmeta iz života i rada stanovnika Župe zavidovičke, Župni ured "Sv.Josipa" – HKD "Napredak" Zavidovići;
- "Spomen soba", zbirka fotografija i dokumenata o zbivanjima na području općine iz perioda odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992. – 1995. godina, JOB "Unija veterana" .

XI SPORT I REKREACIJA

XI 1. Sportske organizacije

Kod nadležne općinske službe evidentirano je 25 sportskih subjekata:

2. sportska saveza: Sportski savez općine, Savez za sport i

rekreaciju invalida općine;

3. Sportska društva i udruženja: Društvo pedagoga fizičke kulture općine , Planinarsko društvo „Tajan“, Univerzalna škola sporta „Lider“ i Gorska služba spašavanja „Zavidovići“;

20 sportskih klubova: Nogometni klub „Krivaja“, Rukometni klub „Krivaja“, Ženski rukometni klub „Krivaja“, Košarkaški klub „Krivaja“, Kajak-kanu klub „Mladost“, Invalidski odbojkaški klub „Zavidovići“, Šahovski klub „Krivaja“, Karate klub „Krivaja-Bushido“, Teniski klub „Zavidovići“, Kuglaški klub „Krivaja“, Sportski naučno-istraživački klub „Atom“, Rafting klub „Krivaja-Zavidovići“, Ženski odbojkaški klub «Zavidovići», Muški odbojkaški klub „Zavidovići“, "Streljački klub Zavidovići"Zavidovići, Sportski klub "Bubamara" iz Zavidovića, Karate klub "Mersad Kurtalić" Zavidovići, UG Fitnes klub "Gladijator" Zavidovići, Akademski Kajak kanu klub "Duga" Zavidovići, UG "Sportski klub Napredak" Zavidovići

1. Sportski savez općine Zavidovići:

Savez je formiran 2002. godine i okuplja 25 članica (savezi, udruženja i klubovi sa područja općine). Sa svojim članicama suorganizator je različitih sportskih manifestacija (univerzalna škola sporta, obilježavanje Svjetskog dana sporta, turniriri u malom nogometu). Samostalno je organizator manifestacije "Izbor sportiste godine" na nivou općine i jednom godišnje izdaje sportski časopis.

2. Savez za sport i rekreaciju invalida općine Zavidovići:

Savez je formiran 1997. godine i okuplja oko 70 sportista u različitim disciplinama invalidskog sporta. Organizator je općinskih takmičenja i nastupa na kantonalnim i državnim prvenstvima sportista invalida u svim selekcijama i kategorijama invalidskog sporta.

3. Društvo pedagoga fizičke kulture općine Zavidovići:

Društvo je formirano 1999.godine i 27 školskih sekcija, 550 članova i 45 stručnih saradnika u različitim sportovima. Organizator je općinskih i kantonalnih školskih sportskih takmičenja, kao i različitih sportskih manifestacija: Male olimpijske igre, turniri, planinarski pohodi, škole skijanja, škola plivanja, univerzalna škola sporta, Memorijalni kros u povodu Dana općine i slično.

4. Planinarsko društvo "Tajan":

Društvo je jedan od najstarijih sportskih kolektiva na području općine. Okuplja oko 100 članova u disciplinama: planinarske orijentacije, sportsko penjanje, brdski biciklizam i alpinizam. Organizator je i učesnik niza sportskih susreta i takmičenja u navedenim disciplinama. Društvo je organizator sportske manifestacije «Zavidovićka čimburijada» na Kleku. U 2012. godini PD „Tajan“ je, u saradnji sa SNIK „Atom“, uspješno organizovalo pohod na najviši vrh Balkana - Musalu u Bugarskoj.

5. Nogometni klub "Krivaja":

Klub je osnovan 1919.godine. Okuplja oko 176 registrovanih članova u pet takmičarskih selekcije i 3 sportska trenera. Klub raspolaže sa Gradskim nogometnim stadionom, koji je javni sportski objekat. Takmiči se u II nogometnoj ligi FBiH. Organizator je sportskih manifestacija na obilježavanju godišnjice kluba i memorijalnih turnira, a učesnik je Međunarodnog turnira omladinskih selkcija u Luksemburgu i Danske škole nogometa.

6. Rukometni klub "Krivaja":

Klub je osnovan 1952.godine. Okuplja170 registrovanih članova sportista i 3 sportska trenera, u 4 takmičarske selekcije. Klub koristi Gradsku sportsku dvoranu, koja je javni sportski objekat. Klub se takmičio u prvoj ligi FBiH, gdje je ostvario 1. mjesto, te ostvario

plasman u Premijer rukometnu ligu BiH. Klub ima 5 reprezentativaca u juniorskoj reprezentaciji BiH U-18. Prije rata: finalisti Kupa Jugoslavije, osvajači „Trofej Zagreb 1670“, u poslijeratnom periodu: dva puta finalisti Kupa BiH.

7. Košarkaški klub “Krivaja”:

Klub je formiran 1976. godine. Klub ima oko 80 članova od čega 26 registrovana igrača u 2 selekcije i jednog sportskog trenera. Za utakmice i treninge koristi Gradsku sportsku dvoranu. Trenutno se kadeti i juniori takmiče u Ligi mladih ZE-DO kantona. Organizator je Škole košarke i učesnik sportskih susreta i košarkaških turnira, posebno u okviru Manifestacije Vivicitta. U Ligi mladih BiH na nivou kantona ostvaren je plasman na 8. mjesto.

8. Kajak – kanu klub “Mladost”:

Klub je osnovan 1964. godine. Klub ima 11 članova - registrovanih sportista, u 3 muške selekcije i 1 ženskoj selekciji, i jednog sportskog trenera. Klub je učesnik Državnog prvenstva na divljim vodama, međunarodnih takmičenja na divljim vodama u svim selekcijama (Štefanjski spust i Otvoreno prvenstvo zagreba na rijeci Savi - Zagreb, Otvoreno prvenstvo Srbije na rijeci Drini). Klub se takmiči na nivou Države i višegodišnji je prvak BiH u disciplini spust, a organizator je KUP i ligaških takmičenja BiH, te učesnik međunarodnih takmičenja u sportovima na vodi u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji.

9. Invalidski odbojkaški klub “Zavidovići”:

Klub je počeo sa radom 1996. godine. Klub ima 21 registrovanih sportista u seniorskoj i juniorskoj selekciji i jednog sportskog trenera. Takmiči se u Premijer ligi SSO BiH, gdje je osvojio 5. mjesto u protekloj sezoni. Organizator je Međunarodnog turnira u sjedećoj odbojci „Zavidovići open“, a učesnik više turnira u sjedećoj odbojci na regionalnom i međunarodnom nivou, gdje postiže izuzetno vrijedne rezultate.

10. Ženski rukometni klub “Krivaja”:

Klub je formiran 1954. godine. Klub ima 160 registrovanih sportista u 4 selekcije, sa 4 sportska trenera. Klub je upravitelj Gradske sportske dvorane. Od 2012. godine Klub se takmiči u Premijer ligi BiH, što je jedan od najvećih uspjeha ženskog rukometa i sporta u cjelini na području općine. Uspješan je organizator i učesnik više turnira u ženskom rukometu na nivou općine, regije i državnog nivou.

11. Šahovski klub “Krivaja”:

Klub je formiran 1961. godine. Klub okuplja 50 šahista, a ima 16 registrovanih takmičara, u dvije selekcije. Klub se takmiči u Prvoj ligi FBiH. Učesnik je u takmičenjima Kupa BiH u šahu, prvenstva i kup takmičenja na nivou ZE-DO kantona i nekoliko drugih takmičenja turnirskog tipa. Klub je organizator turnira u povodu Dana općine.

12. Teniski klub “Zavidovići”:

Klub je formiran 1986. godine. Klub ima 111 registrovanih sportista u 4 muške i 4 ženske selekcije i 2 sportska trenera. Klub ima vlastite terene. Učestvuje u takmičenjima Teniskog saveza BiH na kantonalnom, federalnom i državnog nivou, a organizator je klubskih turnira u proljetnoj i zimskoj sezoni i Turnira u povodu Dana općine.

13. Kuglaški klub “Krivaja”:

Klub je osnovan 1958. godine, a obnovio rad 2002. godine. Klub ima 25 članova - registrovanih sportista u četiri selekcije i jednog sportskog trenera. Klub se nije takmičio u Prvoj ligi FBiH i u KUP-u BiH, iz razloga što je kuglaška dvorana u Maglaju, koju klub koristi za treninge i takmičenja stradala u majskim poplavama. Klub se takmičio na kuglaškim turnirima u 2015. godini. Od značajnijih rezultata ostvario je treće mjesto u Orašju.

14. Sportski i naučno-istraživački klub "Atom":

Klub je formiran 1981. godine. U periodu nakon rata članovi Kluba djelovali su u okviru PD "Tajan", a rad je obnovljen 2004.godine. Klub okuplja 110 članova, od čega 74 registrovanih sportista u nekoliko disciplina: ronjenje, sportsko penjanje, alpinizam, brdski biciklizam, speleologija i visokogorstvo. Učesnik je i organizator brojnih takmičenja u ovim disciplinama na nivou općine, regije i šire, kao i sportskih manifestacija: Mountain bike trke u Kamenici, Međunarodni speleološki kamp, Provenstvo BiH u sportskom penjanju, alpinistički usponi, speleološke vikend akcije, ronilačke akcije, akcije na vrhove uspona preko 2000 m, brdsko biciklističke transverzale. Klub je u fazi pripreme ekspedicije na Mont Blanc 2016.

15. Ženski odbojkaški klub «Zavidovići»:

Klub je formiran 2007. godine. Ima 45 članova, od čega 30 registrovanih sportiskinja u 4 selekcije sa 2 sportska trenera. Takmiči se u Drugoj ligi FBiH. Za treninge i utakmice koristi Sportsku dvoranu. Organizator je i učesnik nekoliko turnira u ženskoj odbojci na nivou općine i u Kantonu.

16. Univerzalna škola sporta „Lider“:

Ovo udruženje radi sa djecom osnovnih škola na razvijanju sporta među mladima. Organizator je sportskih susreta mladih na nivou općine i regije, uspješno učestvuje na turnirima u odbojci i nogometu. Udruženje broji 40 muških registrovanih članova i 60 ženskih registrovanih članova.

17. Gorska služba spašavanja - Stanica Zavidovići:

GSS okuplja 30 članova u disciplinama: alpinistički usponi, speleologija, sportsko penjanje, brdski biciklizam. Posebno aktivnosti su vezane za : obuku spasilaca, obuku instruktora, vježbe spašavanja i speleospašavanja, te aktivnosti na organizovanju obezbjeđivanja različitih sportskih manifestacija. Udruženje je suorganizator ekspedicije Mont Blanc u 2016.g.

18. Karate klub "Krivaja-Bushido" Zavidovići:

Klub ima oko 40 članova, od čega 14 registrovanih takmičara u četiri muške selekcije i 9 registrovanih takmičara u četiri ženske selekcije. Klub učestvuje na takmičenjima na državnom nivou i međunarodnim turnirima, a organizator je Međunarodnog turnira i seminara u karateu. U 2015.godini klube je osvojio 62 medalje i pehar za najuspješniji klub u okviru Karate saveza BiH.

19. Rafting klub "Krivaja - Zavidovići":

Ovaj Klub formiran je 2013. godine, nakon prestanka rada Rafting kluba „Krivaja“. Ima 30 članova kluba. Organizator je Međunarodnog raftinga na rijeci Krivaji «Za čistu Krivaju».

20 .Muški odbojkaški klub «Zavidovići»:

Klub ima 42 registrovana sportista u 3 selekcije sa 6 sportska trenera. Takmiči se u Prvoj ligi FBiH-Grupa „A“, za seniore. Za treninge i utakmice koristi Sportsku dvoranu. Organizator je i učesnik nekoliko turnira u muškoj odbojci na nivou općine i u regiji za seniorsku i mlađe selekcije.

21. Sportski klub "Bubamara" iz Zavidovića:

Klub ima 40 članova registrovanih u pionirskoj selekciji. Učestvuje u Bubamara Cup-u u Kamenici i Bubamara Cup-u Sarajevo i Bubamara Cup-u u Češkoj.

22. UG Fitnes klub "Gladijator" Zavidovići:

Udruženje broji 25 članova. Udruženje se bavi promocijom rekreacije i zdravog načina života.

23. Akademski Kajak kanu klub "Duga" Zavidovići:

Klub ima 3 registrovana člana u kadetskoj selekciji. Učestvuje na državnom prvenstvu u spustu i slalomu, te na brojnim međunarodnim takmičenjima unutar i izvan Bosne i Hercegovine.

24. Karate klub "Mersad Kurtalić" Zavidovići:

Klub ima 27 registrovanih članova u muškim selekcijama i 7 registrovanih članova u ženskim selekcijama. Klub je članica Karate saveza Bosne i Hercegovine i učesvuje na Državnom prvenstvu Bosne i Hercegovine i brojnim međunarodnim turnirima u BiH i inostranstvu (Turska, Švicarska, Poljska; Srbija).

25. "Streljački klub Zavidovići" Zavidovići:

Klub je osnovan u 2013. godini sa ciljem planiranja, usavršavanja i popularizacije razvoja streljaštva na području općine Zavidovići. Klub je u procesu registracije kod Streljačkog saveza BiH. Kroz sportske sekcije Streljačkog kluba Zavidovići je prošlo oko 500 članova u 2015. godini.

26. UG "Sportski klub Napredak" Zavidovići

Klub je osnovan u 2015. godini sa ciljem stvaranja uslova za organizovanje, provođenje i razvoj sportova, kao što su: fudbal, rukomet, fitness, body buliding i drugi sportovi.

XI 2. Sportske manifestacije

Sportski savezi, društva, klubovi i škole, pored svojih redovnih sportskih aktivnosti: ligaških takmičenja, regionalnih i državnih prvenstva, regionalnih i međunarodnih turnira, organizatori su i sportskih manifestacija na nivou općine:

Izbor sportiste godine, u organizaciji Sportskog saveza Općine Zavidovići, Rafting na rijeci Krivaji - „Za čistu Krivaju“, u organizaciji Rafting kluba „Krivaja“, Međunarodna utrka „VIVICITTA“, u organizaciji Društva pedagoga fizičke kulture, Međunarodni turnir u sjedećoj odbojci u organizaciji Invalidskog odbojkaškog kluba „Zavidovići“, Mountain bike utrka Zavidovići, u organizaciji SINK „Atom“, „Čimburijada“, u organizaciji Planinarskog društva „Tajan“, Male olimpijske igre, u organizaciji Društva pedagoga fizičke kulture, Turnir u ženskom rukometu, u organizaciji Ženskog rukometnog kluba „Krivaja“, Međunarodni rukometni turnir "Rukomet u srcu" u organizaciji "RK Krivaja", Međunarodni karate turnir i seminar, u organizaciji Karate kluba „Krivaja - Bushido“, Karate turnir Mersed Kurtalić.

Sportska društva, klubovi i škole organizatori su i nekoliko sportskih manifestacija u povodu obilježavanja Dana općine Zavidovići: Memorijalna ulična trka, Planinarski pohod na Tajan, Teniski turnir i Šahovski Turnir; Sportske manifestacije „Ljeta ugradu“: Malonogometni turnir NVO, Dječija igraonica, Skokovi sa mosta; Sportske manifestacije „Dječije nedjelje“.

Sve sportske manifestacije daju značajan doprinos afirmaciji sportskih postignuća naših saveza, društava, klubova i škola i popularizaciji fizičke kulture isporta među mladima.

XI 3. Sportski objekti

Razvoj fizičke kulture i sporta neposredno je vezan za sportske objekte, njihovu izgradnju, održavanje i svrsishodno korištenje u smislu ostvarivanja javnog interesa u ovoj oblasti.

Na području općine Zavidovići trenutno su u funkciji sportski objekti: Nogometni stadion, javni sportski objekat u vlasništvu Općine, kojim upravlja NK „Krivaja“, Sportska dvorana, javni sportski objekat, u vlasništvu Općine, koji je Odlukom Općinskog vijeća dodjeljena na upravljanje Ženskom rukometnom klubu „Krivaja“, Tenisko igralište, u vlasništvu Teniskog kluba „Zavidovići“, Školske sportske dvorane osnovnih i srednjih škola sa područja Općine („Prva“ OŠ, OŠ „Vozuća“, OŠ „Kovači“, OŠ „Gostović“, OŠ „Hajderovići“, „Srednja tehnička škola“, Mješovita srednja škola i Gimnazija "Rizah Odžečkić"), Malonogometna igrališta u ruralnim područjima u vlasništvu mjesnih zajednica, Sportski tereni na području Kamenice i Maoče u vlasništvu Općine.

Inače, problem prostora za redovan rad i sportske aktivnosti saveza, društava, klubova i škola, je izuzetno izražen. Posebno kada je u pitanju korištenje raspoloživih sportskih objekata za treninge i takmičenja.

Takmičarski klubovi: RK „Krivaja“, ŽRK „Krivaja“, KK „Krivaja“, ŽOK „Zavidovići“, koriste Sportsku dvoranu koja se koristi i za nastavu tjelesnog odgoja jedne srednje i jedne osnovne škole, zbog čega nije uvijek moguće uskladiti termine korištenja sportskog objekta sa optimalnim potrebama klubova za treninge i takmičenja.

Jedan broj sportskih klubova i škola: IOK „Zavidovići“, Karate klub „Krivaja-Bushido“ i ŽOK „Zavidovići“, Univerzalna škola sporta „Lider“ koristi i školske dvorane osnovnih i srednjih škola sa područja općine za treninge i utakmice, što takođe ne pruža najpovoljnije uslove za rad sportske aktivnosti klubova.

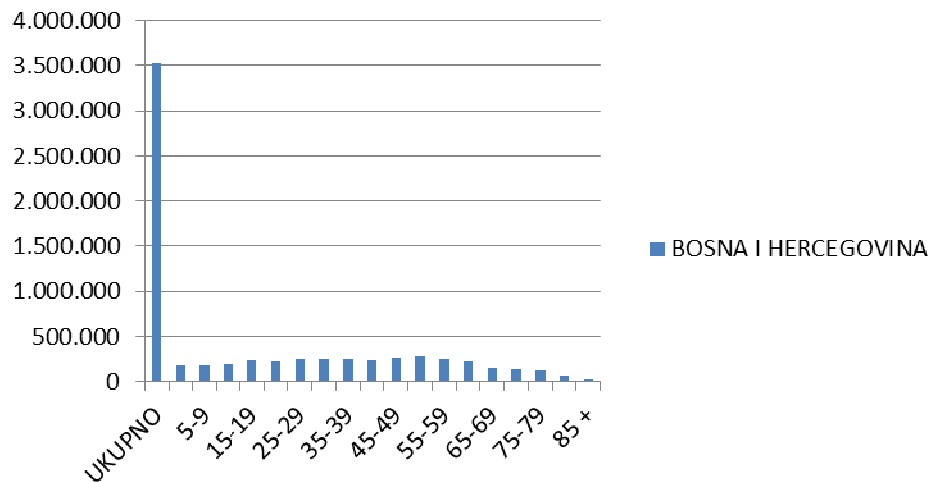
3.2. ZVANIČNI REZULTATI POPISA 2013. ZA PODRUČJE OPĆINE ZAVIDOVIĆI

Tabelarni i grafički prikaz zvaničnih rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. za područje općine Zavidovići sa uporednim pokazateljima za Bosnu i Hercegovinu, Federaciju Bosne i Hercegovine i Zeničko-dobojski kanton:

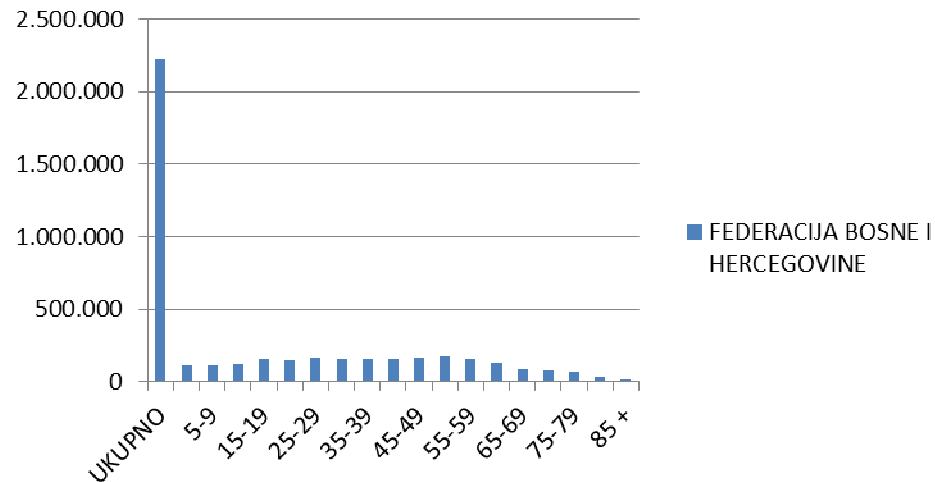
STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI PO PETOGODIŠTIMA I SPOLU / POPULATION BY FIVE-YEAR AGE GROUPS AND SEX

Teritorija/Territory	Spol/Sex	Ukupno/ Total	Starost																	
			Age																	
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i više 85 and over
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.531.159	174.064	176.980	192.675	242.742	228.056	252.318	252.633	249.266	241.138	260.928	276.575	258.537	223.251	153.569	140.455	117.267	62.636	28.069
	M	1.732.270	89.442	90.881	98.653	124.900	116.883	129.248	128.593	126.145	121.595	130.087	136.153	125.576	104.970	69.066	59.854	47.403	23.769	9.052
	Ž	1.798.889	84.622	86.099	94.022	117.842	111.173	123.070	124.040	123.121	119.543	130.841	140.422	132.961	118.281	84.503	80.601	69.864	38.867	19.017
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	2.219.220	114.843	116.052	126.053	161.881	150.902	164.203	160.988	157.715	154.830	167.109	173.996	156.089	128.613	88.391	81.023	65.613	35.227	15.692
	M	1.087.993	59.017	59.633	64.493	83.298	77.103	84.119	81.932	78.939	77.122	82.594	85.303	75.568	59.899	39.438	34.445	26.695	13.493	4.902
	Ž	1.131.227	55.826	56.419	61.560	78.583	73.799	80.084	79.056	78.776	77.708	84.515	88.693	80.521	68.714	48.953	46.578	38.918	21.734	10.790
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	364.433	19.906	19.610	20.927	27.674	25.340	27.092	26.050	25.766	25.290	27.980	29.498	26.069	21.251	14.217	12.208	9.237	4.593	1.725
	M	180.780	10.265	10.010	10.668	14.352	12.872	13.981	13.592	13.134	12.655	13.872	14.553	12.699	10.075	6.460	5.267	3.869	1.851	605
	Ž	183.653	9.641	9.600	10.259	13.322	12.468	13.111	12.458	12.632	12.635	14.108	14.945	13.370	11.176	7.757	6.941	5.368	2.742	1.120
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	35.988	2.005	1.997	2.073	2.919	2.503	2.702	2.462	2.621	2.569	2.761	2.991	2.539	2.081	1.377	1.028	811	413	136
	M	17.883	1.013	1.004	1.061	1.545	1.294	1.413	1.260	1.331	1.240	1.367	1.462	1.214	990	634	463	363	171	58
	Ž	18.105	992	993	1.012	1.374	1.209	1.289	1.202	1.290	1.329	1.394	1.529	1.325	1.091	743	565	448	242	78

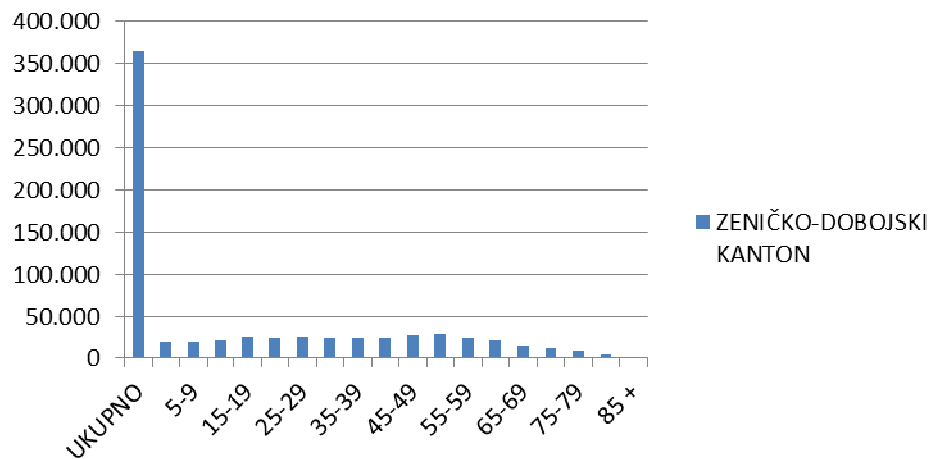
BOSNA I HERCEGOVINA

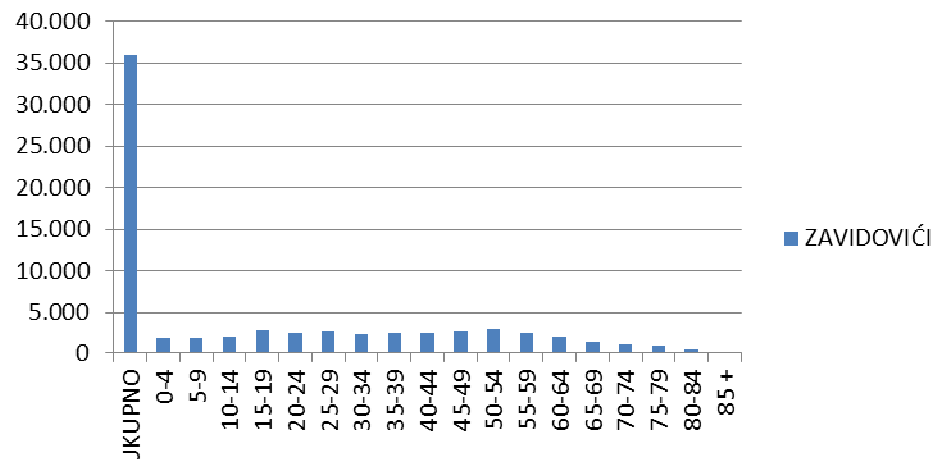
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

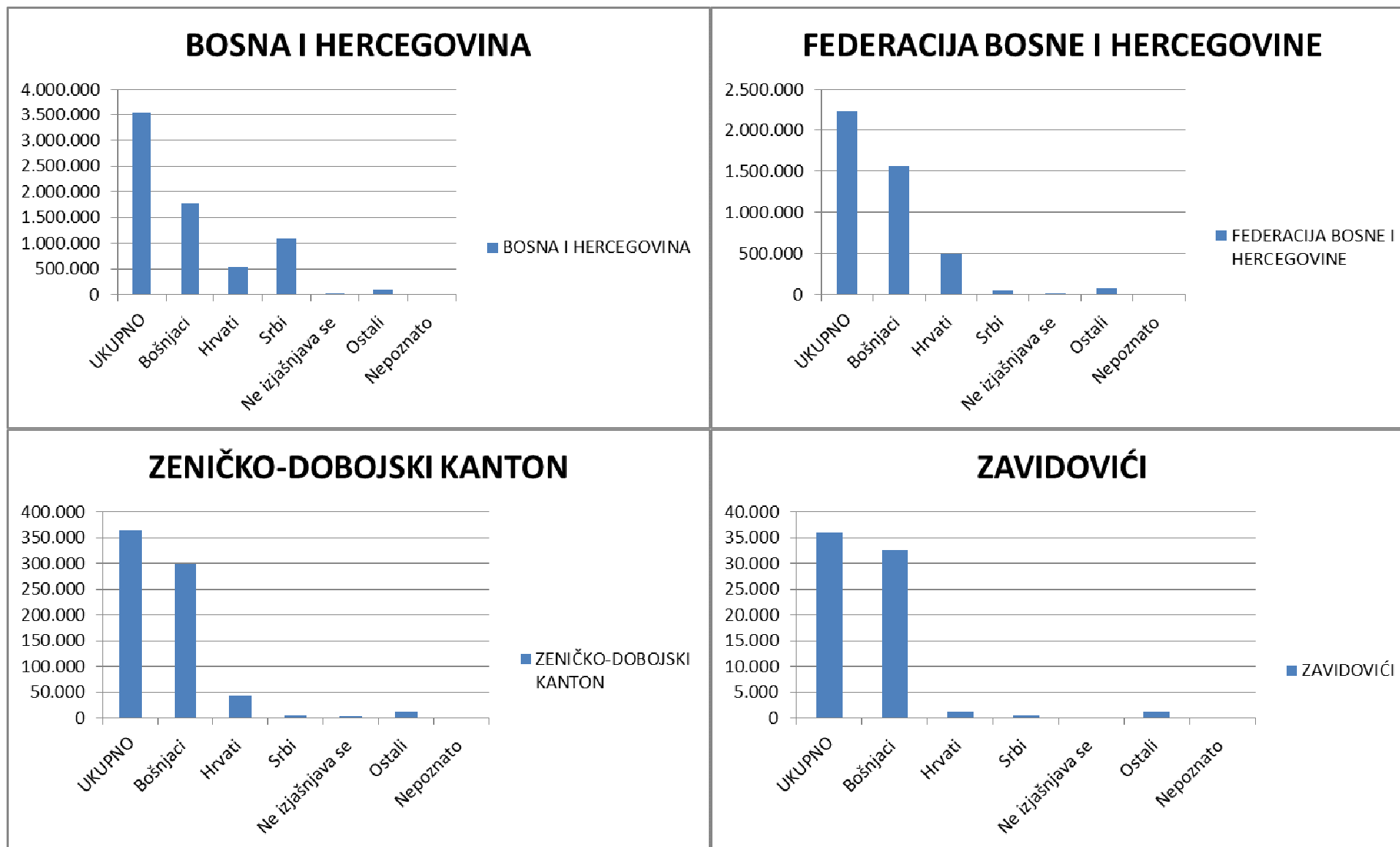

ZAVIDOVIĆI

STANOVNIŠTVO PREMA ETNIČKOM/NACIONALNOM IZJAŠNJAVANJU I SPOLU / POPULATION BY ETHNIC / NATIONAL AFFILIATION AND SEX

Teritorija / Territory	Spol/Sex	Ukupno Total	Etnička/Nacionalna pripadnost					
			Etnicity/Nationality					
			Bošnjaci / Bosniaks	Hrvati / Croats	Srbi / Serbs	Ne izjašnjavaju se / Does not declare	Ostali / Others	Nepoznato / Unknown
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.531.159	1.769.592	544.780	1.086.733	27.055	96.539	6.460
	M	1.732.270	867.492	267.789	534.030	11.503	48.294	3.162
	Ž	1.798.889	902.100	276.991	552.703	15.552	48.245	3.298
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	2.219.220	1.562.372	497.883	56.550	18.344	79.838	4.233
	M	1.087.993	765.523	246.360	25.999	7.962	40.011	2.138
	Ž	1.131.227	796.849	251.523	30.551	10.382	39.827	2.095
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	364.433	299.452	43.819	5.543	2.453	12.808	358
	M	180.780	148.839	21.552	2.491	1.131	6.595	172
	Ž	183.653	150.613	22.267	3.052	1.322	6.213	186
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	35.988	32.735	1.204	573	162	1.278	36
	M	17.883	16.310	531	278	81	667	16
	Ž	18.105	16.425	673	295	81	611	20

STANOVNIŠTVO PREMA IZJAŠNJAVANJU O VJEROISPOVIJESTI I SPOLU / POPULATION BY RELIGION AND SEX

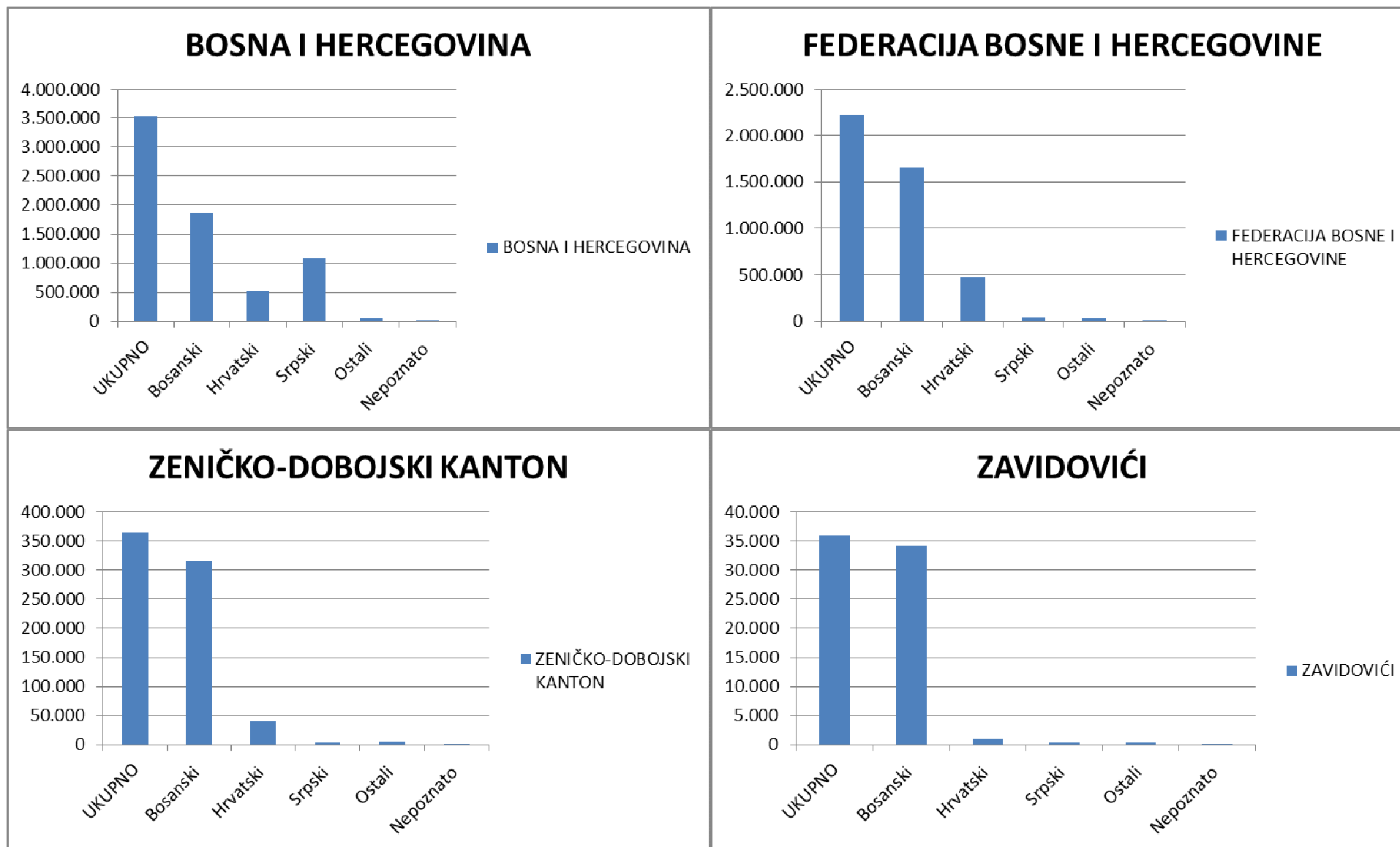
Teritorija /Territory	Spol/Sex	Ukupno Total	Vjeroispovijest Religion							
			Islamska / Islamic	Katolička /Catholic	Pravoslavna / Orthodox	Agnostik / Agnostic	Ateist / Atheist	Ne izjašnjava se / Does not declare	Ostali / Others	Nepoznato / Unknown
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.531.159	1.790.454	536.333	1.085.760	10.816	27.853	32.700	40.655	6.588
	M	1.732.270	878.336	262.423	532.426	5.142	15.119	15.086	20.479	3.259
	Ž	1.798.889	912.118	273.910	553.334	5.674	12.734	17.614	20.176	3.329
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	2.219.220	1.581.868	490.450	57.120	9.425	21.508	23.672	30.885	4.292
	M	1.087.993	775.673	241.733	25.588	4.440	11.650	11.084	15.638	2.187
	Ž	1.131.227	806.195	248.717	31.532	4.985	9.858	12.588	15.247	2.105
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	364.433	303.994	42.965	5.827	1.048	2.468	3.269	4.523	339
	M	180.780	151.204	20.957	2.546	553	1.419	1.601	2.340	160
	Ž	183.653	152.790	22.008	3.281	495	1.049	1.668	2.183	179
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	35.988	33.292	1.154	591	68	184	196	472	31
	M	17.883	16.613	490	272	42	115	101	238	12
	Ž	18.105	16.679	664	319	26	69	95	234	19

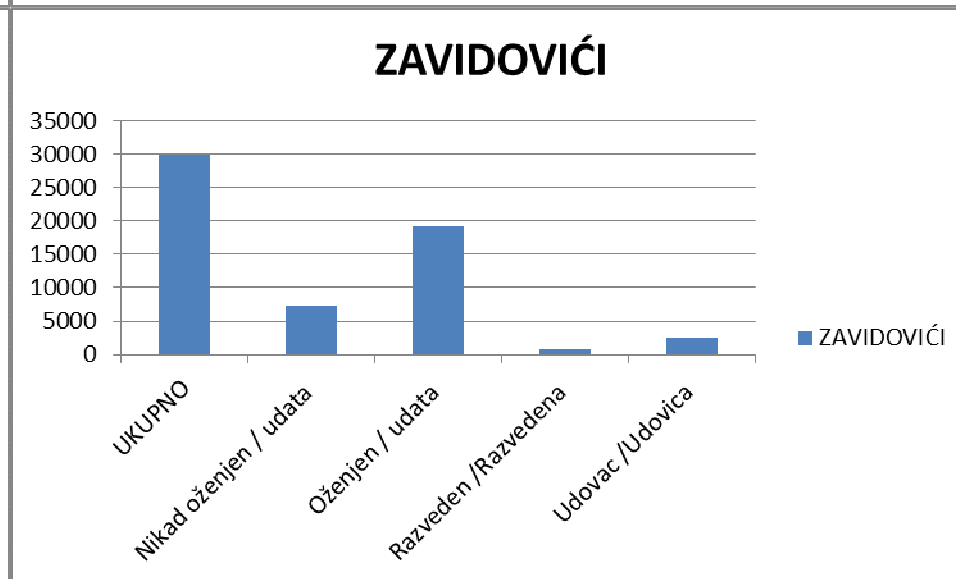
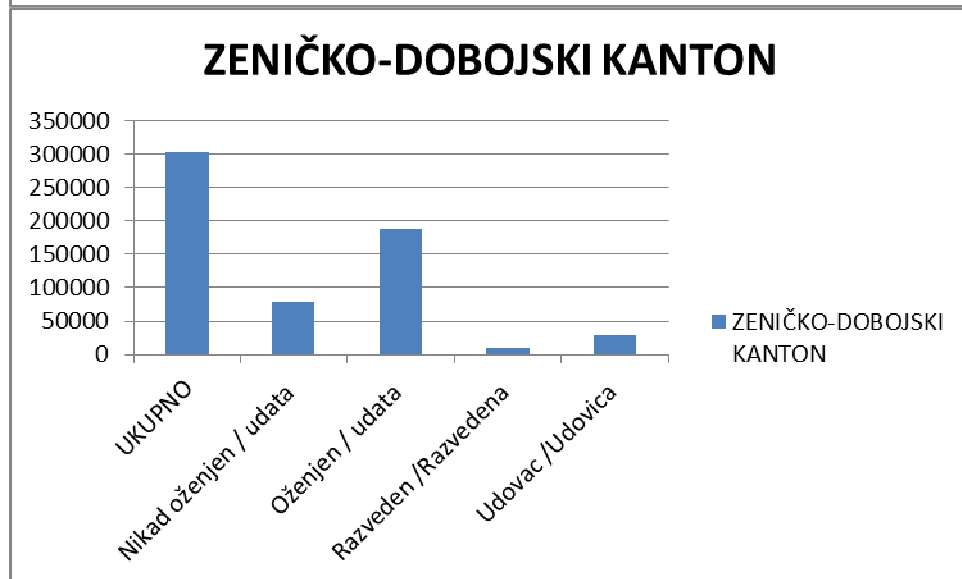
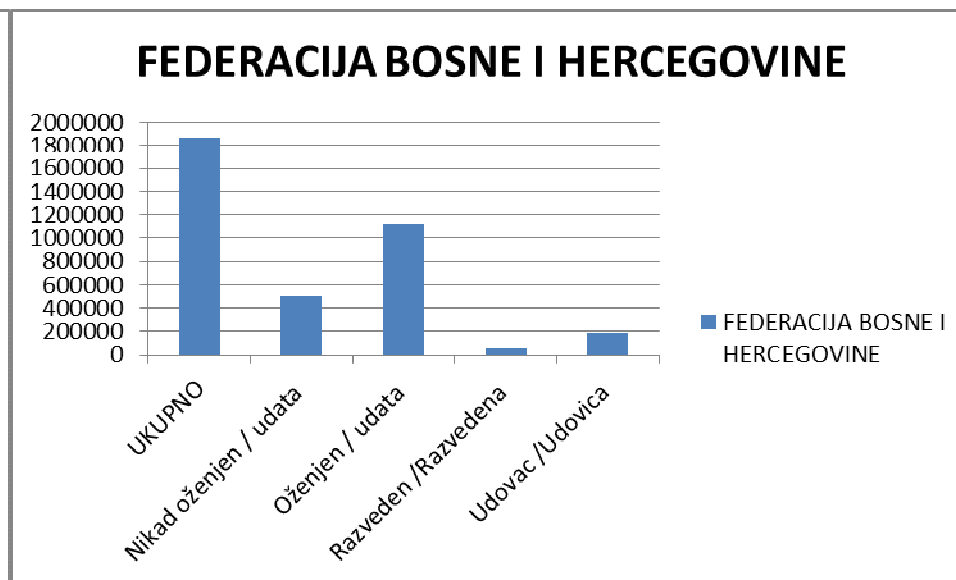
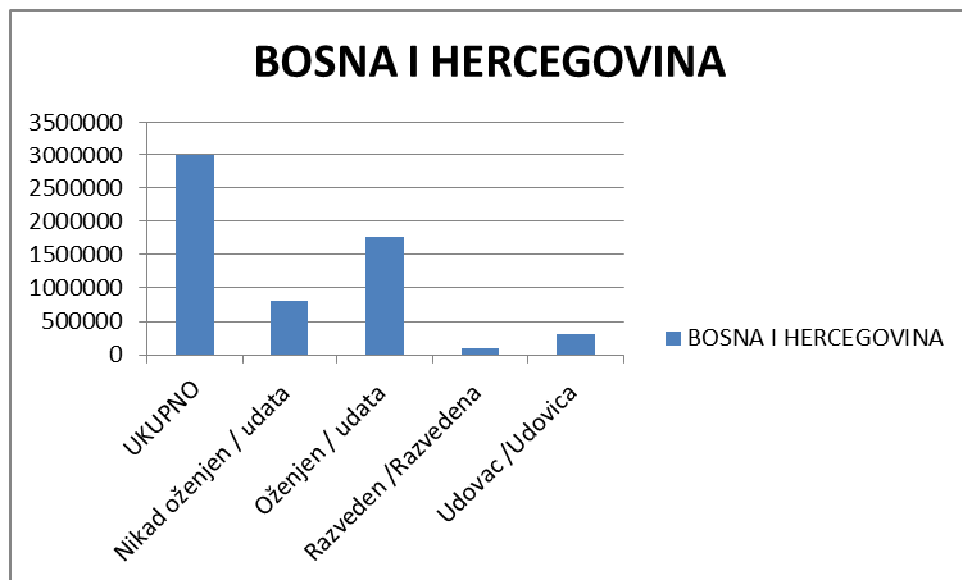
STANOVNIŠTVO PREMA MATERNJEM JEZIKU I SPOLU / POPULATION BY MOTHER TONGUE AND SEX

Teritorija / Territory	Spol/Sex	Ukupno Total	Maternji jezik Mother tongue				
			Bosanski / Bosnian	Hrvatski / Croatian	Srpski / Serbian	Ostali / Other	Nepoznato / Unknown
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.531.159	1.866.585	515.481	1.086.027	55.579	7.487
	M	1.732.270	913.558	255.603	533.583	25.891	3.635
	Ž	1.798.889	953.027	259.878	552.444	29.688	3.852
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	2.219.220	1.656.461	478.624	43.845	35.633	4.657
	M	1.087.993	810.174	237.618	21.015	16.863	2.323
	Ž	1.131.227	846.287	241.006	22.830	18.770	2.334
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	364.433	315.552	39.859	3.430	5.212	380
	M	180.780	156.671	19.767	1.609	2.559	174
	Ž	183.653	158.881	20.092	1.821	2.653	206
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	35.988	34.159	961	395	439	34
	M	17.883	17.011	435	203	220	14
	Ž	18.105	17.148	526	192	219	20

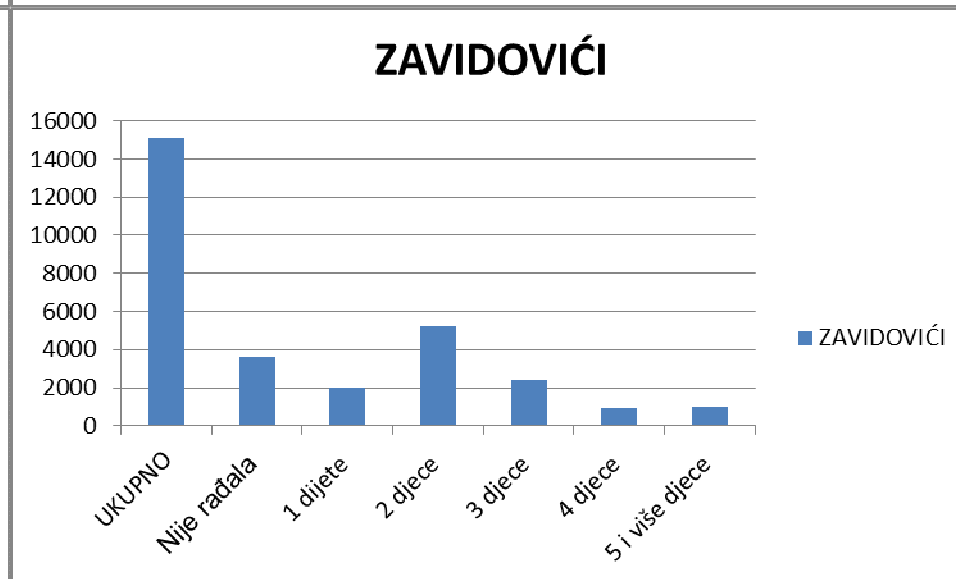
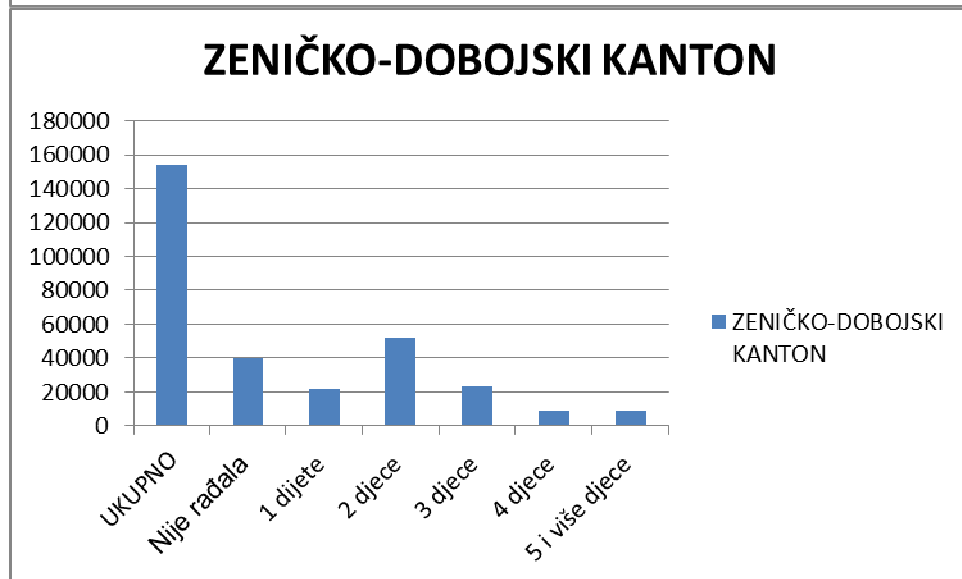
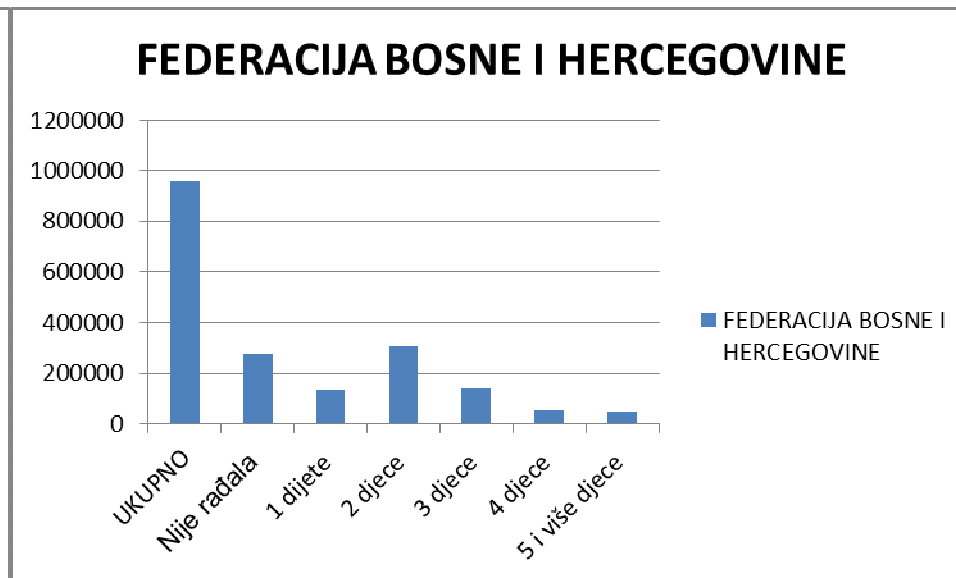
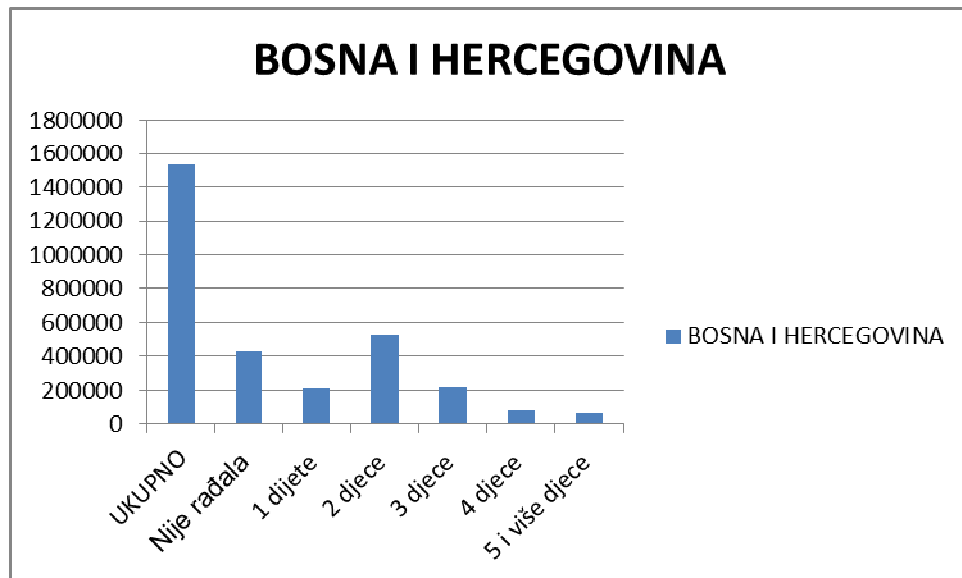
STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA ZAKONSKOM BRAČNOM STANJU I SPOLU / POPULATION AGED 15 AND OVER BY MARITAL STATUS AND SEX

Teritorija / Territory	Spol/Sex	Ukupno/Total	ZAKONSKO BRAČNO STANJE			
			Legal marital status			
			Nikad oženjen / udata / Never married	Oženjen / udata / Married	Razveden /Razvedena / Divorced	Udovac /Udovica / Widowed/widower
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	2987440	810941	1759134	100880	316485
	M	1453294	471519	878604	43733	59438
	Ž	1534146	339422	880530	57147	257047
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	1862272	504017	1115601	59553	183101
	M	904850	289508	556910	24802	33630
	Ž	957422	214509	558691	34751	149471
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	303990	77967	188111	9702	28210
	M	149837	46426	93684	4059	5668
	Ž	154153	31541	94427	5643	22542
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	29913	7356	19129	826	2602
	M	14805	4536	9384	348	537
	Ž	15108	2820	9745	478	2065

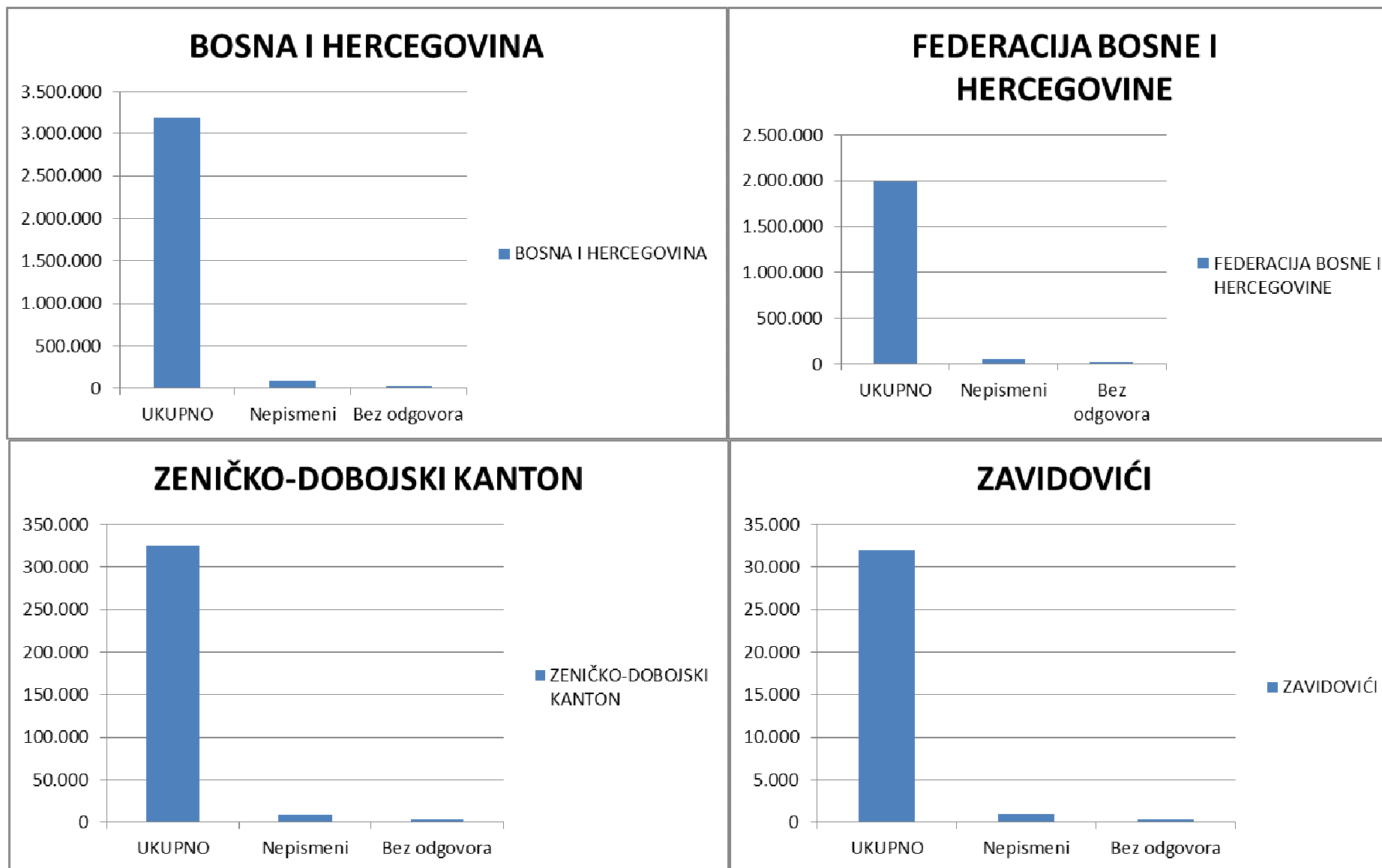
ŽENSKO STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA UKUPNOM BROJU ŽIVOROĐENE DJECE / FEMALE POPULATION AGED 15 AND OVER BY NUMBER OF LIVE BIRTHS

Teritorija / Territory	Ukupno/Total	UKUPAN BROJ ŽIVOROĐENE DJECE					
		Total number of live born children					
		Nije rađala / Did not give a birth	1 dijete / one child	2 djece / two children	3 djece / three children	4 djece / four children	5 i više djece / five and more children
BOSNA I HERCEGOVINA	1534146	426346	210210	528094	221238	79000	69258
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	957422	273774	132895	308038	138640	54056	50019
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	154153	39964	21913	51832	23202	8680	8562
ZAVIDOVIĆI	15108	3646	1989	5195	2375	915	988

NEPISMENO STANOVNIŠTVO STARO 10 I VIŠE GODINA PREMA SPOLU / ILLITERATE POPULATION AGED 10
AND OVER BY SEX

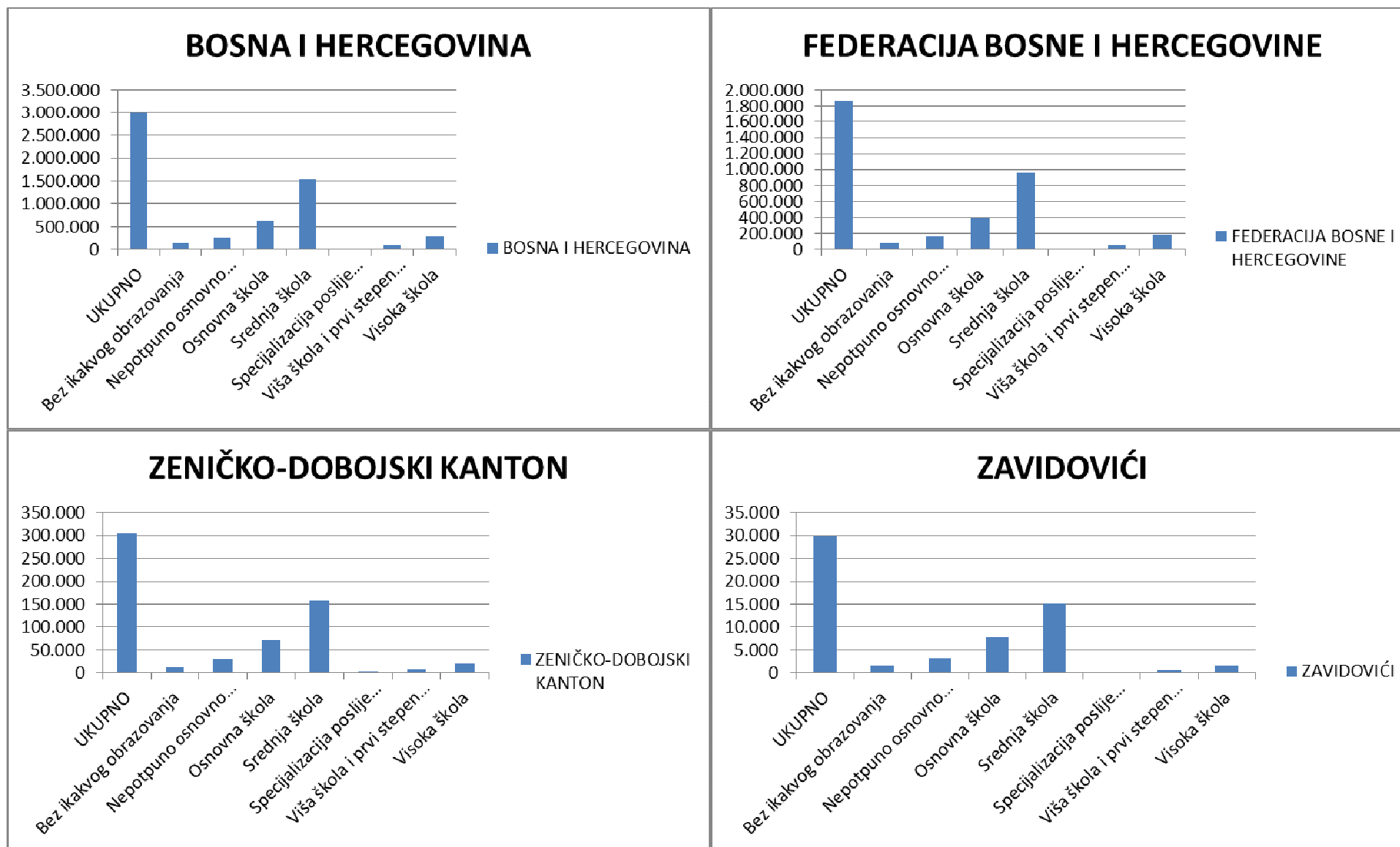
Teritorija / Territory	Spol/Sex	Ukupno Total	Nepismeni / Illiterate		Bez odgovora / Without answer
			Broj / Number	%	
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.180.115	89.794	2,82	33.184
	M	1.551.947	12.237	0,79	11.834
	Ž	1.628.168	77.557	4,76	21.350
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	1.988.325	52.227	2,63	20.784
	M	969.343	6.823	0,70	7.389
	Ž	1.018.982	45.404	4,46	13.395
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	324.917	8.535	2,63	2.764
	M	160.505	1.077	0,67	895
	Ž	164.412	7.458	4,54	1.869
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	31.986	1.035	3,24	356
	M	15.866	150	0,95	119
	Ž	16.120	885	5,49	237

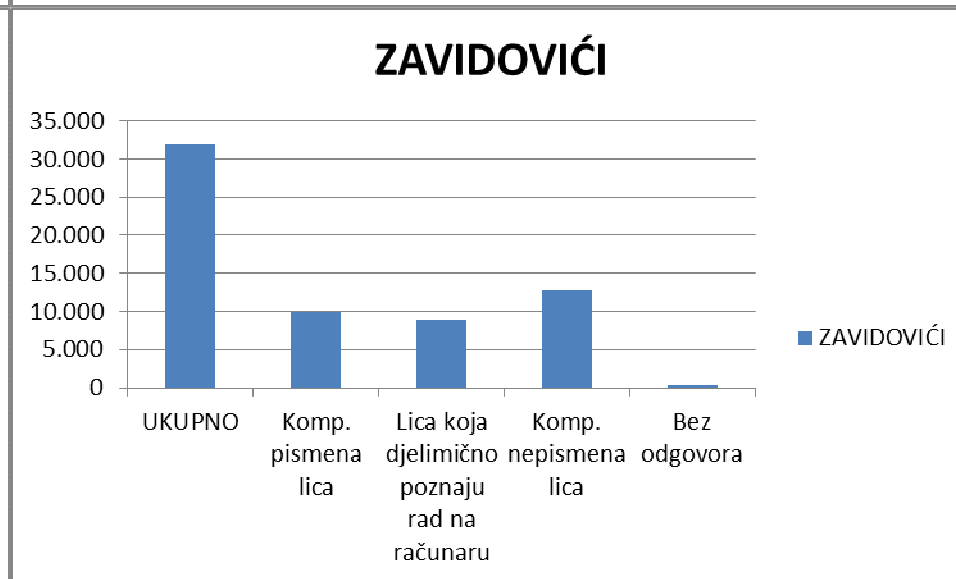
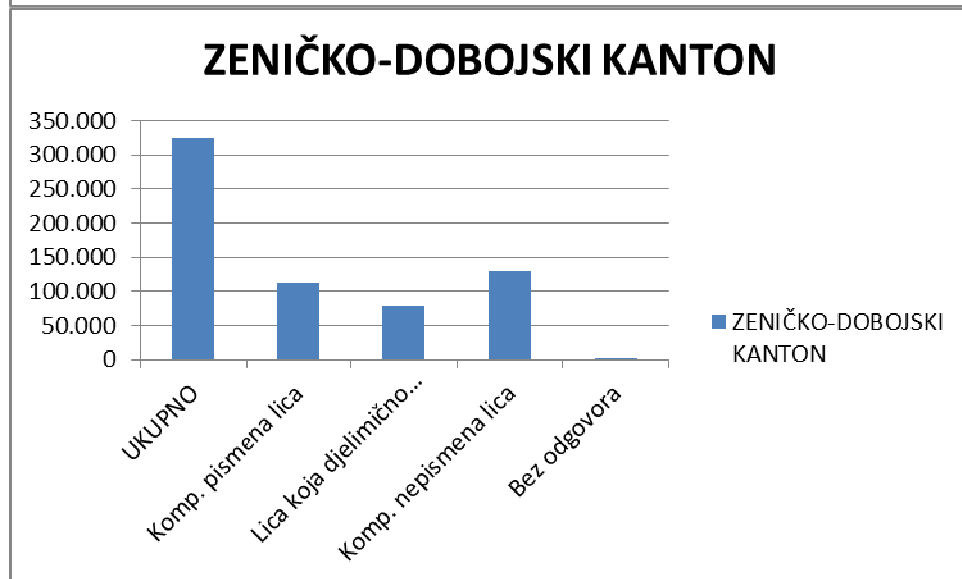
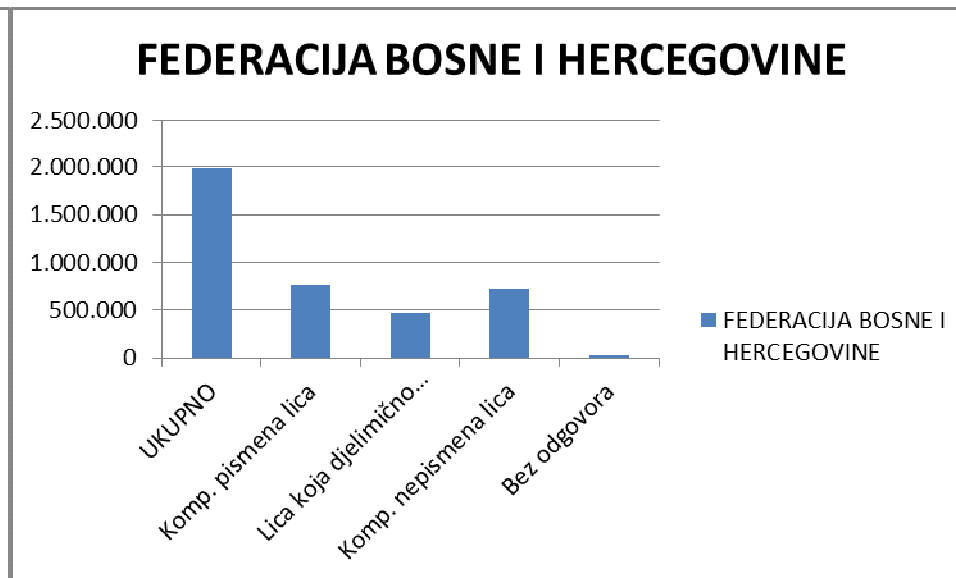
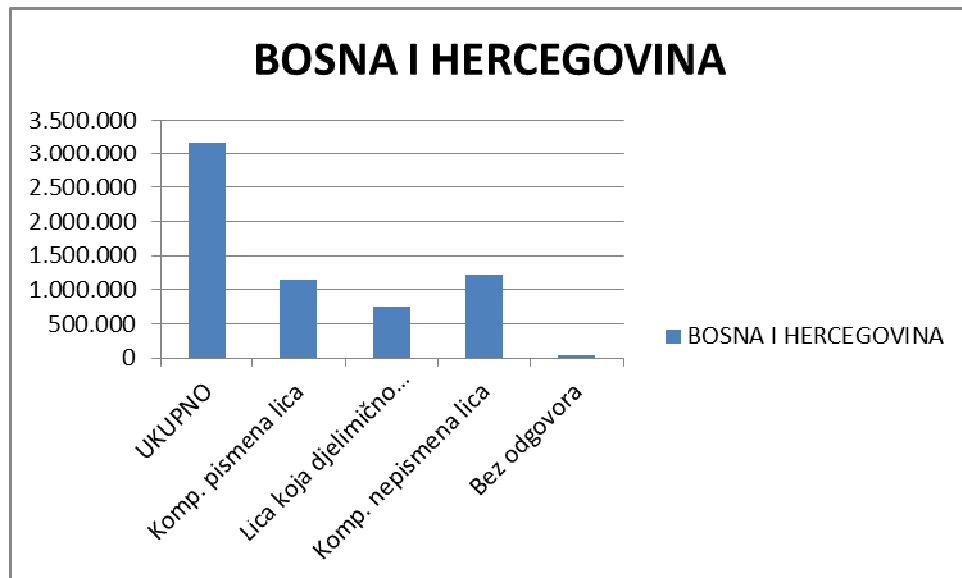
STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA NAJVIŠOJ ZAVRŠENOJ ŠKOLI I SPOLU/ POPULATION AGED 15 AND OVER BY HIGHEST EDUCATION ATTAINMENT AND SEX

Teritorija / Territory	Spol / Sex	Ukupno Total	Bez ikakvog obrazovanja	Nepotpuno osnovno obrazovanje <i>Incomplete primary education</i>	Osnovna škola <i>Primary school</i>	Srednja škola <i>Secondary school</i>	Specijalizacija poslije srednje škole / <i>Post-secondary school specialization</i>	Viša škola i prvi stepen fakulteta	Visoka škola/ higher school
			<i>No education</i>					<i>High school and first grade of faculty</i>	fakultet/ faculty
									akademija/academy
									univerzitet / university
									<i>High School</i>
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	2.987.440	146.078	274.036	640.726	1.525.161	21.613	94.204	285.622
	M	1.453.294	24.021	83.216	274.258	864.823	17.877	51.556	137.543
	Ž	1.534.146	122.057	190.820	366.468	660.338	3.736	42.648	148.079
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	1.862.272	82.724	167.956	401.188	952.320	13.254	56.720	188.110
	M	904.850	13.635	46.470	166.078	547.281	11.005	30.520	89.861
	Ž	957.422	69.089	121.486	235.110	405.039	2.249	26.200	98.249
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	303.990	13.040	31.325	71.548	156.591	3.593	7.050	20.843
	M	149.837	1.936	7.908	28.285	94.181	3.153	3.909	10.465
	Ž	154.153	11.104	23.417	43.263	62.410	440	3.141	10.378
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	29.913	1.563	3.318	7.764	15.051	152	530	1.535
	M	14.805	259	1.010	2.812	9.485	119	294	826
	Ž	15.108	1.304	2.308	4.952	5.566	33	236	709

KOMPJUTERSKI PISMENO STANOVNIŠTVO STARO 10 I VIŠE GODINA PREMA SPOLU / COMPUTER LITERATE POPULATION AGED 10 AND OVER BY SEX

Teritorija / Territory	Spol / Sex	Ukupno	Kompjuterski pismena lica <i>Computer literate person</i>	Lica koja djelimično poznaju rad na računaru <i>Persons who are partially familiar with the work on the computer</i>	Kompjuterski nepismena lica <i>Computer illiterate people</i>	Bez odgovora / Without answer
		Total				Unknown
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.180.115	1.152.353	758.800	1.229.972	38.990
	M	1.551.947	593.012	395.395	545.075	18.465
	Ž	1.628.168	559.341	363.405	684.897	20.525
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	1.988.325	765.765	475.469	723.834	23.257
	M	969.343	396.058	248.143	313.947	11.195
	Ž	1.018.982	369.707	227.326	409.887	12.062
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	324.917	112.602	79.290	130.388	2.637
	M	160.505	59.694	41.678	57.858	1.275
	Ž	164.412	52.908	37.612	72.530	1.362
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	31.986	9.917	8.954	12.764	351
	M	15.866	5.429	4.591	5.690	156
	Ž	16.120	4.488	4.363	7.074	195

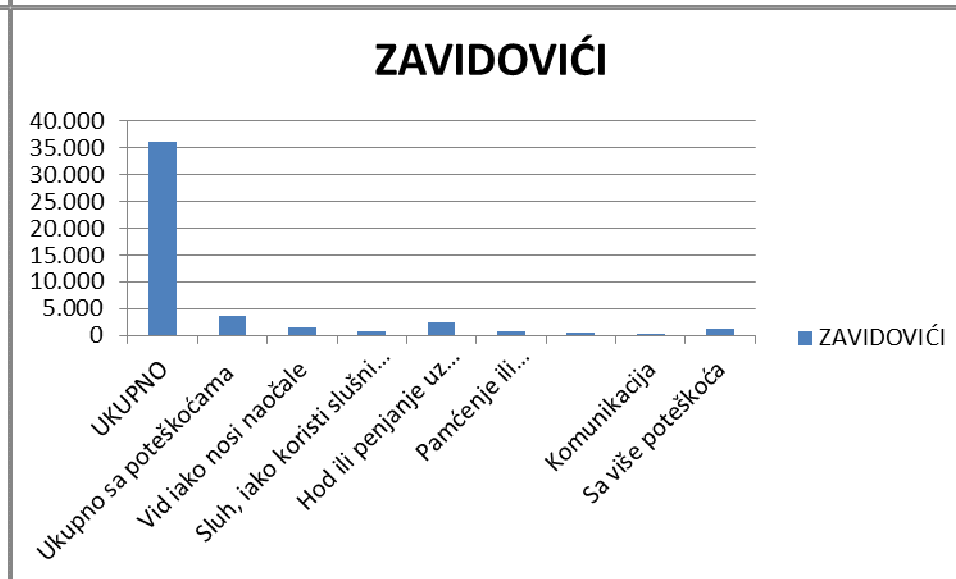
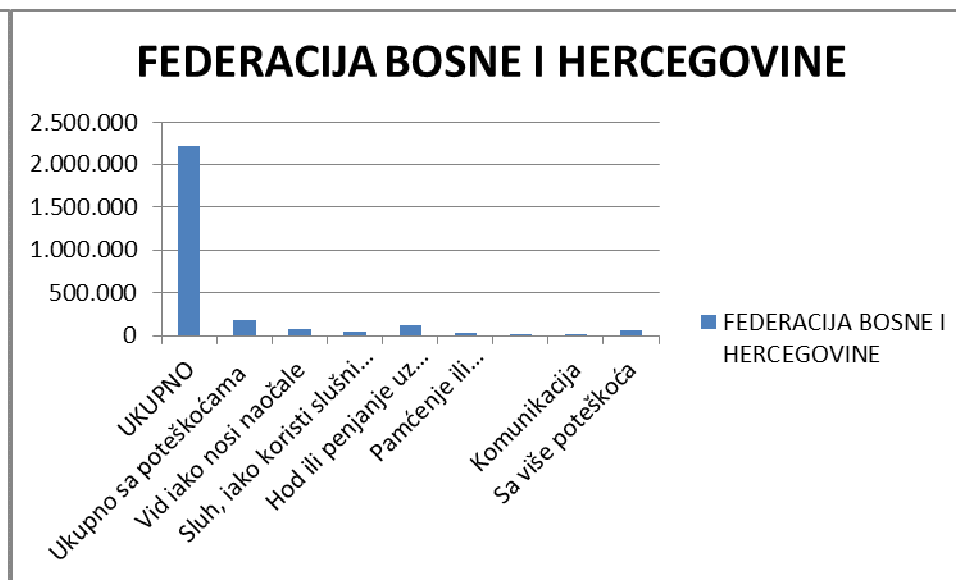

RADNO SPOSOBNO STANOVNIŠTVO PREMA STATUSU U AKTIVNOSTI I SPOLU / WORKING AGE POPULATION BY STATUS IN ACTIVITY AND SEX

Teritorija / Territory	Spol / Sex	Radno sposobno stanovništvo / working age population	Radna snaga / Labour force					Ekonomski neaktivni / Inactive persons					
			Ukupno / Total	Zaposleni / Employees	Nezaposleni / Unemployed			Ukupno / Total	Učenici/studenti (15 godina i više) / Pupils / students (15 years of age and over)	Penzioneri / Retired persons	Lica koja obavljaju kućne poslove / Housewife/person performing household duties	Nesposobni za rad / Unable to work	Ostali / Others
					Ukupno / Total	Radili ranije / had worked before	Bez radnog iskustva / without working experience						
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	2.987.440	1.362.516	1.033.884	328.632	176.270	152.362	1.624.924	277.185	602.180	449.188	60.005	236.366
	M	1.453.294	816.618	626.986	189.632	105.635	83.997	636.676	132.222	306.494	8.196	29.899	159.865
	Ž	1.534.146	545.898	406.898	139.000	70.635	68.365	988.248	144.963	295.686	440.992	30.106	76.501
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	1.862.272	835.572	635.246	200.326	102.997	97.329	1.026.700	181.934	368.934	295.895	33.161	146.776
	M	904.850	507.310	390.061	117.249	63.374	53.875	397.540	87.472	191.190	3.075	17.032	98.771
	Ž	957.422	328.262	245.185	83.077	39.623	43.454	629.160	94.462	177.744	292.820	16.129	48.005
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	Ukupno	303.990	134.025	100.289	33.736	17.283	16.453	169.965	28.467	59.141	57.535	4.473	20.349
	M	149.837	86.653	65.581	21.072	11.350	9.722	63.184	13.845	32.475	397	2.465	14.002
	Ž	154.153	47.372	34.708	12.664	5.933	6.731	106.781	14.622	26.666	57.138	2.008	6.347
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	29.913	12.880	9.117	3.763	1.595	2.168	17.033	2.750	5.475	6.312	463	2.033
	M	14.805	8.564	6.102	2.462	1.141	1.321	6.241	1.427	3.128	22	283	1.381
	Ž	15.108	4.316	3.015	1.301	454	847	10.792	1.323	2.347	6.290	180	652

OSOBE SA POTEŠKOĆAMA PREMA VRSTI POTEŠKOĆE I SPOLU / DISABILITY BY TYPE AND SEX

Teritorija / Territory	Spol / Sex	Ukupno Total	Ukupno sa poteškoćama / Total with disability	VRSTA POTEŠKOĆE / TYPE OF DISABILITY						Sa više poteškoća / With more than one difficulties
				Vid iako nosi naočale / Seeing, even with the use of glasses	Sluh, iako koristi slušni aprat / Hearing, even with the use of hearing aids	Hod ili penjanje uz stepenice / Walking or going upstairs	Pamćenje ili koncentracija /Remembering or concentrating	Odijevanje i održavanje lične higijene / Dressing and bathing	Komunikacija (sporazumijevanje sa drugima) / Communication (understanding other people)	
BOSNA I HERCEGOVINA	Ukupno	3.531.159	294.058	121.620	70.762	184.430	55.875	39.164	32.002	110.230
	M	1.732.270	132.975	50.613	34.448	77.489	25.058	16.645	15.473	46.379
	Ž	1.798.889	161.083	71.007	36.314	106.941	30.817	22.519	16.529	63.851
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	Ukupno	2.219.220	181.927	74.413	42.221	114.822	35.601	24.345	20.180	68.156
	M	1.087.993	81.695	30.746	20.243	47.911	16.020	10.317	9.846	28.473
	Ž	1.131.227	100.232	43.667	21.978	66.911	19.581	14.028	10.334	39.683
ZENIČKO- DOBOJSKI KANTON	Ukupno	364.433	30.367	12.250	6.650	19.061	5.373	3.950	3.219	10.924
	M	180.780	13.854	5.096	3.316	8.003	2.383	1.686	1.576	4.548
	Ž	183.653	16.513	7.154	3.334	11.058	2.990	2.264	1.643	6.376
ZAVIDOVIĆI	Ukupno	35.988	3.643	1.475	814	2.318	648	420	369	1.338
	M	17.883	1.706	626	428	986	307	197	184	583
	Ž	18.105	1.937	849	386	1.332	341	223	185	755

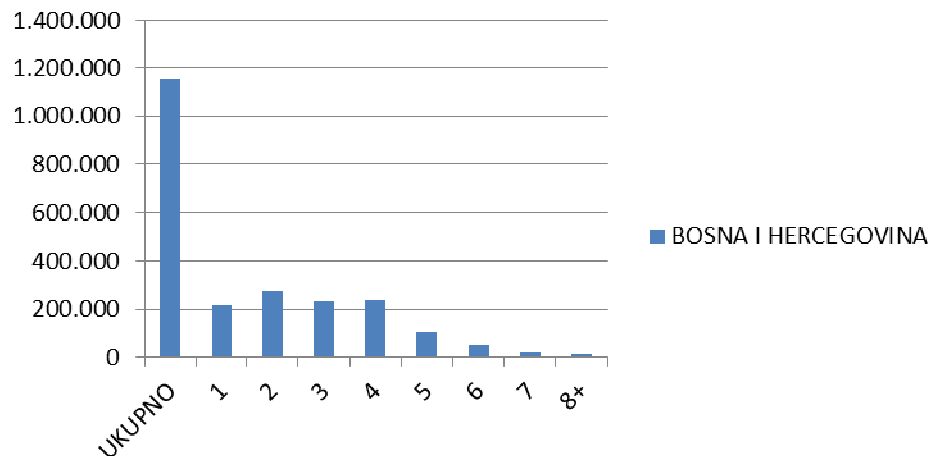

DOMAĆINSTVA PREMA BROJU ČLANOVA / HOUSEHOLDS BY THE NUMBER OF MEMBERS

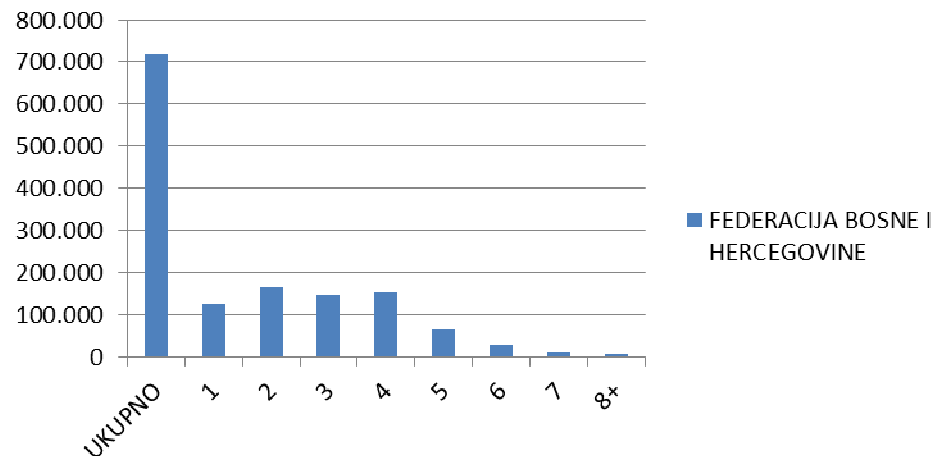
Teritorija / Territory	Ukupno Total	Broj članova Number of members								Prosječan broj članova domaćinstva / Average number of household members
		1	2	3	4	5	6	7	8 i više 8 or more	
		BOSNA I HERCEGOVINA	1.155.736	217.613	277.191	232.169	238.625	107.229	49.859	
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	715.739	126.004	167.378	148.905	154.947	67.488	30.206	11.533	9.278	3,09
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	121.156	20.395	29.236	27.207	28.050	10.451	3.803	1.245	769	3,00
ZAVIDOVIĆI	12.088	1.917	3.024	2.792	2.920	955	318	102	60	2,98

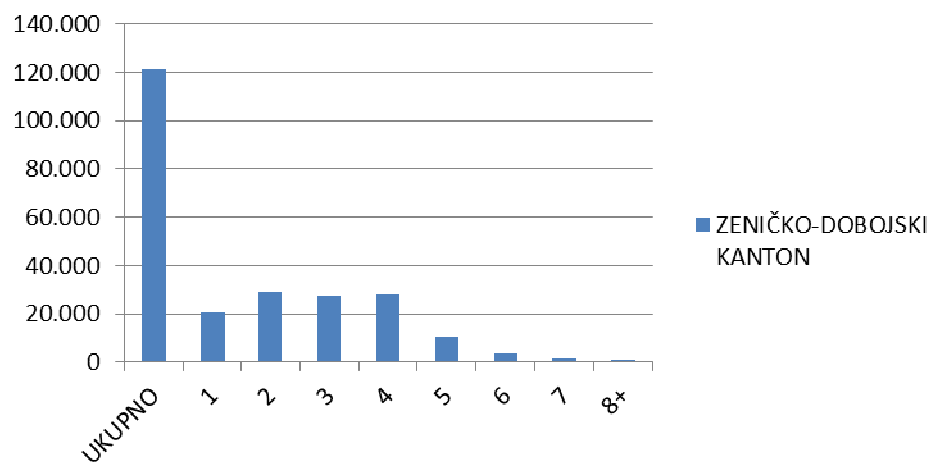
BOSNA I HERCEGOVINA

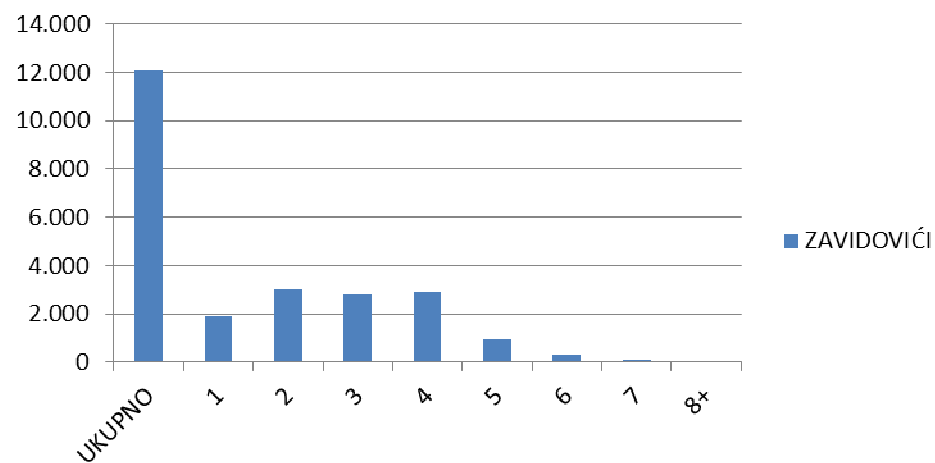
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

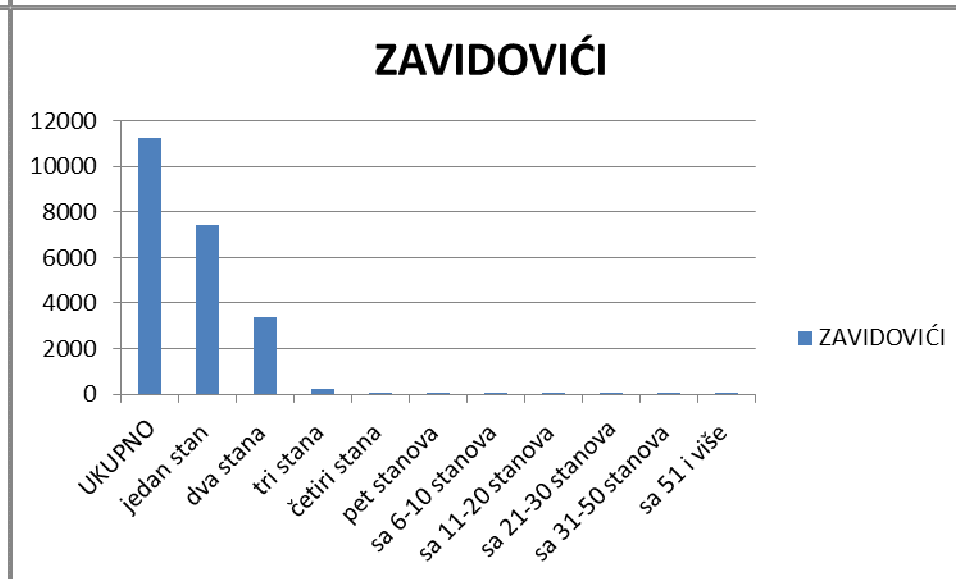
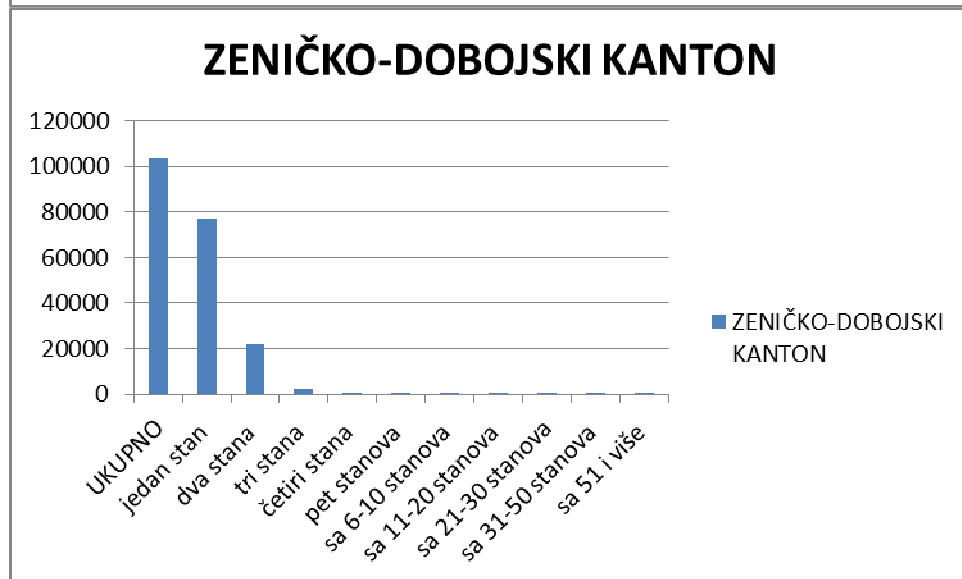
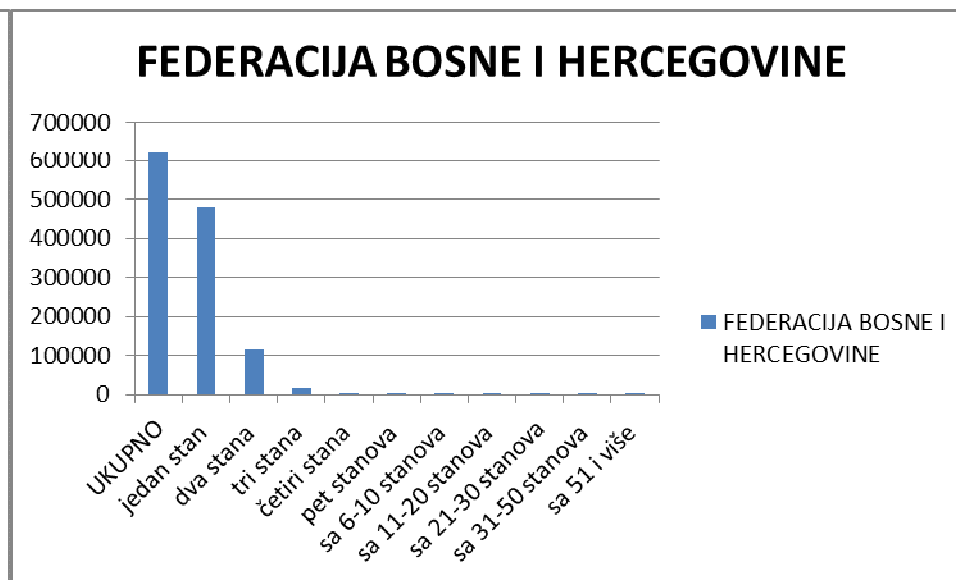
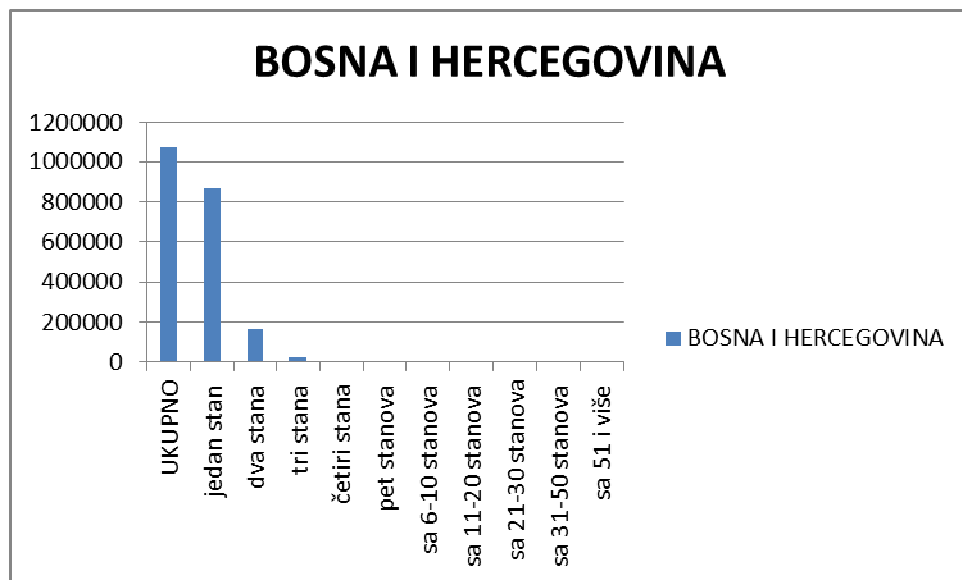

ZAVIDOVIĆI

STAMBENE ZGRADE PREMA BROJU STANOVA / RESIDENTIAL BUILDINGS BY NUMBER OF DWELLINGS

Teritorija / Territory	Ukupan broj zgrada / Total number of buildings	Broj zgrada prema broju stanova / Number of buildings by number of dwellings									
		jedan stan / one dwelling	dva stana / two dwellings	tri stana / three dwellings	četiri stana / four dwellings	pet stanova / five dwellings	sa 6-10 stanova / 6-10 dwellings	sa 11-20 stanova / 11-20 dwellings	sa 21-30 stanova, 21-30 dwellings	sa 31-50 stanova / 31-50 dwellings	sa 51 i više / 51 and more dwellings
BOSNA I HERCEGOVINA	1078156	866796	165603	21859	6071	1643	6316	5224	2109	1510	1025
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	624761	478150	114706	15853	4350	1114	4226	3347	1242	1000	773
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	103725	77282	22129	2248	690	149	396	346	196	164	125
ZAVIDOVIĆI	11257	7414	3364	254	80	15	61	44	15	9	1

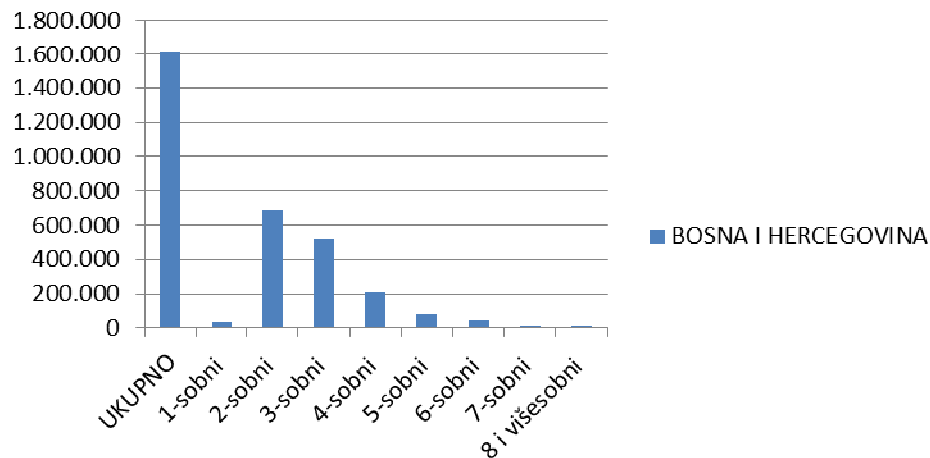
BROJ I POVRŠINA STANOVA PREMA OSNOVU KORIŠTENJA / NUMBER AND SURFACE AREA OF DWELLINGS BY TYPE OF USE

Teritorija / Territory	Broj i površina (m2) stanova / Number and surface area (m2) of dwellings	Ukupno / Total	Stanovi koji se koriste / Dwellings used for							
			samo za stanovanje / only for dwelling	za stanovanje i obavljanje djelatnosti / living and business activity	samo za obavljanje djelatnosti / only for business activity	za odmor i rekreaciju / leisure and recreation	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi / seasonal work in agriculture	kao drugi stan i koji se nalazi u istom objektu / other dwelling unit used by the household and located in the same building	od strane privremeno prisutnog lica / used by temporary present persons	Prazan / Vacant
BOSNA I HERCEGOVINA	broj	1.607.998	1.126.988	6.504	3.572	38.405	4.895	26.743	15.232	385.659
	površina	119.522.072	86.862.738	727.654	255.193	2.221.725	260.976	1.777.943	1.156.448	26.259.395
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	broj	986.668	698.134	4.228	2.668	26.136	2.550	18.849	8.485	225.618
	površina	75.882.552	55.580.639	491.070	193.076	1.534.899	140.399	1.271.013	671.413	16.000.043
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	broj	161.296	118.523	645	154	3.656	355	3.968	771	33.224
	površina	11.278.642	8.520.022	73.878	10.269	192.104	19.109	252.567	62.294	2.148.399
ZAVIDOVIĆI	broj	17.210	11.815	25	16	534	46	877	87	3.810
	površina	1.199.214	838.858	3.082	1.362	29.354	2.742	56.512	7.265	260.039

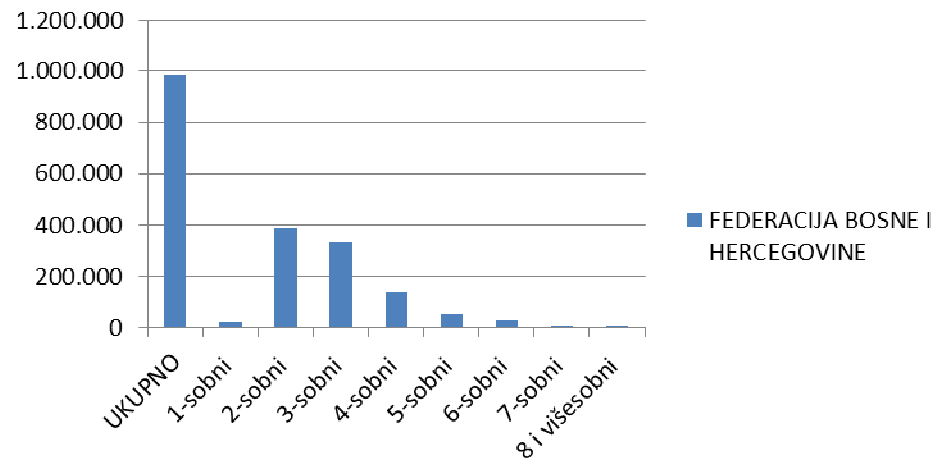
STANOVI ZA STANOVANJE PREMA BROJU SOBA I POVRŠINI / DWELLINGS FOR HABITATION BY NUMBER OF ROOMS, AND SURFACE AREA

Teritorija / Territory	Broj i površina (m2) stanova / Number and surface area (m2) of dwellings	Ukupno / Total	Vrsta stana / Type of dwelling							
			1-sobni / one room	2-sobni / two rooms	3-sobni / three rooms	4-sobni / four rooms	5-sobni / five rooms	6-sobni / six rooms	7-sobni / seven rooms	8 i višesobni / eight and more rooms
BOSNA I HERCEGOVINA	broj	1.607.998	37.955	688.045	523.002	209.924	82.468	41.924	12.034	12.646
	površina	119.522.072	1.231.652	39.720.317	38.751.271	20.135.257	9.688.271	5.722.233	1.890.321	2.382.750
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	broj	986.668	22.800	386.423	333.702	139.182	56.361	29.685	8.850	9.665
	površina	75.882.552	722.553	22.631.888	24.982.728	13.515.089	6.704.005	4.084.980	1.397.872	1.843.437
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	broj	161.296	7.095	76.902	47.967	17.069	7.234	3.390	834	805
	površina	11.278.642	200.852	4.478.977	3.447.145	1.585.631	836.168	455.787	131.193	142.889
ZAVIDOVIĆI	broj	17.210	216	8.126	6.405	1.421	619	292	61	70
	površina	1.199.214	7.999	478.319	452.250	128.240	70.600	39.476	9.211	13.119

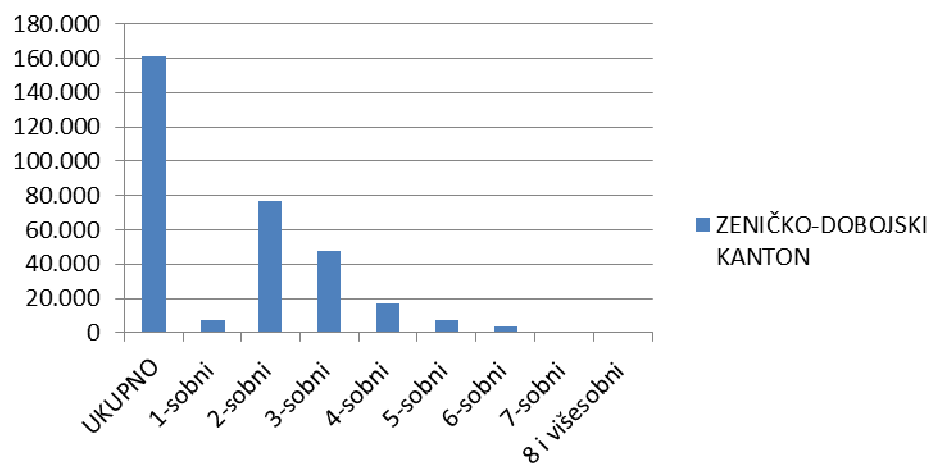
BOSNA I HERCEGOVINA

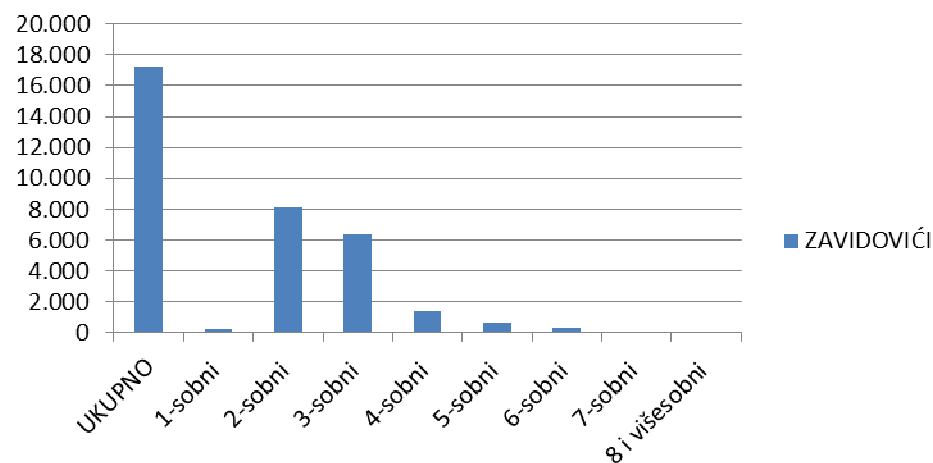
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

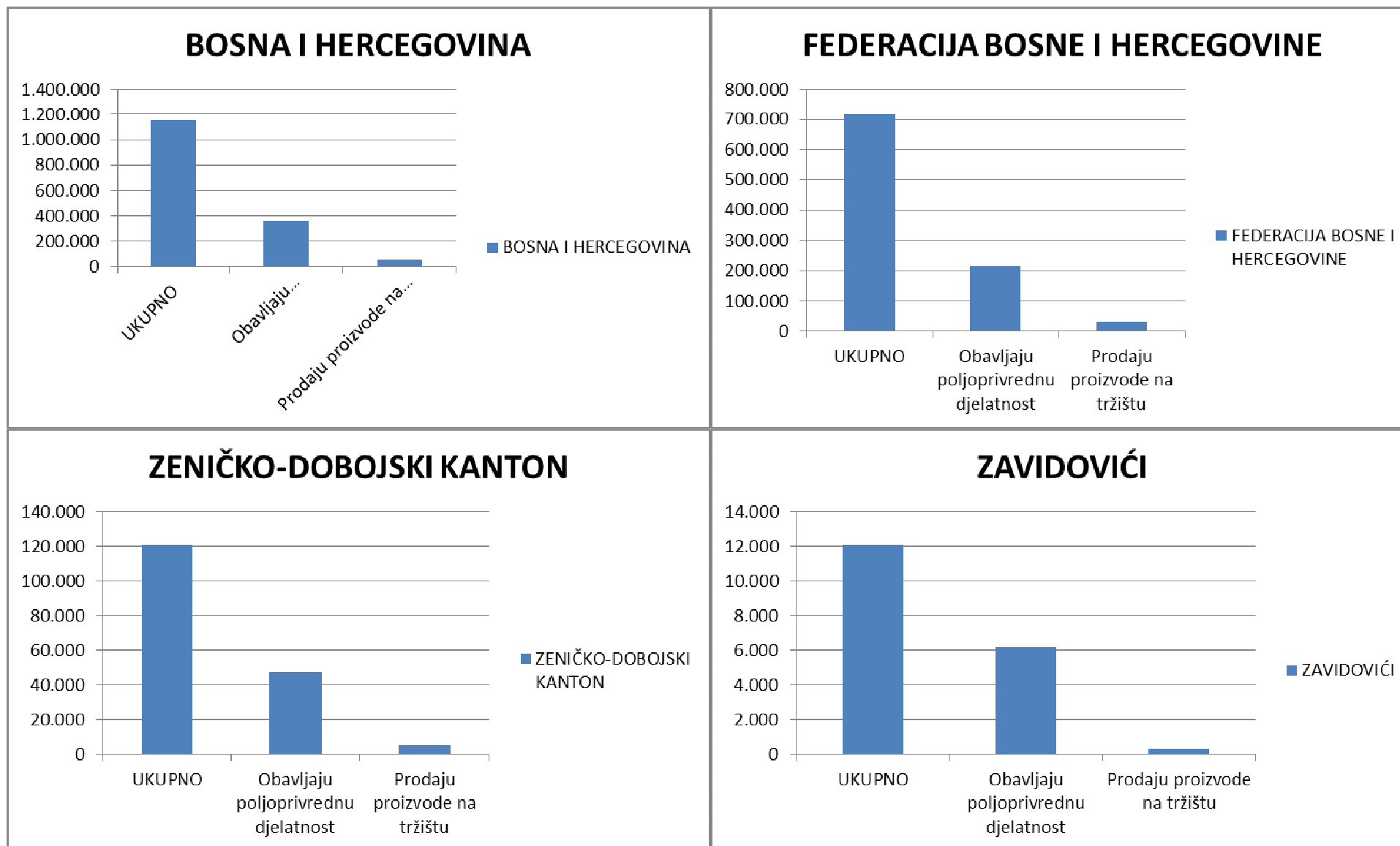

ZAVIDOVIĆI

DOMAĆINSTVA KOJA OBAVLJAJU POLJOPRIVREDNU AKTIVNOST / HOUSEHOLDS PERFORMING AGRICULTURAL ACTIVITY

Teritorija / Territory	Ukupan broj domaćinstava / Total number of households	Broj domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost / Number of households performing agricultural activity	Broj domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost i prodaju proizvode na tržištu / Number of households performing agricultural activity and selling agricultural products in the market
BOSNA I HERCEGOVINA	1.155.736	363.394	56.609
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	715.739	217.061	30.089
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	121.156	47.622	5.385
ZAVIDOVIĆI	12.088	6.224	296

3.3. STRATEŠKO FOKUSIRANJE

SWOT ANALIZA

SWOT analiza predstavlja most između sadašnjeg stanja, koje je utvrđeno analizom, i željenog budućeg stanja koje se definiše strateškim planom razvoja. Ovaj koncept nam daje sistematsku analizu prijetnji i prilika kao i njihovo usaglašavanje sa jakim i slabim stranama općine. SWOT analiza obezbijeduje informacije korisne za usklađivanje općinskih kapaciteta i sposobnosti sa okruženjem u kojem općina djeluje.

Najvažnije snage koje općini Zavidovići pružaju konkurentne prednosti, čineći ovo područje atraktivnim mjestom za život i poslovanje su: industrijska tradicija, geostrateški položaj Zenica – Doboj - Tuzla, obučena radna snaga u sektoru drvoprerade, metaloprerade i tekstilne industrije, rastući interes lokalnog stanovništva za bavljenje poljoprivredom. Ono što općinu Zavidovići takođe izdvaja od drugih općina su značajni turistički potencijali, te postojanje Spomenika prirode „Tajan“, kao i fenomen „kamene kugle“. Ove snage bi trebalo maksimalno iskoristiti za razvoj općine i kombinovati ih sa prilikama koje općini stoje na raspolaganju.

Najvažnije prilike, koje omogućavaju i olakšavaju realizaciju razvoja konkurentskih prednosti općine Zavidovići, su: prolazak auto-puta Žepče - Tuzla, regionalno otvaranje tržišta Hrvatske i Srbije, mogućnost razvoja logističkih centara, intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, mogućnost korištenja značajnog hidroenergetskog potencijala, koje će, u velikoj mjeri, doprinijeti konkurentnosti Zavidovića, kao i proaktivno korištenje razvojnih i pretpristupnih fondova koji su na raspolaganju. Ove, ali i druge prilike, bi trebalo maksimalno iskoristiti kako bi se konkurentne prednosti iskoristile na najbolji mogući način.

S druge strane, najvažnije slabosti, prepreke ili ograničenja za privredni razvoj naše općine, su: negativni efekti privatizacije, prisustvo „sive ekonomije“ i rada na „crno“, velika nezaposlenost, nedostatak poduzetničke svijesti kod stanovništva, mali udio proizvodnih privrednih subjekata, nerazvijenost kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda, loš odnos prema prirodnim resursima i nizak stepen svijesti o očuvanju okoliša i nedovoljno razvijeni kapaciteti nevladinog sektora. Ove slabosti bi trebalo minimizirati ili, ako je moguće, potpuno eliminisati, kako bi se konkurentne prednosti iskoristile na najbolji mogući način.

Najvažnije prijetnje za razvoj općine Zavidovići su: posljedice globalne ekonomske krize na ekonomsko i socijalno stanje u općini, politička i pravna nesigurnost na području BiH, međusobna nepovezanost i neusklađenost javnih politika, fondova i institucija koji bi trebali ubrzati i olakšati strukturne reforme u ekonomiji i društvu, neusklađenost nadležnosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave i mehanizama za rješavanje pitanja dodijeljenih u nadležnost, mogu dovesti do gubitka ili opadanja konkurentnosti, te privrednog i društvenog razvoja uopšte i ugroziti ostvarenje mogućnosti koje stoje pred ovom općinom. Slično kao i slabosti, ove prijetnje bi trebalo minimizirati ili, ako je moguće, potpuno eliminisati.

VIZIJA I STRATEŠKI CILJEVI

VIZIJA RAZVOJA OPĆINE ZAVIDOVIĆI

Konkurentna i poduzetna sredina, prepoznatljivog identiteta, općina ravnopravnih građana, sa ujednačenim urbanim i ruralnim razvojem, mjesto ugodnog i zdravog življenja

SC 1:
Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti

SC 2:
Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti

SC 3:
Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orjentiranom prema EU integracijama

SC 4:
Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetskej efikasnosti

Vizijom i strateškim ciljevima oblikuje se namjeravana konkurentna pozicija u kojoj je ugrađeno načelo stvaranja i održavanja konkurentne prednosti, kao i zajednička perspektiva u kojoj je ugrađeno načelo održivosti.

Iz vizije općine Zavidovići se iščitavaju osnovne smjernice razvoja općine koja želi imati snažnu privrednu osnovu, ujednačen razvoj, te biti istinski „dom“ i ponos svojih građana. Evidentna je potreba izgradnje imidža Zavidovića kao takve sredine življenja, odnosno izgradnje brenda imena grada, njegove opće prepoznatljivosti po određenim događajima i proizvodima, a što u konačnici treba da doprinese njegovoj konkurentnosti i privlačnosti za stanovništvo, goste, turiste, investitore i medije.

Strateški ciljevi predstavljaju prvu transformaciju vizije razvoja, dok s druge strane, ovi ciljevi imaju uporište u definiranim strateškim fokusima kao finalnom rezultatu provedene socio-ekonomske i SWOT analize, te se tako zasnovanim i definiranim strateškim ciljevima ocrtavaju glavni pravci i očekivani dometi transformacije Zavidovića kao cjeline.

STRATEŠKI CILJ 1***Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti***

Strateški cilj 1 direktno proizilazi iz primarnog fokusa vizije razvoja općine, a koji se odnosi na stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta koji je pogodan za investitore. Strateški cilj se prvenstveno odnosi na stvaranje potrebnih institucionalnih i infrastrukturnih uvjeta za ekonomski rast, kao i uloge općinske administracije i povećanje njene efikasnosti pri stvaranju povoljnog poslovnog ambijenta i pružanja podrške ekonomskom razvoju. Ovaj cilj pretpostavlja stvaranje okruženja koje će podsticajno djelovati na osnivanje novih i jačanje postojećih privrednih subjekata sa posebnim akcentom na izvozno orijentirana preduzeća. To podrazumijeva kreiranje povoljnog poslovnog okruženja kroz smanjenje administrativnih prepreka pri registraciji i poslovanju obrta, trgovačke i ugostiteljske djelatnosti, obezbijedenje trajne podrške rastu i razvoju malih i srednjih poduzeća, te razvoj infrastrukture (komunalne i poslovne) potrebne za razvoj malih i srednjih poduzeća.

Kod razvoja komunalne infrastrukture posebna pažnja će se posvetiti ravnomjernom teritorijalnom razvoju kroz razvoj komunalne infrastrukture za mala i srednja poduzeća u ruralnim područjima općine.

Jedan od glavnih preduvjeta za ostvarivanja ovog strateškog cilja je reorganizacija općinske administracije i njeno osposobljavanje za efikasno implementiranje strategije i projekata koji se odnose na ekonomski razvoj. Pored generalne potrebe za općim reorganiziranjem administracije, posebno je istaknuta potreba za unapređenjem kapaciteta administracije za efikasnijim upravljanjem javnim dobrima koja se mogu staviti u funkciju razvoja općine. Značajno mjesto u uspostavi efikasne administracije je i razvoj kapaciteta općinske administracije za identificiranje i implementiranje projekata ekonomskog razvoja baziranih na javno-privatnom partnerstvu.

Općenito, svaki cilj koji se tiče ekonomskog razvoja treba da ima u sebi jačanje institucionalnog, odnosno administrativnog okvira koji će biti fleksibilan i doprinositi razvoju tržišne ekonomije.

OPERATIVNI CILJEVI

- OC 1.1. Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO.
- OC 1.2. Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora.
- OC 1.3. Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama.

STRATEŠKI CILJ 2***Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti***

Ovaj cilj podrazumijeva stvaranje okruženja koje će podsticajno djelovati na osnivanje novih i jačanje postojećih privrednih subjekata sa posebnim akcentom na izvozno orjentisana preduzeća, a kroz razvoj komunalne i poslovne infrastrukture.

Obzirom na šumska bogatstva kojima raspolaže, kao i dugogodišnju tradiciju u preradi drveta, općina Zavidovići svoju konkurentsku poziciju treba i dalje graditi u sektoru drvoprerade, ali i u okviru metaloprerađivačke industrije imajući u vidu raspoloživost radne snage metaloprerađivačke struke.

Osnovni preduslov koji bi dalje doprinio jačanju malih i srednjih preduzeća je definitivno okončanje privatizacijskog procesa IP „Krivaja“ d.o.o. i njeno pozicioniranje na tržištu imajući u vidu značaj ovog preduzeća za općinu pa i za čitavu regiju, pogotovo sa aspekta direktnog, ali i indirektnog zapošljavanja, te činjenice da ovakvi privredni kompleksi predstavljaju prirodno tržište za male i porodične obrte.

Takođe, ovaj cilj podrazumijeva i završetak infrastrukturnih radova unutar industrijske zone „Ekonomija - Batvice“ i njeno stavljanje u funkciju daljeg privrednog razvoja, ali isto tako i formiranje i razvijanje novih poduzetničkih / industrijskih zona.

Poljoprivreda, kao poseban sektor, uglavnom se bazira na malim individualnim proizvođačima. Međutim, odgovarajuća konfiguracija, kvalitet zemlje i klimatski uslovi za specifične vrste poljoprivredne proizvodnje (jagodičasto voće, uzgoj ribe, proizvodnja meda, ljekovitog bilja, šumskih plodova, plastenička proizvodnja) predstavljaju jaku osnovu za dobar poljoprivredni razvoj, uspostavljanje specijaliziranih poljoprivrednih zadruga koje će dodatno intenzivirati razvoj poljoprivrede i inicirati investicije u prehrambeno-prerađivački sektor. Realna su očekivanja i namjere da poljoprivreda zauzme značajno mjesto u ukupnom razvoju Općine. Brojni su razlozi za to, a jedan od najvažnijih je zadržavanje stanovništva na selu, jer grad Zavidovići, pa i šire područje ne može da prihvati višak nezaposlene radne snage sa sela. Na selima općine se objektivno ne može očekivati intezivna poljoprivredna proizvodnja, ali se mogu uspostavljati različiti modaliteti modernizacije poljoprivredne proizvodnje, kao što su plastenička proizvodnja, proizvodnja i otkup mlijeka, formiranje raznih farmi, proizvodnja i skupljanje ljekobilja, modernizacija stočarstva /intezivni tov/, unaprjeđenje voćarstva i sl. Činjenica je da su prisutna izvjesna ograničenja, kao što je usitnjenost posjeda, velika isparcelisanost, veoma slaba opremljenost mehanizacijom, nedostatak vode, kvalitetnih komunikacija, te stoga navedeni uslovi diktiraju da se primarna proizvodnja hrane strateški usmjeri na proizvode koji zahtijevaju intenzivan ljudski rad uz primjenu malih poljoprivrednih mašina. Prema tome na ovom prostoru u proizvodnji hrane treba razvijati slijedeće proizvodne linije: proizvodnja kultura u zaštićenom prostoru, povrtlarstvo sa proizvodnjom cvijeća, začinskog i ljekobilja, voćarstvo, pčelarstvo, ribogojstvo, proizvodnja i prerada mesa i mlijeka, peradarstvo i ostalu proizvodnju hrane na okućnici.

OPERATIVNI CILJEVI:

- OC 2.1. Povećati zaposlenost i izvoz.
- OC 2.2. Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima.
- OC 2.3. Privući investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda.
- OC 2.4. Unaprjeđenje putne i komunalne infrastrukture.

STRATEŠKI CILJ 3***Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orijentiranom prema EU integracijama***

Značajno prirodno bogatstvo za sektor turizma predstavlja jednu od važnijih komparativnih prednosti općine Zavidovići koju bi trebalo maksimalno iskoristiti. Zbog toga je domaćinski odnos prema prirodi jedno od najvažnijih uporišta ove strategije. Djelatnost zaštite prirode znači uspostavljanje ekološke ravnoteže u prostoru, kojom se trajno obezbjeđuju zdravi i humani, ekološki uslovi života i čuvaju prirodne dragocjenosti kojih ovaj prostor ima u izobilju.

Ono što je u ovoj oblasti potrebno postići da, ne samo domaće, već i međunarodno tržište doživljava Zavidoviće, prije svega šire područje Tajana i gornji tok rijeke Krivaje, kao jedinstvenu turističku destinaciju s prepoznatljivim identitetom. Tako bi Zavidovići trebali postati sredina koja rado prihvata goste iz cijelog svijeta, s kojima uspostavlja prisan odnos i koja kroz turizam izražava i, istovremeno, čuva svoje prirodne i kulturnoistorijske vrijednosti. Općina Zavidovići bi u turizmu trebalo da računa na različite proizvode, izvedene iz bogate resursne osnove, s ciljem da u turizmu bude zaposlena tokom cijele godine. Da bi se ovo ostvarilo, jedna od najvažnijih stvari je da stanovništvo Zavidovića prihvati turizam i turističku privredu kao važan faktor razvoja i dugoročnog ekonomskog prosperiteta ovog područja. Ovdje je, takođe, bitna i svijest da blagostanje kroz turizam nije moguće ostvariti bez kvalitetne infrastrukture i znanja, obrazovanja i novih tehnologija.

Pored postojeće orijentisanosti lokalne uprave prema lokalnom razvoju i pružanju visokokvalitetnih usluga građanima na ovim poljima još uvijek ima dosta prostora za poboljšanja postojećeg stanja.

Ovaj strateški cilj je takođe orijentisan na prevazilaženje glavnih slabosti općine, koje se odnose na nedovoljno razvijene kapacitete nevladinog sektora ali i neizgrađene kapacitete određenih javnih institucija na području općine.

Takođe u sklopu ovog cilja neophodno je implementirati i evropske standarde u kontekstu socijalne uključenosti, a što će rezultirati nizom reformi koje će se inicirati sa državnog nivoa u procesu približavanja EU, te afirmaciju sporta i kulture kao djelatnosti od najvišeg javnog značaja.

Nadalje, jedinice lokalne samouprave imaju važnu ulogu kao instrument provođenja različitih entitetskih i državnih politika. Stanovništvo, s druge strane, očekuje od državnih službenika profesionalizam i visok kvalitet pružanja usluga. Planiranu ulogu i očekivanja stanovništva lokalna uprava može ostvariti jedino fokusiranjem na kvalitet u svim aspektima pružanja usluga. Da bi se lokalna uprava zaista i kretala u ovom pravcu, mora istinski prigrliti novu, korisnički orijentiranu, poslovnu kulturu, koja iznad svega uvažava kvalitet, te kao ponosa vrijedno, lično postignuće, smatra pružanje visoko profesionalne, efikasne i efektivne usluge.

Stalan proces globalizacije i evropskih integracija mijenja okolnosti u kojima živimo, te nijedan društveni segment kao ni pojedinac nije izvan ovih procesa. Nazavisno od nekih negativnih aspekata ovih procesa, njihovu pojavu trebamo prihvatiti kao izazov za mogućnosti koje se otvaraju u ekonomskom i društvenom razvoju, rastu i blagostanju.

U skladu sa ovim procesima, općina Zavidovići će se graditi kao zajednica u kojoj različiti ljudi imaju različite poglede i interese i gdje se štite prava svih ljudi, omogućavajući im da žive zajedno u miru i prosperitetu.

Ključna stvar u narednom periodu je usvajanje i provođenje evropskih vrijednosti, kao što su tolerancija i poštivanje drugog, vladavina prava, borba protiv korupcije i slično.

OPERATIVNI CILJEVI

- OC 3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini.
- OC 3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima.
- OC 3.3. Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva
- OC 3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta.

STRATEŠKI CILJ 4***Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetske efikasnosti***

U sredini zdravog i ugodnog življenja, kakva Zavidovići mogu i trebaju postati, kroz zaštitu prirode neophodno je uspostaviti ekološku ravnotežu u prostoru, kojom će se trajno obezbijediti zdravi i humani, ekološki uslovi života i očuvati prirodne dragocjenosti kojih ovaj prostor ima u izobilju.

Fokusi planiranja proizilaze iz zatečenog stanja okoliša na području općine Zavidovići. Većih zagađivača zraka, iz industrijskih izvora nema, te je stanje zraka zadovoljavajuće. Problem postoji u urbanom dijelu općine tokom zimskih mjeseci, odnosno sezone grijanja, zbog velikog broja kotlovnica, a i domaćinstava koji kao energent koriste ugalj. Dugoročno, kroz aktivnosti usmjerene na toplifikaciju grada uz poštivanje principa racionalnog korištenja energenata i poticanja energetske učinkovitosti, potrebno je uticati na smanjenje zagađenja zraka u zimskom periodu.

Općina Zavidovići je izrazito bogata vodom (kaptiranim i nekaptiranim izvorima vode, kao i brojnim većim i manjim vodotocima). Bogatstvo vodom jeste privilegija, ali i obaveza jer neracionalno upravljanje vodnim bogatstvom neminovno dovodi do degradacije ovog resursa, te u tom pravcu, u narednom periodu treba poticati aktivnosti na održivom upravljanju vodnim resursima.

Kao grad na tri rijeke, dugogodišnja tradicija je da se određene lokacije koriste kao kupališta tokom ljetnih mjeseci. Ova prilika nije iskorištena u dovoljnoj mjeri, prevashodno zbog onečišćenja rijeka djelovanjem čovjeka (brojne kućne kanalizacije se direktno izliva u rijeke ili njihove pritoke), te nema interesa za izgradnju značajnijih turističkih sadržaja koji bi unaprijedili kvalitet života Zavidovićana, te privukli i goste. U narednom periodu fokus treba biti na planiranju i izgradnji kanizacionog sistema koji bi stvorio preduslove za očuvanje i iskorištenje svih potencijala vodnog bogatstva kojim naša općina raspolaže.

Iako je regionalna sanitarna deponija uveliko otpočela sa radom, općina Zavidovići nije dostigla adekvatan nivo upravljanja otpadom, te se ova deponija koristi u zanemarivom obimu, a pored gradske deponije koja je dobrim dijelom neuređena i ne zadovoljava sanitarne i druge uslove, na općini postoji i veliki broj nelegalnih odlagališta otpada tzv. „divljih deponija“. U narednom periodu fokus treba biti na materijalnom i kadrovskom osnaživanju komunalnog preduzeća i preduzimanju aktivnosti na unaprjeđenju integralnog upravljanja otpadom.

Neadekvatna iskorištenost poljoprivrednog zemljišta, površine pod minama, degradirano zemljište i korita rijeka nakon eksploatacije sirovina, te neracionalna (nelegalna) eksploatacija i degradacija šuma također su značajan problem.

Stanje svijesti i nivo saznanja populacije o potrebi očuvanja, zaštite i unaprjeđenja životne sredine bitna je poveznica svih navedenih oblasti i predstavlja odnos građana prema elementima i ukupnosti životne sredine u zajednici. Nažalost, svakodnevno smo očevici dokaza o niskoj svijesti naših građana o potrebi očuvanja okoliša, a nevladine organizacije koje se prevashodno bave ovim pitanjima nemaju razvijene kapacitete za obezbjeđenje i implementaciju značajnijih projekata.

OPERATIVNI CILJEVI:

- OC 4.1. VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse.
- OC 4.2. TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko-eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje.
- OC 4.3. ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva.
- OC 4.4. Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i historijsko naslijeđe općine Zavidovici.

VIZIJA RAZVOJA OPĆINE ZAVIDOVIĆI				
Konkurentna i poduzetna sredina, prepoznatljivog identiteta, općina ravnopravnih građana, sa ujednačenim urbanim i ruralnim razvojem, mjesto ugodnog i zdravog življenja				
VIZIJA				
STRATEŠKI CILJEVI	Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti	Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti	Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orijentiranom prema EU integracijama	Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetskej efikasnosti
OPERATIVNI CILJEVI	Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO	Povećati zaposlenost i izvoz	Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini	VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse
	Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora	Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima	Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima	TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje
	Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama	Privući investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda	Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva	ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva
		Unaprijeđenje putne i komunalne infrastrukture	Afirmacija obrazavonja, kulture i sporta	Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i istorijsko naslijeđe općine Zavidovići

3.4. SEKTORSKI RAZVOJNI PLAN

3.4.1. PLAN EKONOMSKOG RAZVOJA

Sektorsko fokusiranje

1.) SWOT analiza ekonomskog razvoja općine Zavidovići

U pogledu ekonomskog razvoja općina Zavidovići posebnu pažnju treba da posveti maksimiziranju svojih najbitnijih snaga koje se odnose na industrijsku tradiciju, obučenu radnu snagu, dostupnost željeznica, bogatstvo pitkom vodom i nezagađenim obradivim zemljištem, kao i značajne turističke potencijale. Kod maksimiziranja prednosti općine potrebno je uzeti u obzir i prilike koje općini stoje na raspolaganju a koje se odnose na prolazak autoputa, mogućnost razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije, rastuće tržište „zdrave hrane“, „eko“ i seoskog turizma. Sa druge strane, općina treba da uloži napore za minimiziranje glavnih slabosti i prijetnji koje utiču na ekonomski razvoja. Najbitnije slabosti su vezane za prisustvo „sive ekonomije“ i rada „na crno“, negativni efekti privatizacije, nedostatak poduzetničkog duha i odupiranje novim tehnologijama, neiskorištenost prirodnih resursa u svrhu razvoja poljoprivrede i turizma dok se prijetnje odnose na neusklađenost nadležnosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave i mehanizama za rješavanje pitanja dodijeljenih u nadležnost, nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH za strane ulagače kao i politička i pravna nestabilnost u BiH i okruženju.

SNAGE	SLABOSTI
dostupnost radne snage (povoljna starosna struktura), obučena radna snaga u sektoru drvoprerade, obučena radna snaga u sektoru metaloprerade, definirane poslovne zone sa izgrađenom ključnom infrastrukture, dostupnost željeznice (povoljna saobraćajna povezanost), industrijska tradicija, geostrateški položaj Zenica- Doboj- Tuzla, razvijena proizvodnja maline, blizina univerziteta i instituta (Zenica), bogatstvo jedinstvenim prirodnim fenomenima na relativno malom prostoru, nezagađena priroda i vodeni resursi.	nerazvijenost kapaciteta za preradu poljoprivrednih proizvoda, usitnjenost poljoprivrednih posjeda negativni efekti privatizacije, prisustvo “sive ekonomije” i rada “na crno”, loš odnos prema prirodnim resursima i nizak stepen svijesti o očuvanju okoliša, nedostatak programa prekvalifikacije, nedostatak poduzetničkog duha i odupiranje novim trendovima, neiskorištenost prirodnih resursa u svrhu razvoja poljoprivrede i turizma, nedovoljna saradnja sa dijasporom, nedovoljno razumjevanje potencijala, turizma i potrebe konzervacije od strane lokalne zajednice,
PRILIKE	PRIJETNJE
prolazak autoputa,	uticaj globalne ekonomske krize na

<p>mogućnost razvoja logističkih centara, mogućnost razvoja prehrambeno-prerađivačke industrije, intenziviranje poljoprivredne proizvodnje rastuće tržište „zdrave hrane“, „eko“ i seoskog turizma, korištenje poticaja viših nivoa vlasti za industrijsku proizvodnju, poljoprivredu i turizam, raspoloživost razvojnih fondova – Razvojna banka FBiH, korištenje pretpristupnih fondova za finansiranje razvojnih projekata, uspostavljanje čvrstih partnerskih odnosa lokalna zajednica-privatni sektor razvoj voćarstva i povrtlarstva i kapaciteta za preradu voća, povrća, ljekovitog bilja i meda, mogućnost korištenja značajnog hidro-energetskog potencijala saradnja sa drugim turističkim regijama u inostranstvu (Piemonte).</p>	<p>ekonomsko i socijalno stanje u općini, politička i pravna nesigurnost na području BiH, dodatno naglašena ekonomskom krizom, međusobna nepovezanost i neusklađenost javnih politika, fondova i institucija (između EU, OHR, države, entiteta i lokalnog nivoa), koji bi trebali ubrzati i olakšati strukturne reforme u ekonomiji i društvu, nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH za strane investitore, neusklađenost nadležnosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave i mehanizama za rješavanje pitanja dodijeljenih u nadležnost, nedorečena zakonska regulativa iz oblasti biznisa, visoke kamatne stope, neracionalno korištenje šumskih potencijala, odlazak kvalitetnih kadrova u velike centre neloyalna konkurencija, bespravna gradnje, bespravna sječa šume i krivolov u okvirima Spomenika prirode “Tajan”.</p>
---	--

2.) Operativni ciljevi ekonomskog razvoja

- OC 2.1. Povećati zaposlenost i izvoz.
- OC 2.2. Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima.
- OC 2.3. Privući investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda.
- OC 2.4. Unaprjeđenje putne i komunalne infrastrukture.
- OC 3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini.

Ciljevi ekonomskog razvoja su u vezi sa strateškim ciljevima, a njihova realizacija je u uskoj korelaciji sa ciljevima iz oblasti institucionalnog i društvenog razvoja i zaštite životne sredine :

- OC 1.2. Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora.
- OC 1.3. Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama.
- OC 3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima.

- OC 3.3.   Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva.
- OC 3.4.   Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta.
- OC 4.1.   VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse.
- OC 4.2.   TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko-eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje.
- OC 4.3.   ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva.
- OC 4.4.   Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i historijsko naslijeđe općine Zavidovici.

3.) Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Sektorski ciljevi ekonomskog razvoja općine Zavidovici imaju svoje uporište u dokumentima viših strategija, planova i zakona, počevši od strateških dokumenata na državnom nivou, preko federalnog, do kantonalnog.

Strategijom razvoja BiH je u okviru strateškog cilja koji se odnosi na konkurentnost predviđeno kontinuirano poboljšavanje produktivnosti preduzeća, te podrška klasterima i jačanju lanaca vrijednosti.

Strategijom razvoja BiH je u okviru strateškog cilja koji se odnosi na zapošljavanje predviđen razvoj malih i srednjih preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta kroz: razvoj instrumenata finansijske podrške razvoju MSP-ova, osiguravanje finansijske podrške osnivanju MSP-ova, te podsticanje razvoja inkubatora.

Također, u okviru strateškog cilja koji se odnosi na održivi razvoj, Strategija razvoja BiH navodi na potrebu daljeg razvoja poljoprivrede na bazi korištenja prirodnih kompetitivnih prednosti, te modernizacije poljoprivredne proizvodnje radi povećanje njene efikasnosti, konkurentnosti i koncepta održivog razvoja ruralnog područja, što je u skladu s EU politikama poljoprivrede. S tim u vezi se navodi potreba poboljšanja konkurentnosti u proizvodnji, preradi i trgovini uz podizanje nivoa kvaliteta i sigurnosti domaćih proizvoda kroz:

1. Investicije u poljoprivredna gazdinstva / organizacije i investicije u modernizaciju postojećih i izgradnju novih kapaciteta za preradu i doradu poljoprivrednih proizvoda.
2. Uređenje poljoprivrednog zemljišta.
3. Uspostavljanje i unapređenje saradnje u proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda.
4. Podrška za uvođenje sistema kontrole i kvaliteta.
5. Podrška organizacijama poljoprivrednih proizvođača.
6. Ribarstvo, politika za unapređenje domaćeg i izvoznog tržišta.

U strategiji razvoja BiH naglasak je dat na klasterizaciju u oblasti turizma (str. 53): „Neophodno je adekvatnim instrumentima investicione i fiskalne politike usmjeravati investicije, posebno inostrane direktne investicije k postojećim i potencijalnim klasterskim inicijativama, kao mjestima na kojima će se najbolje oplođivati, što se treba testirati pilot projektima prvenstveno u oblasti strateških izvoznih proizvoda, kao što su klusterske inicijative u oblasti turizma koje se mogu zasnivati na bogatom prirodnom, kulturnom, historijskom naslijeđu, povezivati urbani i eko-turizam i

zajedničkom promocijom uveliko povećati izveznu ponudu u BiH.“, te na razvoj ruralnog turizma (str.91), što je utvrđeno i kao mjera 4: „Promocija ruralnog turizma - Zahvaljujući bogatom prirodnom naslijeđu, nezagađenim rijekama, raznovrsnoj flori i fauni, blagoj klimi, ali i jednako značajnom kulturno-historijskom naslijeđu, ruralna područja posjeduju odlične preduslove za razvoj ruralnog turizma. U širem smislu, ruralni turizam podrazumijeva skup aktivnosti i usluga, osiguranih od strane ruralnog stanovništva, s ciljem privlačenja domaćih i inostranih turista, kao i promocije tradicije, običaja, ambijentalnih i drugih vrijednosti u ruralnim područjima.“

Plan ekonomskog razvoja općine Zavidovići usklađen je i sa strateškim dokumentom „Razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine“ (www.fmrpo.gov.ba) u kojem je, između ostalog navedeno:

„Dugoročno gledajući, primjenom mjera i ostvarenjem prioriteta i ciljeva postavljenih ovim dokumentom ostvario bi se razvoj na načelima koncepcije održivoga razvoja, a malom i srednjem poduzetništvu olakšalo bi se povezivanje s gospodarstvima europskih zemalja“.

Nadalje, dokumentom su obuhvaćeni slijedeći ciljevi razvoja i razvojne (poticajne) mjere:

Ciljevi razvitka malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine (str.137.) jačanje konkurentne sposobnosti malog i srednjeg poduzetništva, smanjenje administrativnih prepreka, ravnomjeran regionalni / kantonalni razvoj, jačanje poduzetničke klime u društvu te podizanje kvalitete poduzetničke infrastrukture, jačanje elektroničkog poslovanja.

Poticajne mjere za razvitak malog i srednjeg poduzetništva (str.138.) promicanje poduzetništva, izobrazba svih sudionika iz Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva, financijska podrška poduzetnicima, usklađivanje postojećih zakonskih propisa sa potrebama malog i srednjeg poduzetništva, stručna pomoć poduzetnicima, podrška tehnološkom razvitku te razvitak poduzetničke infrastrukture (podmirivanje potreba za poslovnim prostorom, savjetodavnim uslugama, informacijama i sl.), poticanje međusobne suradnje i povezivanje subjekata malog i srednjeg poduzetništva, te poticanje suradnje s velikim poduzetnicima.

Usklađenost se odražava kroz sve operativne ciljeve plana ekonomskog razvoja, a posebno u pogledu poticanja zapošljavanja, preduzetničke klime i preduzetničke infrastrukture.

Nadalje, u ovom strateškom dokumentu je navedeno (str. 145):

„Uzimajući u obzir stanje i potrebe u Federacije Bosne i Hercegovine razvijali bi se sljedeći oblici podržavajuće gospodarske infrastrukture:

1. lokalne razvojne agencije / poduzetnički centri,
2. poduzetnički inkubatori,
3. tehnološki parkovi i
4. male poslovne zone.“

Navedeni elementi su sadržani u strateškom dokumentu Općine Zavidovići i na nivou operativnih ciljeva i na nivou projekata, kao i principi sadržani u dijelu dokumenta koji se odnosi na praćenje realizacije i efekata planiranih mjera (str. 151): „Budući da povećanje konkurentnosti vodi boljem plasmanu proizvoda na domaćem i inozemnom tržištu, to ujedno vodi većoj zaposlenosti i izaziva ulazak novih konkurenata na tržište. Stoga je opravdano da se promatraju učinci primjene mjera iz Projekta, kao i izostanak primjene mjera na: konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva promatranu kao udio dodane vrijednosti koju stvaraju mala i srednja poduzeća u ukupnom bruto domaćem proizvodu, udio malih i srednjih poduzetnika u

ukupnom broja pravnih osoba i udio zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu u ukupnoj zaposlenosti.“

Osim usklađenosti sa strateškim dokumentom „Razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Federaciji Bosne i Hercegovine“, vodilo se računa i o odredbama Zakona o poticanju razvoja male privrede, te se uzeo u obzir i Nacrt Zakona o poticanju razvoja male privrede u FBiH, za čije donošenje su prevashodno navedeni razlozi:

- usklađivanje definicije subjekata male privrede s preporukama EU i utvrđivanje kriterija za klasificiranje subjekata na mikro, mala i srednja preduzeća,
- jasnije definiranje ciljeva razvoja male privrede i mjera za njihovo ostvarivanje,
- definiranje načina donošenja programa razvoja male privrede, kao i obaveza donošenja godišnjeg plana provođenja programa razvoja kojim se utvrđuju prioriteti i plan pojedinih podsticajnih mjera i aktivnosti,
- određivanje nositelja Programa razvoja i jasno definiranje njihovih obaveza, odnosno obveze sinergetskog djelovanja,
- određivanje prava i obaveza korisnika poticajnih sredstava,
- donošenje zakonske osnove za osnivanje agencije za razvoj male privrede,
- osiguranje učinkovitijeg nadzora nad korištenjem, kao i praćenje učinaka dodijeljenih podsticaja,

Federalnom Strategijom razvoja turizma (www.fmoit.gov.ba), definirane su strateške odrednice razvoja turizma (str. 86) stoji: „5.2. Strateške odrednice razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine Polazeći od raspoloživih resursa, trendova na svjetskom tržištu, tradicije i stanja turizma u destinaciji F BiH te izabranog modela razvoja može se pristupiti formuliranju strateških odrednica. Kod toga, uvijek na umu treba imati da strateške odrednice moraju biti usuglašene sa svim ključnim činiteljima (subjektima) razvojne politike i da ih (odrednice) kontinuirano treba pratiti i, po potrebi, korigirati (monitoring).

5.2.1. Ciljevi razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine

Ekonomski ciljevi:

- turizam kao pokretač razvoja gospodarstva u cjelini;
- rast investiranja;
- razvoj poduzetništva,
- obrtništva;
- veće zapošljavanje;
- povećanje turističke potrošnje;
- proizvodnja autohtonih proizvoda;
- smanjenje uvozne komponente;
- cjelogodišnje poslovanje (sezonalnost je ponegdje nemoguće izbjeći);
- viša kvaliteta smještajnih

Socio-kulturni ciljevi:

- rast kvalitete života lokalnog stanovništva,
- sigurnost za lokalno stanovništvo i turiste;
- očuvanje kulturno-povijesne baštine;
- očuvanje lokalnog identiteta u uvjetima globalizacije;
- prožimanje kultura;
- povezivanje ljudi...

Zaštita okoliša:

- Zaštita prirodnih resursa,
- eko-standardi,

- racionalno korištenje energije;
- unapređenje infrastrukture;
- monitoring zagađenja;
- sprječavanje vizualnog zagađenja prostora,
- prostorno planiranje.“

Zatim je na strani navedeno (str. 88):

„a. Potrebno je promijeniti svijest interesnih subjekata o turizmu – danas se turizam više tretira kao ekonomsko-financijska kategorija i nerijetko kao izvor brzih i lakih zarada. Turizam je iz tog razloga potrebno promovirati kao prostor za ispostavljanje kulture i identiteta, nacionalnog ponosa, poslovnih vještina i kao prostor za dugoročni rast poduzeća, regija i Federacije. Potrebno je razvijati se u skladu s održivim turizmom i kreiranim inovacijama temeljenih na vlastitoj viziji i pozicioniranju.

b. Potrebno je uspostaviti odgovornost za razvoj turizma - federalna i regionalna / županijska / kantonalna) vlast mora više utjecati (brinuti) na razvojne procese u turizmu. U procesu planiranja i izgradnje kapaciteta, u privatizacijskim procesima, privlačenju kapitala, razvoju ljudskih potencijala, davanja značajnih poticaja i drugim ključnim pitanjima od kojih zavisi opća kvaliteta turizma u regiji. Svjetska iskustva govore da se turizmom najefikasnije upravlja s razine regije, pa je poželjno da F BiH sa županijama/kantonima preuzme odgovornost za vlastiti turizam. Inteligentnim upravljanjem potrebno je podići kvalitetu života svih naselja, općina i gradova te zajedničkom suradnjom izgraditi snažnu turističku regiju.“

Imajući u vidu predložene razvojne projekte u planu ekonomskog razvoja, strateške odrednice Strategije razvoja turizma na federalnom nivou mogu podržati brži i snažniji razvoj turizma u općini Zavidovići.

Strategija razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016-2020 prepoznaje sljedeća četiri strateška cilja (str.42):

1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i preduzetništvo
2. Pružiti veću podršku poljoprivredi, ruralnom razvoju i razvoju turizma
3. Unaprijediti kvalitet življenja kroz stvaranje održivog i pravičnog društvenog okruženja
4. Poboľšati trenutno stanje okoliša, povećati energetske efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu

U okviru prvog strateškog cilja detaljnije su definirana tri prioritetna cilja, koji u potpunosti koincidiraju sa Strategijom integriranog razvoja općine Zavidovići:

1. Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast.
2. Razvijati postojeće i kreirati nove energetske kapacitete.
3. Povećati konkurentnost MSP i unaprijediti poduzetnički ambijent.

Mjere, koje će obezbijediti realizaciju prioritetnih ciljeva (str.55-63):

1. Uvođenje novih tehnologija i međunarodnih standarda za unapređenje konkurentnosti metaloprerađivačkog, drvoprerađivačkog, kožarsko-tekstilnog i IT sektora.
2. Modernizacija opreme i naučno-istraživačke infrastrukture u ZDK.
3. Promocija privrednih potencijala Zeničko-dobojskog kantona i unapređenje poslovnog ambijenta.
4. Modernizacija i proširenje rudnika uglja i kamenoloma na području ZDK za dodatnu proizvodnju.
5. Procjena potencijala obnovljivih izvora energije u ZDK i njihova promocija.

6. Razvoj novih energetskih postojenja na području ZDK (u okviru nadležnosti ZDK i u koordinaciji sa Vladom FBiH).
7. Unapređenje poslovno-preduzetničke infrastrukture.
8. Podrška razvoju MSP i izvozu.
9. Podrška preduzetništvu i jačanje preduzetničkih sposobnosti ciljanih skupina.

U okviru strateškog cilja 2 – „Pružiti veću podršku poljoprivredi, ruralnom razvoju i razvoju turizma“, definiranog u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016-2020, definisan je i prioritetni ciljev u oblasti poticanja razvoja turizma (str. 45): „Unaprijediti i promovisati kulturno-historijske i prirodne potencijale za razvoj turizma“

Mjere, koje će obezbijediti realizaciju prioritetnih ciljeva (str.55-63):

1. Povećanje kvaliteta, valorizacija i standardizacija turističke ponude.
2. Građenje imidža/promocija turističke ponude i mogućnosti ZDK uz povezivanje u regionalnu turističku ponudu.
3. Unapređenje turističke infrastrukture i revitalizacija kulturno-historijskih objekata.

U okviru strateškog cilja 2 – „Pružiti veću podršku poljoprivredi, ruralnom razvoju i razvoju turizma“, definiranog u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016-2020, definisani su prioritetni ciljevi u oblasti ruralnog razvoja i poljoprivrede (str. 45):

1. Podržati razvoj poljoprivrede sa težištem na oblastima koje imaju tendenciju rasta.
2. Unaprijediti razvoj infrastrukture u kontekstu ruralnog razvoja.
3. Razviti održivi model upravljanja šumama.

Mjere, koje će obezbijediti realizaciju prioritetnih ciljeva (str.65-77):

1. Podrška unapređenju poljoprivredne infrastrukture.
2. Unapređenje pristupa uslugama za poljoprivrednike.
3. Unapređenje politike i pravnog okvira za razvoj poljoprivrede.
4. Podrška perspektivnim proizvodnjama i samozapošljavanju u poljoprivredi.
5. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje u konkurentnim oblastima kroz naučno-stručne projekte i edukaciju.
6. Podrška višem stepenu prerade i izvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.
7. Uređenje i zaštita poljoprivrednog zemljišta.
8. Poboljšanje infrastrukture i dostupnosti javnih usluga ruralnoj populaciji.
9. Unapređenje sadržaja za život na selu.
10. Unapređenje zaštite šumskog bogatstva.
11. Usklađivanje aktivnosti gospodarenja šumskim resursima sa principima i kriterijima međunarodno priznatog programa certificiranja.

Iz navedenih odrednica i prioritetnih ciljeva strateških dokumenata svih nivoa, lako je uočiti jasnu povezanost sa strateškim i prioritetnim ciljevima, kao i mjerama i projektima Strategije integranog razvoja općine Zavidovići za period 2017-2026.

4.) Programi plana ekonomskog razvoja

Za realizaciju plana ekonomskog razvoja sve mjere, projekti i aktivnosti mogu se grupisati u četiri osnovna programa i to:

Program razvoja infrastrukture,

Program razvoja privrede,
 Program razvoja poljoprivrede i
 Program razvoja turizma,

koji su detaljno razrađeni u poglavlju Mjere, projekti i aktivnosti prema datim stratešim ciljevima.

3.4.2. PLAN ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Sektorsko fokusiranje

1.) SWOT analiza stanja okoliša

U cilju zaštite okoliša općina Zavidovići posebnu pažnju treba da posveti maksimiziranju svojih najbitnijih snaga koje se odnose na jačanje saradnje sa nevladinim sektorom u oblasti ekologije, bogatstvo jedinstvenim prirodnim fenomenima na relativno malom prostoru, nezagađenu prirodu i bogatstvo vodama kao i mogućnosti iskorištavanja prilika koje joj stoje na raspolaganju, a koje se odnose na korištenje regionalne deponije Mošćanica, korištenje obnovljivih izvora energije, rastuće tržište „zdrave hrane“.

Sa druge strane, općina treba da uloži napore za minimiziranje glavnih slabosti i prijetnji koje utiču na životnu sredinu. Najbitnije slabosti su vezane za loš odnos prema prirodnim resursima i nizak stepen svijesti o očuvanju okoliša, nezatvaranje gradske deponije otpada, veliki broj divljih deponija, nepostojanje kolektora sa prečistačima za otpadne vode dok se prijetnje odnose nekontrolisanu sječu šume, nekontrolisanu gradnju mini hidrocentrala, bespravnu gradnju, bespravnu sječu šume i krivolov u okvirima Spomenika prirode “Tajan”.

SNAGE	SLABOSTI
jačanje saradnje sa NVO sektorom u oblasti ekologije, bogatstvo jedinstvenim prirodnim fenomenima na relativno malom prostoru, nezagađena priroda i vodeni resursi postojanje uređenih izletišta, funkcionalno komunalno preduzeće.	loš odnos prema prirodnim resursima i nizak stepen svijesti o očuvanju okoliša, postojanje gradske deponije otpada veliki broj divljih deponija, nepostojanje kolektora sa prečistačima za otpadne vode, nedovoljno razvijeni kapaciteti NVO sektora, neprovođenje zakonske regulative iz oblasti zaštite životne sredine,
PRILIKE	PRIJETNJE
rastuće tržište „zdrave hrane“, „eko“ i seoskog turizma, korištenje prepristupnih fondova za finansiranje razvojnih projekata iz oblasti ekologije, korištenje obnovljivih izvora energije, korištenje regionalne deponije Mošćanica,	nekontrolisana sječa šume, nekontrolisana gradnja mini hidrocentrala, bespravna gradnje, bespravna sječa šume i krivolov u okvirima Spomenika prirode “Tajan”, međusobna nepovezanost i neusklađenost javnih politika, fondova i institucija (između EU, OHR, države, entiteta i lokalnog

	nivoa), koji bi trebali ubrzati i olakšati strukturne reforme, neusklađenost nadležnosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave i mehanizama za rješavanje pitanja dodijeljenih u nadležnost prijenos nadležnosti na općine za osnovno obrazovanje bez srazmjernih finansijskih sredstava.
--	--

2.) Operativni ciljevi zaštite životne sredine

- OC 4.1. VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse.
- OC 4.2. TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko-eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje.
- OC 4.3. ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva.
- OC 4.4. Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i historijsko naslijeđe općine Zavidovici.

Ciljevi zaštite životne sredine su u vezi sa strateškim ciljevima, a njihova realizacija je u uskoj korelaciji sa ciljevima iz oblasti institucionalnog razvoja, te ekonomskog i društvenog razvoja:

- OC 1.2. Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora
- OC 1.3. Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama.
- OC 2.2. Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima.
- OC 2.3. Privući investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda.
- OC 2.4. Unaprijeđenje putne i komunalne infrastrukture.
- OC 3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini.
- OC 3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima.
- OC 3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta.

3.) Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Najznačajniji strateški dokument iz oblasti životne sredine na nivou BiH je Akcioni plan zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (NEAP BiH). Osam prioriteta NEAP-a su:

- Vodni resursi / otpadne vode,
- Održivi razvoj ruralnih područja,
- Upravljanje životnom sredinom (informacioni sistem/integralno planiranje/edukacija)
- Zaštita biološke i pejzažne raznolikosti,
- Otpad / upravljanje otpadom,
- Privreda / održivi razvoj privrede,
- Javno zdravlje,
- Deminiranje.

Inače, oblasti – „Zakonsko i institucionalno jačanje“ i „Izrada dokumentacione osnove za planiranje i upravljanje životnom sredinom“ su prepoznate kao uslov za implementaciju predviđenih aktivnosti u svim drugim oblastima.

Drugi značajan strateški dokument iz ove oblasti, a koji je donesen na entitetskom nivou, jeste Strategija zaštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine, te je i ona imala značajno mjesto pri definiranju sektorskih ciljeva i mjera. Ova strategija se sastoji od četiri dijela:

Federalna strategija zaštite prirode;

Federalna strategija zaštite zraka;

Federalna strategija upravljanja otpadom;

Federalna strategija zaštite voda, odnosno, upravljanja vodama, koja se radi posebno.

U okviru strateškog cilja 4 – „Poboljšati trenutno stanje okoliša, povećati energetske efikasnosti i unaprijediti javnu infrastrukturu“, definiranog u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016-2020, definisani su i prioritetni ciljevi u oblasti zaštite okoliša (str. 45):

- a. Povećati energetske efikasnosti postojećih potrošača,
- b. Uskladiti razvoj energetske i industrijske sektora sa načelima zaštite okoliša,
- c. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima i zaštitom okoliša.

Mjere, koje će obezbijediti realizaciju prioriteta (str.99-103):

1. Provođenje programa mjera za povećanje energetske efikasnosti javnih i privrednih objekata.
2. Promovisanje principa energetske efikasnosti.
3. Poboljšanje okolinskog aspekta iskorištenja energetske potencijala.
4. Poboljšanje očuvanja i efikasnog upravljanja prirodnim resursima.
5. Uspostava informacionog sistema kvalitete komponenti okoliša.

4.) Programi plana zaštite životne sredine

Za realizaciju plana zaštite životne sredine sve mjere, projekti i aktivnosti mogu se grupisati u tri osnovna programa i to:

Program edukacije, zaštite okoliša i energetske efikasnosti,

Program upravljanja čvrstim otpadom i

Program zaštite voda,

koji su detaljno razrađeni u poglavlju Mjere, projekti i aktivnosti prema datim strateškim ciljevima.

3.4.3. PLAN DRUŠTVENOG RAZVOJA

Sektorsko fokusiranje

1.) SWOT analiza društvenog razvoja općine Zavidovići

U svrhu društvenog razvoja općina Zavidovići posebnu pažnju treba posvetiti maksimiziranju svojih najbitnijih snaga koje se odnose na razvijeno srednjoškolsko obrazovanje, razvijene javne institucije, veliki broj sportskih klubova i udruženja, jačanje saradnje sa nevladinim sektorom kao i mogućnosti iskorištavanja prilika koje joj stoje na raspolaganju, a koje se odnose na korištenje međunarodnih i domaćih fondova, uspostavljanje čvršćih odnosa lokalna zajednica – privatni sektor, korištenje liberalizacije viznog režima za privredno i društveno povezivanje.

Sa druge strane, općina treba da uloži napore za minimiziranje glavnih slabosti i prijetnji koje mogu uticati na društveni razvoj i na konkurentnost područja. Najbitnije slabosti su vezane za nedovoljno razvijene kapacitete nevladinog sektora, neadekvatan tretman kulturno-historijskog nasljeđa i nepostojanje definiranog specifičnog kulturno-historijskog nasljeđa općine, nedovoljna afirmacija mladih, nedovoljno budžetskih sredstava za kulturne manifestacije, općenito, dok se prijetnje odnose na: odlazak mladih u velike centre, loši programi obrazovnog sistema koji ne prati tokove u privredi i hiperprodukcija kadra, uticaj globalne ekonomske krize na socio-ekonomsko stanje u općini.

SNAGE	SLABOSTI
razvijeno srednjoškolsko obrazovanje, blizina univerziteta i instituta (Zenica), veliki broj sportskih klubova i udruženja jačanje saradnje sa NVO sektorom,	prisustvo "sive ekonomije" i rada "na crno", loš odnos prema prirodnim resursima i nizak stepen svijesti o očuvanju okoliša, nedostatak programa prekvalifikacije nedostatak poduzetničkog duha i odupiranje novim trendovima, nedovoljna afirmacija mladih, kulturno-historijsko nasljeđe nije adekvatno tretirano, ne postojanje definiranog specifičnog kulturno-historijskog nasljeđa općine nedovoljno razvijeni kapaciteti NVO sektora, održavanje i promoviranje kulturnog naslijeđa suviše ovise o sve oskudnijim budžetskim i sponzorskim sredstvima.
PRILIKE	PRIJETNJE
korištenje liberalizacije viznog režima za privredno povezivanje, edukaciju	uticaj globalne ekonomske krize na ekonomsko i socijalno stanje u općini,

kadrova, zapošljavanje i dr., uspostavljanje čvršćih partnerskih odnosa lokalna zajednica-privatni sektor donošenje zakona o privatnom i javnom partnerstvu.	politička i pravna nesigurnost na području BiH, dodatno naglašena ekonomskom krizom, međusobna nepovezanost i neusklađenost javnih politika, fondova i institucija (između EU, OHR, države, entiteta i lokalnog nivoa), koji bi trebali ubrzati i olakšati strukturne reforme u ekonomiji i društvu nedovoljno stimulativan pravni i finansijski okvir u BiH za strane investitora, neusklađenost nadležnosti dodijeljenih jedinicama lokalne samouprave i mehanizama za rješavanje pitanja dodijeljenih u nadležnost, prijenos nadležnosti na općine za osnovno obrazovanje bez srazmjernih finansijskih sredstava, loši programi obrazovnog sistema koji ne prati tokove u privredi i hiperprodukcija kadra.
--	---

2.) Operativni ciljevi društvenog razvoja

- OC 1.1. Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO.
- OC 1.2. Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora.
- OC 1.3. Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama.
- OC 3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima.
- OC 3.3. Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva
- OC 3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta.

Ciljevi društvenog razvoja su u vezi sa strateškim ciljevima, a njihova realizacija je u uskoj korelaciji sa ciljevima iz oblasti ekonomskog razvoja i zaštite životne sredine:

- OC 2.2. Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima.
- OC 2.4. Unaprijeđenje putne i komunalne infrastrukture.
- OC 3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini.
- OC 4.1. VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse.

- OC 4.2. TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko-eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje.
- OC 4.3. ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva.
- OC 4.4. Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i istorijsko naslijeđe općine Zavidovici.

3.) Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Prijedlog Strategije socijalnog uključivanja BH poseban naglasak stavlja na socijalnu integraciju kroz participaciju na tržištu rada. U tom smislu, Strategija definiše strateške pravce koji su bitni za Općinu s obzirom na definisani sektorski fokus:

- osigurati uključivanje socijalno isključenih kategorija u aktivno tržište rada i
- osigurati pristup svim dobrima, uslugama, resursima i pravima koje će poboljšati aktivno učešće socijalno isključenih na tržištu rada.

Strategija definira i druge prioritete od značaja za društveni razvoj na području općine:

- razvijati kapacitete pružatelja usluga socijalne zaštite na lokalnom nivou;
- jačati mehanizme socijalnog dijaloga i razviti partnerstva i participaciju svih relevantnih aktera;
- razvijati mreže socijalne zaštite kroz jačanje međusektorske saradnje sa zdravstvom, obrazovanjem, institucijama tržišta rada i NVO-ima.

Zakon o predškolskom obrazovanju postavlja pred općinu obavezu osiguravanja uslova za jednaku dostupnost kvalitetnih programa predškolskog obrazovanja svoj djeci na području općine. Ovaj zakon je posebno važan sa aspekta orijentisanosti općine Zavidovici na održavanje nastave u skladu sa pedagoškim standardima u svim školama na području općine.

U domenu obrazovanja, plan društvenog razvoja naslanja se na Strateške pravce razvoja obrazovanja u BiH, sa planom implementacije 2008-2015, i na Strategiju razvoja stručnog obrazovanja i obuke u BiH za period 2007-2013.

Trenutno vlade na svim nivoima u BiH prepoznaju važnost razvoja neformalnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Ministarstvo civilnih poslova BiH u saradnji sa Evropskom komisijom započelo je proces izrade zakona i strategije obrazovanju odraslih. U tom smislu, uloga lokalnog nivoa uprave postaje ključna kako u pravcu identifikovanja potreba u ovom sektoru obrazovanja ali i kreiranju strateških partnerstava i uspostavi saradnje svih zainteresovanih strana kako bi se odgovorilo na trenutne potrebe privrede ali i ukupne razvojne potrebe.

U oblasti kulture relevantna je Strategija kulturne politike u BiH, u kojoj su definirana strateška opredjeljenja kulturne politike u BiH, kao i dugoročni ciljevi (str. 34): „Osnovna dugoročna opredjeljenja kulturne strategije u Bosni i Hercegovini afirmiraju se kao:

- (a) istraživanje, zaštita, međusektorsko promoviranje objekata i kontinuirani razvoj svih vrijednosti koje čine kulturni kapital BiH, kulturni kapital u cjelini i kulturni kapital u okviru nacionalnih kultura;

(b) održavanje kontrole / suvereniteta nad vrijednostima / objektima koji su presudni za dugoročnu samoodrživost kulturnog kapitala u BiH.

18.1. Primarni - okvirni ciljevi strategije

Primarni (okvirni) ciljevi strategije su sadržani u uvođenju kulturnog modela (kulturne politike) koji:

- potiče rast općeg nivoa građanske samoodgovornosti za stanje i zbivanja u društvu,
- povećava resursne statuse, jača poslovnu konkurentnost i bogati opći imidž BiH i svih njenih socijalnih i ekonomskih agregata,
- povećava opći humani kapacitet zajednice (socijalna inovativnost) i jača njenu sposobnost da stalno postavlja nove ciljeve, da ih uspješno realizira i da se kontinuirano, otvoreno i kritički oblikuje u domenu visokopozicioniranih (kulturnih i drugih) ciljeva / izazova, podiže opći nivo kulturne kreativnosti u zajednici, osigurava poštivanje načela Evropske kulturne konvencije (i ostalih dokumenata koji definiraju Evropu kao kulturnu cjelinu), unoseći adekvatan nivo funkcionalne podudarnosti (kompatibilnosti) s kulturnim modelima koji dominiraju u drugim evropskim zemljama,
- podiže opći nivo kulture življenja,
- daje poseban (strateški) poticaj zaštiti, rekonstruiranju, restauriranju, rekultiviranju i multisektorskom promoviranju prirodnog, spomeničkog i graditeljskog naslijeđa u BiH, poseban (strateški) podsticaj obrazovanju (kao odgovor na izazove postindustrijskog društva).

18.2. Primarni-posebni ciljevi strategije

Kao primarni (posebni) ciljevi strategije izdvajaju se:

„Poseban (strateški) poticaj nauci kao odgovor također na izazove postindustrijskog društva, poseban (strateški) poticaj regionalnoj saradnji u kulturi kao fundamentalnom principu opstojnosti i kreativne vitalnosti bh. kulture.“

Strategija razvoja BiH kao jedan od prioriteta navodi i reformu javne uprave (str. 28), prije svega, u cilju postizanja pozitivnih fiskalnih efekata u vidu smanjenja javne potrošnje (str. 37). Krajnji cilj koji se želi postići provedbom reforme javne uprave je definiran vizijom (str. 19): „Reforma se rukovodi sveukupnom vizijom stvaranja javne uprave koja bi bila učinkovitija i odgovornija; koja bi služila građanima na bolji način za manje novca; i koja bi radila na osnovu transparentnih i otvorenih procedura, uz istodobno ispunjavanje svih uvjeta potrebnih za evropske integracije, i time postala istinski faktor koji bi omogućavao kontinuirani i održivi društveno-ekonomski razvoj“.

Za materijalizaciju vizije neophodna su znanja, ali i veći kapaciteti vlada za izradu učinkovitih i koherentnih politika glede ispunjavanja javnih strateških ciljeva: učinkovitijih upravljačkih sustava, unaprijeđenih ustrojnih struktura, te konačno, uprave usmjerene na pružanje boljih usluga građanima, kojom se osiguravaju ekonomična uprava i potpuno odgovorno korištenje resursa.“

Strategijom razvoja sporta u BiH, definirane su strateške odrednice (str.29): “ Da bi se uspjelo u realizaciji strateških ciljeva, determinirane su ključne odrednice kroz koje bi se valjano tretirali sadržaji Strategije razvoja koju predviđa Zakon o sportu BiH (Osnovna polazišta i pravci razvoja; Sadržaj i obim sportskih djelatnosti koji se finansiraju iz budžeta BiH; Razvojni i stručni zadaci u sportu i upravljanje sportom; Okvirni kriteriji za vrednovanje programa i njihovog finansiranja u sportu). Ključne odrednice predstavljene su u šest segmenata:

- a) vrhunski sport na nivou BiH,
- b) sport dostupan svima,
- c) stručno usavršavanje,
- d) međunarodna takmičenja na nivou BiH,
- e) infrastruktura na nivou BiH i
- f) vrijednosti u sportu na nivou BiH. „

Prema nedavno usvojenom Zakonu o mladima FBiH svi nivoi vlasti imaju obavezu definiranja, usvajanja i provođenja strategija prema mladima. Na taj način, općine imaju obavezu osigurati minimum mjera na planu rada sa mladima i omladinskih aktivnosti.

U okviru strateškog cilja 3. „Unaprijediti kvaliteta življenja kroz stvaranje održivog i pravičnog društvenog okruženja“, koje predstavlja vrlo kompleksan cilj, kome doprinose i svi ostali definirani ciljevi, u Strategiji razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2016-2020, navedeni su slijedeći prioritetni ciljevi (str. 45):

1. Unaprijediti kvalitet usluga javne uprave i jačati segment pravde i sigurnosti
2. Jačati i podržati obrazovanje, sport, kulturu i unaprijediti tržište radne snage
3. Unaprijediti kvalitet življenja stanovnika ZDK kroz dimenziju zdravlja
4. Povećati kvalitet i efikasnost usluga i podržati reformske aktivnosti u oblasti socijalne zaštite

Mjere, koje će obezbijediti realizaciju prioritetnih ciljeva (str.79-97):

1. Reforma javne uprave,
2. Unapređenje borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije,
3. Podizanje nivoa sigurnosti građana ZDK,
4. Jače povezivanje obrazovanja i tržišta rada te razvoj sistema osposobljavanja, usavršavanja i sistema cjeloživotnog učenja,
5. Podrška vrhunskim dostignućima u sportu, obrazovanju i kulturi te promocija u obrazovnim institucijama,
6. Podrška razvoju kulturnih aktivnosti i infrastrukture,
7. Povećanje zaposlenosti ranjivih skupina na tržištu rada ZDK,
8. Unapređenje efikasnosti institucionalne strukture na tržištu rada,
9. Očuvanje postojećeg nivoa zaposlenosti i naponi za njegovo povećanje,
10. Razvijanje promotivnih i preventivnih aktivnosti zdravstvenog sektora,
11. Unapređenje kvaliteta i načina pružanja zdravstvenih usluga,
12. Jačanje i bolje korištenje ljudskih potencijala u zdravstvu,
13. Osiguranje primjerenog stepena dostupnosti zdravstvenih usluga,
14. Osiguranje distinktivne prepoznatljivosti zdravstvenog sektora ZDK,
15. Povećanje kapaciteta ustanova socijalne zaštite, te jačanje i podrška ljudskim kapacitetima u ustanovama,
16. Implementacija državnih razvojnih dokumenata (politike, strategije, akcioni plan),

17. Unapređenje zakonske regulative i podzakonskih propisa u skladu sa EU standardima i smjericama.

1.) Programi plana društvenog razvoja

Za realizaciju plana društvenog razvoja sve mjere, projekti i aktivnosti mogu se grupisati u dva osnovna programa i to:

Program unapređenja kulture i sporta i

Program unapređenja socijalne odgovornosti i poboljšanja imidža općine, koji su detaljno razrađeni u poglavlju Mjere, projekti i aktivnosti prema datim strateškim ciljevima.

4. MJERE, PROJEKTI I AKTIVNOSTI

STRATEŠKI CILJ 1	OPERATIVNI CILJEVI	MJERE	PROJEKTI I AKTIVNOSTI
<p>Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti</p>	<p>1.1.Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO.</p>	<p>1.1.1.Razvoj ljudskih resursa i izgradnja kapaciteta kroz permanentnu edukaciju kadrova 1.1.2.Unapređenje upravljanja kroz razvoj i usavršavanje modela strateškog upravljanja razvojem 1.1.3. Razvoj informacione infrastrukture lokalne samouprave i podrška primjeni informacionih tehnologija i informatizaciji rada.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - projekat unaprjeđenja organizacije i efikasnosti javne uprave -popunjavanje upražnjenih radnih mjesta i unapređenje kvalifikacione strukture -obuka zaposlenika u oblasti projektnog planiranja - obuka zaposlenika u oblasti strateškog planiranja -uvođenje novih informacionih tehnologija -unapređenje i razvoj postojećih sistema e-uprave -interni , eksterni i recertifikacijski auditi BAS EN ISO 9001 i 14001
	<p>OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI</p>	<p>2017-2021 godina 150.000,00 KM 2022-2026 godina 100.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; ostale fondacije i donatori</p>	
	<p>PERIOD PROVOĐENJA MJERA</p>	<p>2017 -2026 godina</p>	
	<p>NOSIOCI IMPLEMENTACIJE</p>	<p>Kabinet općinskog načelnika; sve općinske službe</p>	
	<p>1.2.Unapređenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora</p>	<p>1.2.1. Formiranje odjeljenja za trezor i finansije 1.2.2. Formiranje centralnog nabavnog organa za provođenje javnih nabavki 1.2.3. Afirmacija javno-privatnog partnerstva 1.2.4. Projekat sistema upravljanja javnim dobrima</p>	<ul style="list-style-type: none"> -uvođenje trezorskog poslovanja -opremanje i kadrovsko popunjavanje odjeljenja za trezor i finansije -opremanje i kadrovsko popunjavanje centralnog nabavnog organa -obuka zaposlenika -promocija projekata javno-privatnog partnerstva - uspostava sistema upravljanja javnim dobrima -promocija prednosti koje pruža općina za razvoj poduzetništva
<p>OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI</p>	<p>2017-2021 godina 75.000,00 KM 2022-2026 godina 100.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; ostale fondacije i donatori</p>		

PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Kabinet općinskog načelnika; RAZ d.o.o. Zavidovići; sve općinske službe	
1.3.Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama	<p>1.3.1. Unapređenje prostornog planiranja</p> <p>1.3.2. Prostorno planiranje razvoja infrastrukture za potrebe razvoja u ruralnim sredinama (putna i komunalna infrastruktura)</p> <p>1.3.3. Prostorno planiranje odvodnje otpadnih voda</p>	<p>-Stalna valorizacija prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa</p> <p>-izrada regulacionih i prostornih planova</p> <p>-digitalizacija urbanog gradskog područja</p> <p>- izrada planova upravljanja turističkim i kulturno-historijskim destinacijama</p> <p>-Projekat uređenja i unaprijeđenja izletničkih i rekreativnih zona, šetnica, biciklističkih staza i sl.</p> <p>-unaprijeđenje registra poljoprivrednih proizvođača i poljoprivrednog zemljišta (I faza: Identifikacija i usklađivanje u zemljišnim knjigama, II faza: plan upravljanja sa nosiocima)</p> <p>- program izgradnje javne rasvjete</p> <p>-projekat vodozaštitnih zona i protivpožarna zaštita sa uređenjem izvorišta i rezervoara vode i zaštite šumskih dobara</p> <p>-brendiranje općine i promocija prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti općine</p>
OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 75.000,00 KM 2022-2026 godina 100.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; ostale fondacije i donatori	
PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravljanje geodetskih, imovinsko-pravnih poslova i urbanizma; Služba za upravljanje ekonomskih poslova i poduzetništva; Služba za upravljanje poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova Kabinet općinskog načelnika; RAZ d.o.o. Zavidovići	

STRATEŠKI CILJ 2	OPERATIVNI CILJEVI	MJERE	PROJEKTI I AKTIVNOSTI	
Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti	2.1.Povećati zaposlenost i izvoz	2.1.1.Razvoj i unapređenje poticajnih mjera u privredi 2.1.2.Promocija privrednih potencijala općine 2.1.3.Razvoj i unapređenje poduzetničke infrastrukture 2.1.4.Jačanje poduzetničkih sposobnosti ciljanih skupina	-poticaji privredi -promocija općine Zavidovići putem web stranice, društvenih mreža, brošura i kataloga -afirmacija udruženja privrednika i jačanje Razvojne agencije Zavidovići -završetak industrijske zone Ekonomija-Batvice i Majdanska polja -formiranje novih poslovnih zona - unapređenje rada poslovnog inkubatora -poticaji i edukacija ciljanih skupina (mladi, žene, boračka populacija i sl.)	
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 1.300.000,00 KM 2022-2026 godina 700.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta; Ministarstvo za privredu ZDK, ostale fondacije i donatori		
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina		
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; RAZ d.o.o. Zavidovići; Služba za upravu geodetskih, imovinsko-pravnih poslova i urbanizma; Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu pitanja boraca, raseljenih lica i izbjeglica; Udruženje privrednika Zavidovići; nevladine organizacije		
	2.2.Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima	2.2.1.Razvoj i unapređenje poticajnih mjera u poljoprivredi 2.2.2.Unapređenje infrastrukture i dostupnosti javnih usluga ruralnoj populaciji 2.2.3.Unapređenje saržaja za život na selu	-poljoprivredni poticaji -podrška samozapošljavanju u poljoprivredi -izgradnja vodovoda u ruralnim djelovima općine -izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje mreže nekategorisanih puteva -revitalizacija mjesnih domova -izgradnja dječijih i sportskih igrališta u ruralnim djelovima općine	
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 3.250.000,00 KM 2022-2026 godina 4.500.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i		

		šumarstva; Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK, ostale fondacije i donatori
PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; RAZ d.o.o. Zavidovići; Služba za upravu geodetskih, imovinsko-pravnih poslova i urbanizma; Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; Služba za upravu društvenih djelatnosti djelatnosti i opću upravu; Služba za upravu pitanja boraca, raseljenih lica i izbjeglica; nevladine organizacije	
2.3.Privučni investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda	2.3.1.Stvaranje povoljne poduzetničke klime 2.3.2.Ravoj zadružne proizvodnje u poljoprivredi kao preduslov za prehrambeno prerađivačku proizvodnju	-brendiranje Općine -izrada brošura o Zavidovićima i zavidovičkoj privredi -poticanje zadružne poljoprivredne proizvodnje
OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 100.000,00 KM 2022-2026 godina 100.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta; Ministarstvo za privredu ZDK ; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK; ostale fondacije i donatori	
PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; RAZ d.o.o. Zavidovići; Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu društvenih djelatnosti djelatnosti i opću upravu; nevladine organizacije	
2.4.Unaprjeđenje putne i komunalne infrastrukture	2.4.1. Izgradnja, unapređenje i modernizacija lokalnih i nekategorisanih puteva 2.4.2. Izgradnja i unapređenje i modernizacija ulica 2.4.3. Izgradnja vodovodne mreže	-izgradnja kružnih tokova -izgradnja ulivnih traka -izgradnja i rekonstrukcija saobraćajnica -održavanje i unapređenje horizontalne i vertikalne signalizacije -izgradnja i rekonstrukcija pješačkih staza -izgradnja lokalnih vodovoda i proširenje gradske vodovodne mreže i odvodnje otpadnih voda
OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 4.000.000,00 KM 2022-2026 godina 7.000.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK; Direkcija za ceste ZDK; Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglice, ostale fondacije i donatori	

	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravljanje ekonomskih poslova i poduzetništva; Služba za upravljanje geodetskih, imovinsko-pravnih poslova i urbanizma; Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK; Direkcija za ceste ZDK; JKP „Radnik“ d.o.o.

STRATEŠKI CILJ 3	OPERATIVNI CILJEVI	MJERE	PROJEKTI I AKTIVNOSTI
Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orijentiranom prema EU integracijama	3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini	3.1.1. Uređenje i unapređenje izletišta i odmorišta 3.1.2. Pozicionirati Spomenik prirode Tajan kao prepoznatljivu „outdoor“ turističku destinaciju	-izgradnja, održavanje turističke infrastrukture -izrada i održavanje turističke signalizacije -promocija turizma i turističkih potencijala općine -podrška turističkim manifestacijama
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 400.000,00 KM 2022-2026 godina 700.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Federalno ministarstvo okoliša i turizma; Turistička zajednica ZDK; Ministarstvo za privredu ZDK; ostale fondacije i donatori	
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravljanje ekonomskih poslova i poduzetništva; JP „ŠPD ZDK“ d.o.o.; „RAZ“ d.o.o.; poduzetnici u turizmu; nevladine organizacije	
	3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima	3.2.1. Jačanje kapaciteta JLS u cilju dostizanja evropskih standarda moderne, efikasne i korisnički orijentirane javne 3.2.2. Jačanje kapaciteta javnih ustanova i institucija 3.2.3. Iskorištavanje kapaciteta nevladinog sektora u razvojne svrhe 3.2.4. Unaprjeđenje imidža općine	-informatizacija javne uprave i javnih ustanova -kontinuirana obuka službenika i namještenika -smanjenje administrativnih procedura -standardizacija usluga -razvoj saradnje i partnerstva sa nevladinim sektorom -implementacija LOD metodologije -brendiranje imena općine, kulturnih proizvoda i događaja
OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 200.000,00 KM 2022-2026 godina 300.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; ostale fondacije i donatori		

	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Kabinet općinskog načelnika; sve službe uprave;	
	3.3. Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva	3.3.1.Jačanje kapaciteta Centra za socijalni rad 3.3.2. Jačanje kapaciteta Doma zdravlja 3.3.3.Podrška učešću NVO sektora i ustanova u kreiranju i isporuci usluga ranjivim skupinama	-institucionalno i kadrovsko jačanje Centra za socijalni rad i Doma zdravlja -promocija programa i informisanosti socijalno marginaliziranih lica -kontinuirana obuka i usavršavanje osoblja koji je bave socijalnom i zdravstvenom zaštitom -unapređenje i povećanje usluga u zdravstvu -modernizacija medicinske opreme -promotivne i preventivne aktivnosti zdravstvenog sektora
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 2.000.000,00 KM 2022-2026 godina 3.000.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; JU Zavod za zdravstveno osiguranje ZDK; budžet Centra za socijalni rad i Doma zdravlja; ostale fondacije i donatori	
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravljanje društvenih djelatnosti i opću upravu; Služba za upravljanje pitanja boraca, raseljenih lica i izbjeglica; JU Centar za socijalni rad Zavidovići; JU Dom zdravlja Zavidovići; nevladine organizacije	
	3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta	3.4.1.Podrška razvoju dječijeg vrtića,osnovnih i srednjih škola 3.4.2.Podrška razvoju kulturnih aktivnosti i infrastrukture 3.4.3.Podrška razvoju sporta i unapređenje sportske infrastrukture	-modernizacija preškolskih i školskih objekata -podrška školskim takmičenjima -povezivanje obrazovanja i tržišta rada te razvoj sistema osposobljavanja, usavršavanja i sistema cjeloživotnog učenja -razvoj prostornih kapaciteta za društvene i kulturne aktivnosti građana -modernizacija Doma kulture i Biblioteke -promocija kulture -modernizacija sportskih objekata

			<ul style="list-style-type: none"> -podrška školama sporta -stimulisanje sportskih klubova -promocija sporta -stimulacija vrhunskih dostignuća u sportu i kulturi
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 3.000.000,00 KM 2022-2026 godina 4.000.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK; Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke; Federalno ministarstvo kulture i sporta; budžeti JU Centar za kulturu Zavidovići; JU Javna biblioteka Zavidovići; JU Dječiji vrtić Zavidovići, osnovnih i srednjih škola, ostale fondacije i donatori	
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu; Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; osnovne i srednje škole sa područja općine Zavidovići, JU Centar za kulturu Zavidovići; JU Javna biblioteka Zavidovići; JU Dječiji vrtić Zavidovići; nevladine organizacije	

STRATEŠKI CILJ 4	OPERATIVNI CILJEVI	MJERE	PROJEKTI I AKTIVNOSTI
<i>Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetskej efikasnosti</i>	4.1.VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse	4.1.1.Povećanje pokrivenosti područja općine Zavidovići kanalizacionom mrežom 4.1.2.Poboljšanje kvaliteta vode smanjenjem broja direktnih ispusta u vodne resurse 4.1.3.Plan zaštite vodozahvatnih područja i lokalnih izvora	<ul style="list-style-type: none"> -Izgradnja kanalizacija u prigradskim i ruralnim područjima -Sprečavanje i zabrana direktnih ispusta kanalizacije u vodotoke -Inventura vodozahvatnih područja i lokalnih izvora -Unapređenje zaštite vodozahvatnih područja -Elaborat zaštite od poplava slivova rijeka Krivaja, Gostović i Bosna
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 2.500.000,00 KM 2022-2026 godina 3.500.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Fond za zaštitu okoliša FBiH, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK , ostale fondacije i donatori	
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	

	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu civilne zaštite; JKP „Radnik“ d.o.o.	
	4.2.TLO: : Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje	4.2.1.Uspostava centara za reciklažu i centara za kabasti otpad 4.2.2.Formiranje transfer stanice 4.2.3.Povećanje kapaciteta u tehničko-organizacionom smislu komunalnog preduzeća zaduženog za upravljanje otpadom 4.2.4.Smanjene površine pod divljim deponijama 4.2.5.Edukacija lokalnog stanovništva o značaju očuvanja okoliša 4.2.6.Deminiranje površina pod minama na teritoriji općine Zavidovici 4.2.7.Primjena i principi integralne poljoprivredne proizvodnje	-Uklanjanje prioriternih divljih deponija -Zatvaranje i ozelenjavanje prostora gradske deponije otpada „Ekonomija” – prva faza -Nabavka opreme (kontejneri, vozila i sl.) za javno komunalno predezeće -Akcije uklanjanja divljih deponija -Promotivne aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša -Deminiranje prioriternih površina -Uvođenje principa integralne poljoprivredne proizvodnje u poljoprivredna gazdinstva
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 2.500.000,00 KM 2022-2026 godina 2.500.000,00 KM Budžet Općine Zavidovici; Fond za zaštitu okoliša FBiH, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ZDK ; Federalna uprava civilne zaštite; Kantonalna uprava civilne zaštite; ostale fondacije i donatori	
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina	
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu civilne zaštite; Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; JKP „Radnik“ d.o.o.; Federalna uprava civilne zaštite; Kantonalna uprava civilne zaštite; nevladine organizacije	
	4.3.ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva	4.3.1.Utopljanje javnih objekata 4.3.2.Energetsko certificiranje objekata 4.3.3.Promovisanje principa energetske efikasnosti 4.3.4.Toplifikacija gradskog područja	-Rekonstrukcija fasada i stolarije na javnim objektima -Energetsko certificiranje prije i nakon poduzimanja mjera na postizanju energetske efikasnosti -Promotivne aktivnosti za podizanje energetske efikasnosti -Redefinisanje i izrada studije toplifikacije gradskog područja -Rekonstrukcija gradskih kotlovnica i proširenje njihovih kapaciteta
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 2.000.000,00 KM 2022-2026 godina 3.000.000,00 KM Budžet Općine Zavidovici; Fond za zaštitu okoliša FBiH, Federalno ministarstvo	

		prostornog planiranja; ostale fondacije i donatori
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu; Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; JKP „Radnik“ d.o.o.; nevladine organizacije
4.4.Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i istorijsko naslijeđe općine Zavidovići	4.4.1.Valorizacija biljnog i životinjskog svijeta i zaštita biološke raznolikosti 4.4.2.Uspostavljanje akcionog plana upravljanja spomenikom prirode Tajan 4.4.3.Uspostavljanje instrumenata zaštite slivnih područje rijeka Gostović i Krivaja 4.4.4.Uspostavljanje registra kulturno-historijskog naslijeđa sa definisanim instrumentima njihove zaštite	-Izrada studije obima degradacije biljnog i životinjskog svijeta i identifikovane mjere revitalizacije biološke raznolikosti -Identificiranje i uspostavljanje registra zagađivača rijeka Gostović i Krivaja -Izgradnja kolektora duž rijeka Gostovići Krivaje -Čišćenje korita i obala rijeka Gostović i Krivaja - Utvrđivanje stanja svakog pojedinačnog spomenika kulturnog i historijskog naslijeđa -Utvrđivanje i provođenje mjera sanacije i mjera redovnog održavanja spomenika kulturnog i historijskog naslijeđa
	OKVIRNA FINANSIJSKA SREDSTVA I IZVORI	2017-2021 godina 2.000.000,00 KM 2022-2026 godina 2.500.000,00 KM Budžet Općine Zavidovići; Fond za zaštitu okoliša FBiH, Federalno ministarstvo kulture i sporta; ostale fondacije i donatori
	PERIOD PROVOĐENJA MJERA	2017 -2026 godina
	NOSIOCI IMPLEMENTACIJE	Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova; Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu; Služba za upravu ekonomskih poslova i poduzetništva; JKP „Radnik“ d.o.o.; nevladine organizacije

5. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

STRATEŠKI CILJ 1: Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti

OPERATIVNI CILJ: 1.1.Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
1.1.1.Razvoj ljudskih resursa i izgradnja kapaciteta kroz permanentnu edukaciju kadrova			150.000,00 KM	100.000,00 KM
1.1.2.Unapređenje upravljanja kroz razvoj i usavršavanje modela strateškog upravljanja razvojem				
1.1.3. Razvoj informacione infrastrukture lokalne samouprave i podrška primjeni informacionih tehnologija i informatizaciji rada.				

OPERATIVNI CILJ: 1.2.Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
1.2.1. Formiranje odjeljenja za trezor i finansije			75.000,00 KM	100.000,00 KM
1.2.2. Formiranje centralnog nabavnog organa za provođenje javnih nabavki				
1.2.3. Afirmacija javno-privatnog partnerstva				
1.2.4. Projekat sistema upravljanja javnim dobrima				

OPERATIVNI CILJ: 1.3.Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
1.3.1. Unapređenje prostornog planiranja			75.000,00 KM	100.000,00 KM
1.3.2. Prostorno planiranje razvoja infrastrukture za potrebe razvoja u ruralnim sredinama (putna i komunalna infrastruktura)				
1.3.3. Prostorno planiranje odvodnje otpadnih voda				
UKUPNO STRATEŠKI CILJ 1			300.000,00 KM	300.000,00 KM
			600.000,00 KM	

STRATEŠKI CILJ 2: Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti

OPERATIVNI CILJ: 2.1.Povećati zaposlenost i izvoz

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
2.1.1.Razvoj i unapređenje poticajnih mjera u privredi			1.300.000,00 KM	700.000,00 KM
2.1.2.Promocija privrednih potencijala općine				
2.1.3.Razvoj i unapređenje poduzetničke infrastrukture				
2.1.4.Jačanje poduzetničkih sposobnosti ciljanih skupina				
OPERATIVNI CILJ: 2.2.Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
2.2.1.Razvoj i unapređenje poticajnih mjera u poljoprivredi			3.250.000,00 KM	4.500.000,00 KM
2.2.2.Unapređenje infrastrukture i dostupnosti javnih usluga ruralnoj populaciji				
2.2.3.Unapređenje saržaja za život na selu				
OPERATIVNI CILJ: 2.3.Privuci investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
2.3.1.Stvaranje povoljne poduzetničke klime			100.000,00 KM	100.000,00 KM
2.3.2.Ravoj zadružne proizvodnje u poljoprivredi kao preduslov za prehrambeno prerađivačku proizvodnju				
OPERATIVNI CILJ: 2.4.Unaprjeđenje putne i komunalne infrastrukture				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
2.4.1. Izgradnja, unapređenje i modernizacija lokalnih i nekategorisanih puteva			4.000.000,00 KM	7.000.000,00 KM
2.4.2. Izgradnja i unapređenje i modernizacija ulica				
2.4.3. Izgradnja vodovodne mreže				
UKUPNO STRATEŠKI CILJ 2			8.650.000,00 KM	12.300.000,00 KM
			20.950.000,00 KM	

STRATEŠKI CILJ 3: Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orijentiranom prema EU integracijama

OPERATIVNI CILJ: 3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026

3.1.1.Uređenje i unapređenje izletišta i odmorišta			400.000,00 KM	700.000,00 KM
3.1.2.Pozicionirati Spomenik prirode Tajan kao prepoznatljivu „outdoor“ turističku destinaciju				
OPERATIVNI CILJ: 3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
3.2.1.Jačanje kapaciteta JLS u cilju dostizanja evropskih standarda moderne, efikasne i korisnički orjentirane javne			200.000,00 KM	300.000,00 KM
3.2.2.Jačanje kapaciteta javnih ustanova i institucija				
3.2.3.Iskorištavanje kapaciteta nevladinog sektora u razvojne svrhe				
3.2.4.Unaprjeđenje imidža općine				
OPERATIVNI CILJ: 3.3. Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
3.3.1.Jačanje kapaciteta Centra za socijalni rad			2.000.000,00 KM	3.000.000,00 KM
3.3.2. Jačanje kapaciteta Doma zdravlja				
3.3.3.Podrška učešću NVO sektora i ustanova u kreiranju i isporuci usluga ranjivim skupinama				
OPERATIVNI CILJ: 3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
3.4.1.Podrška razvoju dječijeg vrtića, osnovnih i srednjih škola			3.000.000,00 KM	4.000.000,00 KM
3.4.2.Podrška razvoju kulturnih aktivnosti i infrastrukture				
3.4.3.Podrška razvoju sporta i unapređenje sportske infrastrukture				
UKUPNO STRATEŠKI CILJ 3			5.600.000,00 KM	7.700.000,00 KM
			13.300.000,00 KM	

STRATEŠKI CILJ 4: Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetske efikasnosti

OPERATIVNI CILJ: 4.1.VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse

MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
4.1.1.Povećanje pokrivenosti područja općine Zavidovići kanalizacionom mrežom			2.500.000,00 KM	3.500.000,00 KM

4.1.2.Poboljšanje kvaliteta vode smanjenjem broja direktnih ispusta u vodne resurse				
4.1.3.Plan zaštite vodozahvatnih područja i lokalnih izvora				
OPERATIVNI CILJ: 4.2.TLO:Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovići, u potpunosti uklonjenim minsko eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
4.2.1.Uspostava centara za reciklažu i centara za kabasti otpad			2.500.000,00 KM	2.500.000,00 KM
4.2.2.Formiranje transfer stanice				
4.2.3.Povećanje kapaciteta u tehničko-organizacionom smislu komunalnog preduzeća zaduženog za upravljanje otpadom				
4.2.4.Smanjene površine pod divljim deponijama				
4.2.5.Edukacija lokalnog stanovništva o značaju očuvanja okoliša				
4.2.6.Deminiranje površina pod minama na teritoriji općine Zavidovići				
4.2.7.Primjena i principi integralne poljoprivredne proizvodnje				
OPERATIVNI CILJ: 4.3.ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
4.3.1.Utopljanje javnih objekata			2.000.000,00 KM	3.000.000,00 KM
4.3.2.Energetsko certificiranje objekata				
4.3.3.Promovisanje principa energetske efikasnosti				
4.3.4.Toplifikacija gradskog područja				
OPERATIVNI CILJ: 4.4.Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i historijsko naslijeđe općine Zavidovići				
MJERE	PERIOD		IZNOS	
	2017-2021	2022-2026	2017-2021	2022-2026
4.4.1.Valuezacija biljnog i životinjskog svijeta i zaštita biološke raznolikosti			2.000.000,00 KM	2.500.000,00 KM
4.4.2.Uspostavljanje akcionog plana upravljanja spomenikom prirode Tajan				
4.4.3.Uspostavljanje instrumenata zaštite slivnih područja rijeka Gostović i Krivaja				
4.4.4.Uspostavljanje registra kulturno-historijskog naslijeđa sa definisanim instrumentima njihove zaštite				
UKUPNO STRATEŠKI CILJ 4			9.000.000,00 KM	11.500.000,00 KM
			20.500.000,00 KM	

UKUPNO INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR	PERIOD	
	2017-2021	2022-2026
	23.550.000,00 KM	31.800.000,00 KM
55.350.000,00 KM		

6. PLAN RAZVOJA ORGANIZACIJSKIH KAPACITETA I LJUDSKIH POTENCIJALA ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE

Upravljanje ljudskim potencijalima kao poslovna funkcija objedinjuje poslove i zadaće vezane uz ljude, njihovo angažovanje, izbor, obrazovanje i druge aktivnosti osiguravanja i razvoja zaposlenih. Ova je poslovna funkcija prošla mnoge faze razvoja, od one kad je u okviru svoje djelatnosti obuhvaćala izbor aplikanata, razmještaj na poslove i čuvanje personalnih podataka, preko stručnog osposobljavanja, pa sve do formuliranja politike koja maksimizira integraciju svih zaposlenih u organizaciji, razvija zainteresiranost ljudi, fleksibilnost i kvalitetu rada čime se kombinira interes organizacije i njegovih zaposlenih.

Motivacija za rad dominantni je problem u području upravljanja ljudskim potencijalima. Bitan razlog potrebe koncipiranja radne motivacije jeste potreba razumijevanja mehanizama ponašanja kao osnove za izgradnju sistema motiviranja. Jedan od ključnih strateških zadataka rukovodioca danas postaje uspješno upravljanje ljudskim potencijalima i u kontekstu toga izgradnja cjelovitog sistema motivacije.

Svaka organizacija, preduzeće, pa tako i jedinice lokalne samouprave imaju potrebu za ljudima i ljudi imaju potrebu za radnim mjestom i tek zajedničkim djelovanjem ostvaruju ciljeve. Ljudski potencijali su osnovica na kojoj se gradi strategija svake radne organizacije, a svi resursi kao sredstva i kapital, ciljevi kao proizvodnost i zadovoljavanje potrošača – dolaze od ljudi i na temelju njihovog djelovanja.

Izbor strategije ništa posebno ne znači ukoliko se ona ne transformira u strateški plan koji se potom implementira u praksi, te provede kontrola ostvarivanja izabrane strategije. Rukovodilac mora voditi brigu o optimalnoj upotrebi resursa i o radu delegiranjem zadaća. Njegova osobito važna zadaća je briga o outputu koji postiže njegov odjel, o ulozi svakog pojedinca i o njegovom zadovoljstvu. Dokumentiranjem vrijednosti rada, proizvodnosti i uspješnosti svakog čovjeka, odjela, on zapravo kontrolira ostvarivanje ciljeva i u slučaju potrebe poduzima korektivne akcije kako u planovima, tako i u taktikama i strategiji organizacije.

Razvoj ljudskih potencijala predstavlja unaprjeđenje ljudskih potencijala i primjena njihovih stručnih znanja u cilju organizacijskog razvoja i ličnog usavršavanja sa svrhom poboljšanja radne uspješnosti državnih službenika.

Općina Zavidovići posjeduje dio organizacione strukture za planiranje lokalnog razvoja, postoji jasna potreba za daljim jačanjem partnerstava za lokalno palniranje u namjeri uključivanja u definiranje lokalnih prioritetnih politika, jačanjem opisa poslova nekih ključnih radnih mjesta u administraciji, a koja se odnose na strateško planiranje. Općina Zavidovići ima u planu upošljavanje novih lica koji bi prvenstveno radili na pripemi

projektnih prijedloga, programa i praćenju implementacije istih. Planirana uloga novih uposlenika bi bila i saradnja sa višim nivoima vlasti, donatorima, NVO i dr.

Osim navedenog značajnija uloga u ovom procesu je u narednom periodu namijenjena i lokalnoj razvojnoj agenciji RAZ d.o.o. Zavidovići, a jedna od bitnijih aktivnosti u okviru toga bi bila i praćenje implementacije, ažuriranje i evaluacija Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017.-2026.

Za uspješnu realizaciju strategije razvoja neophodno je obezbijediti da sve općinske službe blisko sarađuju, kako bi se međusektorskom saradnjom obezbjedila odgovarajuća sinergija. Stoga je veoma važno jačanje kapaciteta za planiranje kroz unaprjeđenje administrativnih i organizacionih kapaciteta, kao i koordinacija unutar općine u vezi lokalnog razvojnog planiranja, sistematiziran pristup prikupljanju, obradi i praćenju podataka relevantnih za lokalni razvoj, osnaženi ljudski kapaciteti nužni za organiziranje i upravljanje procesima lokalnog strateškog planiranja i osnažena saradnja sa svim relevantnim socio-ekonomskim akterima.

Takođe je važno posvetiti pažnju jačanju lokalnih kapaciteta za implementaciju kroz jasno definirane odgovornosti za implementaciju, monitoring i evaluaciju lokalne razvojne strategije, osnaženu saradnju sa lokalnim i drugim partnerima na implementaciji projekata i osnažene kapacitete općine za izradu i implementaciju identificiranih prioriternih projekata iz lokalne razvojne strategije.

Strategija integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017 – 2026. od procesa izrade (planiranja) do implementacije/provođenja je veliki izazov za jedinicu lokalne samouprave. Stepen i kvalitet realizacije strategije, kao zbir svih pojedinačno realizovanih projekata i mjera, jasno će pokazati koliko je jedinica lokalne samouprave blizu ili daleko od ostvarenja definisanih strateških ciljeva i vizije općine. Metodologija izrade, primijenjena i u našem slučaju predviđa da u implementaciju razvojnih planova budu uključene organizacije iz javnog, poslovnog i nevladinog sektora, institucije višeg nivoa vlasti i građani. Ipak, općinska uprava ima najveću obavezu, jer nosi odgovornost za implementaciju ukupne strategije, a za to je potrebno imati odgovarajuću organizacionu strukturu i kvalitetne kadrove. Za uspješnu realizaciju razvojnih planova potrebno je prilagoditi postojeće ili uspostaviti nove organizacione strukture i obezbijediti odgovarajuće ljudske kapacitete. Ključni operativni kapacitet za upravljanje razvojem (jedinica / odsjek / odjel za upravljanje razvojem) mora biti jasno definisan. Zadatak tog kapaciteta je svakodnevno staranje o realizaciji strategije kao cjeline i svakog projekta pojedinačno, koordinacija svih aktivnosti i aktera od promocije, pripreme i lansiranja projekata, izvođenja, praćenja, izvještavanja do iniciranja ažuriranja strategije.

Ključni akteri u implementaciji strategije razvoja su:

- Općinsko vijeće,
- Načelnik općine,
- Službe za upravu
- Općinske institucije i organizacije (lokalna agencija za razvoj RAZ d.o.o., institucije za kulturu, obrazovne ustanove, centar za socijalni rad, zdravstvene ustanove, zadruge i poslovna udruženja, turističke organizacije, sportski klubovi, nevladina uruženja i sl...),
- Specijalizovane obrazovne, istraživačke i konsultantske organizacije,

Svako od njih treba da ima precizno definisane uloge u implementaciji, obezbjeđenju finansijskih sredstava, te u praćenju i vrednovanju.

7. PLAN PRAĆENJA, IZVJEŠTAVANJA, EVALUACIJE I AŽURIRANJA STRATEGIJE

Praćenje i evaluacija su osnovni instrumenti upravljanja koji ne pomažu samo u procesu izvještavanja već daju osnovu za buduća planiranja i revizije strateških dokumenata. Dok je praćenje sistematično i kontinuirano sakupljanje, analiziranje i korištenje podataka i pokazatelja u svrhu mjerenja napretka ostvarivanja postavljenih ciljeva / programa / projekata i napretka u korištenju dodijeljenih sredstava i preduzimanja odgovarajućih mjera s ciljem eventualnih korekcija, evaluacija je proces kojim se određuje vrijednost i značaj intervencije, odnosno programa, projekta ili sveukupne Strategije razvoja, prema definisanim kriterijima.

Praćenje realizacije Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići će se primarno odvijati kroz praćenje implementacije planiranih projekata te praćenje ostvarenih rezultata na nivou prioriternih ciljeva.

Dok praćenje implementacije daje odgovor da li smo neki projekat ostvarili ili ne, praćenje rezultata treba da da informaciju o krajnjim rezultatima intervencije.

Za razliku od praćenja, evaluacija daje dokaz zašto ciljevi i rezultati nisu ostvareni. Rezultati praćenja i evaluacije služe kao osnova za izradu godišnjih akcionih planova za implementaciju Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići, ali mogu da ukažu i na potrebu revizije Strategije.

Praćenje će se vršiti godišnje u formi godišnjeg izvještaja o stepenu realizacije strategije i sveukupnog stepena razvoja općine Zavidovići. Stručne službe Općine Zavidovići će pripremati Izvještaj o razvoju općine Zavidovići na godišnjem nivou. Cilj ovog dokumenta je da se sagleda napredak općine Zavidovići u jednogodišnjem periodu i stepen doprinosa ostvarenju strateških ciljeva i prioriteta iz Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići.

Izvještaj o razvoju prati strukturu Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići, a osnovni elementi su: indikatori i mjere učinka, opis stanja po oblastima, razlozi za opisano stanje i preporuke za unapređenje stanja po oblastima i veći doprinos implementaciji zacrtanih strateških ciljeva.

Praćenje realizacije Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići će se odvijati putem pokazatelja krajnjeg rezultata (indikatora) u odnosu na početne vrijednosti date u donjim tabelama.

Sistem za praćenje realizacije Strateškog cilja 1

STRATEŠKI CILJ 1
<i>Izgradnja institucionalnog okvira koji će omogućiti stvaranje poticajnog i dinamičnog poslovnog okruženja, uz optimalno korištenje svih lokacijskih i infrastrukturnih pogodnosti</i>
OPERATIVNI CILJEVI
1.1. Usklađena organizaciona struktura u općini i stvoren povoljan institucionalni okvir za implementaciju Strategije integriranog razvoja uz kontinuirano poboljšanje kvaliteta kroz ispunjavanje zahtjeva standarda serije BAS EN ISO
1.2. Unaprijeđenje sistem upravljanja javnim dobrima i korištenje javnih dobara za podršku integriranog razvoja što podrazumijeva uspostavu sistema partnerstva javnog i privatnog sektora
1.3. Unaprijeđeno upravljanje prostorom, prirodnim i kulturno-historijskim naslijeđem, kao i turističkim destinacijama

POKAZATELJI KRAJNJEG REZULTATA (INDIKATORI)	POČETNA VRIJEDNOST
Broj obuka državnih službenika	0
Broj državnih službenika koji su pohađali obuke	0
Broj uvedenih informacionih sistema	0
Broj unaprijeđenih informacionih sistema	0
Broj popunjenih upražnjenih mjesta	0
Broj obavljenih audita BAS EN ISO	0
Prilagođena organizaciona struktura	0
Izrađen prostorni plan općine	0
Broj regulacionih planova	0
Broj promotivnih dokumenata i kampanja	0
Broj donesenih projekata i programa	0
Uvedeno trezorsko poslovanje	0
Formiran centralni organ nabavke	0

Sistem za praćenje realizacije Strateškog cilja 2

STRATEŠKI CILJ 2
<i>Razvoj komunalne i poslovne infrastrukture, jačanje ekonomskih aktivnosti (razvoj industrije, MSP, turizma i poljoprivrede) i povećanje zaposlenosti</i>
OPERATIVNI CILJEVI
2.1.Povećati zaposlenost i izvoz
2.2.Osigurati podršku za stvaranje ekonomski održivih poljoprivrednih domaćinstava u ruralnim područjima
2.3.Privučti investicije u elektroenergetski sektor i prehrambeno prerađivačku industriju i okolinski prihvatljive investicije sa što većim stepenom finalizacije proizvoda
2.4.Unaprijeđenje putne i komunalne infrastrukture

POKAZATELJI KRAJNJEG REZULTATA (INDIKATORI)	POČETNA VRIJEDNOST
Bruto domaći proizvod	190.166.000 KM
Broj zaposlenih	3.768
Broj nezaposlenih	7.343
Prosječna neto plaća	633,00 KM
Indeks razvijenosti općine	48,2
Broj privrednih subjekata u prerađivačkom sektoru	95
Pokrivenost uvoza izvozom	188,89 %
Ukupan izvoz u hilj. KM	51.000
Broj registrovanih poslovnih subjekata	1068
Broj novoosnovanih industrijskih zona	3
Broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava	1348
Broj registrovanih poslovnih subjekata u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu	44
Broj novoizgrađenih mjesnih vodovoda	0
Broj novoizgrađenih dječijih i sportskih terena u ruralnim područjima	0
Broj pravnih lica u proizvodnji i snabdjevanju el. energijom	2
Iznos kapitalnih ulaganja	2.033.999 KM
Broj korisnika gradskog vodovoda	7733
Broj korisnika sistema odvodnje	3473

Sistem za praćenje realizacije Strateškog cilja 3

STRATEŠKI CILJ 3

Prepoznatljiv imidž Zavidovića, kao otvorene općine sa razvijenom društvenom infrastrukturom, raznovrsnom turističkom ponudom i efikasnom lokalnom upravom, orjentiranom prema EU integracijama

OPERATIVNI CILJEVI

3.1. Unaprijediti turističku infrastrukturu, povećati broj turista i turističku potrošnju na općini

3.2. Jačanje kapaciteta javne uprave, javnih ustanova i institucija, NVO i saradnje sa njima

3.3. Socijalna i sigurnosna podrška ugroženim kategorijama stanovništva i podrška projektima socijalne uključenosti i jačanje sektora zdravstva
3.4. Afirmacija obrazovanja, kulture i sporta

POKAZATELJI KRAJNJEG REZULTATA (INDIKATORI)	POČETNA VRIJEDNOST
Broj registrovanih privrednih subjekata za pružanje usluga smještaja , oripreme i usluživanja hrane	84
Broj novoizgrađenih turističkih sadržaja	0
Broj novostvorenih i unaprijeđenih javnih usluga	0
Broj provedenih projekata sa nevladinim sektorom	0
Broj korisnika ostvarenih prava iz socijalne zaštite	4268
Broj novih usluga u zdravstvu	0
Broj stanovnika na jednog ljekara	1250
Broj privatnih zdravstvenih i stomatoloških ordinacija	10
Broj apotekarskih ustanova	7
Broj ponuđenih zanimanja u sredjim školama	19
Broj učenika u osnovnim školama	3540
Broj učenika u srednjim školama	1264
Broj pozorišnih predstava	11
Broj manifestacija	8
Broj kinopredstava	13
Broj bibliotečkog knjižnog fonda	44717
Broj stalnih korisnika biblioteke	771
Broj posjeta biblioteci	50220
Broj sportskih klubova koji se takmiče u ligaškim prvenstvima i kupovima	14
Broj sportskih manifestacija	9

Sistem za praćenje realizacije Strateškog cilja 4

STRATEŠKI CILJ 4
<i>Razvijena zajednica koja živi u čistom i zdravom okolišu i svoj razvoj bazira na održivom korištenju prirodnih bogatstava i energetskej efikasnosti</i>
OPERATIVNI CILJEVI
4.1.VODA: Smanjena emisija štetnih tvari iz netretiranih komunalnih otpadnih voda u vodne resurse
4.2.TLO: Smanjeno zagađenje tla, uspostavom ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Zavidovici, u potpunosti uklonjenim minsko-eksplozivnim sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje
4.3.ATMOSFERA: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorijevanjem fosilnih goriva
4.4.Zaštićena, pravilno valorizirana i u funkciju održivog razvoja i turizma stavljena biološka raznolikost, prirodno, kulturno i historijsko naslijeđe općine Zavidovići

POKAZATELJI KRAJNJEG REZULTATA (IDNIKATORI)	POČETNA VRIJEDNOST
Broj ukinutih direktnih ispusta u vodotoke	0
Dužina izgrađene kanalizacione mreže	0
Broj novoizrađenih akata koji se odnose na vodozaštitu	0
Broj korisnika odvožnje otpada	7553
Broj ukinutih divljih deponija	0
Kvadratura deminiranih područja	0
Broj provedenih kampanja o značaju očuvanja okoliša	0
Broj poljoprivrednika koji primjenjuju princip integralne poljoprivredne proizvodnje	0
Broj i vrijednost nove opreme za upravljanje otpadom u JKP „Radnik“	0
Broj rekonstruisanih objekata u cilju utopljanja	0
Broj javnih objekata koji imaju energetske certifikat	0
Broj provedenih kampanja o principima energetske efikasnosti	0
Studija degradacije biljnog i životinjskog svijeta na području općine Zavidovići	0

Registar zagađivača rijeka Krivaje i Gostović	0
Studija stanja spomenika kulturnog i historijskog nasljeđa	0
Broj saniranih spomenika kulturnog i historijskog nasljeđa	0

Praćenje se, dakle, vrši na osnovu definisanih projektnih i programskih indikatora i plana implementacije. Uspostavljeni mehanizmi za praćenje realizacije strategije razvoja će praćenjem definisanih indikatora kontrolisati ostvarenje ciljeva, tako što će prikupljati i analizirati podatke potrebne za njihovo dokazivanje.

Praćenje treba uskladiti sa ciklusom pripreme godišnjih izvještaja od strane odgovarajućih statističkih i drugih institucija (statistički zavodi, APIF/AFIP, itd).

Podloge za vrednovanje pripremaju službe za upravu, na osnovu nalaza godišnjeg praćenja. Drugu osnovu predstavljaju indikatori koji su definisani u toku procesa planiranja.

Ukoliko za to postoje potrebna sredstva, uputno je posao vrednovanja povjeriti kompetentnoj spoljnoj ili lokalnoj organizaciji, koja ima potrebne reference. Nalaze i preporuke vrednovanja razmatraju Načelnik sa resornim rukovodiocima i Općinsko vijeće.

Veoma je važno da se od početka posao na prikupljanju, obradi i analizi podataka ne tretira kao jednokratan, već da se sistemski zasnje. To znači da se postavi tako da se:

- kreiraju odgovarajuće baze podataka, koje će se relativno lako godišnje ažurirati,
- redovno godišnje izvode odgovarajuća direktna ispitivanja grupa aktera / korisnika usluga, prema standardizovanoj metodologiji i instrumentima, kako bi se mogle pratiti promjene i napredak,
- koristi za praćenje i vrednovanje ostvarivanja strategije i razvojnih planova.

Neophodno je korištenje odgovarajućih uređenih baza podataka, koje se ažuriraju barem jednom godišnje, kad su raspoložive odgovarajuće statistike u pitanju.

Strategija je fleksibilan instrument koji treba redovno ažurirati radi prilagođavanja promjenama u okruženju. Preispitivanje i ažuriranje komponenti strategije izvodi se selektivno, tako da se obično vizija razvoja i strateški ciljevi ne mijenjaju tokom odabranog strateškog perioda, sektorski planovi se preispituju i po potrebi revidiraju, kao i ostale komponente.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-2442/16-AP-14

Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 15. stav 1. tačka 1. i člana 25. stav 1. tačka 4. Statuta općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5/a/2008) i Akcionog plana društvene povezanosti u zajednici općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“ broj: 8/2015), Općinsko vijeće Zavidovići, na 6. sjednici održanoj dana 31.03.2017. godine, donijelo je

ODLUKU
o postupanju u slučajevima incidenata
motivisanih predrasudama

Član 1.
(Predmet)

Ovom Odlukom potvrđuje se opredjeljenje Općine Zavidovići da sa građanima i drugim subjektima gradi stabilnu, prosperitetnu i za život ugodnu društvenu zajednicu bez tolerancije prema incidentima motivisanim predrasudama.

Član 2.
(Pojam)

(1) Incident motiviran predrasudama je incident ili djelo počinjeno iz predrasude koje šalje snažnu poruku netolerancije prema pojedincu ili grupi, a koja može izazvati osjećaj nesigurnosti i nepovjerenja unutar lokalne zajednice.

(2) Predrasude su negativni stavovi usmjereni protiv neke osobe ili grupe ljudi, bazirani na stereotipima. Stereotipi su takozvane „slike u našim glavama“. Pružaju okvire za objašnjenje događaja o kojima smo samo djelimično obaviješteni. U pitanju je previše pojednostavljen način razmišljanja o određenim pojavama ili grupama ljudi, bilo da je riječ o rasi, društvenom sloju, spolu, etničkoj pripadnosti, dobi, invalidnosti, političkom uvjerenju, religiji, kulturi, seksualnoj orijentaciji, zanimanju ili nekim drugim ličnim karakteristikama.

Član 3.
(Saznanja i obavještanje o incidentima motivisanim predrasudama)

(1) U slučaju saznanja koja upućuju na incidente motivisane predrasudama na području općine Zavidovići, koji šalju snažnu poruku netolerancije prema pojedincu ili grupi, a u cilju efikasnog odgovora lokalne zajednice, obaveza je svih građana, organa i organizacija, predsjednika savjeta mjesnih zajednica kao i drugih pravnih lica na području općine Zavidovići, da izvrše prijavu takvih saznanja Općinskom načelniku.

(2) Policijska stanica Zavidovići će u najkraćem mogućem roku, o incidentima motivisanim predrasudama obavijestiti Općinskog načelnika.

- 281 -

Član 4.

(Javna osuda incidenata motivisanih predrasudama)

(1) Ovlašćuje se Općinski načelnik da po prijemu informacije o određenom događaju i izvršenoj procjeni da se radi o incidentu iz člana 2. stav 1. ove Odluke, isti osudi javnim saopćenjem.

(2) Javno saopćenje iz prethodnog stava objavit će se u roku 72 sata ili čim bude moguće, na web stranici i oglasnoj ploči Općine Zavidovići, a po potrebi i u drugim medijima.

Član 5.

(Ovlaštenje)

Za realizaciju ove Odluke zadužuje se Općinski načelnik.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasniku općine Zavidovići“.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-959/17-AP-4
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 25. i 138. stav 2. Statuta Općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5a/2008), člana 10. stav 3. Evropske povelje o lokalnoj samoupravi koja je ratifikovana Uredbom o ratifikaciji Evropske povelje o lokalnoj samoupravi („Službeni list RBiH“, broj: 31/94), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici održanoj 31.03.2017. godine, donosi

ODLUKU

o bratimljenju općine Zavidovići, Bosna i Hercegovina, sa općinom Gemlik, Republika Turska

Član 1.

Općina Zavidovići, Bosna i Hercegovina, bratimi se sa općinom Gemlik, Republika Turska.

Član 2.

Općinsko vijeće daje saglasnost da Općinski načelnik u ime općine Zavidovići, Bosna i Hercegovina, zaključi Sporazum o bratimljenju sa općinom Gemlik, Republika Turska.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu prvog narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Općine Zavidovići“.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-23-163/17-AP-15
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 6. stav 1. Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03 i 72/09) i člana 25. Statuta Općine Zavidovići („Službeni glasnik Općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5a/2008), Općinsko vijeće Zavidovići je na 6. sjednici održanoj 31.03.2017. godine donosi

ODLUKA
o usvajanju Općinskog plana upravljanja otpadom 2017-2022

Član 1.

Usvaja se Općinski plan upravljanja otpadom 2017-2022.

Član 2.

Općinski plan upravljanja otpadom 2017-2022 je sastavni dio ove Odluke.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu prvog narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku općine Zavidovići“

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)   Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-23-163/17-AP-17
Datum: 31.03.2017. godine

OPĆINSKI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM 2017 – 2022

1. Uvod

Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno skupljanje i tretiranje komunalnog otpada u BiH je regulisano nizom propisa koji su doneseni na različitim nivoima vlasti. Propis na nivou BiH je Strategija upravljanja čvrstim otpadom 2008-2018. koja predviđa rješavanje problema prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada na prostoru cijele BiH. Ova strategija, kao i strategije nižeg nivoa i drugi propisi koji regulišu ovu oblast, usklađivani su sa evropskim standardima i direktivama. Strategija i svi ostali propisi koji regulišu oblast prikupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada se dotiču niza drugih oblasti bitnih za jednu zajednicu, kao što su zaštita zdravlja stanovništva, zaštita okoline, prirode, voda, šuma, zemljišta itd. kao i razvoj turizma, a i drugih grana privrede.

Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 33/03 i 72/09) je pravni osnov za donošenje Općinskog plana upravljanja otpadom. Ovaj zakon primjenjuje se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode.

Na osnovu obaveze kantona, donesen je Plan upravljanja otpadom na području Ze-do kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/2009), koji definiše aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja otpadom u periodu od narednih 20 godina.

Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno skupljanje i tretiranje komunalnog otpada, vrši se u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 17/2008), kojim je uređeno osnivanje i rad komunalnih preduzeća i obaveze općina u pružanju komunalnih usluga. Općinskom Odlukom o komunalnom redu (Službeni glasnik Općine Zavidovići broj 3/2015) regulišu se prava, dužnosti i obaveze preduzeća kojim su povjereni poslovi prikupljanja i odlaganja otpada.

Ovaj Plan predviđa provođenje određenih mjera i realizaciju konkretnih projekata na području općine Zavidovići u narednih 5 godina, a njegova izrada zasnivala se, prije svega, na već pomenutim propisima viših nivoa vlasti i odlukama Općinskog vijeća Zavidovići. Polazna osnova za ovaj plan je stepen realizacije prethodnog plana (Općinski plan upravljanja otpadom 2011-2016). Realizacijom ovog plana predviđeno je da po prvi put organizovanim načinom prikupljanja otpada bude obuhvaćeno cijelo područje općine Zavidovići, zatim zatvaranje Gradske deponije Ekonomija i saniranje svih divljih deponija, za šta će biti potrebno obezbijediti značajna finansijska sredstva, a uporedo s ovim potrebno će biti mnogo raditi na promjeni navika stanovništva, informisanosti i podizanju svijesti o značaju životne okoline i neophodnosti uvođenja svih u sistem. Iskustva iz prethodnog perioda govore da na novim područjima, gdje je došlo do uvođenja organizovanog prikupljanja otpada, postoji dovoljna kritična masa o prihvatanju ovog posla kao obaveze svakog građanina. Već ranije prihvaćen regionalni koncept prikupljanja i zbrinjavanja otpada opredjeljuje osnovne smjernice i pravce djelovanja, a ono što treba istaći i oko čega treba posebnu pažnju posvetiti kod planiranja je to da je općina Zavidovići opredijeljena za odlaganje otpada na Regionalnu deponiju Mošćanica, koja je sa svojim centralnim gradskim dijelom udaljena od Regionalne deponije Mošćanica oko 70 km, a udaljene mjesne zajednice i još dodatnih 30 do 40 km. Naravno, transport komunalnog otpada na ovakvim udaljenostima predstavlja dodatni problem i sa aspekta troškova a i sa organizacionog i tehničkog aspekta. Za ova udaljenija područja potrebno je iznaći neka drugačija, ekonomski opravdanija rješenja, alternativno je moguće usmjeriti ova područja na susjedne općine.

Kao što je rečeno, ovaj Plan predviđa, između ostalog, proširenje organizovanog prikupljanja otpada na cijelom području općine i potpuno zatvaranje Gradske deponije Ekonomija. S obzirom na geomorfološke osobine, razuđenost prostora, ovo prvo će zahtijevati posebnu organizovanost operatera za prikupljanje otpada, odnosno JKP Radnik i njegovo jačanje u tehničkom i organizacionom pogledu. A i jedno i drugo zahtijeva dodatna, a velika finansijska izdvajanja, pa će i njihova provedba uglavnom

zavisiti od mogućnosti obezbjeđenja finansijskih sredstava. Na kraju, bez obzira na moguće poteškoće, imajući u vidu dešavanja i tendencije u okruženju po pitanju prikupljanja i zbrinjavanja otpada i pravni status Gradske deponije Ekonomija, Općina će morati iznaći dovoljno i finansijskih i drugih mogućnosti i bez ikakve alternative što prije realizovati projekte iz ovog plana.

2. Karakteristike općine Zavidovići i područja koje nije do sada obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada

2.1. Morfološke karakteristike - posebno područje koje nije pokriveno organizovanim načinom prikupljanja otpada

Općina Zavidovići nalazi se u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, sa ukupnom površinom od oko 507 km². Teritorijalno i administrativno je sastavni dio Zeničko-dobojskog kantona i pripada ekonomskoj regiji „Centralna Bosna i Hercegovina“. Graniči se sa općinama Žepče, Maglaj, Banovići, Olovo i Kakanj. Grad Zavidovići, kao administrativno sjedište općine, nalazi se na 44,27^o sjeverne geografske širine i 18,10^o istočne geografske dužine, na 210 m nadmorske visine i leži na tri rijeke – Bosna, Krivaja i Gostović. Klima je umjereno kontinentalna sa prosječnom temperaturom od 5-10° C, sa padavinama od 800-1.200 mm i oko 1.630 sunčanih sati godišnje.

Zavidovići su bogati vodenim tokovima. Ambijentalno su smješteni u podnožju šumovitih planina i brda, sa mnogo pećina i šume.

Područje koje nije pokriveno organizovanim načinom prikupljanja čini oko 50% ukupne površine na kojem živi, po podacima sa posljednjeg popisa, 35.988 stanovnika, odnosno 40.272 u geografskom pogledu to je sjeveroistočni dio Općine, koji graniči sa općinama Maglaj, Banovići i Olovo i čine ga 9 mjesnih zajednica. MZ Dolina-Alići i Dolac se izdvajaju od ostalih po mnogim osobinama, najbliže su centralnom dijelu općine, imaju dobru putnu infrastrukturu, izuzev jednog dijela MZ Dolina-Alići, gdje problem u komunikaciji mogu predstavljati podvožnjaci i nekategorisani putevi koji su uži a posebno u zimskom periodu jer nema organizovanog čišćenja snijega, a uglavnom su ravna područja, a i sama naselja su planski dobro organizovana i izgrađena. To su ruralna naselja sa po nekoliko privrednih subjekata i zanatskih radnji. Na ovim područjima stanovništvo samoorganizovano prikuplja komunalni otpad i odvozi ga na Gradsku deponiju Ekonomija. S obzirom na sve ove karakteristike na ovim područjima, može se lakše nego na ostalim pristupiti organizovanom načinu prikupljanja otpada.

Drugo područje koje se može izdvojiti je područje MZ Brezik, Krivaja, Krivaja-Smailbašići, Pašin Konak, Rujnica i Mećevići. Za razliku od prethodnih područja ove mjesne zajednice su uglavnom udaljenije od centralnog dijela općine (od 3 do 12 km), brdovita područja sa nadmorskom visinom do iznad 600 m, putnu infrastrukturu čine dijelom regionalni put, zatim lokalni putevi i nekategorisani putevi.

Dostupnost naseljenih mjesta u ovim MZ-a za pružanje usluga odvoza otpada nije na zadovoljavajućem nivou, jer se radi o velikom području sa lošom putnom infrastrukturom, koja je, ako i postoji, uglavnom neprohodna za veća i teža vozila za odvoz otpada. Iz tog razloga mora se iznaći način da postoji kombinovano prikupljanje otpada u takvim naseljenim mjestima, gdje se otpad iz domaćinstava transportuje do kontejnerskih lokacija, na način koji je moguć u uslovima neprohodne putne infrastrukture. Ovdje se mogu posebno pojaviti problemi u zimskom periodu, kada dodatno visok snijeg može stvarati poteškoće u transportu. U ovim MZ-a nije bilo nikakvog organizovanog prikupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada, osim u MZ Mećevići. Najudaljenije područje od centralnog dijela općine a i same RD (Regionalne deponije) Mošćanica čine tri MZ: Vozuća, Ribnica i Maoča. Sve što važi za ovu prethodnu grupu MZ-a važi i za ovo područje. Izdvaja ih samo velika udaljenost od samog centralnog dijela općine, 30 do 40 KM, a od RD Mošćanica 100 do 110 km. Transport komunalnog otpada na ovakvim udaljenostima predstavlja dodatni problem i sa aspekta

troškova a i sa organizacionog i tehničkog aspekta. Za ova područja potrebno je iznaći neka drugačija, ekonomski opravdana rješenja. Alternativno je moguće usmjeriti ova područja na susjedne općine, odnosno na općinu Banovići, u kom slučaju bi se dužina transporta smanjila za oko 20 km.

2.2. Opis dijela općine koji nije pokriven organizovanim prikupljanjem otpada

Područje koje nije obuhvaćeno organizovanim prikupljanjem otpada, odnosno područje koje bi u planskom periodu trebalo da bude pokriveno ovom aktivnošću, kao što je već navedeno, obuhvata nekoliko mjesnih zajednica u sjeveroistočnom dijelu općine i čini nekoliko prostorno i komunikacijski odvojenih cjelina.

2.2.1. Područje niz rijeku Bosnu i dolina Rujnice obuhvata dio mjesne zajednice Mećevići, mjesnu zajednicu Dolac i mjesnu zajednicu Rujnica, najudaljenije mjesto Tursići, oko 16 km od centralnog dijela općine. Putna komunikacija se obavlja jednim dijelom regionalnim putem, lokalnim i nekategorisanim putevima, u zimskom periodu nema velikih snježnih padavina. Na dijelu područja koje pripada mjesnoj zajednici Mećevići već ranije su se građani samoorganizovali, prikupljaju komunalni otpad i odvoze ga na gradsku deponiju Ekonomija.

Proizvođači otpada:

- stanovništvo - 2.350,
- domaćinstva – 734,
- privredna aktivnost-jedan veći proizvodni tekstilni kapacitet, srednje izražena poljoprivredna djelatnost,
- ustanove-dvije četverorazredne škole, jedna ambulanta.

2.2.2. Područje Ulaz – Mećevići – Krčavine - Hajderovići obuhvata veći dio mjesne zajednice Mećevići, manji dio mjesne zajednice Rujnica i mjesnu zajednicu Pašin Konak, sa većim brojem naselja, međusobno udaljenih i po nekoliko kilometara. Komunikacijski je područje povezano lokalnim putem i sa nekoliko nekategorisanih puteva, najudaljenije naselje je 17 km od centralnog dijela općine. Nadmorska visina na kojoj se nalaze neka naselja je iznad 600 m, u zimskom periodu putevi mogu biti zatrpani snježnim nanosima i kao takvi predstavljati problem u komunikaciji.

Proizvođači otpada:

- stanovništvo - 5.600,
- domaćinstva - 1.750,
- privredne aktivnosti-nema većih privrednih subjekata, postoje male zanatske radnje i trgovačke radnje, poljoprivredna djelatnost srednje izražena,
- ustanove-jedna osmogodišnja škola, dvije ambulante.

2.2.3. Područje uz rijeku Krivaju – Brezik - Krivaja-Smailbašići obuhvata mjesne zajednice Brezik, Krivaja i Krivaja-Smailbašići, povezane su regionalnim, lokalnim i nekategorisanim putevima, udaljene su od centralnog dijela općine 8,12 i 14 km.

Proizvođači otpada:

- stanovništvo - 3.100,
- domaćinstva - 968,
- privredne aktivnosti- nema većih privrednih subjekata, postoje male zanatske radnje i trgovačke radnje, poljoprivredna djelatnost srednje izražena,
- ustanove-dvije četverorazredne škole, jedna ambulanta.

2.2.4. Područje uz rijeku Krivaju – Vozuća – Ribnica - Maoča obuhvata mjesne zajednice Vozuća, Ribnica i Maoča. Povezane su regionalnim, lokalnim i nekategorisanim putevima, udaljene su od centralnog dijela općine 25, 30 i 38 km. U zimskim periodima dio putnih komunikacija ovih mjesnih zajednica može biti zatrpan snježnim nanosima. Ovo su ujedno i najudaljeniji dijelovi općine i, kao takvi, u ovom Planu će biti posebno tretirani. Skoro pa duplo manja udaljenost je do susjedne općine Banovići, a što navodi na razmišljanje da se komunalni otpad sa ovog područja odvozi i zbrinjava na područje općine Banovići, to je mnogo lakše organizacijski izvesti, a sa finansijskog aspekta racionalnije, ako bi se otpad, recimo iz Maoče, vozio na RD Mošćanica, to je udaljenost oko 110 km. U toku ljeta ovo područje posjećuje veliki broj izletnika iz susjednih općina a i šire.

Proizvođači otpada:

- stanovništvo - 3.600,
- domaćinstva - 1.125,
- privredne aktivnosti- nema većih privrednih subjekata osim jednog prerađivačkog kapaciteta, koji je trenutno van funkcije, postoje male zanatske radnje i trgovačke radnje, poljoprivredna djelatnost srednje izražena,
- ustanove-jedna osmorazredna i dvije četverorazredne škole, jedna ambulanta,
- izletnici-2 do 3 hiljade izletnika je prisutno oko 30 dana u ljetnom periodu na rijeci Krivaji.

3. Proizvodnja otpada

3.1. Stanovništvo

Po posljednjem popisu stanovništva na općini Zavidovići stalno živi 35.988 stanovnika, odnosno 12.519 domaćinstava. Gore navedenom treba dodati još 4.284 stanovnika, koji u toku godine jedan dio vremena borave u BiH, pa to u konačnici ukupno iznosi 40.272 stanovnika. Do sada je u organizovani način prikupljanja otpada uvedeno oko 25.000 stanovnika, odnosno oko 7.100 domaćinstava.

Na području koje nije obuhvaćeno ovom aktivnošću, a što je predviđeno ovim Planom, živi oko 15.000 stanovnika, odnosno oko 4.600 domaćinstava. Ako se uzme u obzir srednja produkcija otpada po domaćinstvu, onda svi zajedno proizvode oko 10.000 tona miješanog otpada na bazi godine.

3.2. Privredni subjekti

Dio otpada nastaje kao rezultat privrednih aktivnosti koje se uglavnom odnose na drvenu industriju, metalnu industriju i neke druge grane manjeg obima proizvodnje. Može se konstatovati da u svim tim aktivnostima nema specifičnih i posebno opasnih otpada. Osim industrije, potrebno je naglasiti nastajanje otpada u poljoprivrednoj proizvodnji, gdje nastaju NUS proizvodi, koji se još uvijek ne koriste u nekoj proizvodnji kao sirovina, na primjer biljni ostaci poslije žetve. Takođe, u posljednje vrijeme, sve više se koriste razni pesticidi i vještačka gnojiva, gdje nastaje otpad u vidu papirne i plastične ambalaže. Količine otpada koje nastaju privrednim aktivnostima teško je utvrditi.

Veći dio otpada, koji nastaje u preduzećima, sama preduzeća skupljaju, čuvaju i plasiraju kao sekundarne sirovine na tržištu. Osim ovoga, kao proizvođači otpada prisutne se uslužne djelatnosti u trgovini, ugostiteljstvu, kao i ustanove.

3.3. Javne ustanove

Od ustanova izdvajaju se škole i Dom zdravlja Zavidovići. Škole u zavisnosti od veličine škole, odnosno broja učenika i proizvodnja otpada je različita. Dom zdravlja Zavidovići je proizvođač specifičnog otpada koji se zbrinjava na poseban način, u skladu sa pravilnicima koji regulišu ovu oblast potpisuje ugovor sa ovlaštenim pravnim licem.

4. Osvrt na realizaciju prethodnog Općinskog plana upravljanja otpadom (2011-2016)

Planski period od 2011. do 2016. godine predviđao je proširenje organizovanog načina prikupljanja otpada na neke ruralne dijelove općine i realizaciju nekoliko projekata. U potpunosti je realizovan dio Plana koji se odnosi na proširenje organizovanog načina prikupljanja otpada, ovim je obuhvaćeno nekoliko mjesnih zajednica, pokriveno je kompletno područje u slivu rijeke Gostović, područje MZ Lovnica i dio sliva rijeke Krivaja, završno sa MZ Kovači. Urađene su određene pripreme na terenu, održano je niz sastanaka sa savjetima mjesnih zajednica, izgrađeno je 92 lokacije za postavljanje kontejnera.

U organizovani način prikupljanja otpada uvedeno je novih preko 3.000 domaćinstava i privrednih subjekata, odnosno 11.000 stanovnika.

Dio divljih deponija, one koje su se nalazile na ovim područjima su uklonjene i sanirane, primjetno je da na tim lokacijama nema ponovnog odlaganja otpada.

Početak realizacije Projekta sanacije i zatvaranja gradske deponije prethodila je izrada idejnog i glavnog projekta, pribavljanje urbanističke saglasnosti, dozvole za građenje, a za šta je opet trebalo pribaviti niz saglasnosti i mišljenja, rješavanje vlasništva nad privatnim zemljištem itd.

Na raspolaganju su bila sredstva Federalnog ministarstva za zaštitu okoline u iznosu od 164.120,00 KM i sredstva iz općinskog Budžeta koja su bila namjenjena, prije svega, za troškove pribavljanja potrebne dokumentacije i izradu elaborata i glavnog projekta. Jedan dio sredstava utrošen je za realizaciju prve faze Projekta sanacije i zatvaranja gradske deponije, ova faza obuhvata izradu i izmještanje pristupnog puta, izradu kapije, dijela zaštitne ograde i jednog platoa. Osim ovog, na raspolaganju su bila sredstva SIDA-e u iznosu od 401.962,00 za nabavku jednog kamiona i 429 kontejnera. Iz općinskog Budžeta obezbijedeno je 69.000,00 KM za izgradnju lokacija za postavljanje kontejnera. Pomenuta sredstva predstavljaju samo jedan mali dio ukupno potrebnih sredstava za konačno zatvaranje i sanaciju deponije i izgradnju sortirnice sa pretovarnom stanicom.

U toku realizacije projekta proširenja organizovanog prikupljanja otpada ispostavilo se da je na nekim područjima prihvatljivije i jednostavnije prikupljanje otpada iz domaćinstava u vreće nego u kontejnere, to je prije svega zbog konfiguracije terena na nekim područjima, gabarita puteva, zimskih uslova, a na nekim mjestima i zahtjeva korisnika usluga prikupljanja otpada. Iz ovih razloga na nekim mjestima se pristupilo prikupljanju otpada na takav način, odnosno odustalo se od prvobitno planiranog, a to je prikupljanje u kontejnere.

4.1. Zaključna razmatranja:

Izvršene su sve administrativne pripreme vezane za ovaj Plan i Projekat sanacije i zatvaranja Gradske deponije Ekonomija.

Iskorištena su sredstva Ministarstva, SIDA-e i budžetska sredstva, koja nisu bila dostatna za realizaciju svih predviđenih aktivnosti.

U samom načinu prikupljanja otpada vršene su promjene u odnosu na planirano, a što se pokazalo prihvatljivijim i funkcionalnijim, odnosno, na nekim područjima se pokazalo da je prikupljanje otpada u vrećama bolje i efikasnije.

Nisu uklonjene i sanirane sve divlje deponije na područjima koja su obuhvaćena ovim projektom, pa je ubuduće neophodno planirati i ove aktivnosti.

Za realizaciju započetih a nezavršenih aktivnosti iz prethodnog perioda i aktivnosti po ovom Planu potrebno je, prije svega, obezbijediti dovoljno finansijskih sredstava za njihovu realizaciju, a većina ostalih pretpostavki su ispunjene.

5. Pravni okvir za upravljanje otpadom

5.1. Planski dokumenti upravljanja otpadom

Evropska unija je u BiH, 1998. godine, kroz PHARE program, finansirala izradu “Strategije upravljanja otpadom u BiH”. Strategiju je uradila AEA Technology iz Velike Britanije u suradnji sa lokalnim stručnjacima. Strategija je završena u augustu 2000 godine. Strategijom je po prvi put integralno sagledan problem upravljanja otpadom u cijeloj BiH i predložen regionalni pristup rješenju odlaganja otpada. U srednjoročnom periodu planirano je 14 regionalnih deponija, a u dugoročnom (do 2020.) samo 5 regionalnih deponija na teritoriji cijele BiH.

Strategija je u FBiH prihvaćena od nadležnih organa. Strategija je poslužila kao temelj za izradu entitetskih zakona o upravljanju otpadom i bila je pokretač kredita Svjetske banke za izgradnju regionalnih deponija u BiH.

U FBiH je entitesko ministarstvo za okoliš finansiralo izradu Strategije zaštite okoline gdje je dio Strategija upravljanja otpadom. Strategija je usvojena u Parlamentu Federacije BiH 26.10.2009. za period 2008-2018.

Tabela 1 Izvod iz Federalne strategije upravljanja otpadom, 2008-2018.

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
1	Uspostaviti cjeloviti sistem regionalnog upravljanja otpadom baziran na načelima prevencije, razdvojenog prikupljanja, reciklaže, zagađivač plaća	Izraditi regionalne planove i programe kojim se definiše sistem upravljanja svim kategorijama otpada. Plan treba obuhvatiti tehničke, institucionalne, pravne i ekonomske aspekte.	Najkasnije do kraja 2009. godine	Kantoni i općine FBiH
2	Prikupiti i reciklirati papir i karton u obimu od 50% do 2015 od 80% do 2018. Prikupiti i reciklirati plastičnu ambalažu u obimu od	Plan treba obuhvatiti i mjere sanacije postojećih nelegalnih odlagališta, općinskih odlagališta, te mjere za povećanje pokrivenosti uslugama prikupljanja otpada. Realizacija aktivnosti, posebno onih koje se odnose na tehnički aspekt, treba biti planirana po fazama. <ul style="list-style-type: none"> – Prva faza do 2010. godine – obim realizacije poslova 30% – Druga faza do 2015. godine – obim realizacije poslova 80% – Krajnji rok za implementaciju cjelovitog koncepta je 2018. godina. Ciljevi postavljeni Strategijom, istovremeno su i ciljevi koji se moraju ostvariti kroz regionalne planove. 		
3		Izraditi općinske planove i propise kojim se definišu lokalne obaveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponovanja definiranog	Najkasnije do kraja 2009. godine	Općine FBiH, Komunalna poduzeća

Redni broj	Cilj	Opis mjere	Vrijeme izvršenja	Odgovornost
	30% do 2015 i od 50% do 2018	Regionalnim planom.		
4		Povećati obuhvat usluga prikupljanja otpada na: <ul style="list-style-type: none"> – I faza 80% – II faza 90% 	I faza najkasnije do 2012. godine, II faza do 2018. godine	Općine i komunalna preduzeća
5		Ukloniti ilegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	Do kraja 2011.godine	Općine
6		Sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta	Najkasnije do kraja 2011. godine	Općine i komunalna preduzeća
7		Uspostaviti sistem razdvojenog prikupljanja transporta i reciklaže po regijama u skladu sa dinamikom specificiranom regionalnim Planovima	Najkasnije do kraja 2015. godine	Općine i kantoni FBiH
8		<p>Donijeti propise o promjeni politike cijena za usluge prikupljanja i odvoženja otpada u svim općinama u dvije faze:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Faza 1- paušalna cijena bazirana na proizvedenoj količini otpada po stanovniku, – Faza 2- cijena po količini odbačenog otpada- cijena koja je poticajna za reciklažu, ova faza ovisi o dinamici implementacije regionalnog koncepta. <p>Cijena koja se plaća preduzećima za zbrinjavanje komunalnog otpada treba u oba slučaja da bude bazirana na punom pokrivanju troškova odnosno uključiti: prikupljanje, transport, obradu i odlaganje, monitoring, zatvaranje, održavanje i monitoring odlagališta nakon zatvaranja. Cijena treba da uključiti i iznos ekološke naknade.</p>	<p>Najkasnije do kraja 2009. godine</p> <p>Najkasnije do kraja 2015. godine</p>	Općine i kantoni FBiH

Mjere koje proizlaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008–2018, a koje se odnose na općine i komunalna preduzeća, pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje nekih novih načina prikupljanja i odlaganja otpada, zatim povećanje obima usluga

prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti. Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu. Određene mjere, za koje su predviđena velika sredstva, neće se moći provesti u datim rokovima, kao npr. zatvaranje i potpuna sanacija općinske deponije, iako je općina Zavidovići, u odnosu na mnoge druge općine, podmakla u pripremi ovih poslova - urađeni su projekti, pribavljene mnoge saglasnosti, pristupilo se prvoj fazi realizacije projekta.

Prema članu 9. Zakona o upravljanju otpadom, kantoni su dužni uraditi kantonalne planove upravljanja otpadom, koji treba da budu usaglašeni sa Federalnim planovima. Naime, ciljevi postavljeni Federalnom strategijom istovremeno su i ciljevi koje treba ostvariti kroz kantonalne planove upravljanja otpadom. S tim u vezi, u ZE-DO kantonu je Skupština ZE-DO kantona, na 25. sjednici, održanoj 15.12.2008. godine, donijela Plan upravljanja otpadom na području ZDK („Službene novine ZE-DO kantona“, br.: 1/09). Plan upravljanja otpadom u ZDK-u usaglašen je s federalnom strategijom.

U Strategiji razvoja općine Zavidovići („Službeni glasnik Općine Zavidovići“, broj: 10a/2006), problematika upravljanja otpadom tretirana je na više mjesta. Tako se u Strategiji navodi sljedeće:

„Najveći i najizraženiji problemi su: neuređenost Gradske deponije Ekonomija, stara, loša i nedovoljna sredstva za odvoz otpada (vozni park, kontejneri), neprimjereno ponašanje korisnika itd”.

„Poseban problem, u smislu zaštite okoline i neposredne sredine uz naseljena mjesta, predstavljaju divlje deponije, koje se formiraju odlaganjem smeća i otpada. One se formiraju u skladu sa potrebama stanovništva da se riješi smeća i otpada, to su obično mikro lokacije vanurbanog gradskog područja koje nije pokriveno adekvatnom komunalnom uslugom i aktivnostima“.

„S obzirom da se radi o više hiljada kubnih metara nagomilanog smeća (otpada) koje se svakodnevno uvećava, to upućuje na potrebu ozbiljnog angažovanja oko rješavanja ovog problema“.

Strategijom razvoja općine predviđena je izrada projekta „Organizovano prikupljanje otpada na teritoriji cijele općine Zavidovići“, kao i projekta „Reciklaža otpada“, te jako važnog projekta LEAP. Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP) je proces i dokument u skladu sa međunarodnim propisima koji je primijenjen u mnogim lokalnim zajednicama. On predstavlja plan aktivnosti u oblasti životne sredine na lokalnom nivou. Ovaj plan identifikuje prioritete u oblasti životne sredine na nivou zajednice i uspostavlja i implementira planove upućene ovim prioritetima.

Što se tiče prostorno planske dokumentacije, Općina Zavidovići već duži niz godina nema prostorni plan zbog poznatog problema "Brana Krajnići", u toku je izrada prostornog plana općine Zavidovići.

Urbanistički plan užeg gradskog dijela općine urađen je 1989. godine i njegovo važenje je neograničeno, njime nisu predviđeni objekti čija je namjena za prikupljanje i zbrinjavanje otpada izuzev postojeće Gradske deponije Ekonomija, čije je postojanje privremeno i njeno zatvaranje je predviđeno ovim Planom.

Regulacioni planovi postoje za pojedine dijelove gradskog područja, oni su detaljniji ali ni u njima nisu predviđeni objekti čija je namjena prikupljanje i zbrinjavanje otpada, nemaju ograničenje važenja i njihova izmjena se radi po potrebi.

5.2. Zakonska regulativa i drugi propisi

5.2.1. Državni propisi

Strategija upravljanja krutim otpadom u BiH

5.2.2. Federalni propisi

Federalna strategija upravljanja otpadom 2008–2018

Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o fondu za zaštitu okoline („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zaštiti prirode („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zaštiti zraka („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine FBiH“, broj: 29/97)

Zakon o zaštiti okoline („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Pravilnik o kategorijama otpada sa listama („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)

Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)

Pravilnik o postupanju sa otpadom koji se ne nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)

Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/08)

Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Službene novine FBiH“, broj: 38/06)

5.2.3. Kantonalni propisi

Zakon o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 17/08)

Zakon o zaštiti okoline („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/00)

Plan upravljanja otpadom na području ZDK („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/09)

Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 35/1998)

5.2.4. Općinski propisi

Odluka o komunalnom redu („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 3/2015)

Odluka o kalkulativnim parametrima („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 2/10)

Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 8/07)

Odluka o standardima komunalnih usluga („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 1/10)

Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 3/09)

Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 11/09)

Prostorni plan općine u izradi, očekuje se usvajanje u toku 2017. godine.

Urbanistički plan općine usvojen 1989. godine.

Regulacioni planovi općine.

5.3. Analiza i zaključci

Postojeća zakonska regulativa u BiH je u velikoj mjeri usaglašena sa istom u Evropskoj uniji, i većim dijelom oblast upravljanja otpadom zakonski je uokvirena. Problem nastaje kod primjene iste na terenu, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminirao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

Na općinskom nivou su doneseni potrebni propisi koji regulišu ovu oblast u budućnosti će zasigurno biti potrebno usklađivati cijene plaćanja usluge prikupljanja i zbrinjavanja otpada.

Ako konačno opredjeljenje za područje mjesnih zajednica Vozuća, Ribnica i Maoča bude da se otpad odvozi na područje TK kantona, odnosno općine Banovići, onda će biti potrebno mijenjati neke općinske odluke.

6. Administrativni okvir upravljanja otpadom

Statutom Općine Zavidovići utvrđeno je da Općina obavlja poslove kojim se neposredno ostvaruju potrebe građana, a naročito poslove koji se odnose na:

- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline,
- prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada,
- održavanje javne čistoće,
- preduzimanje mjera za osiguranje higijene i zdravlja,
- zaštitu i unapređenje prirodne okoline.

Na području Općine osnivaju se mjesne zajednice kao obavezan oblik mjesne samouprave, putem kojih građani sudjeluju u odlučivanju o poslovima iz samoupravnog djelokruga i lokalnim poslovima koji neposredno i svakodnevno utiču na njihov život i rad.

Općina Zavidovići je organizovana u 21 mjesnu zajednicu, koje čine 255 naseljenih mjesta sa 35.988 stanovnika .

Iz gore navedenih razloga, a u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:17/2008), Općina je osnovala preduzeće JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići, kojem su povjereni poslovi upravljanja otpadom, kao i ostale komunalne djelatnosti, a što je aktivno već duži niz godina. JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići se nalazi u 100%-tnom vlasništvu Općine Zavidovići. Prikupljanje i odvoženje otpada od strane JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići organizovano je u skladu sa državnim i općinskim propisima.

U administrativnoj strukturi Općine egzistira Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova, koja je nadležna za realizaciju propisa sa aspekta upravljanja otpadom na teritoriji općine Zavidovići. Osim državnih službenika i namještenika zaposlenih u navedenoj Službi, na poslovima upravljanja otpadom, u okviru svojih nadležnosti, angažovana je Komunalna inspekcija i Viši referent za zaštitu okoline.

7. Trenutno stanje u oblasti upravljanja otpadom

7.1. Opšte stanje

Upravljanje otpadom u Bosni i Hercegovini regulisano je nizom propisa donesenih na svim nivoima vlasti, a koji su proizašli i kao obaveza usklađivanja regulative za ovu oblast sa evropskim standardima i direktivama. Međutim, sama primjena i uopšte rješavanje problema prikupljanja i zbrinjavanja otpada je različita u pojedinim dijelovima države. Opšte prihvaćeni koncept regionalnog principa se negdje provodi, a negdje se još nije pristupilo realizaciji koncepta . Što se tiče regije kojoj pripada općina Zavidovići, ovaj koncept, može se reći, funkcioniše. Izgrađena je Regionalna deponija Mošćanica i na njoj se odlaže otpad više godina. Ostali principi sigurnog odlaganja otpada su regulisani propisima, ali primjena u praksi je još uvijek na niskom nivou, kao i procenat razdvajanja otpada, još uvijek funkcionišu nesantitarne općinske deponije, a takođe postoji veliki broj divljih deponija itd.

Općina Zavidovići je, može se reći, u odnosu na neke druge općine podmakla u ovim poslovima. Pravna regulative je usvojena, dio otpada se odvozi na Regionalnu deponiju Mošćanica,urađen je projekat sanacije i zatvaranja Gradske deponije i počelo se sa njegovom realizaciom.

7.2. Način prikupljanja i zbrinjavanja otpada

JKP „Radnik“ je Odlukom Općinskog vijeća određen kao operater za pružanje usluga prikupljanja i zbrinjavanja otpada. Općina Zavidovići je potpisala međuopštinski Sporazum o pristupanju projektu upravljanja čvrstim otpadom i korištenju Regionalne deponije Mošćanica u Zenici, a kasnije, zajedno sa JKP Radnik i Ugovor o korištenju usluga Regionalne deponije Mošćanica.

JKP „Radnik“, u gradskom dijelu općine, već od ranije vrši prikupljanje otpada u kontejnere i odlaže ga na Gradsku deponiju Ekonomija. U proteklih nekoliko godina došlo je do proširenja zone obuhvata organizovanog načina prikupljanja otpada i na neka područja van gradskog dijela općine. Prvobitno na način da su se sami mještani organizovali i obezbijedili neko od transportnih sredstava za prikupljanje otpada u svojim sredinama i odvoze ga takođe na Gradsku deponiju Ekonomija.

Realizacijom prethodnog Plana prikupljanja otpada došlo je do dodatnog proširenja zone obuhvata na nova područja. JKP „Radnik“, većim dijelom, prikuplja otpad u kontejnerima, a manjim dijelom u vrećama. Prikupljanje u vrećama je organizovano u mjestima uz sliv rijeke Gostović kao i uz sliv rijeke Krivaje jer su putne komunikacije uske i strme i gdje veliko vozilo za prevoz otpada nije u mogućnosti saobraćati. Pored prikupljanja otpada putem vreća, na određenim lokacijama uz putne pravce gdje saobraća javni prevoz, postavljeni su i kontejneri kao dodatni način odlaganja otpada.

Sve prikupljene količine otpada su se odlagale na Gradskoj deponiji Ekonomija do prije 2 godine, kada se dio otpada počinje odvoziti i odlagati na Regionalnu deponiju Mošćanica. Razdvajanje otpada se ne vrši u posebne posude - kontejnere, nego se pomiješan preuzima i odlaže. Izuzev razdvajanja otpada, koje se vrši neorganizovano i neobavezno, to radi jedan dio građana općine koji izdvojene sekundarne sirovine prodaju na tržištu i na takav način obezbjeđuju dio finansijskih sredstava za život.

Na području općine Zavidovići postoje dva privatna registrovana subjekta za otkup sekundarnih sirovina koji otkupljuju metalni otpad, papir, plastiku i neke druge sekundarne sirovine. Medicinski otpad iz Doma zdravlja se prikuplja u okviru ustanove koja ima sklopljen ugovor sa odgovarajućim subjektom za zbrinjavanje takvog otpada. Ostale vrste otpada ne tretiraju se posebno, a otpadne vode se ispuštaju u otvorene kanalizacione sisteme i u vodotoke.

Na područjima gdje nije organizovano prikupljanje otpada skoro pa sav otpad iz domaćinstava i privrednih subjekata završava na divljim deponijama, ta područja su tretirana ovim Planom.

Posebno treba istaći odlaganje građevinskog otpada, koji se možda i ne primjećuje kao ostali otpad, ali njegovo prisustvo stvara ipak ružnu sliku i opasnost za prirodu. Ovoj vrsti otpada treba u budućnosti posvetiti posebnu pažnju i iznaći način za njegovo kvalitetno zbrinjavanje.

8. Postojeći kapaciteti za prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje otpada

8.1. Kapaciteti JKP „Radnik“- oprema i radna snaga

Trenutni kapaciteti komunalnog preduzeća su na minimalnom nivou zadovoljavanja usluga, jer smo prema Planu prikupljanja otpada 2011-2016. pružanje komunalnih usluga proširili na 70% populacije stanovništva, a JKP „Radnik“ je dobio jedan kamion, nosivosti 15 tona. Komunalno preduzeće trenutno raspolaže sa dvije prese sa tri osovine, nosivosti 12 i 15 tona i jednom presom sa dvije osovine, nosivosti 3,6 tona. Takođe raspolaže sa kombinirkom JCB 4CX, kamionom kiperom i jednim traktorom. Na deponiji posjeduje buldozer TG 170 koji je u veoma lošem stanju. Kada su u pitanju navedene mašine, osim presa, potrebno je napomenuti da se iste koriste i u ostalim radnim jedinicama (vodovod i kanalizacija, centralno grijanje i zimska služba), a ne samo za prikupljanje otpada, pa tako i nisu angažovane cijelo radno vrijeme na prikupljanju otpada.

Prema planu prikupljanja otpada 2011-2016, izgrađena su kontejnerska mjesta, na koja, su jednim dijelom, postavljeni kontejneri, a na jednom dijelu nepristupačnog terena i zbog udaljenosti korisnika

od predviđenih kontejnerskih lokacija, kao i tamo gdje su postojali problemi imovinsko-pravne prirode, prešlo se na prikupljanje i odvoz otpada u vrećama. U gradskom dijelu postoje kontejnerska mjesta od ranije, ali dio istih nije uređen. Stanje kontejnera je uredno i za sada ne bi trebalo planirati nabavku novih kontejnera, jer isti mogu zadovoljiti postojeće potrebe.

Radna snaga u radnoj jedinici "Komunalna higijena", koja se, pored higijene grada, bavi i prikupljanjem i dovozom otpada, trenutno zadovoljava minimalne kriterije zaposlenika (jer se jedan dio radne snage angažuje putem Zavoda za zapošljavanje koristeći finansijska sredstva po njihovim programima), tako da, ukoliko se pristupi proširenju, trebat će planirati dodatni broj zaposlenika, zavisno od obuhvata proširenja kao i broja vozničkih jedinica. Dodatna radna snaga bi se ogledala u vozačima i pomoćnim radnicima. Broj novih radnika zavisi od obima proširenja usluga.

8.2. Stanje gradske deponije

Gradska deponija formirana je 1976. godine na lokalitetu Ekonomija, sama deponija pokriva 1,5 ha zemljišta, nalazi se u neposrednoj blizini regionalnog puta Zavidovići-Maglaj. Od vremena formiranja pa sve do sada deponija nije imala potrebne dozvole. I za svo to vrijeme otpad se odlagao na način da nisu bili obezbijeđeni potrebni sanitarni i drugi uslovi, a što je za posljedicu imalo pojavu požara, neprijatnih mirisa, pojavu opasnih glodara i insekata. Na deponiju se dovozio sav otpad i lagerovao, povremeno zatrpavao inertnim materijalom, a već dugi niz godina na deponiji su prisutna lica koja izdvajaju sekundarne sirovine - metale, papir, plastiku i slično i prodaju ih na tržištu, te na taj način obezbjeđuju dio sredstava za egzistenciju.

U zadnjih nekoliko godina, odnosno realizacijom prethodnog Plana preduzeto je nekoliko aktivnosti u cilju konačnog rješavanja problema odlaganja otpada. Urađen je Plan prilagođavanja gradske deponije, dobijena saglasnost za njega, počelo se sa odvoženjem i odlaganjem dijela otpada na Regionalnu deponiju Mošćanica, kupljen je dio privatnog zemljišta na kojem se nalazi dio deponije, ranije je već rečeno da je predviđena sanacija i zatvaranje deponije sa izgradnjom pretovarne stanice. Glavni projekat je urađen i pribavljene su sve potrebne saglasnosti i dozvole, realizovana je prva faza projekta, a koja se odnosi na izgradnju i izmještanje pristupnog puta, izgradnju ulazne kapije sa dijelom zaštitne ograde i izgradnju jednog platoa.

8.3. Regionalna deponija Mošćanica

Prihvaćen je regionalni koncept prikupljanja i zbrinjavanja otpada, koji podrazumijeva centralizovano odlaganje otpada za više područja i općina. U tom konceptu Općina Zavidovići je opredijeljena na Regionalnu deponiju Mošćanica (RD), koja se nalazi na području općine Zenica, a udaljena je od Zavidovića 72 km.

Potpisan je međuopćinski sporazum o izgradnji regionalne deponije, u početku je to bilo 8 općina iz ZE-DO kantona, među kojim je i općina Zavidovići, kasnije su se pridružile i neke nove općine iz Srednjobosanskog kantona. Isključivo kreditnim sredstvima međunarodnih finansijskih institucija izgrađena je regionalna deponija na lokalitetu Mošćanica, općina Zenica. Općina Zavidovići nije učestvovala u finansiranju izgradnje deponije. Deponija je opremljena za prihvatanje svih vrsta otpada.

Deponijom upravlja Međuopćinsko vijeće, koje čine predstavnici općina, potpisnika sporazuma.

Općina Zavidovići i JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići su sa Regionalnom deponijom Mošćanica potpisali ugovor 11.08.2014. godine. Po tom ugovoru od septembra 2014. godine se počelo sa odvoženjem i odlaganjem otpada sa područja naše općine, a trenutno se sa našeg područja odvozi samo dio otpada na regionalnu deponiju RD Mošćanica. Zatvaranjem Gradske deponije sav otpad će se odvoziti i odlagati na Mošćanicu, što će značajno uticati na povećanje troškova prikupljanja i zbrinjavanja otpada.

9. Infrastruktura za prikupljanje i zbrinjavanje otpada

9.1. Zeleni otoci

Zeleni otok je mjesto na javnoj površini na kojoj su smješteni spremnici za odvojeno prikupljanje otpada (papir i staklo). Ovakav način prikupljanja otpada je zamišljen u užoj gradskoj zoni gdje je već na 20-ak kontejnerskih lokacija postavljeno po tri kontejnera, od čega su dva za miješani komunalni otpad, a treći kontejner, sa plavim poklopcem sa natpisom PET, za plastiku i papir. Ovaj način je zamišljen da se od strane korisnika vrši razdvojeno odlaganje otpada u namjenske kontejnere, ali to do sada nije zaživjelo.

9.2. Centri za reciklažu

Prema definiciji, centar za reciklažu je mjesto gdje se dovozi sav odvojeno prikupljeni materijal (plastika, staklo, papir i slično), presuje / melje / balira i šalje dalje trećim licima na reciklažu. U općini ne postoji takav centar ako se izuzmu pojedinačne aktivnosti pojedinih pravnih lica, kao što je "Ekopraktik" d.o.o. koje to radi u sklopu redovnih aktivnosti i u privatnom je vlasništvu, bavi se otkupom reciklažnih sirovina kao što su: željezo, papir, PET ambalaža, aluminijum i al. boce, bakar, stara vozila, papir - karton, otkup svega navedenog vrši od fizičkih i pravnih lica. Navedeno pravno lice se nalazi u Industrijskoj zoni "Batvice".

9.3. Centri za kabasti otpad

Ne postoje centri za prikupljanje kabastog otpada, isti bi trebalo da se odlaže jednom mjesečno na postojeća kontejnerska mjesta, ali to se ne poštuje, te ga građani odlažu svakodnevno, ovisno o njihovoj potrebi.

9.4. Gradska deponija - projekat

Kada su u pitanju aktivnosti na rješavanju projekta sanacije Gradske deponije Ekonomija i izgradnji pratećih sadržaja prilagođenih regionalnom konceptu odlaganja otpada, ovdje je potrebno navesti da su u toku aktivnosti oko dobijanja građevinske dozvole, kako bi se moglo pristupiti postepenoj sanaciji i prilagođavanju terena, te izradi sortirnice sa ostalim pratećim objektima, infrastrukturom i uređenjem. Cjelokupna projektna dokumentacija se sastoji od nekoliko knjiga i to:

- Knjiga 1 – Sortirnica sa pretovarnom stanicom,
- Knjiga 2 – Hidrotehnički proračun,
- Knjiga 3 – Sanacija postojeće deponije,
- Knjiga 4 – Elektro dio,
- Knjiga 5 – Vanjsko uređenje, pristupna saobraćajnica i hortikultura,
- Elaborat zaštite od požara,
- Elaborat zaštite na radu,
- Misija G 21,
- Studija uticaja na okoliš.

10. Količine otpada

10.1 Ukupno proizvedeni otpad - proizveden ranije i plan 2022. godine

Dnevna proizvodnja otpada, prema procjenama po glavi stanovnika, iznosi 0,73 kg, te će se ovaj statistički podatak koristiti za procjenu količina proizvedenog otpada za period 2017 – 2022. Kako prema posljednjem popisu stanovništva na teritoriji općine Zavidovići živi 35.988 stanovnika, a pored naprijed navedenog imamo 4.284 koji inače borave van BiH, a u toku godine borave u Zavidovićima

manji dio vremena, što u konačnici ukupno iznosi 40.272 stanovnika. Na osnovu navedenog i kako se radi o planiranim i procjenjenim vrijednostima u proračunu će se koristiti broj od 40.000 stanovnika.

Prema navedenim podacima proizvedena planirana količina otpada iznosi:

40.000 stanovnika x 0,73 kg/dan po stanovniku = 29.200 kg/dan = 29 tona/dan

a za godinu dana je: 29 tona x 365 dana = 10.585 tona godišnje.

Planski period je 6 godina, pa ukupna planirana proračunata količina otpada iznosi oko 63.500,00 tona.

10.2. Ukupno proizvedene količine otpada

Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Otpad iz domaćinstava	10.000,00	10.000,00	10.000,00
Otpad iz privrede	200,00	200,00	200,00
Otpad iz javnih ustanova	10,00	10,00	10,00
Ukupno	10.210,00	10.210,00	10.210,00

Kako trenutno ne raspolažemo sa podacima o procentualnom sastavu optada koji proizvodimo u našoj općini to će se za procentualni sastav otpada koristiti podaci iz prethodnog plana. U donjoj tabeli su dati podaci o procentualnom iznosu korisnih komponenti otpada.

10.3. Procentualni iznosi korisnih komponenti otpada

Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Staklo 3 %	200,74	-	306,30
Papir, karton 10%	669,16	-	1.021,00
Plastika 4%	267,66	-	408,40
Željezo i metal 2%	133,83	-	204,20
Zeleni otpad 20%	1.338,32	-	2.042,00
Ukupno	2.609,71	-	3.981,90

10.4. Ostali otpad koji se prikuplja na poseban način

Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Životinjski otpad	-	-	2,00
Medicinski	-	-	-
Građevinski	-	-	120,00
Elektronički	-	-	4,50
Kabasti	-	-	120,00
Auto otpad (gume i vozila)	-	-	50,00
Ukupno	-	-	296,50

10.5. Prikupljeni miješani otpad

Frakcija otpada: Miješani otpad			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen iz domaćinstava	6.541,60	7.570,00	10.000,00

Prikupljen od privrednih subjekata	150,00	100,00	200,00
Prikupljen od javnih ustanova	-	-	10,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	0,00	0,00	0,00
Ukupno	6.691,60	7.670,00	10.210,00

10.6. Prikupljeni otpad za reciklažu

Papir i karton 10%

Frakcija otpada: Papir i karton			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen iz domaćinstava	-	-	1.000,00
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	20,00
Prikupljen od javnih ustanova	-	-	1,00
Prikupljen u centrima za reciklažu	-	-	0,00
Ukupno	-	-	1.021,00

Plastika 4%

Frakcija otpada: Plastika			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen iz domaćinstava	-	-	400,00
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	8,00
Prikupljen od javnih ustanova	-	-	0,40
Prikupljen u centrima za reciklažu	-	-	0,00
Ukupno	-	-	408,40

Staklo 3%

Frakcija otpada: staklo			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	-	300,00
Prikupljen od privrede	-	-	6,00
Prikupljen od javnih ustanova	-	-	0,30
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	0,00
Ukupno	-	-	306,30

- 300 -

Željezo i metal 2%

Frakcija otpada: željezo i metal			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	-	200,00
Prikupljen od privrede	-	-	4,00
Prikupljen od javnih ustanova			
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	0,20
Ukupno	-	-	204,20

Zeleni otpad 20%

Frakcija otpada: otpad od održavanja javnih površina i iz bašti (zeleni otpad)			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	-	40,00
Prikupljen od privrede	-	100,00	100,00
Prikupljen od javnih ustanova	-	-	2,00
Prikupljen sa javnih površina	-	-	1900,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	0,00
Ukupno	-	100,00	2042,00

Specijalni otpad - Nemamo organizovan način prikupljanja specijalnog otpada**Životinjski otpad - leševi**

Frakcija otpada: Životinjski otpad i leševi			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od privrednih subjekata	-	-	1,00
Prikupljen nakon eutanazije bolesnih životinja	-	-	1,00
Ukupno	-	-	2,00

Građevinski otpad i materijal od rušenja

Frakcija otpada: građevinski otpad			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	-	20,00
Prikupljen od privrede	-	-	100,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima	-	-	0,00
Prikupljen od javnih radova (ceste i sl)	-	-	0,00
Ukupno	-	-	120,00

Slupana vozila, rezervni dijelovi i gume

Frakcija otpada: automobilski otpad			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od privrede (atomehaničarske radnje)	-	-	50,00
Prikupljen od strane pravnih lica –auto-otpadi	-	-	0,00
Prikupljen sa javnih površina nakon nesreća	-	-	0,00
Ukupno	-	-	50,00

Elektronski i električni otpad

Frakcija otpada: elektronski i elektronički otpad			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	-	3,00
Prikupljen od privrede	-	-	1,00
Prikupljen u centrima za reciklažu/zelenim otocima ili centrima za kabasti otpad	-	-	0,50
Ukupno	-	-	4,50

Kabasti otpad

Frakcija otpada: kabasti otpad (namještaj i drugo)			
Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Prikupljen od domaćinstava	-	100,00	100,00
Prikupljen od privrede	-	-	10,00
Prikupljen u centrima za odlaganje kabastog otpada	-	-	10,00
Ukupno	-	100,00	120,00

10.7. Ukupno prikupljen otpad

Frakcija otpada: ukupno prikupljan otpad			
Količina u tonama /godina	2011	2015	2022
Miješani otpad	6.691,60	7.670,00	6.228,10
Otpad za reciklažu			3981,90
Otpad prikupljen odvojeno			296,50
Ukupno	6.691,60	7.670,00	10.506,50

10.8. Otpad odvezen na odlagalište

Količina u tonama /godinu	2011	2015	2022
Regionalna deponija	0,00	359,60	6.228,10
Lokalna deponija	6.691,60	7.310,40	0,00
Ostalo	0,00	0,00	4.278,40
Ukupno	6.691,60	7.670,00	10.506,50

10.9. Analiza i zaključci

Kako je vidljivo iz tabela navedenih u gornjem tekstu, trenutni odnos između proizvedenog i prikupljenog otpada iznosi svega 73,00 %, što je veoma malo, te je na ovom polju potreban veći angažman svih zainteresovanih strana kako bi se ovaj procenat značajno povećao i kako bi se obezbijedilo zadovoljavanje ekoloških standarda.

Za realizaciju i povećanje procenta prikupljanja otpada potrebna je veća svijest građana pri samom odlaganju istog na predviđena mjesta, a ne na divlje deponije i obale rijeka. Ovdje je naravno potreban i veći inspekcijski angažman i nadzor. Naravno da je ovdje neophodno i opremanje JKP "Radnik" d.o.o. mehanizacijom kako bi se sa tehničkog aspekta moglo odgovoriti sve većim zahtjevima.

Očekuje se da će do 2022. godine prikupljanje i zbrinjavanje otpada biti približno jednako proizvedenoj količini otpada, što će omogućiti ekološki prihvatljivu sliku općine, jer u tom slučaju neće biti divljih deponija. To također znači da će sav proizvedeni specijalni, opasni, medicinski i drugi otpad biti adekvatno tretiran i deponovan.

11. Način finansiranja usluge prikupljanja i zbrinjavanja otpada

Finansiranje poslova prikupljanja, odvoza i zbrinjavanja otpada vrši se iz prihoda ostvarenih pružanjem usluge iz segmenta individualne i zajedničke komunalne potrošnje, a može i iz općinskog budžeta ili nekog drugog izvora.

11.1. Cjenovnik komunalnih usluga

Tarifa za domaćinstva po važećem cjenovniku

RB	Vrsta usluge	Jedinica mjere	Cijena u KM sa prostom reprodukcijom	Napomena
1	Obračun otpada	član	1,40	Domaćinstva sa više od 4 člana plaćaju paušal 5,98 KM
		kanta 120 l	6,84	
		kanta 80 l	5,56	
		vreća 120 l	8,55	organski otpad
		vreća 70 l	5,13	organski otpad
		vreća 50 l	0,43	tetrapak
		vreća 70 l	5,13	staklo
		vreća 70 l	0,43	papir
		vreća 70 l	2,99	aluminijске boce
		vreća 70 l	2,99	PVC ambalaža
		vreća 70 l	2,56	tekstil
2	Taksa za otpad za prazan stan/kuću	član	0,50	

Ovo su cijene bez odlaganja na sanitarnu deponiju "Mošćanica", a ukoliko bi se otpad vozio na istu, potrebno je povećati cijene i to za 1,87 KM/članu

Tarifa za privredni sektor po važećem cjenovniku

Redni broj	Vrsta usluge	Jedinica mjere	Cijena sa prostom reprodukcijom [KM]		Napomena	
			Proizvodne djelatnosti ukoliko			Ostali
			Industrijske zone 48% od cijene ostalih	Proizvodne djelatnosti 60% od cijene ostalih		
1	Obračun otpada	m ²			0,10	Vjerske zajednice, humanitarne organizacije, udruženja, NVO i sl.
					0,70	Javne ustanove, ugostiteljski objekti (bifei, kafane, restorani, čevabdžinice, fast food, aščinice), mesnice do 30 m ²
					0,50	Javne ustanove, ugostiteljski objekti (bifei, kafane, restorani, čevabdžinice, fast food, aščinice), mesnice od 31 m ² do 60 m ²
			0,19	0,24	0,40	Prostori površine do 60 m ² (osim ugostiteljskih objekata i mesnica)
			0,17	0,21	0,35	Prostori površine od 61 m ² do 150 m ²
			0,14	0,18	0,30	Prostori površine od 151 m ² do 300 m ²
			0,12	0,15	0,25	Prostori površine od 301 m ² do 500 m ²
			2	Mjesečni paušal	120,00	150,00
216,00	270,00	450,00			Prostori površine od 1001 m ² do 2.000 m ²	
240,00	300,00	500,00			Prostori površine od 2001 m ² do 4000 m ²	
288,00	360,00	600,00			Prostori površine od 4001 m ² do 8000 m ²	
326,40	408,00	680,00			Prostori površine od 8001 m ² do 16000 m ²	
384,00	480,00	800,00			Prostori površine preko 16000 m ²	
3	Kontejner 1,1 m ³	Pražnjenje, odvoz i odlaganje otpada po kontejneru za proizvodne djelatnosti koje imaju zatvoren krug uz uslov da se nalaze u urbanom dijelu grada		49,00	Prvo pražnjenje u mjesecu	
				59,00	Drugo pražnjenje u mjesecu	
				89,00	Treće pražnjenje u mjesecu	
				105,00	Četvrto i svako naredno pražnjenje u mjesecu	
4	kanta 120 l			15,00	Jedno pražnjenje	
5	kanta			25,00		

Ovo su cijene bez odlaganja na sanitarnu deponiju "Mošćanica", a ukoliko bi se otpad vozio na istu potrebno je povećati cijene i to za 0,64 KM/m² poslovnog prostora

Usluge preuzimanja, prijevoza, zbrinjavanja otpada i korištenja gradske deponije

Redni broj	Vrsta usluge	Jedinica mjere	Cijena sa prostom reprodukcijom [KM]	Napomena
1	Prijevoz i pražnjenje kontejnera 1,1 m ³	kom	21,00	u urbanom području
			40,00	izvan urbanog područja ukoliko je tehnički izvodivo
2	Najam kontejnera 1,1 m ³	kom/dan	1,28	na osnovu ugovora, ili ukoliko preduzeće ima zatvoren krug
3	Najam kante 120 litara	kom/dan	0,43	na osnovu ugovora, ili ukoliko preduzeće ima zatvoren krug
4	Najam kante 240 litara	kom/dan	0,50	
5	Korištenje deponije smeća	m ³	8,55	
		PVC vreća	1,71	otpad dovezen u vreći
		KM/vozilu	4,27	putničko vozilo 0,5 m ³
		KM/vozilu	8,55	autoprikolica 1 m ³
		KM/vozilu	25,64	traktor ili kamion do 3m ³
		KM/vozilu	38,46	kamion 3 m ³ do 5 m ³
		KM/vozilu	72,65	kamion 6 m ³ do 10 m ³
		KM/vozilu	94,02	kamion preko 10 m ³

Zbrinjavanje medicinskog i životinjskog otpada na regionalnu sanitarnu deponiju "Mošćanica"

Redni broj	Vrsta usluge	Jedinica mjere	Cijena sa prostom reprodukcijom [KM]	Napomena
1	Medicinski i životinjski otpad	do 100 kg	250,00	samo ako su obezbijedeni tehnički uslovi u skladu sa Zakonom o zbrinjavanju otpada („Službene novine F BiH“, broj: 33/03) i pratećim pravilnicima
		1 tona	2500,00	
		prijevoz na Mošćanicu	250,00 /turi	

11.1.1. Analiza stepena naplate u periodu 01.01.-30.09.2016. godine

Redni broj	Ulica/Naselje	Broj korisnika (Fizička + pravna)	Broj članova	Fizička		Pravna		Fakturisano KM	Naplaćeno KM	Procenat naplate %	Napomena	Datum aktiviranja usluge u van urbanoj zoni
				urbana zona	van urbana zona	urbana zona	van urbana zona					
1	BOROVNICA	76	252		75		1	2.843	2.054	72,26 %	Novi korisnici	12.1.2016
2	LIJEVČA	175	609		175		0	4.443	3.454	77,74 %	Novi korisnici	8.3.2016
3	SINANOVIĆI	158	504		152		6	6.924	5.081	73,38 %	Novi korisnici	12.1.2016
4	POLJICE	152	541		146		6	6.879	5.489	79,80 %	Novi korisnici	12.1.2016
5	UL. JUSUFA POLIĆA RIBARA	72	174	69	0	3	0	2.945	2.483	84,30 %	Stari korisnici	
6	OSLOBODILACA GOSTOVIĆA, ENESA KALABIĆA, ROMSKO NASELJE DOLOVI	149	256	122	15	10	2	10.109	7.608	75,26 %	Kombinovani	27.11.2015
7	STIPOVIĆI	132	424		131		1	4.832	4.239	87,73 %	Novi korisnici	12.1.2016
8	ČARDAK	52	125		47		5	2.887	2.077	71,95 %	Novi korisnici	12.1.2016
9	ZLATNI LJILJANI, GAJSKA, GUIDO PULLETTI, FABIO MORENI, SERGIO LANA, DIO POTKLEČKOG PUTA	318	717	273	20	25	0	23.322	18.009	77,22 %	Kombinovani	8.2.2016

10	HUSEIN K.GRADAŠČEVIĆ, 9 MAJ, NASELJE GAJ, PRVOMAJSKA, ALIJE IZETBEGOVIĆA, DIO M.P.SOKOLOVIĆA, S.B.BAŠAGIĆA	1035	1786	922	0	113	0	65.674	53.182	80,98 %	Stari korisnici	
11	POTKLEČJE, MEHMEDA SPAHE, ĆAZIM VIKOVIĆ	432	1294	213	217	1	1	14.418	14.049	97,44 %	Kombino vani	2.2.2016
12	S.B.BAŠAGIĆA, ALIJE IZETBEGOVIĆ, M.PAŠE SOKOLOVIĆ, DOBROVOLJNIH DAVALACA KRVI, G.H.BEGOVA, PINKASA BANDTA	530	800	423	0	107	0	50.652	41.610	82,15 %	Stari korisnici	
13	PINKASA BANDTA, IDČ ASIM ČAMDŽIĆ, VOČARSKI PUT, 4.MANEVARSKI BATALJON, OSLOBODILACA VOZUĆE, OSLOBODILACA KLEKA, PATRIOTSKE LIGE, 15 SEPTEMBAR, A.V.ILHAMIJE	612	1238	596	0	16	0	22.646	16.380	72,33 %	Stari korisnici	
14	POLJICE, PARAVCI,MARUŠIĆI	96	306		96		0	3.263	2.442	74,85 %	Novi korisnici	2.2.2016
15	GAZIJE ,ČESME,KRIVAJSKA	227	500	217	0	10	0	9.362	7.890	84,27 %	Stari korisnici	

16	STAVCI, GORNJI KOVAČI, BRIJEG	374	1178		372		2	12.152	8.503	69,97 %	Novi korisnici	7.2.2016
17	ČESME, KRIVAJSKA, ULJIČKI PUT	103	242	79	15	8	1	11.474	10.589	92,29 %	Kombinovani	18.2.2016
18	MAJDAN, MAJDANSKI PUT, ČUMURANA	174	420	128	45	1	0	6.737	4.846	71,93 %	Kombinovani	1.7.2015
19	ZAVIDOVIČKI PUT, AJVAZ DEDINA, ČUMURANA	80	203	77	3		0	2.380	2.114	88,81 %	Kombinovani	1.7.2015
20	14 APRIL, RIDŽALI-DŽEBE, ČUMURANA	149	322	82	66	1	0	4.383	3.607	82,30 %	Kombinovani	1.7.2015
21	ČUMURANA, BRDSKI PUT, BOSANSKI PUT, KULINA BANA, 8 MART	291	592	287	0	4	0	10.138	7.192	70,95 %	Stari korisnici	
22	8 MART, 35 DIVIZIJE, STJEPANA RADIĆA, NIKOLE TESLE, BILJAČIČKI PUT	243	454	207	0	36	0	38.255	28.728	75,10 %	Stari korisnici	
23	BILJAČIĆ, MUSLIMANSKA VRBICA	30	62		30		0	1.058	723	68,31 %	Novi korisnici	1.7.2015
24	MATIJE GUPCA, DUBRAVICA	51	89	39	10	2	0	1.751	1.450	82,81 %	Kombinovani	1.7.2015

25	SARAJEVSKA, OMLADINSKA, RONCADELLE,SREBR ENIČKA,TRAVNIČKA, PODUBRAVLJE	84	146	77	0	7	0	7.324	6.384	87,17 %	Stari korisnici	
26	DUBRAVICA , KREMEN GRLIĆI	282	712	74	208		0	9.356	7.166	76,59 %	Kombino vani	1.7.2015
27	PODUBRAVLJE, DUBRAVAČKI PUT,HASANA KIKIČA,LOVAČKI PUT, BRANILACA DUBRAVICE,VINIŠKI PUT	238	490	215	22	1	0	8.108	6.691	82,52 %	Kombino vani	1.7.2015
28	RONCADELLE,TVORN IČKA,MARŠALA TITA, H.K.PRUŠČAKA, RADNIČKA	74	80	39	0	35	0	38.921	29.549	75,92 %	Stari korisnici	
29	LOVNICA	188	662		186		2	8.269	5.121	61,93 %	Novi korisnici	15.11.2015
30	DOLOVI	47	126		47		0	1.875	1.186	63,27 %	Novi korisnici	11.12.2015
31	KUĆICE	38	129		38		0	1.494	749	50,15 %	Novi korisnici	12.1.2016
32	MUSTAJBAŠIĆI	156	474		156		0	5.143	1.781	34,63 %	Novi korisnici	5.2.2016
33	VIKOVIĆI	159	441		159		0	5.474	3.367	61,51 %	Novi korisnici	5.2.2016
34	SKROZE	71	244		71		0	2.528	1.194	47,20 %	Novi korisnici	2.2.2016
35	DŽINIĆI	68	240		65		3	2.779	2.138	76,94 %	Novi korisnici	7.2.2016

36	BAJVATI	100	292		100		0	2.786	1.856	66,62 %	Novi korisnici	8.3.2016
37	MAHOJE	88	299		88		0	2.719	1.261	46,36 %	Novi korisnici	8.3.2016
38	ŽIŠCI	23	60		23		0	561	261	46,59 %	Novi korisnici	8.3.2016
39	HRKIĆI	53	177		53		0	1.634	1.103	67,54 %	Novi korisnici	8.3.2016
40	BEŠE	33	116		33		0	1.075	496	46,16 %	Novi korisnici	8.3.2016
41	DONJI KOVAČI	111	273		100		11	4.313	2.954	68,49 %	Novi korisnici	7.2.2016
UKUPNO:		7524	18049	4139	2964	380	41	423.884	327.058	77,16 %	UKUPNO	
				7103		421						
		2.380		0	2.343	0	37	85.930	57.530	66,95 %	Novi korisnici	
		1.976		1.302	621	49	4	92.038	76.129	82,72 %	Kombinovani	
		3.168		2.837	0	331	0	245.917	193.399	78,64 %	Stari korisnici	

11.1.2. Priliv sredstava od naplate usluge prikupljanja otpada

	2011	2012	2013	2014	2015	I-VI 2016
Naknade iz domaćinstava i ekonomskog sektora	367.670	383.484	394.897	389.052	425.265	247.009
Drugi prihod						
Ukupan prihod	367.670	383.484	394.897	389.052	425.265	247.009
Troškovi proizvodnje						
Osoblje	102.480	104.430	110.783	124.038	106.812	62.454
Materijal i sredstva	32.700	41.100	39.400	43.260	45.000	32.000
Drugi troškovi	123.809	120.500	95.600	81.800	125.700	75.000
Vanjske usluge	6.412	11.370	7.810	6.920	4.820	5.900
Državne taxe	5.810	4.505	3.320	5.077	6.500	3.200
Provizija	437	445	480	530	560	209
Amortizacija	8.652	41.929	62.260	66.891	66.599	36.241
Ostali troškovi i rashodi	7.580	9.200	4.800	6.496	6.574	3.600
Ukupno proizvodnja	287.880	333.480	324.454	335.012	362.565	218.604
OPERATIVNI REZULTAT	79.790	50.004	70.443	54.040	62.700	28.405
FINANSIJSKI TROŠKOVI	78.600	47.920	69.850	59.100	79.200	39.000
REZULTAT	1.190	2.084	593	-5.060	-16.500	-10.595

11.1.3. Procjena priliva za period 2017 – 2022. godina

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Naknade iz domaćinstva i ekonomskog sektora	494.018	508.839	510.000	510.000	510.000	510.000
Drugi prihod	10.000	30.000	70.000	100.000	120.000	150.000
Ukupan prihod	504.018	538.839	580.000	610.000	630.000	660.000
Troškovi proizvodnje						
Osoblje	124.907	128.654	135.087	141.841	146.097	151.941
Materijal i sredstva	64.000	66.560	69.888	73.382	75.584	79.363
Drugi troškovi	150.000	156.000	171.600	180.180	185.585	194.865
Vanjske usluge	11.800	12.036	12.156	12.764	13.147	13.804
Državne taxe	6.400	6.656	6.922	7.268	7.486	7.861
Provizija	418	426	431	452	466	489
Amortizacija	72.482	75.381	76.135	79.942	82.340	86.457
Ostali troškovi i rashodi	7.200	7.416	8.158	8.565	8.822	9.264
Ukupno proizvodnja	437.207	453.130	480.377	504.396	519.528	544.043
OPERATIVNI REZULTAT	66.811	85.708	99.623	105.604	110.472	115.957
FINANSIJSKI TROŠKOVI	78.000	80.340	96.408	101.228	104.265	109.479
REZULTAT	-11.189	5.368	3.215	4.376	6.207	6.478

11.2. Finansiranje iz općinskog budžeta

Za realizaciju Općinskog plana upravljanja otpadom 2011-2016. iz općinskog budžeta izdvojeno je 9.256,00 KM za sanaciju divljih deponija i 63.673,00 KM za izgradnju kontejnerskih lokacija.

S obzirom da je kroz realizaciju aktuelnog Plana predviđeno dodatno proširenje zone obuhvata prikupljanja otpada i nastavak zatvaranja i sanacije Gradske deponije i izgradnju pratećih sadržaja, a za šta je potrebno obezbijediti značajna sredstva i kroz općinski budžet će biti neophodno kroz nekoliko godina obezbjeđivati veća sredstva nego do sada. Iz općinskog budžeta će sigurno biti potrebno finansirati izgradnju potrebnih kontejnerskih lokacija, nabavku dijela opreme i sufinansirati konkretne projekte kao što je sanacija i zatvaranje Gradske deponije, nabavka transportnih sredstava i sl.

11.3. Finansiranje iz drugih izvora

Što se tiče finansiranja dosadašnjih aktivnosti iz drugih izvora, najznačajnije je bilo učešće SIDA-e za nabavku opreme i transportnih sredstava, zatim sredstva viših nivoa vlasti, Kanton i Federacija BiH. Za ove potrebe, iz ovih izvora, a u zadnje 3 godine, obezbijeđeno je 586.082,00 KM.

Za realizaciju ovog Plana potrebno je u narednih nekoliko godina iz raznih izvora obezbijediti mnogo veća sredstva a potrebna prije svega za sanaciju i zatvaranje Gradske deponije.

11.4. Analiza i zaključci

Imajući u vidu provođenje planiranih mjera, konkretnih projekata i ukupno potrebna finansijska sredstva koja iznose 3.025.000,00 KM, bit će potrebno uložiti puno truda u obezbjeđivanje finansijskih sredstava.

Za realizaciju ovog Plana bit će potrebno obezbijediti značajna finansijska sredstva, a inače upravljanje otpadom je dosta skup posao. Sveopšta ekonomska i finansijska situacija, i građanstva a i organa vlasti, je dosta teška, pa će biti potrebno uložiti velike napore i iznaći sredstva za realizaciju predviđenih projekata. U ovakvoj, slaboj platežnoj moći stanovništva i nerazvijenoj privredi teško će biti uskladiti cijene usluga odvoza i zbrinjavanja otpada. S druge strane, finansijska moć budžeta je nedovoljna da se u planskom periodu mogu obezbijediti sredstva za nabavku potrebne opreme, da se definitivno sanira i zatvori Gradska deponija Ekonomija, da se saniraju i uklone divlje deponije. Za ove namjene iz općinskog budžeta moći će se obezbijediti samo manji dio sredstava, a veći dio sredstava bit će potrebno obezbijediti iz izvora viših nivoa vlasti ili međunarodnih fondova. Ono što je dobro, to je da je općina Zavidovići izvršila određene pripreme u smislu usvajanja potrebnih planova i odluka kao i pripremi projektno-tehničke dokumentacije za pojedine projekte, tako da u tom pogledu nema prepreka kod apliciranja na pozive koji se povremeno objavljuju sa nivoa ZE-DO kantona, Federacije BiH ili neke od međunarodnih organizacija. Iznos potrebnih sredstava i način obezbjeđivanja prikazan je u razradi po konkretnim projektima, koji su prilog ovom Planu.

12. Problemi i slabosti**12.1. Infrastrukturni problemi - ceste, zimski period, udaljenost, konfiguracija terena**

Putna infrastruktura je veoma bitna za provođenje ovog plana, odnosno za transport komunalnog otpada. Transport komunalnog otpada do mjesta odlaganja i zbrinjavanja na području općine vrši se koristeći nekategorisane, lokalne i regionalne puteve. Posebno je problematično korištenje nekategorisanih puteva, zbog njihovog lošeg opšteg stanja izgrađenosti i održavanja. Stanje infrastrukture u pojednim područjima i naseljima je često i ograničavajući faktor u obavljanju poslova prikupljanja i odvoza komunalnog otpada i u nekim

slučajevima u potpunosti opredjeljuju način skupljanja otpada-vrsta i veličina vozila za prikupljanje, vrsta i veličina posuda za prikupljanje i sl. Posebno je to izraženo u zimskim periodima kada visina snijega i niske temperature onemogućavaju kretanje vozila na putevima na kojim nije organizovano zimsko čišćenje i održavanje. U mnogim ruralnim naseljima, zbog uskih puteva, ne mogu da se kreću veći kamioni za prikupljanje komunalnog otpada.

Na području općine mrežu puteva koji će se koristiti za prikupljanje i prevoz komunalnog otpada čine:

- magistralni put Žepče-Zenica u dužini od 40 km
- regionalni put Zavidovići-Maglaj u dužini od 7 km
- regionalni put Zavidovići-Olovo u dužini od 40 km
- regionalni put Ribnica-banovići u dužini 5 km
- regionalni put Zavidovići-Žepče u dužini od 3 km
- lokalni putevi u dužini od oko 110 km
- nekategorisani putevi u dužini od oko 40 km.

Zajednička karakteristika regionalnih puteva je da su, uglavnom u nižim predjelima, uz rijeke i da je na njima u toku cijele godine organizovana služba održavanja.

Lokalni putevi se nalaze na prostoru cijele općine sa visinskim razlikama od 200 do 700 m, na njima je organizovana zimska služba održavanja, uglavnom su asfaltirani, postoje kratkotrajne poteškoće komunikacije u pojedinim dijelovima godine, njima mogu saobraćati sve vrste vozila za prikupljanje otpada.

Nekategorisani putevi su uglavnom u vanurbanom dijelu općine, dio njih ima betonsku ili asfaltnu podlogu, različitih širinskih gabarita, često su uski, bez mogućnosti prolaza većih vozila, uglavnom nemaju organizovanu zimsku službu održavanja u zimskom periodu zbog snijega i i što su smrзли, neprohodni za vozila.

12.2.Kapaciteti za prikupljanje i zbrinjavanje otpada

Kapaciteti voznog parka JKP "Radnik" d.o.o. Zavidovići su na minimalnom nivou zadovoljavanja usluga, jer je, prema Planu prikupljanja otpada 2011-2016, pružanje komunalnih usluga prošireno na 70% populacije stanovništva, a nabavljen je jedan kamion nosivosti 15 tona. Trenutno raspolaže sljedećom mehanizacijom:

- presa sa tri osovine nosivosti 12 tona	, kapaciteta 22m ³	1 komad,
- presa sa tri osovine nosivosti 15 tona	, kapaciteta 22m ³	1 komad,
- presa sa dvije osovine nosivosti 3,6 tona,	kapaciteta 10m ³	1 komad,
- kombinirka JCB 4CX		1 komad,
- kamion kiper Mercedes 2628		1 komad,
- traktor Zetor sa prikolicom		1 komad,
- buldozer TG 170		1 komad.

Mehanizacija je u minimalno zadovoljavajućem stanju, ali se može konstatovati da je i cjelokupan mašinski park u silaznoj putanji svoje upotrebe. Ovu činjenicu potvrđuju i godišta proizvodnje vozila, a kada je u pitanju buldozer na deponiji, za isti se može konstatovati da sve teže funkcioniše.

Navedene mašine, osim presa, koriste se i u ostalim radnim jedinicama (ViK, centralno grijanje i zimska služba) a ne samo za prikupljanje otpada pa tako i nisu angažovane cijelo radno vrijeme na prikupljanju otpada.

Za proširenje prikupljanja otpada na preostali dio općine potrebno je obezbijediti:

- presa sa tri osovine nosivosti 15 tona kapaciteta 22m ³	1 komad,
- presa sa dvije osovine i pogonom 4x4, nosivosti oko 6 tona kapaciteta do 12 m ³	2 komada
- presa sa dvije osovine, nosivosti oko 6 tona kapaciteta do 12 m ³	1 komad

- kamion kiper sa dvije osovine, pogonom 4x4 sa grajferskon hvataljkom i dizalicom za zelene otoke i utovar kabastog otpada zapremine do 5 m³ 1 komad
- specijalni kamion za utovar i odvoz preskontejnera ili rolo kontejnera na RD Mošćanica, nosivosti 26 tona 1 komad
- preskontejner ili rolo kontejner zapremine oko 32 m³ 2 komada

Na osnovu gore navedenih potreba za voznim jedinicama može se konstatovati da su za iste potrebni vozači i pomoćni radnici za svaku voznu jedinicu.

12.3. Javna svjesnost o značaju odlaganja, odvajanja i kvalitetnog zbrinjavanja otpada

Jedan od bitnih faktora za provođenje akcija iz ovog Plana je svjesnost građanstva o važnosti zaštite životne okoline, zdravlja ljudi i potrebe za uključivanjem svih u njegovu realizaciju. Nivo svijesti u zadnjih nekoliko godina kod ljudi se mijenja u pozitivnom pravcu. To se da potkrijepiti iskustvima u provođenju prethodnog Plana. Procjena je da više od 50 % građanstva sa velikim zadovoljstvom prihvata uvođenje organizovanog prikupljanja otpada u svojim sredinama, primjetno je da je mnogo manje otpada u prirodi u naseljima gdje je to zaživilo. Pored toga, trebat će mnogo još raditi na ovome, a najbitnija stvar kod onih koji budu obuhvaćeni u narednom periodu, a i kod onih koji su ranije postali dio ovog sistema, kako stvoriti navike razdvajanja otpada na mjestu nastanka, u domaćinstvima, školama, ustanovama i privrednim subjektima. Posebnu pažnju će biti potrebno posvetiti mjestima gdje se okuplja puno ljudi u toku ljetnog perioda, a to su mnoga izletnička mjesta uz rijeke. Podizanje svijesti kod građanstva je dug posao i treba da se odvija u kontinuitetu, u koji treba da se uključe svi koji imaju veze sa obrazovanjem djece, nevladin sektor, institucije vlasti i JKP „Radnik“ koji direktno na terenu ima kontakte sa građanstvom. Jedna od mjera je i primjena represije što zahtijeva veći angažman nadležnih inspekcija i policije.

Ove aktivnosti će biti potrebno intenzivirati, posebno na novim područjima gdje se prvi put uvodi organizovan način prikupljanja otpada.

12.4. Pravna regulativa na nivou Općine

Zahvaljujući dosadašnjim aktivnostima, vezanim uopšte za otpad, pa i šire, vezano za zaštitu životne okoline, Općina Zavidovići ima usvojenu pravnu regulativu, s tim da će biti neophodno neke odluke mijenjati i usklađivati, a ovdje se misli prije svega na cjenovnik komunalnih usluga, u dijelu koji se odnosi na odvoz otpada. Osim ovog, potrebno je naglasiti da smo jedna od rijetkih općina koja ima spremnu tehničku dokumentaciju za sanaciju i zatvaranje Gradske deponije Ekonomija, što je jedan od projekata u ovom planu, a s druge strane i glavni preduslov za korištenje finansijskih sredstava viših nivoa vlasti i međunarodnih fondova za ove namjene.

Ono što se može pojaviti kao problem, a što je i za očekivati, je dosljedno provođenje odredbi, vezano za razdvajanje otpada.

12.5. Proširenje zone obuhvata

Među nova područja koja će biti obuhvaćena ovim Planom su mjesne zajednice Brezik, Krivaja-Smailbašići, Smailbašići, Vozuća, Ribnica i Maoča, kao i Pašin Konak, Mećevići, Dolina-Alići, Dolac, Rujnica. Kao najudaljenija područja koja još nisu pokrivena organizovanim načinom prikupljanja otpada, zahtijevaju i najviše angažmana i zbog svoje udaljenosti od gradskog dijela Općine Zavidovići, kao i od Regionalne deponije Mošćanica, a iz zbog svog geografskog položaja i karakteristika reljefa, nadmorska visine nekih zaseoka, teški zimski uslovi i sl. Ova područja su bliže opisana u poglavlju 2.1.

Ne očekuje se veći otpor kod stanovništva, ono što može biti problem je slaba platežna moć stanovništva, što će uticati na stepen naplate vršenja usluge od strane JKP Radnik ili nekog drugog operatera koji bude vršio odvoz otpada.

12.6. Divlje deponije

Divlje deponije su nastajale u proteklom periodu na raznim mjestima u blizini naselja nekontrolisanim odlaganjem kućnog i drugih vrsta otpada. U proteklih nekoliko godina izvršena ne sanacija većeg broja divljih deponija a najveći broj njih na područjima gdje je organizovano prikupljanje otpada na jedan od načina - putem JKP „Radnik“ ili da su se građani sami organizovali na prikupljanju i odvozu otpada na gradsku deponiju.

Na terenu je još uvijek prisutan veći broj divljih deponija koje će biti potrebno sanirati u narednom periodu. One čine prijetnju po životnu okolinu i zdravlje ljudi, za njihovu sanaciju je potrebno obezbijediti značajna finansijska sredstva.

Urađen je popis lokacija većih divljih deponija, sa osnovnim podacima-lokacija, pozicija na terenu, pristupačnost, procjena zapremine odloženog otpada, karakteristikama otpada i sl. Ukupno je registrovano 104 deponije sa procijenjenom količinom otpada od oko 4.600 m³.

Još uvijek nije urađen popis na dijelu nekih mjesnih zajednica i na kompletnoj MZ Pašin Konak. Kada se ovoj količini doda i pretpostavljena sa ovih područja gdje još nije urađen popis procjena je da samo na većim deponijama ima odloženo blizu 8.000 m³ raznog otpada.

12.7. Udaljenost RD Mošćanica - troškovi transporta

Kalkulacija odvoza i deponovanja otpada na regionalu deponiju Mošćanica urađena je u dvije opcije na bazi jedne ture odvoza. Ovakav način je prihvaćen iz razloga što trenutno općina Zavidovići raspolaže sa jednom presom za prikupljanje i odvoz otpada tima Renault koja je data na korištenje komunalnom preduzeću, a prema glavnom projektu sanacije gradske deponije „Ekonomija“ i izgradnju pratećih sadržaja prilagođenih regionalnom konceptu odlaganja otpada, planirana je nabavka specijalnog kamiona za odvoz otpada sa preskontejnerom ili rolo kontejnerom. Kalkulacija je rađena na bazi pet godina amortizacije.

Nabavna vrijednost voznih jedinica:

Renault: 181.900,00 KM, amortizacija na 5 godina iznosi 36.380,00 KM a efektivni sati: 1900,
Specijalni kamion: 292.000,00 KM, amortizacija na 5 godina iznosi 58.400,00 KM, a efektivni sati: 1500.

Fiksni troškovi održavanja vozila iznose 10.000,00 KM, potrebno vrijeme za transport od Zavidovića do RD Mošćanica iznosi 2 sata.

Redni broj	Opis stavke	Izons [KM] Renault presa	Iznos [KM] Specijalni kamion
1	Učešće amortizacije u efektivnim satima iznosi (amortizacija/ef. sati) 36.380,00/1900 za Renault, 58.400,00/1500 az specijalni kamion	19,15	38,93
2	Potrošnja goriva Euro diesel 38 litara x 1,81 KM za Renault 50 litara x 18,1 KM za specijalni kamion	68,78	90,50
3	Utrošak ulja, maziva i permanta	5,50	7,50
4	Fiksni troškovi: Održavanje vozila, servisiranje, registracija vozila	5,26	6,66
5	Učešće radnika KV vozač 2 NS	24,00	24,00

	NK Radnik 2 NS	16,00	16,00
6	Ostali troškovi 5%	6,93	9,18
	Ukupno bez PDV – a	145,62	192,77
	PDV 17 %	24,76	32,77
	Ukupno sa PDV – om	170,38	225,54

Dobijeni iznosi se odnose samo na transportne troškove, bez trokova odlaganja otpada na RD Mošćanica. Prema cjenovniku RD Mošćanica naknada za odlaganje jedne tone komunalnog otpada iznosi 45,70 KM.

Kako presa renault u jednoj turi može odvući oko 7 tona otpada, a specijalni kamion može odvući oko 12 tona otpada, to onda znači da jedna tura odvoza i deponovanja otpada košta:

Redni broj	Opis stavke	Izons [KM] Renault presa	Iznos [KM] Specijalni kamion
1	Transportni troškovi	145,62	192,77
2	Troškovi odlaganja otpada Renault 7 tona x 45,70 KM Specijalni kamion 12 tona x 45,70	319,90	548,40
	Ukupno bez PDV – a jedna tura	465,52	741,17
	PDV 17 %	79,14	126,00
	Ukupno sa PDV – om	544,66	867,17

Trošak za transport i odlaganje na bazi 150 tona za jedan mjesec iznosi:

Redni broj	Opis stavke	Izons [KM] Renault presa	Iznos [KM] Specijalni kamion
1	Troškovi transporta i odlaganja 150 tona Renault (150/7=22 ture) 22 ture x 465,52 KM Specijalni kamion (150/12=13 tura) 13 tura x 741,17 KM	10.241,44	9.635,21
	Ukupno bez PDV – a	10.241,44	9.635,21
	PDV 17 %	1.741,11	1.637,99
	Ukupno sa PDV – om	11.982,48	11.273,20
	Razlika u korist specijalnog kamiona tj. transport odlaganje specijalnim kamionom je je ftinije u odnosu na Renault za	709,29 KM	
	Na bazi jedne godine ušteda bi iznosila (12 mjeseci x 709,29 KM	8.511,47 KM	

13. Ciljevi Plana upravljanja otpadom 2017-2022

13.1. Uspostava organizovanog načina prikupljanja otpada na području cijele Općine

Kao što je već konstatovano, sljedeća područja do sada nisu obuhvaćena organizovanim prikupljanjem otpada:

- područje niz rijeku Bosnu i dolina Rujnice,
- područje Ulaz – Mećevići – Krčavine - Hajderovići,
- područje uz rijeku Krivaju – Brezik -Krivaja-Smailbašići,
- područje uz rijeku Krivaju – Vozuća – Ribnica - Maoča.

Gradski dio općine Zavidovići i ostala područja koja nisu navedena su već duži ili kraći period pokrivena organizovanim načinom prikupljanjem otpada. Iskustva iz nekoliko zadnjih godina kod proširenja zone obuhvata organizovanim načinom prikupljanja otpada pokazuju da je sve teže i kompleksnije to uraditi na područjima koja su udaljenija od gradskog dijela općine, područjima koja su visočija i područjima gdje je slabo razvijena putna infrastruktura. Takođe se pokazalo da je u nekim područjima nemoguće koristiti klasična prevozna sredstva, a u nekim mjestima je nemoguće koristiti kontejnere za skupljanje otpada. Ovaj Plan predviđa uglavnom područja sa takvim karakteristikama, pa je potrebno više pažnje posvetiti kod odabira prevoznih sredstava i opreme za prikupljanje otpada. Cilj je imati uspješniju organizaciju na terenu i pokrivenost cijele teritorije općine i obuhvatiti svo stanovništvo i privredne subjekte.

13.2. Selektivni način prikupljanja otpada

Intencije u oblasti prikupljanja i zbrinjavanja otpada su: prikupiti i bezbjedno zbrinuti što više otpada sa što manje troškova. Na troškove veliki uticaj ima mjesto i način razdvajanja otpada. Ono što se preferira u cijelom svijetu je da se otpad razdvaja na samom mjestu njegovog nastajanja, a to su domaćinstva, preduzeća i ustanove. Na taj način se najbolje koriste izdvojene sekundarne sirovine, znatno se smanjuju troškovi transporta i daljeg tretmana otpada.

Plan predviđa razdvajanje otpada na mjestu nastanka (domaćinstva, privredni subjekti, ustanove, postavljanje kontejnera, izgradnja zelenih otoka).

Na lokaciji još uvijek postojeće Gradske deponije će se izgraditi sortirnica sa pretovarnom stanicom.

Na RD Mošćanica će se odvoziti samo ono što se ne može ni za šta iskoristiti (reciklirati).

13.3. Sanacija i zatvaranje gradske deponije „Ekonomija“

Ovo je već dugogodišnji cilj, za čije ostvarenje je bilo potrebno izvršiti značajne pripreme, obezbijediti, prije svega, potrebnu dokumentaciju, uraditi projekte, obezbijediti bar dio potrebnih finansijskih sredstava za početak realizacije postupka sanacije i prestanak odlaganja otpada.

Većina pretpostavki je stvorena, pa se realizacija očekuje u ovom planskom periodu. Više o ovom cilju kroz dio koji se odnosi na program mjera i konkretne projekte.

14. Program mjera za realizaciju Plana

14.1. Program mjera za proširenja pružanja usluga prikupljanja otpada

Red. br.	Opis mjere	Rok izvr.	Izvršioci	Potrebna sredstva	Izvor sred
1	Jačanje kapaciteta JKP Radnik: -Nabavka potrebnih transportnih sredstava -Nabavka opreme-kontejneri, vreće za smeće - Potrebna dodatna radna snaga	Do 2022.	JKP Radnik Općina	726.000,00	Općina, JKP Radnik, Sredstva viših nivoa vlasti i međunarodnih fondova
2	Izmjene i usklađivanje propisa	Početak 2017.	Općina	-	-

3	Upoznavanje budućih korisnika usluga o namjerama	Prva polovica 2017.	Općina JKP Radnik	-	-
4	Uspostava evidencije novih korisnika usluge	Kraj 2017.	JKP radnik	-	-
5	Edukacija korisnika usluga i podizanje javne svijesti -Upoznavanje građana sa ovim Planom, Izrada i distribucija propagandnog materijala -Tematske emisije na sredstvima informisanja - Edukativni časovi u školama -Kontinuirano informisanje, obavještanje i upozoravanje javnosti	Tokom realizacije Plana	Općina, JKP Radnik, škole, udruženja, sredstva informisanja		
6	Iznalaženje rješenja za MZ Vozuća, Ribnica i Maoča	Do kraja 2017.	Općina	-	-
7	Proširenje obuhvata organizovanog prikupljanja otpada -Nova područja	2017-2018.	Općina JKP Radnik	-	-
8	Opcije za Vozuću, Ribnicu i Maoču a)Međuopćinska saradnja- Općina Banovići	2017-2018.	-Općina Zavidovići Općina Banovići Mjesne zajednice JKP Radnik	-	-
9	Odvoz na RD Mošćanicu	Tokom Projekta	Općina JKP radnik		

14.2. Program mjera za unapređenje sistema, uvođenje razdvajanja otpada i uklanjanje otpada sa divljih deponija

14.2.1. Program mjera selekcije i iskorištenja otpada

Red.br.	Opis mjere	Rok izvr.	Izvršioi	Potreb.sredstva	Izvor sred.
1	Upoznavanje korisnika usluge sa namjerama	Tokom realizacije Plana	JKP Radnik Općina, MZ, Ustanove	-	-
2	Odvajanje otpada na mjestu nastanka- domaćinstva razdvajaju otpad u posebne vreće ili kontejnere gdje budu instalirani	Tokom realizacije plana	Proizvođači otpada- stanovništvo, ustanove, privredni subjekti	-	-
3	Postavljanje kontejnera za razdvajanje otpada		Općina JKP Radnik		Općina JKP Radnik

					Donacije
4	Postavljenje kanti za razdvajanje otpada		Općina JKP Radnik		Općinski budžet Donacije
5	Nabavka kesa za razdvajanje otpada		Građanstvo JKP Radnik		Građani JKP radnik
6	Izgradnja zelenih otoka -Na 10 lokacija u urbanom dijelu postaviti će se zvono kontejneri -U centrima većih MZ i u izletištima Kamenica i Maoča postaviti će se zvono kontejneri		Općina JKP Radnik		Općinski budžet Donacije
7	Izgradnja sortirnice sa pretovarnom stanicom U sklopu realizacije projekta Sanacije i zatvaranja Gradske deponije izgradit će se sortirnica sa pretovarnom stanicom za razdvajanje i pripremu otpada za transport na RD Mošćanica	2021.	Općina JKP Radnik	1.500.000,00 KM	Općinski budžet Donacije

14.2.2. Program mjera sanacije i uklanjanja divljih deponija

Red.br.	Opis mjere	Rok izvr.	Izvršioци	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Detaljno snimanje stanja divljih deponija	Prva polovica 2017.	Općina	-	-
2	Izrada Plana uklanjanja divljih deponija	Prva polovica 2017.	Općina	-	-
3	Raspisivanje tendera za izvođenje radova – uklanjanje deponija				
4	Uklanjanje divljih deponija	2017-2019	Općina	-Po Planu -Procjena	Općina Sredstva viših nivoa vlasti Donacije
5	Postavljanje znakova zabrane bacanja otpada	2017-2019	Općina	-Po Planu -Procjena	Općinski budžet
6	Održivost	stalno	Općina- inspekcije JKP Radnik		

14.3. Program mjera za realizaciju projekta sanacije i zatvaranja gradske deponije

Red.br.	Opis mjere	Rok izvr.	Izvršioci	Potreb.srdstv	Izvor sred.
1	Pribavljanje dozvole za građenje	Prva polovica 2017	Općina	2.000,00	Općinski budžet
2	Obezbjeđenje finansijskih sredstava	Kontinuirano do 2020.	Općina JKP Radnik	-	
3	Provođenje postupaka javnih nabavki po fazama: -za izvođenje radova -za nadzor	Fazno po obezbjeđenju finansijskih sredstava	Općina	2.000,00	Općinski budžet
4	Izvođenje Projekta po fazama. -izgradnja pratećih sadržaja prilagođenih regionalnom konceptu -zastiranje prostora i hortikulturno uređenje -ograđivanje prostora	2017-2021	Po proceduri javnih nabavki odabrani izvođači	3.025.000,00 KM	-Općinski budžet -Sredstva viših nivoa vlasti -Donacije
5	Zatvaranje deponije	2022		-	

14.4. Program mjera podizanja svijesti o upravljanju otpadom

Red.br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Izvršioci	Potrebna sredstva	Izvori sredstava
1	Upoznavanje građana sa ovim Planom	Tokom 2017	Oćina JKP Radnik	-	-
2	Izrada i distribucija propagandnog materijala	2017-2022	Oćina JKP Radnik	3.000,00	Općinski budžet
3	Tematske emisije na sredstvima informisanja	2017-2022	Oćina JKP Radnik	-	-
4	Okrugli stolovi	2017-2022	Oćina JKP Radnik	-	-
5	Edukativni časovi u školama	2017-2022	Oćina JKP Radnik	-	-
6	Kontinuirano informisanje, obavještanje i upozoravanje javnosti	2017-2022	Oćina JKP Radnik	-	-

15. Analiza rizika

S obzirom da je ovim planom predviđena realizacija nekoliko projekata, a da su za to izvršene pravne i tehničke pripreme, ostaje obezbjeđenje finansijskih sredstava. Neblagovremeno

obezbjeđenje potrebnih finansijskih sredstava može biti glavna prepreka u realizaciji projekata i samog Plana.

Trenutno JKP „Radnik“, kao operater, ni u tehničkoj opremljenosti ni stanjem zaposlenosti radne snage nije spreman za proširenje posla na nova područja. Dodatno tehničko opremanje je neophodno i ono je direktno povezano za obezbjeđenje finansijskih sredstava za nabavku transportnih sredstava i opreme.

Iskustva iz realizacije Općinskog plana upravljanja otpadom 2011-2016 govore da od strane proizvođača otpada na novim područjima nije bilo velikog otpora kod uvođenja organizovanog prikupljanja otpada, oni su svjesni da je to neophodno uvesti i da je to potreba. Za očekivati je neprihvatanje ove aktivnosti kod nekih pojedinaca, ali u manjoj mjeri nego u prethodnom periodu.

Ovo će se svesti na prihvatljivu mjeru blagovremenim informisanjem, saradnjom sa mjesnim zajednicama, školama i drugim.

Ozbiljan problem u realizaciji ovog Plana će sigurno predstavljati stepen naplate usluge prikupljanja i odvoza otpada. Ovo bi moglo posebno biti izraženo na područjima gdje se ne vrši snabdijevanje vodom iz gradskog vodovoda i gdje se izdaje poseban račun samo za zbrinjavanje otpada. Sankcionisanje neplaćanja komunalnih usluga regulisano je određenim propisima, ali sporost u procedurama i opšta efikasnost naplate može značajno uticati na održivost posla vezanog za prikupljanje i odvoz otpada sa pojedinih područja. Jedna od mjera je, a što je i novina, obavezujući način prikupljanja i razdvajanja otpada. Ovo ima veze sa više faktora, među kojim su najznačajniji:

- ova je obaveza predviđena višim planskim dokumentima
- ovo je uslov za korištenje sredstava iz raznih fondova
- ovaj način prikupljanja i zbrinjavanja otpada, u odnosu na „miješani otpad“, umnogome smanjuje troškove prikupljanja i transporta, a što opet ima direktno uticaja na cijenu usluge koju pruža operater.

16. Monitoring implementacije

Monitoring implementacije će vršiti Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova na osnovu posebnog rješenja koje će donijeti Općinski načelnik. Ova služba će o svojim zapažanjima u toku realizacije Plana, kao i prijedlozima za izmjene i dopune Plana, izvještavati Općinskog načelnika, a on najmanje jedanput godišnje o istom izvještavati Općinsko vijeće.

Općinsko vijeće, nakon analize dostavljenog Izvještaja, usvaja Smjernice za djelovanje u narednoj godini.

17. Popis literature

Od literature korišteni su sljedeći propisi:

Strategija upravljanja krutim otpadom u BiH

Zakon o upravljanju otpadom („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o fondu za zaštitu okoline („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zaštiti prirode („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zaštiti zraka („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine FBiH“, broj: 29/97)

Zakon o zaštiti okoline („Službene novine FBiH“, broj: 33/03)

Pravilnik o kategorijama otpada sa listama („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)

Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)

Pravilnik o postupanju sa otpadom koji se ne nalazi na listi opasnog otpada ili čiji je sadržaj nepoznat („Službene novine FBiH“, broj: 9/05)
Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/08)
Uredba o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Službene novine FBiH“, broj: 38/06)
Zakon o komunalnim djelatnostima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 17/08)
Zakon o zaštiti okoline („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/00)
Plan upravljanja otpadom na području ZDK („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 1/09)
Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 35/1998)
Odluka o komunalnom redu („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 4/04, 10/06 i 7/07)
Odluka o kalkulativnim parametrima („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 2/10)
Odluka o selekcioniranju otpadnog materijala na općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 8/07)
Odluka o standardima komunalnih usluga („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 1/10)
Odluka o utvrđivanju komunalne naknade za finansiranje komunalnih djelatnosti zajedničke potrošnje u općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 3/09)
Odluka o utvrđivanju vrijednosti boda komunalne naknade u općini Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 11/09).

18. Značenje pojmova

Otpad – se definira kao svaka tvar ili objekat koji vlasnik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Vrste otpada:

Životinjski otpad – životinjski nusproizvodi koji nisu namijenjeni za ljudsku upotrebu, cijela trupla ili dijelovi životinjskih trupala,

Biorazgradivi otpad – označava svaki otpad koji je pogodan za aerobnu ili anaerobnu razgradnju, kao što su hrana i baštenski otpad, papir i karton,

Bio-otpad – označava biorazgradivi baštenski i zeleni otpad, hranu i kuhinjski otpad iz domaćinstava, restorana, drugih ugostiteljskih objekata i maloprodaja i sličan otpad iz postrojenja za preradu hrane,

Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata – otpad koji nastaje prilikom izgradnje ili rušenja zgrada, puteva ili drugih građevinskih ili industrijskih objekata, koji nije kategoriziran kao opasni otpad,

Zeleni otpad – otpad od biljaka,

Kućni otpad – otpad od aktivnosti u domaćinstvima i dio grupe 15.01 i grupe 20 Evropske liste otpada,

Opasni otpad – generičko ime za otpad koji spada u neku od kategorija otpada koja se definiše kao opasna i/ili koji ima barem jedan opasan sastojak ili osobinu,

Opasni kućni otpad: otpad iz domaćinstava koji je opasan,

Inertni otpad – označava otpad koji ne podliježe značajnijim fizičkim, hemijskim ili biološkim promjenama. Inertni otpad nije topiv, goriv niti na neki drugi način fizički ili hemijski reaktivan. Nije biorazgradiv i sa materijama s kojim dolazi u dodir ne djeluje tako da bi to uticalo na povećanje emisija u okoliš ili na ljudsko zdravlje. Ukupna procjednost i sadržaj zagađujućih materija takvog otpada i eko-toksičnost procjeda moraju biti beznačajni i ne smiju ugrožavati kvalitet površinskih i/ili podzemnih voda,

Komunalni otpad – označava otpad iz domaćinstava kao i drugi otpad koji je, po svojoj prirodi ili sastavu, sličan otpadu iz domaćinstava,

Ambalažni otpad – sva ambalaža i ambalažni materijal koji zadovoljavaju definiciju otpada.

Reciklažni otpad – otpad koji se može iskoristiti kao materijal u procesu proizvodnje za dobijanje originalnog materijala ili za druge svrhe.

Sličan otpad – iz industrije, trgovine, gospodarstva ili javne administracije, koji je po sastavu i osobinama sličan kućnom otpadu i koji se s njim prikuplja, prevozi, obrađuje i skladišti,

Čvrsti otpad – komponente iz kućanskih ili industrijskih aktivnosti koje nemaju vrijednost za upotrebu ili ne koriste korisniku i prvo se prikupljaju a zatim predaju komunalnom preduzeću,

Specijalni otpad – otpad koji se prikuplja, prevozi i skladišti prema sistemu propisanim pravnim aktima, a da bi se izbjegli štetni uticaju na ljudsko zdravlje, imovinu ili okoliš,

Ulični otpad – otpad koji nastaje na javnim mjestima, prilikom svakodnevnih aktivnosti stanovništva, na zelenim površinama, od životinja, od onečišćenja iz atmosfere,

WEEE – Odbačena električna i elektronična oprema.

Deponija – konačno odlagalište otpada na zemlji ili pod zemljom.

Pretovarna stanica – prostor posebno uređen za privremeno skladištenje otpada prikupljenog na jednoj ili više lokacija, koji se dalje vozi u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Zelene tačke za prikupljanje/odlaganje – prostor na koji se donosi otpad, posebno uređen za privremeno skladištenje frakcija otpada prikupljenih iz domaćinstava, koje se dalje prevoze u centralnu stanicu, postrojenje za sortiranje/obradu ili na deponiju.

Aktivnosti:

Prikupljanje – prikupljanje otpada, uključujući preliminarno sortiranje i preliminarno skladištenje otpada u svrhu transporta do postrojenja za obradu otpada.

Zasebno prikupljanje – prikupljanje kod kojeg se otpad odvaja po vrsti i prirodi da bi se omogućila posebna obrada.

Povrat (Recovery) – svaka aktivnost iz upravljanja otpadom koja izdvaja neki otpadni materijal iz toka otpada i koja rezultira nekim proizvodom koji ima potencijalnu ekonomsku ili ekološku korist. Povrat se uglavnom odnosi na sljedeće aktivnosti:

Povrat materijala, odnosno recikliranje,

Povrat energije, odnosno ponovno korištenje goriva,

Biološki povrat, npr. kompostiranje,

Povrat.

Odlaganje – svaka aktivnost upravljanja otpadom koja služi za ili vrši finalnu obradu i odlaganje otpada,

19. Prilozi

Projekat uklanjanja i sanacije divljih deponija

Naziv projekta	Projekat uklanjanja i sanacije divljih deponija
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha	Uklanjanje divljih deponija smeća i trajna sanacija zemljišta na kojem su bile

projekta	divlje deponije će otkloniti potencijalne izvore zaraze za životinje i stanovništvo, te omogućiti čist i zdrav okoliš kao preduslov razvoja turizma i svih oblika sporta i rekreacije u prirodi.
Uvod	Divlje deponije predstavljaju mjesta na koja stanovnici odlažu otpad samoinicijativno, u nedostatku organizovanog upravljanja otpadom ili iz drugih razloga. One su nepoželjne sa aspekta zaštite okoline i zdravlja, ali i iz drugih razloga. Na teritoriji općine Zavidovići je ovo rastući problem, jer turisti na izletištima i drugim lokacijama redovno ostavljaju svoje smeće na mjestima koja nisu u sistemu organizovanog prikupljanja i odvoza smeća. S druge strane, u ruralnom dijelu općine, mjesne zajednice nisu riješile problem prikupljanja i odvoza smeća u skladu sa važećim propisima, jer nije bilo kvalitetne kampanje podizanja svijesti stanovništva o potrebi zaštite životne sredine, niti je vlast uradila dovoljno da se nametnu propisi koji će omogućiti trajno zbrinjavanje smeća na propisan način. Mještani ruralnih mjesnih zajednica su se snalazili samoinicijativno, na najjeftiniji način po njihov kućni budžet, te su svoje kućno smeće odlagali na divlje deponije u šumama, vodotocima, kraj puteva i na drugim mjestima, računajući da su tako riješili svoj problem. Ovaj projekat treba da dovrši to uklanjanje kućnog smeća, trajno sanira kontaminirano zemljište na kojem su bile deponije i nametne propise kojim će se izbjeći novo formiranje divljih deponija na istim ili novim lokacijama.
Kratak opis projekta	Projekat uklanjanja i sanacije divljih deponija na teritorije općine Zavidovići će obuhvatiti sve registrovane divlje deponije i uvesti ih u sistem upravljanja otpadom tako što će ih eliminisati i trajno sanirati. Da bi se to postiglo, potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti: <ol style="list-style-type: none"> 1. Izrada šeme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja 2. Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača 3. Izvođenje radova na uklanjanju i sanaciji deponija 4. Obavješćavanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije 5. Završne aktivnosti postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća
Trenutno stanje	Divlja smetljišta - deponije se nalaze na području cijele općine u naseljenim mjestima ili u njihovoj blizini, u potocima, rijekama, u šumi itd. Već nekoliko godina neke veće i uočljivije divlje deponije u naseljima i pored puteva se čiste odnosno uklanjaju. Do sada je uklonjeno i očišćeno 65 deponija. Na nekim lokacijama nije bilo ponovnog odlaganja i formiranja deponije, međutim, na nekim su se ponovo pojavile. Ove akcije su vođene u saradnji sa mjesnim zajednicama. Može se konstatovati da nije dovoljno rađeno na preventivnim radnjama protiv stvaranja novih i obnavljanja starih divljih deponija; ovdje se prije svega misli na informativnu i propagandnu djelatnost, a skoro pa nikako nisu se preduzimale represivne mjere. Osim toga, Općina nema dovoljno finansijskih sredstava u budžetu, kojim bi finansirala uklanjanje svih divljih smetljišta, niti ima adekvatna sredstva prisile stanovništva da organizuju prikupljanje i odvoz kućnog smeća, u skladu sa važećim propisima.
Očekivani rezultati	Projekat će se implementirati u periodu 2017-2020. godine i u tom periodu očekuje se trajno uklanjanje 52 divlje deponije, uz očekivano podizanje nivoa svijesti stanovništva o potrebi očuvanja životne sredine, ali i efekte nametanja propisa koji uređuju ovu oblast na teritoriji općine Zavidovići
Mjerljivi	Indikatori koji će pokazati koliko je u datom trenutku urađeno na uklanjanju i

<p>indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati</p>	<p>saniranju divljih deponija smeća svode se na sljedeće:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Urađena šema lokacija uklanjanja divljih deponija sa prioritetima 2. Raspisan tender i u kojoj je fazi 3. Vršenje obavještanja javnosti 4. Uklonjene i sanirane deponije 5. Postavljeni znakovi zabrane i druge obavijesti o zabrani odlaganja smeća na mjestima pogodnim za divlje deponije ili na saniranim lokacijama <p>Dokumenti koji dokazuju gore navedeno svode se na donesene planove, naloge za oglašavanje i slično, tendersku dokumentaciju, izvještaje nadzornog organa, izvještaje dobavljača i nadležne općinske službe.</p>					
<p>Plan implementacije aktivnosti</p>	<p>AKTIVNOST</p>	<p>2017</p>	<p>2018</p>	<p>2019</p>	<p>2020</p>	
	<p>Izrada šeme lokacija</p>					
	<p>Raspisivanje tendera</p>					
	<p>Obavještavanje javnosti i mjesnog stanovništva</p>					
	<p>Izvođenje radova na uklanjanju deponija</p>					
	<p>Postavljanje tabli i obavještenja</p>					
<p>Investicijski plan (predračun troškova)</p>	<p>Aktivnost 1: Izrada šeme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja – nisu potrebna nikakva sredstva Aktivnost 2: Raspisivanje tendera radi odabira dobavljača – potrebna sredstva 1.000,00 KM iz budžeta Općine Aktivnost 3: Izvođenje radova na uklanjanju i sanaciji deponija - potrebna sredstva su prikazana u tabeli: - izvor sredstava do konačnog opredjeljenja</p>					
	<p>LOKACIJA</p>	<p>VRIJEME</p>	<p>UČESNICI</p>	<p>BROJ DEPONIJA</p>	<p>POTREBNA SREDSTVA KM</p>	
	<p>Dolina rijeke Gostović do 10.km Dolina rijeke Krivaje do 8. km</p>	<p>III-IV 2017. III-IV 2018.</p>	<p>Firma odabrana tenderom</p>	<p>5 8</p>	<p>5x1.600=8.000 8x1.600=12.800</p>	
	<p>Dolina rijeke Krivaje do Vozuće</p>	<p>III-IV 2019.</p>	<p>Firma odabrana tenderom</p>	<p>10</p>	<p>10x1600=16.000</p>	
	<p>Područje MZ-a</p>	<p>III-IV 2020.</p>	<p>Firma odabrana tenderom</p>	<p>3</p>	<p>3x1600=4.800</p>	

	PO MZ-ima	III-IV 2021.	Firma odabrana tenderom	13	13x1600=20.800
	PO MZ-a	III-IV 2022.	Firma odabrana tenderom	13	13x1.600=20800
	UKUPNO			52	83.200,00 KM
	<p>Aktivnost 4: Obavještanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije</p> <p>- za ovu aktivnost nisu potrebna posebna sredstva jer su već obuhvaćena u dijelu projekta koji se odnosi na izradu letaka i drugog propagandnog materijala</p> <p>Aktivnost 5: Završne aktivnosti postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća</p> <p>- potrebna sredstva su 52 znaka x 60 KM = 3.120,00 KM</p> <p>- izvor sredstava: budžet Općine, sortirnica sa pretovarnom stanicom, zaštita životne okoline</p>				
Operativni troškovi investicije	Operativni troškovi investicije ne postoje, jer investicija finansira troškove uklanjanja i saniranja divljih deponija smetlišta, tako da nema nikakvog naknadnog održavanja, jer se ne radi o građevinskim objektima ili nekoj opremi i slično.				
Plan finansiranja operativnih troškova	Nema plana finansiranja operativnih troškova jer operativni troškovi ne postoje zbog same prirode investicije.				
Uticaji projekta na okoliš/životnu sredinu	Projekat ima neprocjenjivo pozitivan uticaj na okoliš, odnosno životnu sredinu, jer uklanjanje divljih deponija smeća i trajna sanacija zemljišta na kojem su bile divlje deponije će otkloniti potencijalni izvor zaraze za životinje i stanovništvo, te omogućiti čist i zdrav okoliš, kao preduslov razvoja turizma i svih oblika sporta i rekreacije u prirodi.				

Projekat proširenja usluga prikupljanja komunalnog otpada

Naziv projekta	Projekat proširenja usluga prikupljanja komunalnog otpada
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha projekta	Pokrivanje cijele općine organizovanim prikupljanjem otpada
Uvod	Realizacijom prethodnog Plana prikupljanja otpada, veći dio općine je obuhvaćen organizovanim načinom prikupljanja otpada. Dolina rijeke Gostović je potpuno pokrivena, mjesna zajednica Lovnica, uz dolinu rijeke Krivaje, završno sa mjesnom zajednicom Kovači i jednim dijelom naselja uz rijeku Bosnu, čine oko 70 % stanovništva općine, a što čini 7.103 domaćinstva, 421 privredni subjekat i ustanovu. Ostatak od 30% stanovništva i privrednih subjekata na istim područjima, ovim Planom se predviđa pokriti do 2022. godine, što će činiti dodatnih oko 4.600 domaćinstava.
Kratki opis projekta:	<p>Do sada nepokriveni dio općine organizovanim načinom prikupljanja otpada čine mjesne zajednice Dolina-Alići, Dolac, Rujnica, Pašin konak, Brezik, Krivaja, Krivaja-Smailbašići, Vozuća, Ribnica, Mećevići i Maoča. Proširenje se planira na svim mjesnim zajednicama, što bi značilo da će time cijelo područje općine biti pokriveno organizovanim načinom prikupljanja otpada.</p> <p>Imajući u vidu specifičnost područja na kojem se nalaze mjesne zajednice Vozuća, Ribnica i Maoča, a prije svega njihova udaljenost od gradskog dijela općine, a posebno od Regionalne deponije Mošćanica, ovaj projekat bi se provodio u dva različita pravca. Jedan je proširenje organizovanog načina prikupljanja otpada na mjesne zajednice Dolina-Alići, Dolac, Rujnica, Pašin Konak, Brezik, Krivaja, Krivaja-Smailbašići i Mećevići, sa odvozom otpada u sortirnicu sa pretovarnom stanicom i dalje na Regionalnu deponiju Mošćanica. Za gore navedene tri mjesne zajednice plan je da se to organizuje sa općinom Banovići, odnosno da uslugu prikupljanja i odvoza otpada vrši njihov operater. Procjenjuje se da je ovo mnogo jeftinija varijanta zbog troškova transporta.</p> <p>Predviđene aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Snimanje stanja infrastructure i opredjeljivanje o načinu prikupljanja na svakom području 2. Uspostava evidencije domaćinstava i privrednih subjekata 3. Određivanje lokacija za kontejnere tamo gdje se opredijeli za takav način prikupljanja otpada, te pribavljanje potrebne dokumentacije 4. Nabavka opreme i to: <ul style="list-style-type: none"> -kamioni za preuzimanje otpada 2 komada -kontejneri zapremine 1,1 m³ za razdvajanje otpada -kante 120 litara za otpad -vreće za otpad nosivosti do 30 kg, 5. Sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga - u skladu sa općinskim odlukama sklopit će se ugovori sa svim novim korisnicima 6. Promotivna kampanja- će se izvršiti tokom realizacije Projekta 7. Uspostava sistema, stavljanje u funkciju i praćenje indikatora
Trenutno stanje	<p>Na ovim novim područjima do sada nije bilo nikakvog prikupljanja i odvoza otpada, proizvođači otpada su otpad odlagali na neka mjesta u svojoj okolini ili su odvozili u najbliže kontejnere na drugim područjima.</p> <p>Ovim projektom će biti obuhvaćeno 10 MZ-a, odnosno oko 4.600 domaćinstava. Privredni subjekti su uglavnom male zanatske radnje, trgovačke ili neke druge, uslužne kao i osnovne, te podružne škole i ambulante.</p>
Očekivani rezultati	<p>Potpuna pokrivenost organizovanim prikupljanjem otpada;</p> <p>U organizovani način prikupljanja bit će uključeno oko 4.600 novih domaćinstava i srazmjerno tome bit će povećane količine prikupljenog i zbrinutog otpada;</p> <p>Prestanak odlaganja otpada na divljim deponijama na područjima koja će biti obuhvaćena ovim projektom;</p> <p>Popravljen sveopšta slika zagađenosti životne okoline;</p>

<p>Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati</p>	<p>Mjerljivi indikatori su: 1. Potpisani ugovori sa novim korisnicima usluge prikupljanja otpada; 2. Nabavljen odgovarajući broj vreća za otpad; 3. Povećanje broja vozila za dva vozila za prihvat i transport otpada; 4. Povećanje prikupljenih i zbrinutih količina otpada; 5. Donošenje pratećih općinskih propisa i akata; 6. Povećanje broja korisnika usluga za oko 4.600 domaćinstava; Dokumenti kojim se to može verificirati su: sklopljeni ugovori sa novim korisnicima usluga, tenderska i računovodstvena dokumentacija, te odluke i drugi akti koji budu doneseni.</p>																																																																																																											
<p>Plan implementacije aktivnosti:</p>	<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;"></th> <th colspan="12" style="text-align: center;">2017 -2018. godina</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>AKTIVNOST</td> <td colspan="12"></td> </tr> <tr> <td>Razrješenje situacije sa mjesnim zajednicama Vozuća, Ribnica ,Maoča</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td>Nabavka opreme (vozila i vreće za otpad)</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td>Postavljanje opreme i obuka radnika</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td>Sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td>Promotivna kampanja</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td>Stavljanje sistema u funkciju i praćenje indikatora</td> <td colspan="12" style="text-align: center;"> </td> </tr> </tbody> </table>					2017 -2018. godina												AKTIVNOST													Razrješenje situacije sa mjesnim zajednicama Vozuća, Ribnica ,Maoča													Nabavka opreme (vozila i vreće za otpad)													Postavljanje opreme i obuka radnika													Sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga													Promotivna kampanja													Stavljanje sistema u funkciju i praćenje indikatora												
	2017 -2018. godina																																																																																																											
AKTIVNOST																																																																																																												
Razrješenje situacije sa mjesnim zajednicama Vozuća, Ribnica ,Maoča																																																																																																												
Nabavka opreme (vozila i vreće za otpad)																																																																																																												
Postavljanje opreme i obuka radnika																																																																																																												
Sklapanje ugovora sa novim korisnicima usluga																																																																																																												
Promotivna kampanja																																																																																																												
Stavljanje sistema u funkciju i praćenje indikatora																																																																																																												
<p>Investicijski plan (predračun radova)</p>	<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 40%;">Kapitalni izdaci</th> <th style="width: 15%;">br. jedinica</th> <th style="width: 15%;">jedinice</th> <th style="width: 30%;">Vrijednost isklj. PDV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Vozila za prikupljanje-dvoosovnac 4x4</td> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">kom</td> <td style="text-align: right;">150.000,00</td> </tr> <tr> <td>2. Kontejneri</td> <td style="text-align: center;">-</td> <td style="text-align: center;">kom</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> <tr> <td>3. Vreće za otpad</td> <td style="text-align: center;">-</td> <td style="text-align: center;">kom</td> <td style="text-align: center;">-</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">Ukupno</td> <td style="text-align: right;">150.000,00</td> </tr> </tbody> </table> <p>Za potrebe proširenja organizovanog načina prikupljanja otpada potrebno je nabaviti i uključiti dva vozila za prihvat i transport komunalnog otpada do sortirnice sa pretovarnom stanicom. Tamo gdje bude opredjeljenje za korištenje kontejnera koristit će se postojeći kontejneri, koji su nabavljeni u proteklom periodu, tako da za ovo nema troška. Vreće za otpad će se nabavljati po potrebi. Sredstva će se obezbijediti dijelom iz prihoda redovnih djelatnosti, a dijelom kroz pomoć Općine i viših nivoa vlasti.</p>				Kapitalni izdaci	br. jedinica	jedinice	Vrijednost isklj. PDV	1. Vozila za prikupljanje-dvoosovnac 4x4	2	kom	150.000,00	2. Kontejneri	-	kom	-	3. Vreće za otpad	-	kom	-	Ukupno			150.000,00																																																																																				
Kapitalni izdaci	br. jedinica	jedinice	Vrijednost isklj. PDV																																																																																																									
1. Vozila za prikupljanje-dvoosovnac 4x4	2	kom	150.000,00																																																																																																									
2. Kontejneri	-	kom	-																																																																																																									
3. Vreće za otpad	-	kom	-																																																																																																									
Ukupno			150.000,00																																																																																																									

Operativni troškovi	Operativne troškove čine troškovi rada JKP Radnik u periodu uspostave sistema i troškovi koji nastaju u toku rada na prikupljanju i odvozu komunalnog otpada, a oni se finansiraju iz prihoda ostvarenih obavljanjem usluge.
Uticaj na okolinu	Ovaj projekat će da doprinese čistoj teritoriji cijele općine Zavidovići i za njega nije potrebna okolinska dozvola, budući da se radi o proširenju organizovanog načina prikupljanja otpada na cijelu teritoriju, a same potrebe za nabavkom sredstava rada ne zahtijevaju okolinsku dozvolu.

Projekat zatvaranja i sanacije Gradske deponije Ekonomija

Naziv projekta	Projekat zatvaranja i sanacije Gradske deponije Ekonomija
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha projekta	Rješavanje dugoročnog problema, vezanog za lokaciju, uslovnost i zaštitu životne sredine
Uvod	<p>U proteklom periodu započeti su poslovi oko zatvaranja i sanacije Gradske deponije Ekonomija, urađena je projektno-tehnička dokumentacija, pribavljene potrebne saglasnosti i dozvole, pristupilo se izvođenju dijela građevinskih radova koji se odnose na uređenje pristupnog puta, ulazne kapije, dijela ograde i izgradnju platforme za privremeno razdvajanje otpada.</p> <p>Međutim, "Gradska deponija Ekonomija" je i dalje prilično neuređena deponija u smislu propisa, koji govore o načinu deponovanja otpada. U tom pravcu govori i činjenica da ista nema dozvolu za upotrebu i ne može je dobiti dok se ne uredi.</p> <p>Deponija se nalazi u blizini stambenih objekata i na udaljenosti od centra grada oko tri kilometra. Deponija nije potpuno ograđena, zastire se inertnim materijalom, a na istoj su obezbijedeni uslovi za prevenciju od požara. Otpad se redovno razastire, a problem predstavlja velika količina organskog otpada na deponiji, što stvara neprijatne mirise. Sa sanitarno-higijenskog stanovišta, problem predstavlja slobodan pristup za pse i druge životinje na deponiju, slobodan pristup licima koja prebiru otpad na deponiji, direktno zagađenje vode u vodotoku rijeke Bosne, zagađenje zraka neprijatnim mirisima, kao i to što se vozila koja dopreme otpad kreću po razastrtom otpadu i bez čišćenja i dezinfekcije voze dalje na javnim površinama.</p>
Kratak opis projekta	<p>Za realizaciju ovog projekta stvorene su projektno-tehničke i normativne pretpostavke za nastavak njegove realizacije, kao što je već rečeno, riješeni su imovinsko- pravni odnosi (kupljen dio zemljišta) urađen projekat, pribavljene potrebne dozvole. Urađen je i manji dio građevinskih radova, dakle, predstoji nastavak projekta koji podrazumijeva sljedeće aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iznalaženje dovoljno finansijskih sredstava – po projektom proračunu potrebno je obezbijediti 3.025.000,00 KM 2 – Raspisivanje tendera za izvođenje radova za drugu i naredne faze po projektno tehničkoj dokumentaciji 3. Izvođenje radova po projektno-tehničkoj dokumentaciji 4. Zatvaranje deponije i prestanak odlaganja otpada <p>S obzirom da je za realizaciju ovog projekta potrebno obezbijediti značajna finansijska sredstva i s obzirom da se kroz općinski budžet neće moći isfinansirati sve to, bit će potrebno iznalaziti načine finansiranja i iz drugih izvora, prije svega iz fondova na višim nivoima vlasti i eventualno nekih fondova EU i sl.</p>

	<p>U skladu sa zakonom o javnim nabavkama, najvjerojatnije zbog iznosa potrebnih sredstava, radovi će se izvoditi fazno, a u skladu s tim i raspisivati tenderi za izvođenje radova i nabavku potrebne opreme.</p> <p>Radovi koje treba izvesti definisani su projektno-tehničkom dokumentacijom, koju je uradio Institut za hidrotehniku Sarajevo.</p> <p>Cjelokupna projektna dokumentacija se sastoji od nekoliko knjiga i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Knjiga 1 – Sortirnica sa pretovarnom stanicom, - Knjiga 2 – Hidrotehnički proračun, - Knjiga 3 – Sanacija postojeće deponije, - Knjiga 4 – Elektro dio, - Knjiga 5 – Vanjsko uređenje, pristupna saobraćajnica i hortikultura, - Elaborat zaštite od požara, - Elaborat zaštite na radu, - Misija G 21, - Studija uticaja na okoliš. 																														
<p>Trenutno stanje</p>	<p>Deponija se još uvijek koristi za odlaganje većeg dijela prikupljenog otpada, a samo manji dio se odvozi na Regionalnu deponiju Mošćanica.</p> <p>Počelo se sa izvođenjem radova predviđenih u projektno-tehničkoj dokumentaciji o zatvaranju i sanaciji deponije. Urađena I-faza-pristupni put, kapija, dio ograde i platforma za privremeno odvajanje otpada.</p>																														
<p>Očekivani rezultati</p>	<p>Prestanak dovoza otpada na deponiju i prestanak korištenja iste</p> <p>Zadovoljni građani iz okolnih naselja</p> <p>Saniran i zaštićen prostor oko deponije</p>																														
<p>Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati</p>	<p>Prestanak dovoza otpada na deponiju</p> <p>Prestanak širenja neugodnih mirisa u okolinu</p> <p>Prestanak samozapaljenja</p>																														
<p>Plan implementacije aktivnosti</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 15%;"></th> <th style="width: 15%;">I GODINA</th> <th style="width: 15%;">II GODINA</th> <th style="width: 15%;">III GODINA</th> <th style="width: 15%;">IV GODINA</th> <th style="width: 15%;">V GODINA</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>AKTIVNOST</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Iznalaženje dovoljno finansijskih sredstava</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Raspisivanje tendera za izvođenje radova za drugu i naredne faze</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Izvođenje radova po projektno-tehničkoj dokumentaciji</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> <td style="text-align: center;">■</td> </tr> </tbody> </table>		I GODINA	II GODINA	III GODINA	IV GODINA	V GODINA	AKTIVNOST						Iznalaženje dovoljno finansijskih sredstava	■	■	■	■		Raspisivanje tendera za izvođenje radova za drugu i naredne faze	■	■	■			Izvođenje radova po projektno-tehničkoj dokumentaciji	■	■	■	■	■
		I GODINA	II GODINA	III GODINA	IV GODINA	V GODINA																									
	AKTIVNOST																														
	Iznalaženje dovoljno finansijskih sredstava	■	■	■	■																										
	Raspisivanje tendera za izvođenje radova za drugu i naredne faze	■	■	■																											
Izvođenje radova po projektno-tehničkoj dokumentaciji	■	■	■	■	■																										

	Zatvaranje deponije i prestanak odlaganja otpada						
Investicijski plan (predračun radova)	<p>1. Iznalaženje dovoljno finansijskih sredstava Za ovu aktivnost nije potrebno obezbjeđivati posebna finansijska sredstva.</p> <p>2. Raspisivanje tendera za izvođenje radova Ova aktivnost se provodi u okviru redovnih poslova nadležne službe. S obzirom da će se fazno izvoditi radovi zbog ograničenosti u finansijskim sredstvima, pretpostavlja se da će u tri navrata biti potrebno provoditi ovu aktivnost, za šta će biti potrebno obezbijediti sredstva u iznosu od 3.000,00 KM. Izvor sredstava: općinski budžet</p> <p>3. Izvođenje radova po projektu-tehničkoj dokumentaciji Za ovu aktivnost po projektnom proračunu potrebno je obezbijediti 3.025.000,00 KM Izvor sredstava: općinski budžet, godišnja tranša 200.000,00 KM -fondovi viših nivoa vlasti: 1.000.000,00 KM -fondovi EU i sl: 1.000.000,00 KM</p> <p>4. Zatvaranje deponije i prestanak odlaganja otpada Za ovu aktivnost nije potrebno obezbjeđivati posebna finansijska sredstva</p>						
Operativni troškovi	<p>Operativne troškove čine:</p> <p>1. Troškovi rada zaposlenih u Općini i JKP Radnik koji rade na implementaciji projekta, čiji angažman se može svesti na troškove jednog zaposlenog sa VSS tokom realizacije projekta: 86.400,00 KM</p> <p>2. Razni materijali-pribavljanje dokumentacije: 5.000,00 KM</p>						
Uticaj na okolinu	Smanjuje se stepen zagađivanja okoline nakon presvlačenja inertnim materijalom						

Projekat izgradnje zelenih otoka

Naziv projekta	Projekat izgradnje zelenih otoka
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha projekta	Poboljšanje estetskih i okolinskih uslova životne sredine
Uvod	Zeleni otok je mjesto na javnoj površini na kojoj su smješteni spremnici za odvojeno prikupljanje otpada (papir i staklo). Ovakav način prikupljanja otpada je zamišljen u užoj gradskoj zoni gdje bi na određenoj lokaciji bili postavljeni namjenski zvonasti kontejneri (po tri kontejnera) za razdvojeni način prikupljanja otpada. Planirano je da se izgradi 10 zelenih otoka. Kontejneri u koje bi se odlagao razdvojeni otpad bi bili zapremine 1,1 m ³ .
Kratak opis projekta:	Projekat se sastoji od obezbjeđenja lokacije u užoj gradskoj zoni, nabavke potrebnog broja zvonastih kontejnera zapremine 1,1 m ³ , te nabavke kamiona kiper sa dizalicom, sa kojim bi se vršilo pražnjenje navedenih kontejnera.
Trenutno stanje:	Nepostojanje niti jednog zelenog otoka na teritoriji općine Zavidovići
Očekivani	Implementacijom ovog projekta očekuje se izgradnja 10 zelenih otoka

rezultati:													
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to može verificirati	Početak razdvajanja otpada od strane korisnika u posebne kontejnere, Smanjene količine prikupljenog miješanog otpada, Izgrađeni zeleni otoci Nabavljen kamion sa dizalicom												
Plan implementa-cije aktivnosti:	Godina	2017											
	Mjesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Obezbeđivanje finansijskih sredstava												
	Nabavka kamiona kiperera sa dizalicom												
	Obezbeđivanje lokacija za zelene otoke												
	Nabavka zvonastih kontejnera												
	Uređenje mjesta za zelene otoke i postavljanje zvonastih kontejnera												
	Investicioni plan	Obezbeđivanje lokacija za zelene otoke: nisu potrebna sredstva (to će raditi općinska administracija),											

(predračun radova)	Nabavka kamiona kiperera sa dizalicom: 1 komad=150.000,00 KM, Nabavka zvonastih kontejnera zapremine 1,1 m ³ : 30 komada x 1.400,00 KM= 42.000,00 KM, Ukupno 192.000,00 KM sa PDV-om. Izvori finansiranja: Budžet Općine Zavidovići, Kantonalna sredstva, Sredstva Fonda za zaštitu okoliša FBiH
Operativni troškovi:	Nema operativnih troškova
Uticaj na okolinu:	Poboljšanje ekološke svijesti građana, poboljšanje estetskog izgleda gradske zone

Projekat uređenja kontejnerskih lokacija u gradskoj zoni

Naziv projekta	Projekat uređenja kontejnerskih lokacija u gradskoj zoni
Vlasnik projekta	Općina Zavidovići
Svrha projekta	Poboljšanje estetskih i okolinskih uslova životne sredine
Uvod	U gradskoj zoni postoji 78 kontejnerskih lokacija, od kojih je 29 potpuno uređeno, sa postavljanjem betonske podloge i čelične konstrukcije sa strehom za zaštitu kontejnera. Od 78 lokacija na 22 postoje izgrađene samo betonske podloge, a na 27 su kontejneri postavljeni na postojeći teren bez ikakve pripreme. Potrebno je na gore navedene 22 lokacije postaviti čeličnu konstrukciju sa strehom, a na 5 lokacija je potrebno izvršiti potpuno uređenje lokacije sa izradom betonske podloge, kao i čelične konstrukcije sa strehom za zaštitu kontejnera.
Kratak opis projekta:	Projekat se sastoji od obezbjeđenja urbanističkih saglasnosti za kontejnerske lokacije u užoj gradskoj zoni, jer iste trenutno ne postoje. Nakon obezbjeđivanja saglasnosti potrebno je izvršiti odabir izvođača radova, nabavku potrebnog repromatrijala, te izvršiti izvođenje radova.
Trenutno stanje:	Trenutno stanje se ogleda u tome da u gradskoj zoni postoji 78 lokacija, od kojih je 29 u potpunosti uređeno, dok 49 nije.
Očekivani rezultati:	Implementacijom ovog projekta očekuje se uređenje 49 kontejnerskih lokacija
Mjerljivi indikatori i dokumenti kojim se to verifikuje	Obezbjeđenje urbanističke saglasnosti, Izvršen izbor izvođača radova, Uređeno planiranih 49 kontejnerskih lokacija

	Godina	2017											
	Mjesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Plan implementacije aktivnosti:	Obezbeđivanje finansijskih sredstava												
	Obezbeđivanje urbanističkih saglasnosti												
	Izbor izvođača radova												
	Izvođenje radova												
Investicioni plan (predračun radova)	Obezbeđivanje urbanističkih saglasnosti: nisu potrebna sredstva Raspisivanje javnog poziva: 100,00 KM Predmjer za lokacije: Betonska podloga 27 komada x 800,00 KM 21.600,00 KM Čelična konstrukcija 49 komada x 700,00 KM <u>34.300,00 KM</u> Ukupno 56.000,00 KM Izvori finansiranja: Budžet Općine Zavidovići, Kantonalna sredstva, Sredstva Fonda za zaštitu okoliša FBiH												
Operativni troškovi:	Nema operativnih troškova												
Uticaj na okolinu:	Poboljšanje ekološke svijesti građana, poboljšanje estetskog izgleda gradske zone												

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-04-1019/17-AP-4

Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 12. Zakona o javnom redu i miru („Službene novine ZE-DO kantona“, broj 8/00, 15/03, 11/2007 i 8/08), člana 8. stav 3. alineja 17. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 49/06) i člana 19. stav 2. i 25. stav 1. alineja 26. Statuta Općine Zavidovići („Službeni glasnik Općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5/a/2008) Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici, održanoj 31.03.2017. godine donijelo je

O D L U K U

o izmjenama i dopunama Odluke o javnom redu i miru

Član 1.

U članu 6. Odluke o javnom redu i miru („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 2/2012 i 4/2014) stav 6. mijenja se i glasi: „Zabranjen je rad objekata iz stava 1. tačka a) ovog člana u dane državnih praznika izuzev apoteka, specijaliziranih prodavnica pekarskih proizvoda i kioska za prodaju štampe“.

Član 2.

Iza člana 18. dodaje se novi član 18a., koji glasi:

„Član 18a.

- (1) Zabranjeno je na javnom mjestu prodavati, kupovati ili mijenjati domaći ili strani novac ili papire od vrijednosti.
- (2) Zabranjeno je na javnom mjestu, bez odobrenja nadležnog organa, prodavati ili nuditi na prodaju čestitke, časopise, knjige i dr.
- (3) Zabranjeno je na javnom mjestu isticati obilježja stranih organizacija i država.
- (4) Zabranjeno je na javnom mjestu prosjačenje ili odavanje skitnji.“

Član 3.

U članu 19. stav 1. riječi „Polijska uprava Zavidovići“ zamjenjuju se riječima: „Polijska uprave III, Polijska stanica Zavidovići“.

U članu 19. stav 2. se briše.

U članu 19. stav 3. iza riječi „članova“ dodaju se riječi: „6., 11. stav 2. i 18a“.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 2.

Član 4.

U članu 21. stav 1. tačka 10. broj „18“ zamjenjuje se brojem: „19“.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu prvog narednog dana od dana objavljivanja u “Službenom glasniku općine Zavidovići”.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-31-1026/17-AP-3
Datum, 31.3.2017. godine

Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici održanoj dana 31.03.2017. godine, na osnovu člana 14. stav 4. Zakona o eksproprijaciji ("Službene novine Federacije BiH", broj; 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16) i člana 25. Statuta općine Zavidovići ("Službeni glasnik općine Zavidovići", broj; 5/08 i 5/a/08), po prijedlogu za utvrđivanje javnog interesa, donosi

O D L U K U

Utvrđuje se da je od javnog interesa izgradnja javne rasvjete «Mramorje» na lokalitetu MZ «Pašin Konak», te da se u tu svrhu može pristupiti nepotpunoj eksproprijaciji - ustanovljenju prava služnosti postavljanja stubova i nadzemnog kabla za razvod javne rasvjete, u korist Općine Zavidovići, na dijelovima nekretnina označenih kako slijedi:

- k.č. 12/1 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 5.klase pov. 1813 m², upisana u PL 1331 k.o. Činovići u vlasništvu Muharemović Izeta sin Ibrahima iz Hajderovića, Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 12/3 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 5.klase pov. 3130 m², upisana u PL 547 k.o. Činovići u suvlasništvu Muharemović Kasima sin Avde iz Hajderovića, Mramorje bb, Muharemović Sefira sin Avde iz Hajderovića, Mramorje bb, Muharemović Sadete kći Naima iz Hajderovića, Mramorje bb i Muharemović Hanke kći Rame iz Hajderovića, Mramorje bb svi sa dijelom od 1/4.
- k.č. 24/1 zv. „Kovelj“ kuća i zgrada pov. 95 m², dvorište pov. 500 m², oranica/njiva 7.klase pov. 2500 m² i oranica/njiva 6.klase pov. 1620 m², upisana u PL 287 k.o. Činovići u vlasništvu Horozović Admira sin Velije iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 35/3 zv. „Kovelj“ oranica/njiva 6.klase pov. 1832 m², upisana u PL 1874 k.o. Činovići u vlasništvu Omić Senada sin Čazima iz Mujkića bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 35/2 zv. „Kovelj“ oranica/njiva 6.klase pov. 4242 m², upisana u PL 1467 k.o. Činovići u vlasništvu Merdanović Šahe kći Alije iz Hajderovića, Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 34 zv. „Kovelj“ pašnjak 3.klase pov. 13052 m², upisana u PL 945 k.o. Činovići u vlasništvu Mrkaljević Jusufa sin Ibrahima iz Zavidovića, Krivaja bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 23 zv. „Kovelj“ pašnjak 3.klase pov. 3620 m², upisana u PL 285 k.o. Činovići u vlasništvu Horozović Asima sin Omera iz Doboja, Celjska 30/II, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 22 zv. „Kovelj“ pašnjak 3.klase pov. 4414 m², upisana u PL 1016 k.o. Činovići u vlasništvu Horozović Aziza sin Omera iz Hajderovića, Horozovići 21, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 14/1 zv. „Mramorje“ šuma 3.klase pov. 813 m², upisana u PL 553 k.o. Činovići u vlasništvu Muharemović rođene Memčić Sadete kći Saliha iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 17/1 zv. „Kovelj“ pašnjak 4.klase pov. 3278 m² i pašnjak 3.klase pov. 2531 m², upisana u PL 283 k.o. Činovići u suvlasništvu Horozović Ahmeta sin Adula iz Hajderovića, Gornji Junuzovići bb i Horozović Mustafe sin Adula iz Hajderovića, Gornji Junuzovići bb, sa dijelom od 1/2.

- k.č. 17/2 zv. „Kuvelj“ pašnjak 3.klase pov. 2655 m², upisana u PL 286 k.o. Činovići u vlasništvu Horozović Salihe kći Mustafe iz Zavidovića, 15.Septembar bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 19/3 zv. „Kuvelj“ šuma 3.klase pov. 607 m², upisana u PL 393 k.o. Činovići u suvlasništvu Hodžić Sedike kći Jusufa iz Zavidovića, Mećevići bb, Mukić Džehve kći Jusufa iz Zavidovića, Krivajska 82, Mukić Semira sin Jusufa iz Zavidovića, Krivajska 82 i Mukić-Hrkić Hatidže kći Jusufa iz Zavidovića, Mećevići bb, svi sa dijelom od 1/4.
- k.č. 19/2 zv. „Kuvelj“ šuma 3.klase pov. 378 m², upisana u PL 1113 k.o. Činovići u vlasništvu Kadrić Envera sin Omera iz Zavidovića, B. Kosorića 43, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 25/1 zv. „Kuvelj“ šuma 3.klase pov. 371749 m², šuma 4.klase pov. 156675 m² i šuma 1.klase pov. 54161 m², upisana u PL 113 k.o. Činovići kao DRSV Federacija BiH, Bosna i Hercegovina, Sarajevo, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 7 zv. „Mramorje“ voćnjak 3.klase pov. 1589 m², upisana u PL 554 k.o. Činovići u vlasništvu Muharemović Saliha sin Hašima iz Hajderovića, Junuzovići bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 1307 zv. „Zavidovići Hajd“ prilazni put pov. 26189 m², upisana u PL 37 k.o. Junuzovići kao DRSV SIZ za lokalne puteve, Zavidovići, 14.April, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 704/1 zv. „Do“ šuma 3.klase pov. 1676 m², upisana u PL 335 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Najila sin Ibrahima iz Hajderovića, Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 686 zv. „Orašlje“ kuća i zgrada pov. 71 m², dvorište pov. 500 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 2337 m², upisana u PL 102 k.o. Junuzovići u vlasništvu Horozović Saliha sin Nazifa iz Zavidovića, 15.Septembar bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 693 zv. „Njiva“ oranica/njiva 6.klase pov. 5255 m² i k.č. 723/1 zv. „Kućišta“ voćnjak 3.klase pov. 1592 m², , upisane u PL 159 k.o. Junuzovići u suvlasništvu Ahmetović rođene Muharemović Amele kći Rasima iz Zavidovića, Mehmeda Spahe bb, sa dijelom od 1/12, Hajder rođene Muharemović Mersije kći Avde iz Kovača, Stavci bb, sa dijelom od 3/12, Muharemović Aziza sin Avde iz Gornjih Junuzovića bb, sa dijelom od 3/12, Muharemović Kasima sin Avde iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 3/12, Muharemović Latifa sin Rasima iz Vozuće, Ribnica bb, sa dijelom od 1/12 i Muharemović Mufida sin Rasima iz Hajderovića, Mramorje bb sa dijelom od 1/12.
- k.č. 696 zv. „Bašča“ oranica/njiva 6.klase pov. 3327 m² i k.č. 695/1 zv. „Bašča“ kuća i zgrada pov. 92 m², dvorište pov. 500 m² i voćnjak 2.klase pov. 1032 m², upisane u PL 569 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Nisveta sin Ismeta iz Hajderovića, Gornji Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 695/2 zv. „Bašča“ voćnjak 2.klase pov. 540 m², upisana u PL 707 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Nusreta sin Ismeta iz Hajderovića, Gornji Junuzovići bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 694 zv. „Bašča“ oranica/njiva 5.klase pov. 571 m², upisana u PL 167 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Hašima sin Hašima iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 630 zv. „Gaj“ kuća i zgrada pov. 54 m², dvorište pov. 500 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 3073 m², upisana u PL 299 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Muje sin Mustafe iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 685 zv. „Prosina“ oranica/njiva 5.klase pov. 5706 m², oranica/njiva 6.klase pov. 3223 m², oranica/njiva 7.klase pov. 1422 m² i šuma 3.klase pov. 1181 m², upisana u PL 715 k.o. Junuzovići u vlasništvu Begović Vahdeta sin Ibrahima iz Hajderovića, Gornji Junuzovići bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 664/2 zv. „Mramorje“ kuća i zgrada pov. 56 m², dvorište pov. 500 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 1339 m², upisana u PL 362 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Mirsada sin Zaima iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 666/1 zv. „Mramorje“ voćnjak 3.klase pov. 633 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 520 m², upisana u PL 593 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Suvada sin Sinana iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.

- k.č. 667 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 6.klase pov. 1425 m², voćnjak 3.klase pov. 440 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 152 m², upisana u PL 592 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Esada sin Sinana iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 662/2 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 6.klase pov. 1051 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 1050 m², upisana u PL 429 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Zijada sin Zajima iz Junuzovića, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 670/1 zv. „Mramorje“ kuća i zgrada pov. 91 m², dvorište pov. 500 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 1467 m², upisana u PL 481 k.o. Junuzovići u vlasništvu Begović Hazima sin Muje iz Hajderovića, Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 668/1 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 6.klase pov. 1438 m², k.č. 668/2 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 6.klase pov. 28 m² i k.č. 669 zv. „Mramorje“ oranica/njiva 6.klase pov. 3743 m², upisane u PL 509 k.o. Junuzovići u vlasništvu Avdušinović Feride kći Hasana iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 673/1 zv. „Orašje“ oranica/njiva 5.klase pov. 2949 m² i oranica/njiva 6.klase pov. 1498 m², upisana u PL 449 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Aziza sin Avde iz Gornjih Junuzovića bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 680/2 zv. „Orašje“ oranica/njiva 5.klase pov. 547 m², upisana u PL 162 k.o. Junuzovići u suvlasništvu Čatić Šahzije kći Hamde iz Žepča, Orlovik 27, Džinić Sale kći Hamde iz Kovača, G.Kovači, Muharemović Ismeta sin Hamde iz Hajderovića, Junuzovići, Muharemović Asima sin Hamde iz Hajderovića, Junuzovići, Muharemović Esada sin Hamde iz Gornjih Junuzovića bb, Muharemović Ševala sin Hamde iz Hajderovića, Junuzovići i Petrov Šekade kći Hamde iz Novog Sada, Bačko Gradište 68, svi sa dijelom od 1/7.
- k.č. 680/3 zv. „Orašje“ kuća i zgrada pov. 87 m², dvorište pov. 500 m² i oranica/njiva 5.klase pov. 477 m², upisana u PL 334 k.o. Junuzovići u vlasništvu Muharemović Ševala sin Hamde iz Hajderovića, Junuzovići, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 476/10 zv. „Činovići“ oranica/njiva 7.klase pov. 1420 m², upisana u PL 659 k.o. Mećevići u vlasništvu Horozović Fahre sin Mehe iz Hajderovića, Mramorje bb, sa dijelom od 1/1.
- k.č. 476/1 zv. „Kovelj“ šuma 3.klase pov. 2200 m², upisana u PL 1119 k.o. Mećevići u suvlasništvu Merdanović Rame sin Rame iz Hajderovića, Perovići i Merdanović Šefika sin Rame iz Hajderovića, Perovići, sa dijelom od 1/2.

II

Utvrđuje se da je Općina Zavidovići korisnik nepotpune eksproprijacije zemljišta za izgradnju javne rasvjete.

O b r a z l o ž e n j e

Pravni osnov:

Pravni osnov za donošenje ove Odluke je član 14. stav.4. Zakona o eksproprijaciji koji glasi: « Odluku o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova na području općine donosi općinsko vijeće na čijem se području namjerava graditi objekat ili izvoditi radovi u skladu sa planskim dokumentima prostornog uređenja.»

Razlozi donošenja:

Općinsko pravobranilaštvo Zavidovići u ime općine Zavidovići kao korisnika eksproprijacije, podnijelo je Općinskom vijeću Zavidovići, prijedlog za utvrđivanje javnog interesa za izgradnju javne rasvjete «Mramorje» na lokalitetu MZ «Pašin Konak», te da se u tu svrhu može pristupiti nepotpunoj eksproprijaciji - ustanovljenju prava služnosti postavljanja

stubova i nadzemnog kabla za razvod javne rasvjete na dijelovima nekretnina bliže označenih u članu I ove odluke.

Uz prijedlog za utvrđivanje javnog interesa korisnik eksproprijacije priložio je:

- glavni projekat elektroinstalacija javne rasvjete,
- urbanističku saglasnost,
- izvode iz posjedovnih listova,
- kopije katastarskih planova,
- elaborat eksproprijacije

Razmatrajući prijedlog i priložene dokaze u spisu, a imajući u vidu činjenicu da se radi o objektu koji je od javnog interesa za mještane MZ «Pašin Konak» i općinu Zavidovići, kao i činjenicu da su ispunjeni zakonski uslovi za utvrđivanje javnog interesa za izgradnju istog, ocijenjeno da je prijedlog za utvrđivanje javnog interesa opravdan.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove Odluke može se pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Kantonalnog suda u Zenici, u roku od 30 dana od dana dostavljanja Odluke. Tužba se podnosi neposredno sudu.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-965/17-AP-2
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 12/03, 34/03 i 65/13) i člana 25. Statuta općine Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 5/08 i 5a/08), na 6. sjednici Općinskog vijeća Zavidovići, održanoj dana 31.03.2017. godine, donosena je

O D L U K A

o izmjenama i dopunama Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići

Član 1.

U Odluci o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 6/14 i 1/15), u članu 5. (komisija za izbor) stav 4. alineja 5., riječi "općinskom načelniku" zamjenjuju se riječima "Općinskom vijeću".

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu prvog narednog dana nakon njezinog objavljivanja u „Službenom glasniku općine Zavidovići“.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.) Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-960/17-AP-2
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Izvještaj Općinskog načelnika o radu općinskih službi za upravu i drugih službi za 2016. godinu, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići usvaja Izvještaj Općinskog načelnika o radu općinskih službi za upravu i drugih službi za 2016. godinu.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.) Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-958/17-AP-3
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Izvještaj o radu Općinskog pravobranilaštva Zavidovići za 2016. godinu, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići usvaja Izvještaj o radu Općinskog pravobranilaštva Zavidovići za 2016. godinu.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.) Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-38-957/17-AP-4
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 9. stav 2. Zakona o srednjoj školi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 5/04, 20/07, 19/09 i 9/11) i člana 25. Statuta Općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5a/2008), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici održanoj 31.03.2017. godine, donijelo je:

Z A K L J U Č A K

o prihvatanju prijedloga Plana upisa učenika u prvi razred
srednjih škola općine Zavidovići za školsku 2017/2018. godinu

I

Općinsko vijeće Zavidovići prihvata prijedlog Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola na području općine Zavidovići.

II

U prvi razred srednjih škola u školskoj 2017/2018. godini planirano je upisati sljedeći broj odjeljenja i učenika:

1. – JU GIMNAZIJA »RIZAH ODŽEČKIĆ«

1. JU Gimnazija »Rizah Odžečkić« ..... 3 odjeljenja sa po 24 učenika

U K U P N O:.....3 odjeljenja sa 72 učenika

2. – JU „MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA“

IV STEPEN

1. Tehničar drumskog saobraćaja ..... 1 odjeljenje sa 24 učenika

III STEPEN

1. Frizer-vlasuljar ..... 1 odjeljenje sa 20 učenika
2. Prodavač ..... 1/2 odjeljenja sa 10 učenika
3. Konfeksionar tekstila-krojač ..... 1/2 odjeljenja sa 10 učenika
4. Zavarivač ..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
5. Automehaničar ..... 1/2 odjeljenja sa 12 učenika
6. Vozač motornih vozila ..... 1/2 odjeljenja sa 12 učenika
7. Elektroinstalater ..... 1/2 odjeljenja sa 12 učenika
8. Stolar ..... 1/2 odjeljenja sa 12 učenika

U K U P N O: ..... 6 odjeljenja sa 136 učenika

3.– JU “ SREDNJA TEHNIČKA ŠKOLA ”

1. Drvoprerađivačka tehnička škola:
- Tehničar finalne obrade drveta..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
2. Ekonomska tehnička škola:
- Ekonomski tehničar..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
3. Elektrotehnička škola:
- Elektrotehničar računarske tehnike i automatike..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
4. Građevinska tehnička škola:
- Građevinski tehničar..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
5. Mašinska tehnička škola:
- Mašinski tehničar za kompjutersko
upravljanje mašinama..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
6. Šumarska tehnička škola:
- Šumarski tehničar općeg smjera..... 1 odjeljenje sa 24 učenika
7. Poljoprivredna tehnička škola:
- Poljoprivredni tehničar općeg smjera..... 1 odjeljenje sa 24 učenika

UKUPNO: ..... 7 odjeljenja sa 168 učenika

III

Zaključak o prihvatanju prijedloga Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići za školsku 2017/2018. godinu sa Odlukama Školskih odbora srednjih škola o planu upisa, upućuje se Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona na razmatranje i odlučivanje, radi donošenja Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola u školsku 2017/2018. godinu.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-38-957/17-AP-5
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Prijedlog zaključka o prihvatanju Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići za školsku 2017./2018. godinu, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići zadužuje Općinskog načelnika i Službu za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu, da u saradnji s Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Mješovitom srednjom školom Zavidovići i JU „Dom zdravlja“ Zavidovići, razmotre mogućnosti o uvođenju novih školskih programa za zanimanja medicinske struke (primjer: fizioterapeut, gerijatrija i tuđa njega itd.).
2. Novi školski programi i zanimanja bi se uveli od školske 2018/2019. godinu Srednjoj mješovitoj školi i bili bi obuhvaćeni Planom upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići.
3. Zaduguje se menadžment Mješovite srednje škole Zavidovići da napravi Elaborat o opravdanosti uvođenja novog/ih zanimanja, te isti dostavi nadležnim institucijama na razmatranje, uvid i davanje mišljenja.
4. Općinsko vijeće Zavidovići zaduguje Općinskog načelnika i nadležne službe da u saradnji s Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona i menadžmentom JU Gimnazija „prof. Rizah Odžekić“, zajedničkim snagama pokrenu aktivnosti oko kupovine zemljišta porodice Jurant koja je iskazala zainteresovanost za prodaju zemljišta koje graniči sa zemljištem na kojem se nalaze objekti JU Gimnazija „prof. Rizah Odžekić“ i Mješovite srednje škole Zavidovići (označeno sa k.č. 489 i k.č. 490 k.o. Zavidovići).
5. Rok za provođenje tačaka 1., 2. i 3. je oktobar 2017. godine, a rok za provođenje tačke 4. ovog Zaključka je juni 2017. godine.
6. Općinsko vijeće Zavidovići zaduguje Službu za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu, da prilikom planiranja upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići, pribavi mišljenja poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje, te da upis uskladi s potrebama tržišta.
7. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a o njegovoj realizaciji starat će se Kabinet Općinskog načelnika, Služba za upravu društvenih djelatnosti i opću upravu, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Mješovita srednja škola Zavidovići, JU „Dom zdravlja“ Zavidovići i JU Gimnazija „prof. Rizah Odžekić“ Zavidovići.

**PREDSJEDAVALAČI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-955/17-AP-6
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Informaciju o učešću i aktivnostima Općine Zavidovići u fazama realizacije procesa ekonomskih integracija Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići usvaja Informaciju o učešću i aktivnostima Općine Zavidovići u fazama realizacije procesa ekonomskih integracija Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-989/17-AP-7
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići, pa nakon rasprave donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići odbija Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.) Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-27-3824/16-AP-19
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići, sa Izvještajem o provedenoj javnoj raspravi, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići odbija Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-23-163/17-AP-18

Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Prijedlog odluke o usvajanju Općinskog plana upravljanja otpadom 2017 – 2022., sa Izvještajem o provedenoj javnoj raspravi, pa nakon rasprave, donijelo

Z A K L J U Č A K

1. Općinsko vijeće Zavidovići zadužuje Općinskog načelnika, sa nadležnim službama i JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići, da se provedu aktivnosti na izgradnji sortirnice komunalnog otpada koja bi bila i prva faza u konačnom zatvaranju gradske deponije.

2. O realizaciji zaduženja iz tačke 1. ovog zaključka informisati Općinsko vijeće svaka tri mjeseca.

3. Zadužuje se Skupština JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići da u skladu s Općinskim planom upravljanja otpadom 2017-2022., pripremi i dostavi Općinskom vijeću novi Prijedlog Cjenovnika komunalnih usluga i načina plaćanja komunalnih usluga JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići.

4. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a o njegovoj realizaciji starat će se Kabinet Općinskog načelnika, Služba za upravu poljoprivrede, vodoprivrede i komunalnih poslova i JKP „Radnik“ d.o.o. Zavidovići.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-891/17-AP-4
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za formiranje web portala Općinskog vijeća i internet televizije, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići odbija Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za formiranje web portala Općinskog vijeća i internet televizije.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.) Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-890/17-AP-5
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za hitnu sanaciju fekalnih voda slivnih potoka naselja Potklečje, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići odbija Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za hitnu sanaciju fekalnih voda slivnih potoka naselja Potklečje.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-05-990/17-AP-5
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za izradu Nacrta odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići, pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići odbija Inicijativu vijećnika Josipa Šporera za izradu Nacrta odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

**PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA**

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-14-956/17-AP-3
Datum, 31.3.2017. godine

Na osnovu člana 106. Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići («Službeni glasnik općine Zavidovići», broj: 7/14, 8/14 i 9/14), Općinsko vijeće Zavidovići na 6. sjednici od 31.03.2017. godine, razmatralo je Izvještaj o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.01.2016.-31.12.2016. godina (IV kvartal), pa nakon rasprave, donijelo

ZAKLJUČAK

1. Općinsko vijeće Zavidovići usvaja Izvještaj o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.01.2016.-31.12.2016. godina (IV kvartal).

2. Izvještaj o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.01.2016.-31.12.2016. godina (IV kvartal), objavit u „Službenom glasniku općine Zavidovići“.

3. Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

(M.P.)

Redžo Seferović, s.r.

II – AKTI OPĆINSKOG NAČELNIKA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKI NAČELNIK

Broj: 02-14-926/17-AP-2
Datum: 10.03.2017. godine

Na osnovu člana 92., Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) Općinski načelnik podnosi:

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU BUDŽETA OPĆINE
ZAVIDOVIĆI ZA PERIOD 01.10.-31.12.2016. GODINE
IV KVARTAL 2016. GODINE**

Zavidovići, mart, 2017.godine

I UVOD

Članom 92. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine F BiH", broj: 102/13, 9/14, 13/14 i 8/15) propisana je obaveza kvartalnog izvještavanja Općinskog vijeća.

Općinsko vijeće Zavidovići je na 36. sjednici održanoj dana 29.12. 2015. godine, usvojilo Budžet općine Zavidovići za 2016. godinu u ukupnom iznosu od 9.423.285,79 ("Službeni glasnik općine Zavidovići", broj: 11/2015), na 40. sjednici održanoj dana 26.04.2016. godine usvojilo je Izmjene i dopune Budžeta općine Zavidovići za 2016. godinu takođe u ukupnom iznosu od 9.423.285,79 KM i na 02. sjednici održanoj 14.12.2016. godine, donijelo je takođe Izmjene i dopune budžeta Općine Zavidovići u iznosu od 10.339.378,98 KM.

Budžet općine Zavidovići za četvrti kvartal 2016. godine iznosi 2.584.844,75 KM.

Priznavanje prihoda i rashoda u periodu 01.10.-31.12.2016. godine – IV kvartal, vršeno je prema računovodstvenom načelu modificiranog nastanka događaja, a što je u skladu sa Uredbom o računovodstvu budžeta u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Izvještaj za IV kvartal 2016. godine sadrži plan prihoda i primitaka i plan rashoda i izdataka ukupno za 2016. godinu i za IV kvartal 2016. godine, ostvarene prihode i primitke kao i rashode i izdatke u periodu 01.10.-31.12.2015. godine, u periodu 01.01.-30.09.2016. godine, u periodu 01.01.-31.12.2016. godine i u periodu 01.10.-31.12.2016. godine kao i uporedne pokazatelje.

U periodu 01.10.-31.10.2016. godine ostvareni su ukupni prihodi i primici u iznosu 3.072.331,68 KM (prihodi – 2.974.010,25 KM i primici – 98.321,43 KM (primici po osnovu prodaje stanova u iznosu od 7.784,21 KM, primitak po osnovu namjenskog kredita u iznosu od 65.037,22 KM i primitak od prodaje zemljišta u iznosu od 25.500,00 KM)), a ukupni rashodi i izdaci izvršeni su u iznosu 3.332.774,12 KM (rashodi-3.239.007,38 KM i izdaci- 93.766,74 KM (izdaci za nabavku opreme u iznosu od 2.800,00 KM i izdaci za otplatu kredita u iznosu od 90.966,74 KM)).

II PRIHODI

Po računovodstvenom načelu modificiranog nastanka događaja prihodi se priznaju u računovodstvenom razdoblju u kojem su mjerljivi i raspoloživi.

Ukupni prihodi i primici Budžeta općine u periodu 01.10.-31.12.2016. godine izvršeni su u iznosu od 3.072.331,68 KM i čine 118,9 % u odnosu na plan IV kvartala.

Strukturu izvršenja prihoda i primitaka IV kvartala 2016. godine, u odnosu na plan IV kvartala 2016. godine čine:

	Plan: 01.01.-31.12.2016.g.	Plan: 01.10.- 31.12.2016.g	Izvršenje: 01.10.- 31.12.2016.g.
-prihodi od poreza	5.215.788,00 KM,	1.303.947,00 KM,	1.380.827,10 KM,
-neporezni prihodi	2.025.984,19 KM,	506.496,05 KM,	946.238,47 KM,
-kapitalni primici	97.520,00 KM,	24.380,00 KM,	25.500,00 KM,
-namjenski prihodi i primici po osnovu zaduživanja	3.000.086,79 KM,	750.021,71 KM,	719.766,11 KM,
ukupno:	10.339.378,98 KM,	2.584.844,76 KM,	3.072.331,68 KM.

U **tabeli A-prihodi**, detaljnije su prikazani izvršeni prihodi po vrstama:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	715914	Por.na promet proizvoda poljo. i riba. TB2							
715140		Porez na promet usluga	25,00	6,25	0,00	17,34	17,34	0,00	0,00
	715141	Porez na promet usluga	25,00	6,25		17,34	17,34	0,00	0,00
		I 3 OSTALI POREZI	250,00	62,50	105,45	132,58	184,21	51,63	82,61
719110		Ostali porezi	250,00	62,50	105,45	132,58	184,21	51,63	82,61
	719114	Poseba. po. na plaću za zaštitu od prirod.i dr.nesreća	150,00	37,50	105,45	131,83	175,56	43,73	116,61
	719115	Pose. porez za zaštitu od priro i dru nesre po ug Porez na	100,00	25,00		0,75	8,65	7,90	31,60
720000		II NEPOREZNI PRIHODI	2.025.984,19	506.496,05	460.114,66	1.128.202,02	2.074.440,49	946.238,47	186,82
721100		Prihod od nefin. J.P. i fin.javnih instituc.	202.556,00	50.639,00	343,20	7.930,36	307.621,15	299.690,79	591,82
	721112	Prihodi od davanja prava na eksploataciju prirodnih resursa-koncesione naknade, po Zakonu o koncesijama	200.000,00	50.000,00		7.000,00	306.341,26	299.341,26	598,68
	721122	Prih.od iznajmljivanja poslovnih prostora	1.056,00	264,00	264,00	792,00	1.056,00	264,00	100,00
	721211	Prihodi od kamate za depozite u banci	1.500,00	375,00	79,20	138,36	223,89	85,53	22,81
722000		Naknade,takse i novčane kazne	1.823.428,19	455.857,05	459.771,46	1.120.271,66	1.766.819,34	646.547,68	141,83
	722131	Administrativne takse	162.000,00	40.500,00	37.329,00	130.076,10	161.839,50	31.763,40	78,43
	722133	Taksa za ovjeravanje dokumenata							
	722135	Dru. opći. admi. takse-nakna.za korište. cestovnog zemljišta i drugo	16.000,00	4.000,00	1.700,00	14.342,68	14.922,68	580,00	14,50
	722320	Komunalne takse	225.000,00	56.250,00	38.318,14	207.414,15	229.671,97	22.257,82	39,57
	722329	Osta.opći.komunalne naknade i takse							
	722432	Naknada za osiguranje od požara	106.731,05	26.682,76	4.839,19	16.436,60	86.590,26	70.153,66	262,92
	722433	Nakn.za uređenje građevinskog zemljišta	63.000,00	15.750,00	-758,11	46.612,82	52.941,38	6.328,56	40,18
	722434	Nakn.za korištenje građevinskog zemljišta	130.000,00	32.500,00	64.149,04	76.540,53	120.901,40	44.360,87	136,49
	722435	Nakn.po osnovu prirodnih pogodnosti	110.000,00	27.500,00	-96,04	93.241,23	107.779,80	14.538,57	52,87
	722461	Naknada za zauzimanje javnih površina	49.000,00	12.250,00	11.692,82	36.361,24	41.890,80	5.529,56	45,14
	722441	Komunalna naknada	150.000,00	37.500,00	77.036,78	85.266,14	146.177,64	60.911,50	162,43
	722449	Ostale općinske naknade	1.000,00	250,00		670,00	670,00		
	722465	Naknada za reklame postavljene na javnim površinama							
	722531	Nak.za upotre. cesta za vozila pravnih lica	29.000,00	7.250,00	9.541,12	20.606,31	28.807,03	8.200,72	113,11
	722532	Nakn.za upotrebu cesta za vozila građana	123.000,00	30.750,00	24.411,21	91.042,72	122.897,84	31.855,12	103,59
	722546	Naknada na promet šuma, po Zakonu i Uredbi o šumama	295.000,00	73.750,00	138.854,00	110.000,00	280.420,99	170.420,99	231,08
	722515	Nak. za koriš. podataka premjera i katastra	17.000,00	4.250,00	4.418,94	12.710,55	16.478,40	3.767,85	88,66
	722516	Nak.za vršenje usluga iz oblasti premj.i kat.	130.000,00	32.500,00	30.909,70	96.372,50	131.297,50	34.925,00	107,46
	722581	Pos.nak.za zašti.od priro. i drugih ne. Ispl.plaća	121.347,14	30.336,79	15.107,99	73.115,42	133.706,08	60.590,66	199,73
	722582	Pos.nak.za zašti.od priro. i drugih ne. Doda.pri.	10.000,00	2.500,00	1.264,99	3.989,85	5.335,83	1.345,98	53,84
	722583	Nakna.za vatrogasnu jedi.iz premije osiguanja imovi.	1.500,00	375,00	20,79	271,09	1.322,50	1.051,41	280,38
	722584	Nakna.za funkcio.pre.osi.za autoodgo.	750,00	187,50	46,90	165,12	629,85	464,73	247,86

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	722631	Prihodi od pružanja uslugaostalima							
	722719	Ostali povrati							
	722732	Pri.na ime troškova pokretanja postupka	200,00	50,00		100,00	180,36	80,36	160,7
	723113	Novčane kazne za prekršaje koje izriču Fede.orga.uprave							
	723131	Novčane kazne po opć.propisima	2.100,00	525,00	420,00	1.728,60	1.943,00	214,40	40,8
	723132	Ostale kazne							
	723133	Nov.kazne za pre.koje su reg. u novč.kazne	1.100,00	275,00		790,00	940,00	150,00	54,5
	723139	Ostali prihodi	79.700,00	19.925,00	565,00	2.418,01	79.474,53	77.056,52	386,7
			7.241.772,19	1.810.443,05	1.800.799,31	5.059.580,10	7.386.645,67	2.327.065,57	128,5
	811000	III KAPITALNI PRIMICI	97.520,00	24.380,00	0,00	72.020,00	97.520,00	25.500,00	104,6
	811100	Primici od prodaje stalnih sredstava							
		Primitak od prodaje zemljišta, objekata, poslovnih prostora, garaža i drugo	97.520,00	24.380,00		72.020,00	97.520,00	25.500,00	104,6
		Pri.od poreza + neporezni pri. +kapitalni pri.	7.339.292,19	1.834.823,05	1.800.799,31	5.131.600,10	7.484.165,67	2.352.565,57	128,2
730000		IV NAMJENSKI PRIHODI I	3.000.086,79	750.021,70	474.257,92	1.836.239,78	2.687.111,83	719.766,11	96,0
		PRIMICI PO OSNOVU ZADUŽIVANJA							
		Pri. te. gra. iz inostranstva - projekat BET ON EU					4.748,76		
		Pri. gra. BiH -Mini.za ljudska pra. i izbje.-"Virtualni matičar"	10.000,00	2.500,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	0,00	0,0
		Na.sre Fe.mi.oko. i turi.za potpo.proje.zatva.depo. Otpada Ekonomija	142.158,87	35.539,72	142.631,50	142.158,87	142.158,87	0,00	0,0
		Pri.gra. F BiH -Federalna uprava civilne zaštite	280.000,00	70.000,00		280.000,00	280.000,00	0,00	0,0
		Pri. grant FBiH-pomoć za "Šahovski klub"	2.000,00	500,00		2.000,00	2.000,00	0,00	0,0
		Pri. grant FBiH-rekonstrukcija lokalnog puta Smailbašići-Šadići-Pešići	55.000,00	13.750,00		55.000,00	55.000,00	0,00	0,0
		Pri.grantovi FBiH i UNDP -una.podu.zone Ekonomija-Batvice	90.000,00	22.500,00	16.025,22	90.000,00	90.000,00	0,00	0,0
		Pri.gra.FBiH -rekonstrukcija mosta u Stipinom Hanu	39.000,00	9.750,00	39.000,00	39.000,00	39.000,00	0,00	0,0
		Fede.mini.rase.lica -stručno osposobljavanje Aličić Hariz	4.800,00	1.200,00		1.500,00	4.800,00	3.300,00	275,0
		Fede.mini.oko.i tu.- infrastru. i oprema za upravljanja otpadom	126.357,18	31.589,30			126.357,18		0,0
		Namj.sr.od Kant-sufi.orga.takmiče.i sportskih manife. - sjedeća odboj	1.500,00	375,00	1.500,00		1.500,00	1.500,00	400,0
		Pri. grant Kantona - izgra.čeli.mosta-preko vodovoda Otežnja	33.658,70	8.414,68		33.658,69	33.658,69	0,00	0,0
		Pri.grant Ka.-nabavka daktilnih cijevi-cjevovod Otežnja	32.754,15	8.188,54		32.754,15	32.754,15	0,00	0,0
		Pri. grant Kantona-projekat upravljanja otpadom	20.000,00	5.000,00		20.000,00	20.000,00	0,00	0,0
		Pri.gra.Ka.-izgra. Vodo.Vučijak MZ Asim Čamdžić	52.606,26	13.151,57		52.606,26	52.606,26	0,00	0,0
		Pri.te.gra.Ka.-program poticaja upošlja pripa.bora.popu.	18.000,00	4.500,00		18.000,00	18.000,00	0,00	0,0
		Pri.te.gra.Ka. - izgradnja spomen obilježja Pašin Konak	5.000,00	1.250,00		5.000,00	5.000,00	0,00	0,0
		Pri.te.grant Ka.-cjepljenje domaćih životinja protiv antraksa	2.500,00	625,00		1.500,00	1.500,00	0,00	0,0
		Pri.te.gra.Ka. - spomen obilježje Potklečje	1.500,00	375,00		1.500,00	1.500,00	0,00	0,0
		Pri.te.grant od Ka.-podrška za ujednačen razvoj poljprivredne proizvo	12.420,00	3.105,00		12.420,00	12.420,00	0,00	0,0
		Pri.grant Ka.-vodovod Cibava					48.313,75	48.313,75	
		Namj.sr.od Kant.za zaštitu okoline	190.000,00	47.500,00	14.095,61	163.081,00	163.081,00	0,00	0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Pri. gra. Ka. - dogra. i reko. vodo. u Vozućoj					35.112,05	35.112,05	
		Pri. gra. Ka. - izgra. vodo. Gornji Mustajbašići					17.666,89	17.666,89	
		Pri.gra. F BiH -Fondacija - izgra.obje.za smje.bora.orga. i	3.000,00	750,00	3.000,00		3.000,00	3.000,00	400,0
		Na.sre.Fede.mini.rase.oso.i izbje.-reko.puta Zavidovići Biljačić	49.899,26	12.474,82			49.899,26	49.899,26	400,0
		Pri. gra. F BiH-reko.puta Zavidovići Biljačić				15.000,00	15.000,00	15.000,00	
		Pri. gra. F BiH-reko.puta Zavidovići Pašin Konak					60.000,00	60.000,00	
		Namje. sre. Kanto. upra. CZ finansi. proje. preve. mjera zašti.i spa.	125.000,00	31.250,00			125.000,00	125.000,00	400,0
		Namje. sre. Kanto. - sre. za izgra. "Spomen obilježja Paravci"				4.000,00			
		Namje. sre. Kanto. - sre. za izgra. "Spomen obilježja Kovači"				3.000,00			
		Namje. sre. Kanto. - izgradnja uni. obje. usljed poplava				35.800,00			
		Namj.sredstva za boračke populacije	750.000,00	187.500,00		509.623,50	667.273,50	157.650,00	84,1
		Namjen.sredstva za alternativni smještaj	30.000,00	7.500,00	2.620,00	11.880,00	18.240,00	6.360,00	84,8
		Na.sre.Mini.za obra.na. Kultu.i spo.- stipendije	92.508,00	23.127,00	65.520,00	45.396,00	92.508,00	47.112,00	203,7
		Na.sre.Vlade Ze-do ka.Mini. za bora.pi.- stipendiranje studenata	216.950,00	54.237,50	69.150,00	142.100,00	216.950,00	74.850,00	138,0
		Na.sre.za nabavku udžbenika učenicima-djeci branilaca sa područja o	72.800,00	18.200,00		72.800,00	72.800,00	0,00	0,0
		Dona.Ministarstva za rad soci.poli.i izbje.ZDK-troškovi						0,00	
		stanovannja oso.koje su usljed priro.nesre.izmještene iz svojih domov	15.000,00	3.750,00	6.450,00	8.790,00	9.690,00	900,00	24,0
	733100	Dona.od doma.fizi.i pra.lica za otkla.poslje.priro.nesre i	20.000,00	5.000,00	4.870,96	4.870,96	6.151,69	1.280,73	25,6
		obnovu područja zahvaćenih prirodnom nesrećom						0,00	
	733100	Dona.od doma.fizi.i pra.lica za otkla.poslje.priro.nesre i						0,00	
		obno.podru.zahva.priro.nesrećom-Federalni fond za pomoć nastradali	1.437,24	359,31		1.437,24	1.437,24	0,00	0,0
	733100	Dona.od inostranih fizi.i pra.lica za otkla.poslje.priro.nesre i	7.000,00	1.750,00	6.898,50	5.194,74	5.194,74	0,00	0,0
		obnovu područja zahvaćenih prirodnom nesrećom						0,00	
	810000	Primici od prodaje stanova	415.000,00	103.750,00	15.552,91	56.768,46	64.552,67	7.784,21	7,5
	810000	Na.sre po osnovu kre.204304/10 za reko.puta Zavidovići-Pašin Ko	82.237,13	20.559,28	19.143,22	17.199,91	82.237,13	65.037,22	316,3
		UKUPNI PRIHODI	10.339.378,98	2.584.844,75	2.275.057,23	6.967.839,88	10.171.277,50	3.072.331,68	118,9
			0,00	0,00	-908.075,65	1.486.310,98	1.356.974,48	-260.442,44	

RAČUN PRIHODA I PRIMITAKA I RASHODA I IZDATAKA

	Plan 2016.g.	Plan 01.10.-31.12.16.	Izvršenje 01.10.-31.12.15.	Izvršenje 01.01.-30.09.16.	Izvršenje 01.01.-31.12.16.	Izvršenje 01.10.-31.12.16.
PRIHODI - KLASA 7	9.744.621,85	2.436.155,46	2.240.361,10	6.821.851,51	9.926.967,70	2.974.010,25
RASHODI - KLASA 6	9.907.405,35	2.476.851,34	3.068.943,93	5.163.212,13	8.402.219,51	3.239.007,38
1 RAČUN PRIHODA I RASHODA	-162.783,5	-40.695,9	-828.582,8	1.658.639,4	1.524.748,2	-264.997,1
KAPITALNI PRIMICI - GRUPA 81	415.000,00	103.750,00	15.552,91	56.768,46	64.552,67	7.784,21
	82.237,13	20.559,28	19.143,22	17.199,91	82.237,13	65.037,22
	97.520,00	24.380,00	0,00	72.020,00	97.520,00	25.500,00
KAPITALNI IZDACI - GRUPA 82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	30.000,00	7.500,00	0,00	11.942,52	14.742,52	2.800,00
	31.000,00	7.750,00	18.228,65	26.374,90	26.374,90	0,00
2 RAČUN KAPL.PRIMITAKA I IZDATAKA	533.757,13	133.439,28	16.467,48	107.670,95	203.192,38	95.521,43
IZDACI ZA OTPLATU KREDITA KLASA - 4	370.973,63	92.743,41	95.960,30	279.999,35	370.966,09	90.966,74
3 RAČUN FINANSIRANJA	370.973,63	92.743,41	95.960,30	279.999,35	370.966,09	90.966,74
REZULTAT (1+2-3)	0,00	0,00	-908.075,65	1.486.310,98	1.356.974,48	-260.442,44

III IZDACI

U Izvještaju o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.10.-31.12.2016.godine rashodi su prikazani po računovodstvenom načelu modificiranog nastanka poslovnog događaja, što znači da se rashodi priznaju u obračunskom periodu u kojem je obaveza nastala.

Ukupni rashodi i izdaci Budžeta općine u periodu 01.10.-31.12.2016.godine izvršeni su u iznosu od 3.332.774,12 KM i čine 128,9 % u odnosu na plan IV kvartala.

Strukturu izvršenja rashoda i izdataka IV kvartala 2016.godine, u odnosu na plan IV kvartala 2016.godine čine:

	Plan: 01.01.-31.12.2016.g.	Plan: 01.10.- 31.12.2016.g	Izvršenje: 01.10.- 31.12.2016.g.
- Plaće i naknade trošk.zaposl.i troškovi vijeća	2.766.000,00 KM,	691.500,00 KM,	978.019,68 KM,
- Izdaci za materijal i usluge	376.000,00 KM,	94.000,00 KM,	128.964,66 KM,
- Zatezne kamate i troškovi spora	12.000,00 KM,	3.000,00 KM,	2.611,10 KM,
- Tekući grantovi	2.642.551,19 KM,	660.637,80 KM,	854.542,70 KM,
- Kapitalni grantovi	1.479.665,00 KM,	369.916,25 KM,	595.133,70 KM,
- Tekuća budžetska rezerva	13.076,00 KM,	3.269,00 KM,	6.631,63 KM,
- Grantovi iz namjenskih sredstava i primitaka od zaduživanja	3.000.086,79 KM,	750.021,70 KM,	766.870,65 KM,
- Izmirenje obaveza iz prethodnog perioda	50.000,00 KM,	12.500,00 KM,	
ukupno:	10.339.378,98 KM,	2.584.844,75 KM,	3.332.774,12 KM.

U **tabeli B-rashodi** detaljnije su prikazani izvršeni rashodi po vrstama:

EKONOMSKI KORASHODI I IZDACI		Plan 2016.g.	Plan 01.10.-31.12.16.	Izvršenje 01.10.-31.12.15.	Izvršenje 01.01.-30.09.16.	Izvršenje 01.01.-31.12.16.	Izvršenje 01.10.-31.12.16.	INDEKS 8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Izmirenje obaveza iz prethodnog perioda	50.000,00	12.500,00	2.510,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,0
	Plaće i naknade troškova zaposlenih	2.766.000,00	691.500,00	924.833,95	1.750.270,58	2.728.290,26	978.019,68	141,4
611100	Bruto plaće i naknade i doprinosi poslodavca	2.013.000,00	503.250,00	639.917,14	1.323.386,07	2.002.942,42	679.556,35	135,0
613900	Naknade općinskim vijećnicima	170.000,00	42.500,00	67.135,88	86.660,72	168.640,38	81.979,66	192,9
613900	Nakn. članovima komisija koje imenuje OV	22.500,00	5.625,00	18.895,03	8.179,61	20.399,57	12.219,96	217,2
613900	Nakn. za edukaciju i druge troškove vijećnika	500,00	125,00				0,00	0,0
611200	Naknade troškova zaposlenih	290.000,00	72.500,00	115.342,67	165.895,86	272.811,03	106.915,17	147,5
612100	Doprinosi poslodavca	213.000,00	53.250,00	67.245,86	138.932,61	210.178,86	71.246,25	133,8
	Tra. za ispla. nakn. i doprino. volonte. općine i volo. angažo. u dr. pra. li	57.000,00	14.250,00	16.297,37	27.215,71	53.318,00	26.102,29	183,2
613000	Izdaci za materijal i usluge	376.000,00	94.000,00	113.195,04	216.449,13	345.413,79	128.964,66	137,2
613100	Putni troškovi	7.000,00	1.750,00	1.760,00	4.625,00	6.018,91	1.393,91	79,7
613200	Izdaci za energiju	80.000,00	20.000,00	29.640,63	40.457,47	70.641,81	30.184,34	150,9
613300	Izdaci za komunalne usluge	85.000,00	21.250,00	25.692,97	45.732,33	82.353,68	36.621,35	172,3
613400	Nabavka materijala	42.000,00	10.500,00	6.514,79	26.264,73	35.950,73	9.686,00	92,2
613500	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	30.000,00	7.500,00	6.833,91	17.038,21	22.900,94	5.862,73	78,2
613600	Unajmljivanje imovine i opreme	2.000,00	500,00	398,00	1.641,65	1.992,00	350,35	70,1
613700	Izdaci za tekuće održavanje	25.000,00	6.250,00	9.299,40	10.403,93	23.708,54	13.304,61	212,9
613800	Izdaci osiguranja i bankarskih usluga	18.000,00	4.500,00	2.753,38	12.409,70	15.382,99	2.973,29	66,1
613900	Ugovorene usluge	87.000,00	21.750,00	30.301,96	57.876,11	86.464,19	28.588,08	131,4
613961	Zatezne kamate	2.000,00	500,00		0,00	0,00	0,00	0,0
613962	Troškovi spora	10.000,00	2.500,00	1.285,72	3.685,60	6.296,70	2.611,10	104,4
614000	Tekući grantovi	2.642.551,19	660.637,80	747.431,01	1.479.350,84	2.333.893,54	854.542,70	129,4
	Naknada za izvršenje po sudskim presudama	100.000,00	25.000,00	8.333,36	30.000,00	100.000,00	70.000,00	280,0
	Transfer za isplatu vansudskih nagodbi po pravosnažnim sudskim presudama						0,00	
	Transfer za troškove izbora	70.000,00	17.500,00	7.536,45	7.815,82	69.915,51	62.099,69	354,9
	Transfer za obilježavanje državnih praznika i Dana općine	6.500,00	1.625,00	900,00	5.750,00	6.276,00	526,00	32,4
	Transfer za obilježavanje značajnih datuma	8.000,00	2.000,00	1.660,00	6.940,00	8.000,00	1.060,00	53,0
	Transferi mjesnim zajednicama	80.000,00	20.000,00	36.737,60	55.606,38	80.000,00	24.393,62	122,0
	Transfer za sahrane	1.500,00	375,00	200,00	360,31	1.088,99	728,68	194,3
	Transfer Centru za socijalni rad	200.000,00	50.000,00	65.000,00	149.586,00	199.587,00	50.001,00	100,0
	Transfer za socijalnu zaštitu	105.000,00	26.250,00	35.000,00	70.000,00	105.000,00	35.000,00	133,3
	Tra. za Centar za rano podst. razvo. i ranu inte. za dje. sa pose	6.100,00	1.525,00	1.517,46	4.064,13	6.097,45	2.033,32	133,3
	Tra. za dnevni centar za djecu s posebnim potrebama	24.000,00	6.000,00			1.995,00	1.995,00	33,3
	Tran. Centru za kulturu-za redovnu djelatnost i vanredne troškove	83.500,00	20.875,00	20.874,99	62.624,97	83.500,00	20.875,03	100,0
	Transfer za kulturne djelatnosti i manifestacije	20.000,00	5.000,00	3.000,00	17.440,00	19.940,00	2.500,00	50,0
	Tra. za podršku inkluzivne nastave	500,00	125,00			500,00	500,00	400,0
	Transfer za prevoz pacijenata na hemodijalizu	500,00	125,00				0,00	0,0
	Transfer za fizičku kulturu i sport	175.000,00	43.750,00	55.125,00	131.737,00	174.000,00	42.263,00	96,6
	Transfer za predškolsko obrazovanje i vaspitanje	140.000,00	35.000,00	32.499,99	97.499,97	139.999,96	42.499,99	121,4
	Transfer za vanredne pomoći	75.000,00	18.750,00		75.000,00	75.000,00	0,00	0,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Transfer za obuku državnih službenika i namještenika	447,00	111,75		447,00	447,00	0,00	0,0
	Tr.za opć.takmičenje u znanju osnovnih i srednjih škola	3.000,00	750,00		1.310,00	2.150,00	840,00	112,0
	Tra.za sufi.tro.udru.za djecu sa pose.potrebama i poteško.u razvoju	10.000,00	2.500,00	5.000,00	7.500,00	10.000,00	2.500,00	100,0
	Transfer za podršku omladinskoj politici	15.000,00	3.750,00	3.050,00	5.484,00	6.472,09	988,09	26,3
	Transfer za stipendiranje studenata	25.000,00	6.250,00	24.700,00		22.400,00	22.400,00	358,4
	Tr.za učenike generacije osnovnih i srednjih škola	3.000,00	750,00		3.000,00	3.000,00	0,00	0,0
	Transfer za posebno nadarene studente	8.000,00	2.000,00		7.600,00	7.600,00	0,00	0,0
	Izdaci za branilačke populacije, tekovine OOR i antifašizam	34.000,00	8.500,00	8.877,50	27.900,00	33.990,00	6.090,00	71,6
	Izdaci za raseljena lica i povratnike	2.000,00	500,00	500,00	450,00	1.965,00	1.515,00	303,0
	Transfer parlamentarnim grupama	69.600,00	17.400,00	52.200,00	11.600,00	69.600,00	58.000,00	333,3
	Tra.za podršku udruženjima-nevladinom sektoru	6.000,00	1.500,00	1.194,00	500,00	6.000,00	5.500,00	366,7
	Transfer OO Crveni križ	13.000,00	3.250,00	7.000,00	7.583,31	13.000,04	5.416,73	166,7
	Tra.Crvenom križu za organizo.akcija dobrovo.dari.krvi	4.000,00	1.000,00		2.000,00	4.000,00	2.000,00	200,0
	Transfer MDD Merhamet	13.000,00	3.250,00	6.000,00	6.499,98	13.000,00	6.500,02	200,0
	Tr.MDD Merhamet za sufinansiranje javne kuhinje	25.000,00	6.250,00	12.666,00	14.581,00	24.996,00	10.415,00	166,6
	Tra.za troškove prevoza socijalno ugro.uče.srednjih škola	20.000,00	5.000,00	6.914,00	8.596,50	20.032,50	11.436,00	228,7
	Transfer za hitne pomoći socijalno ugroženim licima	15.000,00	3.750,00	1.880,00	11.225,50	14.695,50	3.470,00	92,5
	Transfer za razvoj poljoprivrede	130.000,00	32.500,00	90.212,50	2.500,00	100.950,00	98.450,00	302,9
	Transfer za razvoj turizma	5.000,00	1.250,00		1.875,41	1.875,41	0,00	0,0
	Transfer za projektne pripreme i projektovanje	50.000,00	12.500,00	31.584,26	33.084,41	46.693,18	13.608,77	108,9
	Tra.za troškove stručnog nadzora	30.000,00	7.500,00	6.355,43	3.039,27	11.913,29	8.874,02	118,3
	Tr.-za učeš.u finans.Agencije za lokalni razvoj	40.000,00	10.000,00	5.000,00	26.666,64	39.999,96	13.333,32	133,3
	Transfer za troškove izvršenja rješenja	7.000,00	1.750,00	5.017,29			0,00	0,0
	Transfer za održavanje javnih površina	265.000,00	66.250,00	52.967,51	180.473,47	227.711,87	47.238,40	71,3
	Transfer za JOB"Unija veterana"	4.500,00	1.125,00	1.875,00	2.625,00	4.500,00	1.875,00	166,7
	Transfer za JOB"Unija veterana"za finansi.uposlenih	19.000,00	4.750,00	6.332,00	11.081,00	19.000,00	7.919,00	166,7
	Tr.za Org.porodica šehida i poginulih boraca	19.000,00	4.750,00	6.332,00	11.081,00	19.000,00	7.919,00	166,7
	Transfer za Udruženje RVI"Zavidovići 92"	28.000,00	7.000,00	11.665,00	13.998,00	28.000,00	14.002,00	200,0
	Transfer za UG "Zlatni ljiljan"	3.000,00	750,00	1.000,00	2.000,00	3.000,00	1.000,00	133,3
	Transfer za Udruženje branilaca "92.-95." općine Zavidovići	4.500,00	1.125,00	1.875,00	2.625,00	4.500,00	1.875,00	166,7
	Tra.za ODB "92-95"	4.500,00	1.125,00	1.875,00	2.625,00	4.500,00	1.875,00	166,7
	Tra.za udruženje nezaposlenih demobilisanih boraca	4.500,00	1.125,00	1.875,00	2.250,00	4.500,00	2.250,00	200,0
	Transfer za javnu rasvjetu-potrošnja	215.000,00	53.750,00	67.270,52	144.390,29	208.682,46	64.292,17	119,6
	Transfer za Kantonalni arhiv Travnik	3.600,00	900,00	900,00	2.700,00	3.600,00	900,00	100,0
	Transfer za Savez općina i gradova	4.800,00	1.200,00	1.200,00	4.800,00	4.800,00	0,00	0,0
	Transfer za deratizaciju	15.000,00	3.750,00	7.270,00	7.270,00	14.540,00	7.270,00	193,9
	Tr.-učeš.u finan.Regionalne ekonomske zajed.	12.924,00	3.231,00	3.819,18		12.924,00	12.924,00	400,0
	Tra.za udruženje građana vatrogasno društvo "Krivaja" Zavidovići	5.000,00	1.250,00	3.000,00	5.000,00	5.000,00	0,00	0,0
	Tra.za opre.i naba.mate.tehni.sre.za Opći.profe.vatro.je.(OPVJ)	93.981,05	23.495,26	6.903,29	53.594,32	65.130,24	11.535,92	49,1
	Tra.za opremanje struktura civilne zaštite	47.798,50	11.949,63	59,30	792,38	7.684,37	6.891,99	57,7
	Transfer za deminiranje	15.000,00	3.750,00				0,00	0,0
	Tra.za pripremanje, obuku i vježbu struktura civilne zaštite	11079,92	2.769,98		2962,00	4962,00	2.000,00	72,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Tra.za naknadu učešća ljudi i materi.sredstava u zaštiti i spašavanju	2.079,92	519,98		500,00	500,00	0,00	0,0
	Tra. za zbr. pasa lutilica, po Zakonu o zaštiti i dobrobiti živo.	20.000,00	5.000,00	3.666,00	15.000,00	20.000,00	5.000,00	100,0
	Tr.za sistem upra. kvaliteta EN ISO 9001:2008;14001:2009	5.000,00	1.250,00	1.000,00		2.265,44	2.265,44	181,2
	Tra.za finansi.hitnih mjera zaštite i spaša. u toku djelovanja priro.ili d	44.319,40	11.079,85	5.381,49			0,00	0,0
	Tra.za učešće u provođenju preventivnih mjera zašti.i spaša.	26.319,40	6.579,85	11.259,78	1.700,00	7.940,65	6.240,65	94,8
	Tr.Domu zdravlja za pružanje zdrav.usluga penzionerima	63.002,00	15.750,50		63.002,00	63.002,00	0,00	0,0
	Tr.Domu zdra. za pruža.zdra.usluga obolje.od PTSP	1.500,00	375,00		1.450,00	1.450,00	0,00	0,0
	Tra.UG PTSP za nabavku lijekova	1.000,00	250,00		1.000,00	1.000,00	0,00	0,0
	Transf.za podršku vjerskim zajednicama i crkvama	10.000,00	2.500,00		7.850,00	9.000,00	1.150,00	46,0
	Tr.UG Penzineri za nabavku lijekova	10.000,00	2.500,00	2.000,00	7.500,00	10.000,00	2.500,00	100,0
	Tra. javnoj biblioteci-za kupovinu knjiga i za vanredne troškove osn	6.000,00	1.500,00	1.000,00	4.000,00	6.000,00	2.000,00	133,3
	Transfer za štampanje administrativnih taksi	5.500,00	1.375,00	1.282,62	3.743,62	3.743,62	0,00	0,0
	Troškovi provizije za prodaju administrativ. taksi	7.500,00	1.875,00	2.321,49	4.673,29	6.673,91	2.000,62	106,7
	Tr.za pomoć u stambe.zbrinja.socijalno ugrože.kategorija	11.000,00	2.750,00	500,00	1.300,00	9.789,81	8.489,81	308,7
	Tra.ortopedskoj radionici	14.000,00	3.500,00	5.000,00	10.500,00	14.000,00	3.500,00	100,0
	Izdaci za spomen sobu i spomen obilježje	500,00	125,00	1.200,00		500,00	500,00	400,0
	Naknade za povrat više naplaćenih sredstava	15.000,00	3.750,00	65,00	8.996,87	10.313,29	1.316,42	35,1
	Primici i kapitalni transferi	1.479.665,00	369.916,25	781.924,85	621.401,61	1.216.535,31	595.133,70	160,9
821000	Tra.za troškove projektovanja, nabavke i instaliranja video nadzora gradskog područja							
821000	61500 Transfer za kupovinu zemljišta i troškove nastale kupovinom zemljišt	30.000,00	7.500,00	18.228,65	26.374,90	26.374,90	0,00	0,0
821000	Naba.sta.sre.i naba.i insta.pro.za efika.orga.upra.i trezo.poslovanje	30.000,00	7.500,00		11.942,52	14.742,52	2.800,00	37,3
821000	Tra.za kupo.zemlji.za potre.izgra. Infra.obje. u MZ	1.000,00	250,00				0,00	0,0
615000	Transfer za postavljanje i opremanje hidranata na području općine Za	10.000,00	2.500,00				0,00	0,0
	Tra.za izgra.zgrade boračkih udruženja i spomen sobe	10.000,00	2.500,00	13.937,55	9.800,72	10.000,00	199,28	8,0
	Troškovi eksproprijacije i kupovina zemljišta			248.298,83				
	Troškovi eksproprijacije	20.000,00	5.000,00		443,46	443,46	0,00	0,0
	Tra.za održa.,sana.reko.i izgra.ulica, platoa oko javnih objekata, spomenika,platoa oko obje.kole.stanova.i trotoara	80.000,00	20.000,00	81.364,20	9.310,80	58.536,65	49.225,85	246,1
	Tra za održa.i reko.puteva prema spomen obilje.	2.000,00	500,00		2.000,00	2.000,00	0,00	0,0
	Tra.za tekuće i vanre.održava.,sana.,reko.i izgra.nekategorisa.puteva	50.000,00	12.500,00	16.887,01	47.374,95	48.076,95	702,00	5,6
	Transfer za izgradnju javne rasvjete	25.000,00	6.250,00		25.000,00	25.000,00	0,00	0,0
	Tra.za sanaciju reko.i održavanje javne rasvjete	25.000,00	6.250,00	17.280,90	7.647,70	15.761,65	8.113,95	129,8
	Tra.za signalizaciju i izgradnju grbina	5.000,00	1.250,00	2.283,33		4.158,88	4.158,88	332,7
	Transfer za regulacioni i prostorni plan	5.031,00	1.257,75			5.031,00	5.031,00	400,0
	Tr.za digitalizaciju urbanog dijela grada	1.000,00	250,00	1.000,00		1.000,00	1.000,00	400,0
	Tra.za sanaciju klizišta koja ugrožavaju javne ceste	10.000,00	2.500,00		4.483,38	4.483,38	0,00	0,0
	Tra.za zimsko održavanje lokalnih puteva	100.000,00	25.000,00	41.900,43	60.923,58	96.337,22	35.413,64	141,7
	Tra.za tekuće održa.,sana., reko.i zgra. lokalnih puteva	100.000,00	25.000,00	68.358,06	36.172,65	99.447,69	63.275,04	253,1
	Tra.za izgra.reko.i održa.cesta i ulica -koncesione nakna.						0,00	
	Tr.za naba.i sufi..nabavke opre. za komu.higi.uređenje kontejne.loka.,inve.održa.komu.obje. i drugo	1.622,50	405,63	1.314,58	1.622,50	1.622,50	0,00	0,0
	Transfer za podršku projekta zbrinjavanja otpada	5.000,00	1.250,00		464,50		-464,50	-37,2
	Tra.za izgra.reko.i sana.dru.obje.zaje.komuna.potrošnje	100.000,00	25.000,00	22.326,61	28.968,58	98.628,77	69.660,19	278,6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Namje. sre. Kanto. - izgradnja uni. obje. usljed poplava			35.700,00				
	Na.sre.za nabavku udžbenika učenicima-djeci branilaca sa područja o	72.800,00	18.200,00	3.150,00	72.800,00	72.700,00	-100,00	-0,5
	Dona.Ministarstva za rad soci.poli.i izbje.ZDK-troškovi						0,00	
	stano.oso.koje su usljed priro.nesre.izmješte.iz svojih domova	15.000,00	3.750,00	6.450,00	8.790,00	9.690,00	900,00	24,0
	Dona.od ino.fizi.i pra.lica za otkla.poslje.priro.nesre	7.000,00	1.750,00	3.000,00	3.898,50	5.177,10	1.278,60	73,1
	Tra.za otkla.poslje.priro.nesre iz dona.od doma.fizi.i pra.lica	20.000,00	5.000,00	3.640,00	6.151,69	6.151,69	0,00	0,0
	Tr.za stambe.zbrinjavanje iz sred.od otkupa stanova	415.000,00	103.750,00				0,00	0,0
61	Na.sre po osnovu kre.204304/10 za reko.puta Zavidovići-Pašin Kona	82.237,13	20.559,28	36.419,58		65.037,22	65.037,22	316,3
	UKUPNI IZDACI	10.339.378,98	2.584.844,75	3.183.132,88	5.481.528,90	8.814.303,02	3.332.774,12	128,9

OPĆINSKI NAČELNIK

(M.P.)

mr.sci. Hašim Mujanović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKI NAČELNIK

Broj: 02-05-302/17-AP-2
Datum: 22.02.2017. godine

Na osnovu člana 26. Uredbe sa zakonskom snagom o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj: 6/92, 8/93 i 13/94) koja se primjenjuje kao Federalni zakon temeljem člana IX 5. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, člana 39. Statuta općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 5/2008 i 5a/2008), člana 3. Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 6/2014 i 1/2015) i člana 29. Pravila Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići broj: 01-UO-05-3-198/03 od 09.05.2003. godine, Općinski načelnik donosi

RJEŠENJE

I

Razrješavaju se dužnosti zbog nezakonitog rada Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići, predsjednik i članovi Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići prije isteka mandata, u sastavu:

1. Emir Mujić, predsjednik,
2. Fatima Mehić, član,
3. Aldin Šušić, član.

II

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku općine Zavidovići“.

OBRAZLOŽENJE

Rješenjem Općinskog načelnika broj 02-14-879/13 od 23.07.2013. godine („Službeni glasnik općine Zavidovići“ broj 8/2013) izvršeno je imenovanje Mujić Emira iz Zavidovića na poziciju predsjednika Upravnog odbora javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići iz reda osnivača na period od četiri godine. Rješenjem Općinskog načelnika broj 02-14-4764/14 od 18.12.2014. godine („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 9/2014) izvršeno je imenovanje Mehić Fatime iz Zavidovića na poziciju člana Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići iz reda zaposlenih na period od četiri godine. Rješenjem općinskog načelnika broj 02-14-672/15 od 01.04.2015. godine („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 3/2015) izvršeno je imenovanje Šušić Aldina iz Zavidovića na poziciju člana Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići iz reda osnivača do 18.12.2018. godine.

U skladu sa ovlaštenjima iz člana 39. stav 1. tačka 5. Statuta općine Zavidovići, odnosno obavljajući upravljački nadzor nad zakonitošću rada Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići u kojem je Općina Zavidovići osnivač, upućen je Upravnom odboru Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići akt broj 02-05-302/17-AP-1 od 27.01.2017. godine kojim je Općinski načelnik tražim informaciju da li su poduzete radnje na provođenju preporuke Institucije Ombudsmena / Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1388/13 P-157/14 od 10.08.2014. godine kojom se traži od Upravnog odbora Javne ustanove Centar za socijalni rad Zavidovići i Općinskog načelnika Općine Zavidovići da ponište Odluku o imenovanju direktora JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići broj 01-34-1-810/13 od 24.12.2013. godine i poduzmu sve neophodne mjere kojima će se osigurati da se imenovanje direktora izvrši uz puno poštivanje postupka i načela utvrđenih Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 12/03, 34/03 i 65/13). Također se aktom 02-05-302/17-AP-1 od 27.01.2017. godine tražilo da se odmah pristupi provođenju date preporuke u narednih deset dana ukoliko to do sada nije izvršeno, u suprotnom smatrat će da Upravni odbor Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići odbija provođenje date preporuke.

Upravni odbor Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići je 10.02.2017. godine dostavio akt broj 01-07-UO-52/17 od 09.02.2017. godine u kome se između ostalog navodi da imenovanje direktora JU Centar za socijalni rad Zavidovići nije moglo i ne može nikako provesti po odredbama Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federaciji BiH. Također se navodi da je Upravni odbor stava i mišljenja da je procedura imenovanja direktora Ustanove obavljena u skladu sa zakonskim propisima i da je Upravni odbor u cijelosti ispoštovao konkursnu proceduru, te da nije povrijeđen zakon niti nečije pravo. Dalje se navodi da je Ombudsmen pogrešno utvrdio činjenično stanje i slijedom toga pogrešno primjenio materijalno pravo, pa se njegova preporuka nije mogla sprovesti jer za navedeni postupak se ne može primijeniti Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u FBiH.

Analizom navedenih stavova Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići i ostalih stavova navedenih u aktu broj 01-07-UO-52/17 od 09.02.2017. godine, nalazim da su isti neprihvatljivi i predstavljaju grubo kršenje odredbi Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima u Federaciji Bosne i Hercegovine kada je u pitanju imenovanje direktora u ovoj Ustanovi i time njezin rad čini nezakonitim. Također nalazim da Upravni odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići odbija da izvrši preporuke Institucije Ombudsmena / Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1388/13 P-157/14 od 10.08.2014. godine, što dodatno rad ove Ustanove čini nezakonitim kada je u pitanju poštivanje odredbi Zakona o obudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 19/02, 35/04 i 32/06) i indirektno člana II stav 1. Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena u cilju promovisanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je zajamčeno posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Distrikta Brčko, u skladu sa odredbama pomenutog Zakona.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, nalazim da su stečeni uslovi za razrješenje predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove Centar za socijalni rad“ Zavidovići prije isteka mandata zbog nezakonitog rada Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići, a u skladu sa članom 26. Uredbe sa zakonskom snagom o ustanovama i članom 29. Pravila Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići broj 01-UO-05-3-198/03 od 09.05.2003. godine, a u vezi sa članom 39. stav 1. tačka 5. Statuta općine Zavidovići i članom

3. Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići. Upravni odbor Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići je nadležni organ koji imenuje i razrješava direktora ove Javne ustanove kako je to propisano u članu 27. stav 1. alineja 2. Uredbe sa zakonskom snagom o ustanovama i članom 29. Pravila Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići broj 01-UO-05-3-198/03 od 09.05.2003. godine, te ovu svoju zakonsku obavezu grubo odbija izvršiti prema preporuci Institucije Ombudsmena / Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine broj Ž-SA-05-1388/13 P-157/14 od 10.08.2014. godine. Posljedica odbijanja Upravnog odobranja da poništi Odluku o imenovanju direktora JU „Centar za socijalni rad“ Zavidovići broj 01-34-1-810/13 od 24.12.2013. godine nije samo nezakonitost njegovog rada, nego predstavlja kršenje ljudskih prava i sloboda što je Ombudsmena / Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine nesporno utvrdio u svom aktu broj Ž-SA-05-1388/13 P-157/14 od 10.08.2014. godine.

Na osnovu svega navedenog odlučeno je kao u dispozitivu ovog Rješenja.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: U slučaju kada postoje dokazi da principi utvrđeni u članu 3. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima, ili postupci nisu ispoštovani, zainteresovana stranka može podnijeti prigovor na razrješenje imenovanog lica u reguliranom organu u skladu s odredbama 16. ovog Zakona. Prigovor se podnosi odgovornom javnom službeniku (Općinskom načelniku) u roku 8 dana od dana dostavljanja ovog rješenja, a kopija se dostavlja Ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

OPĆINSKI NAČELNIK

(M.P.)

mr. sci. Hašim Mujanović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKI NAČELNIK

Broj: 02-05-1004/17-AP-4
Datum: 17.03.2017. godine

Na osnovu člana 4. stav 2. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 12/03, 34/03 i 65/13), člana 3. Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 6/2014 i 1/2015) i člana 39. Statuta Općine Zavidovići („Službeni glasnik Općine Zavidovići“ broj 5/2008 i 5/a/2008), Općinski načelnik, donosi

R J E Š E N J E

o privremenom imenovanju predsjednika i članova Upravnog odbora
Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići

I

Za predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići privremeno se imenuju:

1. Amel Sinanović za predsjednika Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići – iz reda osnivača,
2. Ahmet Avdić za člana Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići - iz reda osnivača,
3. Senada Bukvić za člana Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići - iz reda zaposlenih.

II

Privremeni Upravni odbor Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići iz tačke I ovog rješenja imenuje se na period do 90 dana, i to do okončanja postupka izbora predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići, kojim će se izvršiti konačno imenovanje na način, po postupku i uz poštovanje i primjenu principa propisanih Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine.

II

Rješenje stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljeno u „Službenom glasniku općine Zavidovići“ i „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“.

O BRAZLOŽENJE**PRAVNI OSNOV DONOŠENJA RJEŠENJA**

U članu 4. stav 2. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 12/03, 34/03 i 65/13) propisano je: „Nominacije/imenovanja na kraći period su nominacije ili imenovanja na najviše tri mjeseca koja se ne mogu ponoviti.“.

U članu 3. Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići („Službeni glasnik općine Zavidovići“, broj: 6/2014 i 1/2015) propisano je: „Predsjednika i članove upravnog odbora u ime Općinskog vijeća Zavidovići imenuje i razrješava Općinski načelnik.“.

RAZLOZI DONOŠENJA RJEŠENJA

Rješenjem Općinskog načelnika općine Zavidovići broj 02-05-302/17-AP-2 od 22.02.2017. godine izvršeno je razrješenje dužnosti predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove Centar za socijalni rad Zavidovići.

Obzirom da trenutno u Javnoj ustanovi Centar za socijalni rad Zavidovići nema imenovnog Upravnog odbora, smatram da je potrebno da se izvrši privremeno imenovanje istih na periodu od tri mjeseca u skladu sa članom 4. stav 2. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine», broj: 12/03, 34/03 i 65/13). Privremeno imenovanje je neophodno u cilju nesmetanog funkcionisanja Javne ustanove „Centar za socijalni rad Zavidovići.

Zbog navedenog donosim ovo rješenje.

OPĆINSKI NAČELNIK

(M.P.)

mr. sci. Hašim Mujanović, s.r.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKI NAČELNIK

Broj: 02-14-810/17-AP-2
Datum: 17.03.2017. godine

Na osnovu člana 39. Statuta općine Zavidovići ("Službeni glasnik općine Zavidovići", broj: 5/2008 i 5/a/2008) Općinski načelnik Zavidovići, donosi

KRITERIJE

za određivanje visine naknade za predsjednika i članove komisije

I

Ovim Kriterijima se propisuje način obračuna visine naknade za rad predsjednika, članova, tehničkih lica i tehničkog sekretara komisija za tehnički pregleda građevine, komisija za utvrđivanje tehničke opremljenosti poslovnog prostora za obavljanje djelatnosti, Komisije za davanje stručne ocjene u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti i drugih komisija kojima općinski načelnik određuje visinu naknada, a koje se finansiraju od uplate stranaka u postupku.

II

U skladu sa članom 132. stav 8. Zakona o prostornom uređenju i građenju ("Službene novine ZDK", broj: 1/14 i 4/16) utvrđuje se način obračuna visine troškova obavljanja tehničkog pregleda građevine prema vrsti građevine koja je predmet tehničkog pregleda do maksimalnog iznosa i pod uslovima utvrđenim u rješenju Općinskog načelnika broj: 02-05-3871/AP-2 od 27.12.2016. godine ("Službeni glasnik općine Zavidovići" broj 11/2016) kako slijedi:

Redni broj	Vrsta objekta	Iznos za predsjednika komisije	Iznos za člana komisije	Iznos za tehnička lica
1.	Pomoćni i ekonomski objekti za vlastite potrebe	25,00 KM	20,00 KM	10,00 KM
2.	Individualni stambeni objekat	25,00 KM	20,00 KM	10,00 KM
3.	Vikend objekat	30,00 KM	25,00 KM	10,00 KM
4.	Objekti obrazovanja, zdravstva kulture, sporta i ostali društveni objekti	30,00 KM	25,00 KM	10,00 KM
5.	Stambena zgrada	40,00 KM	35,00 KM	15,00 KM
6.	Stambeno-poslovni objekat	50,00 KM	45,00 KM	20,00 KM
7.	Infrastruktura	50,00 KM	45,00 KM	20,00 KM
8.	Poslovni i proizvodni objekti	60,00 KM	50,00 KM	20,00 KM

- 372 -

III

Troškovi rada predsjednika, članova i tehničkog sekretara komisije za utvrđivanje tehničke opremljenosti poslovnog prostora za obavljanje djelatnosti određuju se u iznosu i pod uslovima utvrđenim u rješenju Općinskog načelnika broj: 02-05-3871/AP-2 od 27.12.2016. godine kako slijedi:

Predsjednik komisije ..... 12,00 KM,
Član komisije ..... 11,00 KM,
Tehnički sekretar komisije ..... 10,00 KM.

IV

U skladu sa tačkom III stav 2. Rješenja o imenovanju Komisije za davanje stručne ocjene u postupku izdavanja urbanističke saglasnosti broj: 01-23-2456/15 od 29.05.2015. godine ("Službeni glasnik općine Zavidovići", broj: 5/2015) određuju se troškovi rada predsjednika i članova ove Komisije u iznosu i pod uslovima utvrđenim u rješenju Općinskog načelnika broj: 02-05-3871/AP-2 od 27.12.2016. godine kako slijedi:

Predsjednik komisije..... 12,00 KM,
Član komisije ..... 11,00 KM.

V

Troškovi rada predsjednika, članova i drugih lica angažovanih u ostalim komisijama kojima Općinski načelnik određuje visinu naknade, a koje se finansiraju od uplate stranaka u postupku, odredit će se u visini iz tačke III i IV ovih kriterija.

Troškove rada predsjednika, članova, tehničkih lica i tehničkih sekretara komisije iz tačke I ovih Kriterija čine naknade za rad komisije, porezi, i druge naknade, koji se dodaju na iznose utvrđene u tačkama II, III, i IV ovih Kriterija.

VI

Ovi Kriteriji stupaju na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku općine Zavidovići".

OPĆINSKI NAČELNIK

(M.P.)

mr.sci. Hašim Mujanović, s.r.

S A D R Ž A J

Strana

I – AKTI OPĆINSKOG VIJEĆA

1. ODLUKA o usvajanju Strategije integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017.- 2026. godina.....	149
2. STRATEGIJA integriranog razvoja općine Zavidovići za period 2017.- 2026. godina.....	150
3. ODLUKA o postupanju u slučajevima incidenata motivisanih predrasudama.....	280
4. ODLUKA o bratimljenju općine Zavidovići, Bosna i Hercegovina sa općinom Gemlik, Republika Turska.....	282
5. ODLUKA o usvajanju Općinskog plana upravljanja otpadom 2017 -2022.	283
6. OPĆINSKI PLAN upravljanja otpadom 2017 -2022.	284
7. ODLUKA o izmjenama i dopunama Odluke o javnom redu i miru.....	334
8. ODLUKA o utvrđivanju javnog interesa za izgradnju javne rasvjete „Mramorje“ na lokalitetu mjesne zajednice „Pašin Konak“.....	335
9. ODLUKA o izmjenama i dopunama Odluke o standardima i kriterijima za imenovanje na upražnjene pozicije u reguliranim tijelima općine Zavidovići.....	339
10. ZAKLJUČAK o usvajanju Izvještaja Općinskog načelnika o radu općinskih službi za upravu i drugih službi za 2016.godinu.....	340
11. ZAKLJUČAK o usvajanju Izvještaja o radu Općinskog pravobranilaštva Zavidovići za 2016. godinu.....	341
12. ZAKLJUČAK o prihvatanju Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići za školsku 2017./2018. godinu.....	342
13. ZAKLJUČAK po Prijedlogu zaključka o prihvatanju Plana upisa učenika u prvi razred srednjih škola općine Zavidovići za školsku 2017./2018. godinu.....	344
14. ZAKLJUČAK o usvajanju Informacije o učešću i aktivnostima Općine Zavidovići u fazama realizacije procesa ekonomskih integracija Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji.....	345
15. ZAKLJUČAK o odbijanju Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Općinskog vijeća Zavidovići.....	346
16. ZAKLJUČAK o odbijanju Prijedloga odluke o izmjenama i dopunama Odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići.....	347
17. ZAKLJUČAK po Prijedlogu odluke o usvajanju Općinskog plana upravljanja otpadom 2017 -2022.	348
18. ZAKLJUČAK o odbijanju Inicijative vijećnika Josipa Šporera za formiranje web portala Općinskog vijeća i internet televizije.....	349
19. ZAKLJUČAK o odbijanju Inicijative vijećnika Josipa Šporera za hitnu sanaciju fekalnih voda slivnih potoka naselja Potklečje.....	350
20. ZAKLJUČAK o odbijanju Inicijative vijećnika Josipa Šporera za izradu Nacrta odluke o bezbjednosti i organizaciji saobraćaja na cestama općine Zavidovići.....	351
21. ZAKLJUČAK o usvajanju Izvještaja o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.01.2016.-31.12.2016. godine (IV kvartal).....	352

II – AKTI OPĆINSKOG NAČELNIKA

1. IZVJEŠTAJ o izvršenju Budžeta općine Zavidovići za period 01.01.2016.-31.12.2016. godine (IV kvartal).....	353
2. RJEŠENJE o razrješenju dužnosti predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove “Centar za socijalni rad” Zavidovići prije isteka mandata.....	366
3. RJEŠENJE o privremenom imenovanju predsjednika i članova Upravnog odbora Javne ustanove „Centar za socijalni rad“ Zavidovići.....	369
4. KRITERIJI za određivanje visine naknade za predsjednika i članove komisije.....	371